

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
IX kadencja
Narodowy Bank Polski
GP.WP.001.1.2022.492.AD

Druk nr 2325
Warszawa, 26 maja 2022 r.

Pani
Elżbieta Witek
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowna Pani Marszałek

Zgodnie z art. 70 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o Narodowym Banku Polskim przekazuję

**- Sprawozdanie z działalności Narodowego
Banku Polskiego w 2021 roku**

zatwierdzone przez Radę Polityki Pieniężnej w dniu 5 maja 2022 r. .

Z szacunkiem

(-) Adam Glapiński

NARODOWY
BANK POLSKI

Sprawozdanie z działalności Narodowego Banku Polskiego w 2021 roku

Warszawa, 2022 r.

Spis treści

Synteza	6
1. Funkcjonowanie organów Narodowego Banku Polskiego	11
1.1. Prezes Narodowego Banku Polskiego	11
1.2. Rada Polityki Pieniężnej	12
1.3. Zarząd Narodowego Banku Polskiego	14
1.4. Plan działalności NBP	16
2. Polityka pieniężna	17
2.1. Strategia polityki pieniężnej w 2021 r.	17
2.2. Polityka pieniężna i jej uwarunkowania w 2021 r.	19
2.3. Instrumenty polityki pieniężnej w 2021 r.	33
3. Działania na rzecz stabilności systemu finansowego	43
3.1. Nadzór makroostrożnościowy	43
3.2. Współpraca z innymi instytucjami publicznymi w zakresie stabilności finansowej	45
3.3. Działalność analityczna i badawcza w zakresie systemu finansowego	45
3.4. Międzynarodowa współpraca na rzecz stabilności finansowej	47
3.5. Działania operacyjne NBP na rzecz utrzymania stabilności finansowej	48
4. Działalność emisyjna	49
4.1. Pieniądz gotówkowy w obiegu	49
4.2. Emisja wartości kolekcjonerskich	49
4.3. Funkcjonowanie obrotu gotówkowego	50
4.4. Działania na rzecz usprawnienia obrotu gotówkowego	51
4.5. Falszerstwa polskich znaków pieniężnych	51
5. Zarządzanie rezerwami dewizowymi	53
5.1. Poziom oficjalnych aktywów rezerwowych	53
5.2. Strategia zarządzania rezerwami dewizowymi	54
5.3. Zarządzanie ryzykiem finansowym w procesie zarządzania rezerwami dewizowymi	55
5.4. Stopa zwrotu z rezerw walutowych	56
5.5. Dochód z działalności inwestycyjnej	57
6. Działalność dewizowa	59
6.1. Rejestr działalności kantorowej	59
6.2. Decyzje w sprawach dewizowych	59

6.3. Kontrola obrotu dewizowego	59
7. Działania na rzecz systemu płatniczego	62
7.1. Realizacja zadań operacyjnych	62
7.2. Działania w zakresie polityki i rozwoju systemu płatniczego	63
7.3. Nadzór nad systemem płatniczym	65
7.4. NBP jako udziałowiec krajowych osób prawnych świadczących usługi na rzecz instytucji finansowych	66
8. Obsługa Skarbu Państwa	68
8.1. Rachunki bankowe prowadzone przez NBP	68
8.2. Obsługa zagranicznych zobowiązań i należności budżetu państwa	69
8.3. Obsługa obrotu papierami wartościowymi	69
8.4. Współpraca z Ministerstwem Finansów w ramach Komitetu Zarządzania Długiem Publicznym	70
9. Działalność analityczno-badawcza	71
9.1. Analizy i badania dotyczące polityki pieniężnej	71
9.2. Analizy i badania procesów cenotwórczych, cen i inflacji	71
9.3. Prognozowanie makroekonomiczne i rozwój modeli prognostycznych	72
9.4. Analizy i badania sytuacji fiskalnej	72
9.5. Analizy gospodarki światowej i wpływu zagranicy na polską gospodarkę	72
9.6. Analizy i badania sytuacji ekonomicznej gospodarstw domowych	73
9.7. Analizy i badania sytuacji ekonomicznej rynku pracy	73
9.8. Analizy i badania sytuacji ekonomicznej i finansowej przedsiębiorstw	73
9.9. Analizy i badania międzysektorowe	73
9.10. Publikacje naukowe pracowników NBP	74
9.11. Konferencje naukowe organizowane przez NBP	74
9.12. Współpraca ze środowiskiem naukowym, bankami centralnymi i instytucjami międzynarodowymi	75
10. Działalność statystyczna	76
10.1. Podstawowe zadania z zakresu statystyki	76
10.2. Zadania statystyczne wynikające z uczestnictwa NBP w Europejskim Systemie Banków Centralnych i innych instytucjach międzynarodowych	77
11. Działalność edukacyjna i komunikacyjna	82
11.1. Działalność edukacyjna	82
11.2. Działalność komunikacyjna	84
11.3. Działalność wydawnicza i biblioteczna	85
11.4. Rozpatrywanie, skarg, wniosków, listów i petycji	86
12. Działalność legislacyjna	88
12.1. Działalność legislacyjna organów NBP	88
12.2. Udział NBP w pracach organów państwa nad projektami aktów normatywnych	88

12.3. Udział NBP w konsultowaniu projektów opinii Europejskiego Banku Centralnego do projektów unijnych aktów prawnych oraz projektów krajowych aktów prawnych państw członkowskich Unii Europejskiej	90
13. Współpraca międzynarodowa	92
13.1. Realizacja zadań wynikających z członkostwa Polski w Unii Europejskiej	92
13.2. Współpraca z międzynarodowymi instytucjami gospodarczymi i finansowymi	94
14. Działalność wewnętrzna	98
14.1. Zarządzanie kadrami	98
14.2. Zmiany organizacyjne	98
14.3. Zarządzanie ryzykiem operacyjnym	99
14.4. Działalność inwestycyjna	99
14.5. Obsługa informatyczna systemu bankowego i NBP	99
14.6. Audyt wewnętrzny	100
14.7. Działalność oddziałów okręgowych NBP	100
14.8. Zapewnienie bezpieczeństwa	101
15. Sytuacja majątkowa i kapitałowa oraz wynik finansowy NBP za 2021 r.	102
15.1. Wstęp	102
15.2. Charakterystyka bilansu NBP	106
15.3. Charakterystyka rachunku zysków i strat NBP	119
Załączniki	127
Wybrane dane makroekonomiczne i finansowe	127
Lista wybranych publikacji NBP	131
Wyniki głosowań członków Rady Polityki Pieniężnej nad wnioskami i uchwałami	133
Schemat organizacyjny NBP według stanu na 31 grudnia 2021 r.	149
Spis najważniejszych skrótów	150

Synteza

1. Zgodnie z art. 227 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej „Centralnym bankiem państwa jest Narodowy Bank Polski. Przysługuje mu wyłączne prawo emisji pieniądza oraz ustalania i realizowania polityki pieniężnej. Narodowy Bank Polski odpowiada za wartość polskiego pieniądza”. Podstawowe zadania NBP określa ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. o Narodowym Banku Polskim i ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe, a także Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej oraz Statut Europejskiego Systemu Banków Centralnych i Europejskiego Banku Centralnego. W 2021 r. NBP działał zgodnie z *Załoženiami polityki pieniężnej na rok 2021* oraz *Planem działalności NBP na lata 2021–2023*.
2. *Sprawozdanie* przedstawia realizację przez NBP ustawowych zadań w 2021 r. w następujących obszarach: polityka pieniężna, działania na rzecz stabilności systemu finansowego, działalność emisyjna, zarządzanie rezerwami dewizowymi, działalność dewizowa, działania na rzecz systemu płatniczego, obsługa Skarbu Państwa, działalność analityczno-badawcza, działalność statystyczna, działalność edukacyjna i komunikacyjna oraz współpraca międzynarodowa. W *Sprawozdaniu* przedstawiono również działalność legislacyjną, działalność wewnętrzną, a także opis sytuacji majątkowej i kapitałowej oraz wynik finansowy za 2021 r.
3. Zgodnie z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej oraz ustawą o Narodowym Banku Polskim organami NBP są: Prezes Narodowego Banku Polskiego, Rada Polityki Pieniężnej i Zarząd Narodowego Banku Polskiego. W 2021 r. strukturę organizacyjną NBP tworzyły: Centrala i 16 jednostek organizacyjnych.
4. W 2021 r. realizacja zadań NBP odbywała się w warunkach pandemii COVID-19. NBP podejmował działania adekwatne do związanych z tym wyzwań, przed którymi stanęła polska gospodarka.
5. W 2021 r. polityka pieniężna była prowadzona zgodnie z *Załoženiami polityki pieniężnej na rok 2021*. Podobnie jak w poprzednich latach głównym celem polityki pieniężnej w 2021 r. było utrzymanie stabilności cen, przy jednoczesnym wspieraniu zrównoważonego wzrostu gospodarczego oraz stabilności systemu finansowego. Prowadząc politykę pieniężną, NBP nadal wykorzystywał strategię celu inflacyjnego. Od 2004 r. średniookresowy cel inflacyjny wynosi 2,5% z symetrycznym przedziałem odchyień o szerokości ± 1 punkt procentowy. Decyzje w zakresie polityki pieniężnej były podejmowane na podstawie dostępnych informacji, uwzględniając ocenę dotyczącą przyczyn i trwałości szoków wpływających na procesy inflacyjne, a także ocenę dotyczącą trwałości ożywienia gospodarczego po pandemicznej recesji.

W pierwszych kwartałach 2021 r. polska gospodarka odrabiała pandemiczne straty, jednak kolejne fale pandemii COVID-19 oraz niepewność dotycząca dalszego jej przebiegu nadal wpływały na koniunkturę, będąc istotnym czynnikiem ryzyka dla trwałości ożywienia gospodarczego. Jednocześnie na początku 2021 r. inflacja kształtowała się na poziomie zgodnym z celem NBP, choć w kolejnych kwartałach następował – podobnie jak w innych krajach – stopniowy wzrost dynamiki cen. Do wzrostu inflacji przyczyniały się głównie czynniki pozostające poza wpływem krajowej polityki pieniężnej, w tym przede wszystkim wzrost cen surowców na rynkach światowych oraz globalne zaburzenia podaźowe, a także czynniki regulacyjne, tj. silne wzrosty opłat za wywóz śmieci oraz wzrost cen energii elektrycznej. Biorąc pod uwagę naturę większości czynników podwyższających dynamikę cen, w pierwszych trzech kwartałach 2021 r. oceniano, że – po

przejściowym wzroście inflacji w 2021 r. – w 2022 r. inflacja się obniży. Wskazywały na to dostępne prognozy – w tym NBP, instytucji międzynarodowych oraz analityków rynkowych.

W tych warunkach w I-III kw. 2021 r. Rada utrzymywała stopy procentowe NBP na niezmiennym poziomie. NBP kontynuował także pozostałe działania podjęte w 2020 r. w reakcji na wybuch pandemii. Wobec zewnętrznego i podażowego charakteru większości czynników podwyższających inflację, a także ocen dotyczących przejściowego charakteru podwyższonej dynamiki cen, przy utrzymującej się niepewności dotyczącej wpływu sytuacji pandemicznej na gospodarkę, takie działania było spójne z *Założeniami polityki pieniężnej na rok 2021*, zgodnie z którymi inflacja – ze względu na szoki makroekonomiczne i finansowe – może okresowo kształtować się powyżej lub poniżej celu, w tym również poza określonym przedziałem odchyień od celu. W ten sposób polityka pieniężna wspierała ożywienie gospodarcze po pandemicznej recesji, a jednocześnie dążyła do utrzymania stabilności cen w średnim okresie.

W ostatnich miesiącach 2021 r. uwarunkowania makroekonomiczne polityki pieniężnej zmieniły się istotnie. Na rynkach światowych nastąpił ponowny silny wzrost cen surowców, przede wszystkim energetycznych, a także rolnych. Ponadto przedłużały się zaburzenia w globalnych sieciach dostaw. W konsekwencji znacząco podwyższono prognozy inflacji na kolejne kwartały, przez co wzrosło ryzyko kształtowania się inflacji powyżej celu inflacyjnego NBP w horyzoncie oddziaływania polityki pieniężnej. Jednocześnie napływające informacje wskazywały, że PKB w Polsce przekroczył poziom sprzed pandemii, a trwające ożywienie gospodarcze prawdopodobnie nie będzie istotnie zaburzone przez kolejną falę pandemii.

Wobec takich uwarunkowań w IV kw. 2021 r. Rada trzykrotnie podwyższyła stopy procentowe NBP, a także zwiększyła stopę rezerwy obowiązkowej. Jednocześnie pod koniec 2021 r. zakończono skup obligacji w ramach strukturalnych operacji otwartego rynku. Zacieśnienie polityki pieniężnej było zgodne z *Założeniami polityki pieniężnej na rok 2021* i miało na celu obniżenie inflacji do celu NBP w średnim okresie, przy jednoczesnym wspieraniu zrównoważonego wzrostu gospodarczego.

6. W 2021 r. NBP realizował politykę pieniężną, wykorzystując instrumenty przewidziane w *Założeniach polityki pieniężnej na rok 2021*. Stosowane instrumentarium było dostosowywane do zmieniających się w ciągu roku uwarunkowań makroekonomicznych i rynkowych. Podstawowym instrumentem polityki pieniężnej w 2021 r. były stopy procentowe NBP. W I-III kw. 2021 r. Rada utrzymywała stopy procentowe NBP na niezmiennym poziomie. W IV kw. 2021 r. Rada podwyższyła stopy procentowe NBP, w tym stopę referencyjną z 0,10% do 1,75%. Podobnie jak w poprzednich latach, celem operacyjnym polityki pieniężnej było kształtowanie stawki POLONIA w pobliżu stopy referencyjnej NBP. Cel operacyjny realizowany był głównie przy wykorzystaniu podstawowych operacji otwartego rynku, przeprowadzanych regularnie raz w tygodniu, w formie emisji bonów pieniężnych NBP, co do zasady z 7-dniowym okresem zapadalności. Uzupełniającą rolę pełniły, wznowione w grudniu 2021 r., operacje dostrajające. Realizacji celu operacyjnego polityki pieniężnej sprzyjał system rezerwy obowiązkowej, oddziałując w kierunku stabilizacji krótkoterminowych rynkowych stóp procentowych. W październiku 2021 r. Rada Polityki Pieniężnej zdecydowała o podwyższeniu podstawowej stopy rezerwy obowiązkowej z 0,5% do 2,0%. W 2021 r. banki miały możliwość lokowania nadwyżek środków w formie depozytu na koniec dnia w NBP oraz uzupełniania niedoborów środków, korzystając z kredytu lombardowego oferowanego przez NBP. Przez znaczną część 2021 r. NBP kontynuował prowadzenie strukturalnych operacji otwartego rynku polegających na skupie skarbowych papierów wartościowych i papierów dłużnych gwarantowanych przez Skarb Państwa na rynku wtórnym. Łączna skala tych operacji w 2021 r. była znacznie niższa niż w 2020 r.

W 2021 r. w ramach strukturalnych operacji otwartego rynku, NBP skupił na rynku wtórnym obligacje o łącznej nominalnej wartości 36,9 mld zł (wobec 107,1 mld zł w 2020 r.). W ciągu 2021 r. terminy oraz skala tych operacji były uzależnione od warunków rynkowych, a pod koniec IV kw. 2021 r. zaprzestano ich przeprowadzania.

W 2021 r. utrzymywała się nadpłynność sektora bankowego, której skala była wyższa niż w 2020 r. Poziom środków pozostających w dyspozycji sektora bankowego przekraczających wymagany poziom rezerwy obowiązkowej wyniósł w grudniu 2021 r. średnio 253 866 mln zł i był o 70 068 mln zł wyższy niż w analogicznym okresie 2020 r. Do wzrostu nadpłynności w 2021 r. przyczyniły się przede wszystkim transakcje walutowe prowadzone przez NBP, a w szczególności skup walut obcych, głównie od Ministerstwa Finansów. Przyrost ten został częściowo ograniczony w wyniku sprzedaży walut obcych przez NBP na potrzeby Komisji Europejskiej. Na zwiększenie poziomu nadpłynności wpłynął także skup dłużnych papierów wartościowych na rynku wtórnym, dokonywany w ramach strukturalnych operacji otwartego rynku. W kierunku ograniczenia nadpłynności oddziaływał natomiast wzrost poziomu pieniądza gotówkowego w obiegu, a pod koniec roku także podwyższenie podstawowej stopy rezerwy obowiązkowej.

7. Zgodnie z art. 3 ust. 2 pkt 6 ustawy o Narodowym Banku Polskim do zadań NBP należy „kształtowanie warunków niezbędnych dla rozwoju systemu bankowego”. Polski bank centralny realizuje to zadanie w sposób ciągły przez działania na rzecz zapewnienia stabilnych warunków funkcjonowania banków i całego systemu finansowego. W 2021 r. NBP kontynuował działania na rzecz rozwoju systemu płatniczego i jego sprawnego funkcjonowania. Narodowy Bank Polski uczestniczył w tworzeniu przepisów prawnych dotyczących sektora bankowego, prowadził analizy i badania krajowego systemu bankowego oraz współpracował ze Związkiem Banków Polskich.
8. W 2021 r. Narodowy Bank Polski prowadził regularne analizy i badania dotyczące stabilności i rozwoju systemu finansowego, w wymiarze krajowym i międzynarodowym. Wyniki prac zostały opublikowane w cyklicznych opracowaniach. W 2021 r. Prezes NBP wypełniał obowiązki ustawowe, przewodnicząc pracom Komitetu Stabilności Finansowej w zakresie nadzoru makroostrożnościowego (KSF-M) i uczestnicząc w pracach KSF związanych z zarządzaniem kryzysowym (KSF-K). Analizy i opracowania NBP były wykorzystywane w szerokim zakresie przez KSF-M. Narodowy Bank Polski współpracował z instytucjami tworzącymi sieć bezpieczeństwa finansowego, tj. z Ministerstwem Finansów (MF), Komisją Nadzoru Finansowego (KNF) i Bankowym Funduszem Gwarancyjnym (BFG). Prowadził analizy i badania mające na celu pogłębienie wiedzy o procesach finansowych i współzależnościach systemu finansowego i gospodarki oraz służące operacjonalizacji polityki makroostrożnościowej. Współpracował także z instytucjami europejskimi na rzecz przeciwdziałania narastaniu ryzyka systemowego.
9. Głównym celem działalności emisyjnej NBP było zapewnienie bezpieczeństwa i płynności obrotu gotówkowego. W 2021 r. wartość pieniądza gotówkowego w obiegu (z kasami banków) wzrosła o 10,5% i na koniec grudnia 2021 r. wyniosła 355,6 mld zł. Oznacza to, że dynamika przyrostu wartości gotówki w obiegu wróciła do poziomu sprzed pandemii COVID-19. Narodowy Bank Polski kontynuował działania, których celem było zapewnienie niezakłóconego zaopatrywania banków w znaki pieniężne w kolejnym roku pandemii. W 2021 r. NBP wyemitował następujące wartości kolekcjonerskie: 10,8 tys. sztuk monet złotych, 252 tys. sztuk monet srebrnych oraz 80 tys. sztuk banknotów. Po raz pierwszy wyemitowano w zestawie banknot kolekcjonerski i monetę kolekcjonerską, mające spójny projekt graficzny (*Lech Kaczyński. Warto być Polakiem*). NBP przyjął Narodową Strategię Bezpieczeństwa Obrotu Gotówkowego, która zawiera propozycje działań

na rzecz: powszechnej akceptacji i dostępności gotówki, niezakłóconego zaopatrywania rynku w walutę polską, bezpieczeństwa fizycznego banknotów i monet oraz odporności na cyberzagrożenia systemów IT wykorzystywanych w obrocie gotówkowym. W 2021 r. uruchomiono usługę zamiany monet na banknoty lub monety o odpowiednio wysokich nominałach z wykorzystaniem urządzeń samoobsługowych.

10. Zarządzając rezerwami dewizowymi, NBP dąży do zapewnienia bezpieczeństwa i niezbędnej płynności inwestowanych środków. Jednocześnie – spełniając te kryteria – podejmuje działania, których celem jest podwyższenie długookresowej dochodowości rezerw. W 2021 r. Narodowy Bank Polski prowadził dalszą dywersyfikację walutową, a także rozpoczął inwestycje w *equity index futures* – zmiany w strukturze inwestycyjnej rezerw przyczynią się do podwyższenia ich dochodowości w długim okresie. Ponadto NBP zwiększył zaangażowanie w zielone obligacje oraz obligacje zrównoważonego rozwoju.
11. Działalność dewizowa NBP polegała na prowadzeniu rejestru działalności kantorowej, wydawaniu decyzji w sprawach dewizowych oraz przeprowadzaniu określonych ustawowo kontroli. W 2021 r. przeprowadzono 871 kontroli dewizowych, wydano 30 decyzji dewizowych oraz 32 decyzje związane z naruszeniem warunków lub niedopełnieniem obowiązków dotyczących prowadzenia działalności kantorowej. Według stanu na 31 grudnia 2021 r. w Polsce działały 4664 kantory.
12. Działania NBP na rzecz systemu płatniczego polegały przede wszystkim na prowadzeniu systemów płatności i dokonywaniu rozrachunku międzybankowego, organizowaniu rozliczeń pieniężnych oraz sprawowaniu nadzoru nad systemem płatniczym. W 2021 r. Narodowy Bank Polski uczestniczył w pracach legislacyjnych, w wyniku których uregulowano prawny status akceptacji gotówki. Rozpoczęto też budowę nowego systemu RTGS w złotych (jego uruchomienie jest planowane na 2025 r.). Kontynuowano także prace związane z konsolidacją systemu TARGET2 z platformą T2S oraz z przejściem NBP na nowy model rozrachunku w systemie STEP2-T.
13. Prowadzona przez Narodowy Bank Polski obsługa bankowa budżetu państwa przyczyniała się do zapewnienia bezpieczeństwa i płynności rozliczeń środków sektora finansów publicznych. Według stanu na 31 grudnia 2021 r. NBP prowadził 27 604 rachunki dla 2923 klientów. Narodowy Bank Polski obsługiwał zobowiązania i należności zagraniczne budżetu państwa oraz obrót skarbowymi papierami wartościowymi (zorganizowano łącznie 21 przetargów sprzedaży i zamiany skarbowych papierów wartościowych), a także współpracował z Ministerstwem Finansów w ramach Komitetu Zarządzania Długiem Publicznym.
14. Prace analityczno-badawcze prowadzone w NBP w 2021 r. miały na celu diagnozę bieżącej i przyszłej sytuacji w polskiej gospodarce, między innymi w zakresie wskaźników inflacji oraz procesów cenotwórczych, oczekiwań inflacyjnych, szacunków i prognoz PKB oraz jego komponentów, sytuacji finansowej przedsiębiorstw, a także sytuacji na rynku pracy. Podejmowano również prace nad rozwojem oraz doskonaleniem narzędzi analitycznych i prognostycznych (m.in. zakończono budowę sektorowego modelu równowagi ogólnej MOST_PL). Wyniki prac były wykorzystywane przy podejmowaniu decyzji przez Zarząd NBP i Radę Polityki Pieniężnej. W 2021 r. zorganizowano 3 międzynarodowe konferencje naukowe. W czasopiśmie z tzw. listy filadelfijskiej¹ ukazało się 10 artykułów naukowych pracowników NBP.

¹ Lista filadelfijska (ISI Master Journal List) – lista czasopism naukowych opracowana i aktualizowana przez Institute for Scientific Information (ISI). Zawiera tytuły czasopism, które przeszły proces oceny i są uwzględniane w bazach ISI.

15. W 2021 r. NBP realizował zadania statystyczne obejmujące pozyskiwanie danych sprawozdawczych, przede wszystkim od podmiotów sektora finansowego, oraz – w węższym zakresie – od podmiotów niefinansowych. Ponadto w 2021 r. NBP wdrożył w ramach systemu informacji sprawozdawczej (SIS) nowe europejskie wymogi sprawozdawcze. Uruchomiono także nową wewnętrzną bazę danych ERYDAN, zawarto nową umowę z Głównym Urzędem Statystycznym (GUS) regulującą wymianę danych statystycznych oraz porozumienie z Polskim Funduszem Rozwoju dotyczące pozyskania przez NBP danych z ewidencji pracowniczych programów kapitałowych.
16. W 2021 r. Narodowy Bank Polski był inicjatorem i uczestnikiem projektów edukacyjnych realizowanych na terenie całego kraju. W 2021 r. uruchomiono ogólnopolski program edukacyjny *Złote Szkoły NBP*. Ofertę Centrum Pieniądza NBP im. Sławomira S. Skrzypka poszerzono o nowe przedsięwzięcia wystawiennicze, materiały edukacyjne i eksponaty. Przeprowadzono również pierwszą edycję konkursu na pracę magisterską z historii społeczno-gospodarczej. Kontynuowano także działania komunikacyjne NBP w Internecie, w szczególności w mediach społecznościowych.
17. W 2021 r. NBP uczestniczył w pracach Stałego Komitetu Rady Ministrów, Komitetu do Spraw Europejskich i innych gremiów międzyresortowych oraz współpracował z organami państwa, opiniując projekty aktów prawnych z zakresu polityki gospodarczej i systemu bankowego. W ramach współpracy z Europejskim Bankiem Centralnym (EBC) Narodowy Bank Polski brał udział w opiniowaniu projektów stanowisk EBC do projektów wspólnotowych aktów prawnych oraz aktów prawnych poszczególnych krajów UE. Dotyczyły one w szczególności zagadnień związanych z nadzorem finansowym, wzmocnieniem stabilności finansowej, a także usługami płatniczymi i obrotem gotówkowym oraz finansami cyfrowymi.
18. W 2021 r. przedstawiciele NBP uczestniczyli w pracach gremiów UE, w tym: Rady Ogólnej EBC, Rady Generalnej Europejskiej Rady ds. Ryzyka Systemowego (ERRS), komitetów i grup roboczych ESBC oraz ERRS, Rady ECOFIN (w ramach nieformalnych posiedzeń), komitetów i grup roboczych Rady UE oraz Komisji Europejskiej. Najważniejsze prace dotyczyły projektów unijnych aktów prawnych regulujących funkcjonowanie systemu finansowego, w tym m.in. zmiany wymogów kapitałowych, finansów cyfrowych, pogłębiania unii rynków kapitałowych oraz dokończenia budowy unii bankowej. W 2021 r. NBP współpracował ponadto z międzynarodowymi instytucjami gospodarczymi i finansowymi, w tym z: Grupą Banku Światowego, Międzynarodowym Funduszem Walutowym, Europejskim Bankiem Odbudowy i Rozwoju oraz Bankiem Rozrachunków Międzynarodowych. Na skutek przeprowadzonej w 2021 r. ogólnej alokacji specjalnych praw ciągnięcia (SDR) przez MFW zwiększył się stan oficjalnych aktywów rezerwowych NBP (o 3,9 mld SDR). Ponadto w 2021 r. zakończono realizację projektu współpracy bliźniaczej dla Narodowego Banku Gruzji i pierwszą edycję programu pomocowego Komisji Europejskiej na rzecz banków centralnych krajów Bałkanów Zachodnich.
19. W 2021 r. przeciętne zatrudnienie w NBP było o 5 etatów wyższe niż w 2020 r. i wyniosło 3360 etatów. Wzrost ten był spowodowany m.in. poszerzeniem zadań w zakresie cyberbezpieczeństwa.
20. Wynik finansowy NBP za 2021 r. wyniósł 11,0 mld zł. Na jego poziom miały wpływ przede wszystkim: dodatni wynik z różnic kursowych walut obcych i cen złota (+19,4 mld zł), dodatni wynik z prowadzonej polityki pieniężnej (+1,1 mld zł), ujemny wynik z zarządzania rezerwami dewizowymi (-1,7 mld zł), koszty działania i amortyzacji (-1,4 mld zł) oraz koszty utworzenia rezerwy na pokrycie ryzyka zmian kursu złotego do walut obcych (-6,6 mld zł), której obowiązek tworzenia wynika z ustawy o NBP.

1. Funkcjonowanie organów Narodowego Banku Polskiego

Zgodnie z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej oraz ustawą o Narodowym Banku Polskim organami NBP są: Prezes Narodowego Banku Polskiego, Rada Polityki Pieniężnej i Zarząd Narodowego Banku Polskiego.

1.1. Prezes Narodowego Banku Polskiego

W 2021 r. Prezes NBP w ramach swoich obowiązków przewodniczył Radzie Polityki Pieniężnej i Zarządowi NBP oraz Komitetowi Stabilności Finansowej w formule makroostrożnościowej. Ponadto, reprezentując Narodowy Bank Polski i Rzeczpospolitą Polską, Prezes NBP uczestniczył (lub był reprezentowany) w następujących spotkaniach² międzynarodowych instytucji bankowych i finansowych:

- posiedzeniach Rady Ogólnej Europejskiego Banku Centralnego,
- dorocznym spotkaniu Rady Gubernatorów Europejskiego Banku Odbudowy i Rozwoju,
- spotkaniach Rad Gubernatorów Grupy Banku Światowego i Międzynarodowego Funduszu Walutowego,
- nieformalnych posiedzeniach Rady ECOFIN,
- posiedzeniach Rady Generalnej Europejskiej Rady ds. Ryzyka Systemowego,
- posiedzeniach gubernatorów Banku Rozrachunków Międzynarodowych.

W 2021 r. Prezes NBP wydał 37 zarządzeń, dotyczących m.in.: określenia sposobu prowadzenia rejestru działalności kantorowej, wzoru rejestru oraz trybu dokonywania wpisów do rejestru. Ponadto Prezes NBP wydał 6 obwieszczeń: 5 zawierających jednolite teksty aktów prawnych organów NBP oraz jedno obwieszczenie w sprawie ogłoszenia bilansu oraz rachunku zysków i strat Narodowego Banku Polskiego za 2020 r.

Prezes NBP jako przełożony pracowników, brał udział w kształtowaniu i realizowaniu polityki kadrowej, a także sprawował nadzór nad przestrzeganiem standardów pracy w NBP.

² W związku z pandemią COVID-19 większość wydarzeń (posiedzeń, konferencji, szkoleń, itp.) opisanych w niniejszym Sprawozdaniu odbyła się w sposób zdalny.

1.2. Rada Polityki Pieniężnej

Rada Polityki Pieniężnej*

Przewodniczący:	Adam Glapiński
Członkowie:	Grażyna Ancyparowicz
	Eugeniusz Gatnar
	Łukasz Hardt
	Cezary Kochalski
	Jerzy Kropiwnicki
	Eryk Łon
	Rafał Sura
	Kamil Zubelewicz
	Jerzy Żyżyński

*W ramce przedstawiono skład Rady Polityki Pieniężnej według stanu na 31 grudnia 2021 r. Do dnia przyjęcia *Sprawozdania z działalności NBP w 2021 r.*:

- zakończyły się kadencje członków Rady Polityki Pieniężnej: 25 stycznia 2022 r. – Eugeniusza Gatnara i Jerzego Kropiwnickiego; 9 lutego 2022 r. – Grażyny Ancyparowicz i Eryka Łona; 20 lutego 2022 r. – Łukasza Hardta i Kamila Zubelewicza; 30 marca 2022 r. – Jerzego Żyżyńskiego.
- rozpoczęły sześcioladne kadencje następujący członkowie Rady Polityki Pieniężnej: 26 stycznia 2022 r. – Ludwik Kotecki i Przemysław Litwiniuk; 21 lutego 2022 r. – Ireneusz Dąbrowski i Henryk Wnorowski; 23 lutego 2022 r. – Wiesław Janczyk.

W 2021 r. Rada Polityki Pieniężnej działała zgodnie z *Założeniami polityki pieniężnej na rok 2021*. Odbyła 14 posiedzeń (w tym 11 decyzyjnych), na których podjęła 15 uchwał (14 uchwał normatywnych i jedną uchwałę nienormatywną). Uchwały RPP były publikowane w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej Monitor Polski i Dzienniku Urzędowym Narodowego Banku Polskiego.

W 2021 r. RPP podjęła 3 uchwały w sprawie stopy referencyjnej, oprocentowania kredytów refinansowych, oprocentowania lokaty terminowej oraz stopy redyskontowej i stopy dyskontowej weksli w Narodowym Banku Polskim (Tabela 1), a także jedną uchwałę zmieniającą uchwałę w sprawie stóp rezerwy obowiązkowej banków, spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych i Krajowej Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo-Kredytowej oraz wysokości oprocentowania rezerwy obowiązkowej (Tabela 2).

Tabela 1. Stopy procentowe NBP na koniec 2020 r. i 2021 r. (w %)*

Stopa referencyjna		Stopa lombardowa		Stopa depozytowa		Stopa redyskontowa weksli		Stopa dyskontowa weksli	
31.12.2020	31.12.2021	31.12.2020	31.12.2021	31.12.2020	31.12.2021	31.12.2020	31.12.2021	31.12.2020	31.12.2021
0,10	1,75	0,50	2,25	0,00	1,25	0,11	1,80	0,12	1,85

Źródło: dane NBP.

* Z dniem 7 kwietnia 2022 r. (dzień wejścia w życie uchwały RPP) Rada podwyższyła wysokość stopy referencyjnej do poziomu 4,50%, stopy lombardowej do 5,00%, stopy depozytowej do 4,00%, stopy redyskontowej weksli do 4,55% oraz stopy dyskontowej weksli do 4,60% (wysokość stóp procentowych NBP w dniu przyjęcia *Sprawozdania z działalności NBP w 2021 r.*).

Tabela 2. Stopa rezerwy obowiązkowej i oprocentowanie środków rezerwy obowiązkowej na koniec 2021 r.*

Stopa rezerwy obowiązkowej/oprocentowanie środków rezerwy obowiązkowej	Wysokość w %	Obowiązuje od dnia
Stopa rezerwy obowiązkowej od środków złotych i środków w walutach obcych zgromadzonych na rachunkach bankowych oraz od środków uzyskanych z tytułu emisji papierów wartościowych	2,00	30.11.2021 r.
Stopa rezerwy obowiązkowej od środków uzyskanych z tytułu operacji <i>repo</i> i <i>sell-buy-back</i> oraz środków pozyskanych co najmniej na 2 lata	0,00	1.03.2018 r.
Wysokość oprocentowania środków rezerwy obowiązkowej, utrzymywanej przez banki, spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe i Krajową Spółdzielczą Kasę Oszczędnościowo-Kredytową na rachunkach bieżących lub rachunkach rezerwy obowiązkowej**	1,75	9.12.2021 r.

Źródło: dane NBP.

* W dniu 8 lutego 2022 r. Rada podniosła stopę rezerwy obowiązkowej z 2% do poziomu 3,5%, począwszy od rezerwy obowiązkowej utrzymywanej od dnia 31 marca 2022 r. Z dniem 7 kwietnia 2022 r. (dzień wejścia w życie uchwały RPP) nastąpił wzrost oprocentowania środków rezerwy obowiązkowej do 4,50%, co stanowi równowartość stopy referencyjnej, określającej oprocentowanie podstawowych operacji otwartego rynku prowadzonych przez NBP (wysokość stopy rezerwy obowiązkowej i oprocentowanie środków rezerwy obowiązkowej w dniu przyjęcia *Sprawozdania z działalności NBP w 2021 r.*).

**1,0 wysokości stopy referencyjnej.

Pozostałe uchwały podjęte przez RPP w 2021 r. dotyczyły:

- Narodowej Strategii Bezpieczeństwa Obrotu Gotówkowego,
- przyjęcia rocznego sprawozdania finansowego Narodowego Banku Polskiego na dzień 31 grudnia 2020 r.,
- przyjęcia sprawozdania z wykonania założeń polityki pieniężnej na rok 2020,
- oceny działalności Zarządu Narodowego Banku Polskiego w zakresie realizacji założeń polityki pieniężnej na rok 2020,
- zatwierdzenia sprawozdania z działalności Narodowego Banku Polskiego w 2020 r.,
- zatwierdzenia zaktualizowanego planu finansowego Narodowego Banku Polskiego na rok 2021,
- ustalenia założeń polityki pieniężnej na rok 2022,
- zatwierdzenia planu finansowego Narodowego Banku Polskiego na rok 2022,
- zmian uchwały w sprawie regulaminu Rady Polityki Pieniężnej,
- wyboru biegłego rewidenta badającego roczne sprawozdania finansowe Narodowego Banku Polskiego za lata 2021 i 2022.

W związku z art. 23 ust. 1 pkt 1 ustawy o Narodowym Banku Polskim, RPP przyjęła następujące dokumenty:

- *Bilans płatniczy Rzeczypospolitej Polskiej* — za III i IV kwartał 2020 r. oraz za I i II kwartał 2021 r.,
- *Międzynarodową pozycję inwestycyjną Polski w 2020 r.*,

- *Prognozę bilansu płatniczego Rzeczypospolitej Polskiej na 2022 r.,*
- *Opinię do projektu ustawy budżetowej na rok 2022.*

RPP rozpatrywała także projekcje inflacji i PKB oraz przyjęła trzy *Raporty o inflacji* (w marcu, lipcu i listopadzie).

W 2021 r. ze względu na pandemię COVID-19 udział członków RPP w konferencjach, seminariach oraz spotkaniach z przedstawicielami instytucji krajowych i zagranicznych był ograniczony. Członkowie RPP uczestniczyli m.in. w:

- spotkaniu z misją Międzynarodowego Funduszu Walutowego w ramach corocznego przeglądu polskiej gospodarki,
- konferencji Prezesów Banków Centralnych Grupy Wyszehradzkiej,
- Ogólnopolskim Szczycie Gospodarczym *Państwo – gospodarka – bezpieczeństwo: filary polskiej gospodarki w przyszłości,*
- XXII. Międzynarodowej Konferencji Zarządzania Finansami.

1.3. Zarząd Narodowego Banku Polskiego

Zarząd NBP

Przewodniczący:	Adam Glapiński
Wiceprezes NBP – Pierwszy Zastępca Prezesa NBP:	Marta Kightley
Wiceprezes NBP:	Adam Lipiński
Członkowie:	Marta Gajęcka*
	Andrzej Kaźmierczak
	Ryszard Kokoszcyński**
	Piotr Pogonowski
	Paweł Szałamacha

* Z dniem 1 stycznia 2021 r. na funkcję członka Zarządu NBP została powołana Marta Gajęcka.

** Z dniem 4 sierpnia 2021 r. funkcję członka Zarządu NBP przestał pełnić Ryszard Kokoszcyński (w związku z zakończeniem kadencji).

Zgodnie z ustawą o NBP działalnością Narodowego Banku Polskiego kieruje Zarząd NBP. Podejmuje on uchwały w sprawach niezastrzeżonych do wyłącznej kompetencji innych organów NBP oraz realizuje uchwały RPP. W 2021 r. Zarząd NBP wykonywał podstawowe zadania zgodnie z *Założeniami polityki pieniężnej na rok 2021*, Planem działalności Narodowego Banku Polskiego na lata 2021–2023 i Planem finansowym Narodowego Banku Polskiego na rok 2021.

Zarząd NBP rozpatrywał projekty uchwał i inne materiały na posiedzenie Rady Polityki Pieniężnej.

W 2021 r. Zarząd NBP zajmował się zagadnieniami dotyczącymi:

- projekcji inflacji i PKB,
- bieżącej sytuacji makroekonomicznej w kraju, w tym przebiegu procesów inflacyjnych, sytuacji sektora finansów publicznych, sytuacji ekonomicznej przedsiębiorstw i gospodarstw domowych oraz sytuacji na rynkach: pracy, nieruchomości, finansowym, kredytowym i walutowym,
- bieżącej sytuacji na światowych rynkach finansowych, w tym na rynkach finansowych strefy euro oraz krajów Europy Środkowej i Wschodniej,
- stabilności systemu finansowego w Polsce, w tym oceny funkcjonowania i perspektyw rozwoju systemu bankowego,
- płynności sektora bankowego oraz instrumentów polityki pieniężnej,
- sytuacji na rynku międzybankowym oraz operacji otwartego rynku.

Zarząd NBP omawiał także zagadnienia dotyczące: działalności emisyjnej, zarządzania rezerwami dewizowymi oraz funkcjonowania polskiego systemu płatniczego.

W związku z utrzymującą się w 2021 r. pandemią COVID-19 Zarząd NBP na bieżąco monitorował sytuację krajowego systemu finansowego i polskiej gospodarki. Podejmował decyzje o zastosowaniu odpowiednich środków, mających na celu ograniczenie negatywnego wpływu pandemii na krajowy system bankowy i gospodarkę oraz utrzymanie stabilności polskiego pieniądza.

W 2021 r. Zarząd NBP odbył 55 posiedzeń. Podjął 92 uchwały (w tym: 68 uchwał normatywnych i 24 uchwały nienormatywne)³ oraz 128 uchwał zarządczych.

Uchwały podjęte przez Zarząd NBP dotyczyły w szczególności:

- trybu i szczegółowych zasad przekazywania przez banki Narodowemu Bankowi Polskiemu danych niezbędnych do ustalania polityki pieniężnej i okresowych ocen sytuacji pieniężnej państwa oraz oceny sytuacji finansowej banków i ryzyka sektora bankowego,
- trybu i szczegółowych zasad przekazywania przez banki Narodowemu Bankowi Polskiemu danych niezbędnych do sporządzania bilansu płatniczego oraz międzynarodowej pozycji inwestycyjnej,
- warunków i zasad sprzedaży przez Narodowy Bank Polski monet, banknotów i numizmatów przeznaczonych na cele kolekcjonerskie oraz na inne cele,
- operacji kasowo-skarbcowych w Narodowym Banku Polskim,
- regulaminu ustalania emisji banknotów kolekcjonerskich przez NBP, zatwierdzania ich projektów graficznych i wzorców produkcyjnych oraz podejmowania decyzji o rozpoczęciu produkcji,

³ Zgodnie z art. 53 i 54 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o Narodowym Banku Polskim (Dz. U. z 2022 r. poz. 492 i 655) uchwały Zarządu Narodowego Banku Polskiego będące aktami normatywnymi są ogłaszane w Monitorze Polskim lub w Dzienniku Urzędowym Narodowego Banku Polskiego.

- zasad nieodpłatnego przekazywania przez Narodowy Bank Polski wartości przeznaczonych na cele reprezentacyjne, promocyjne, wystawiennicze, naukowo-badawcze oraz inne cele związane z działalnością emisyjną,
- zarządzania rezerwami dewizowymi,
- regulaminu prowadzenia przez Narodowy Bank Polski rachunków bankowych oraz wzorów umów rachunku bankowego,
- prowizji i opłat bankowych stosowanych przez Narodowy Bank Polski,
- zasad organizacji rachunkowości w Narodowym Banku Polskim,
- funkcjonowania Rady ds. obrotu gotówkowego oraz określenia trybu jej działania,
- zmian regulaminu organizacyjnego Narodowego Banku Polskiego.

Uchwały zarządcze podjęte przez Zarząd NBP dotyczyły m.in.:

- przyjęcia Narodowej Strategii Bezpieczeństwa Obrotu Gotówkowego,
- dalszego rozwoju systemu zarządzania ryzykiem kredytowym towarzyszącym operacjom zasilającym,
- przyjęcia stanowiska NBP w kwestii emisji pieniądza cyfrowego banku centralnego oraz zaakceptowania materiału pt. *Pieniądz cyfrowy banku centralnego*,
- wypracowania stanowiska NBP do projektu rozporządzenia wykonawczego Komisji Europejskiej w sprawie wskazania zamiennika, który zastąpi wskaźnik referencyjny LIBOR CHF,
- opracowania stanowiska Prezesa NBP dla Sądu Najwyższego w sprawie walutowych kredytów mieszkaniowych,
- rozpoczęcia projektu SORBNET3 mającego na celu budowę nowego systemu RTGS w złotych.

Ponadto w 2021 r. Zarząd NBP sporządził roczne sprawozdanie finansowe NBP za 2020 r.⁴

1.4. Plan działalności NBP

W 2021 r. realizowano Plan działalności Narodowego Banku Polskiego na lata 2021–2023, uchwalony przez Zarząd NBP 27 października 2020 r. W Planie określono cele NBP na najbliższe lata i zadania służące ich realizacji.

Zgodnie z zasadami planowania działalności w NBP Zarząd NBP uchwalił Plan działalności Narodowego Banku Polskiego na lata 2022–2024, który obowiązuje od 1 stycznia 2022 r.

⁴ Na podstawie art. 17 ust. 4 pkt 12 ustawy o Narodowym Banku Polskim.

2. Polityka pieniężna⁵

Przedkładając sprawozdanie z wykonania założeń polityki pieniężnej, Rada Polityki Pieniężnej wypełnia zobowiązanie zawarte w art. 227 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej do złożenia Sejmowi sprawozdania z wykonania założeń polityki pieniężnej w ciągu 5 miesięcy od zakończenia roku budżetowego. Zgodnie z art. 53 ustawy o Narodowym Banku Polskim sprawozdanie z wykonania założeń polityki pieniężnej jest ogłaszane w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”. Sprawozdanie prezentuje główne elementy realizowanej strategii polityki pieniężnej, opis uwarunkowań makroekonomicznych i decyzji podejmowanych w zakresie polityki pieniężnej w roku objętym sprawozdaniem, a także opis stosowanych instrumentów polityki pieniężnej.

Sprawozdanie z wykonania założeń polityki pieniężnej na rok 2021 zawiera załączniki, w których przedstawiono kształtowanie się wybranych zmiennych makroekonomicznych, a także *Wyniki głosowania członków Rady Polityki Pieniężnej nad wnioskami i uchwałami* w roku objętym sprawozdaniem.

Przy ocenie polityki pieniężnej *ex post* należy brać pod uwagę jej uwarunkowania, w tym przede wszystkim to, że działania władz monetarnych wpływają na gospodarkę ze znacznym opóźnieniem, a jednocześnie są podejmowane w warunkach niepewności dotyczącej przyszłych procesów makroekonomicznych. Należy także uwzględniać to, że w gospodarce występują wstrząsy makroekonomiczne, które – choć pozostają poza kontrolą krajowej polityki pieniężnej – mogą w znacznej mierze wpływać na sytuację gospodarczą i procesy inflacyjne w krótkim, a niekiedy także w średnim okresie.

2.1. Strategia polityki pieniężnej w 2021 r.

W 2021 r. Rada Polityki Pieniężnej, zwana dalej „Radą” lub „RPP”, prowadziła politykę pieniężną zgodnie z *Założeniami polityki pieniężnej na rok 2021*, przyjętymi uchwałą nr 12/2020 z dnia 15 września 2020 r. w sprawie przyjęcia założeń polityki pieniężnej na rok 2021 (M.P. poz. 859). Główne elementy realizowanej w 2021 r. strategii polityki pieniężnej przedstawiono poniżej.

Podobnie jak w poprzednich latach głównym celem polityki pieniężnej było utrzymanie stabilności cen, przy jednoczesnym wspieraniu zrównoważonego wzrostu gospodarczego oraz stabilności systemu finansowego. W ten sposób Rada realizowała podstawowe zobowiązania Narodowego Banku Polskiego zawarte w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 1997 r. poz. 483, z późn. zm.) oraz w ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 r. o Narodowym Banku Polskim (Dz. U. z 2022 r. poz. 492 i 655). Zgodnie z art. 227 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej „Narodowy Bank Polski odpowiada za wartość polskiego pieniądza”. Ustawa o Narodowym Banku Polskim, zwanym dalej „NBP”, w art. 3 ust. 1 stanowi, że „podstawowym celem działalności NBP jest utrzymanie stabilnego poziomu

⁵ Rozdział *Polityka pieniężna* jest *Sprawozdaniem z wykonania założeń polityki pieniężnej na rok 2021*, które Rada Polityki Pieniężnej przyjęła na posiedzeniu 5 maja 2022 r. Zadania z tego obszaru są realizowane m.in. na podstawie art. 3 ust. 2 pkt 5, art. 12, art. 16, art. 17 ust. 3 pkt 1 i ust. 4 pkt 2 i 4, art. 23–24 oraz przepisów rozdziału 6 ustawy o Narodowym Banku Polskim.

cen, przy jednoczesnym wspieraniu polityki gospodarczej Rządu, o ile nie ogranicza to podstawowego celu NBP”.

Rada dążyła do zapewnienia stabilności cen, wykorzystując strategię celu inflacyjnego. W ramach tej strategii od 2004 r. celem polityki pieniężnej jest utrzymanie inflacji – rozumianej jako procentowa roczna zmiana indeksu cen towarów i usług konsumpcyjnych – na poziomie 2,5% z symetrycznym przedziałem odchyłeń o szerokości ± 1 punktu procentowego w średnim okresie. W państwach, w których realizowana jest strategia celu inflacyjnego, inflacja jest przeciętnie niższa niż w pozostałych krajach. W latach 2004-2021 przeciętny poziom inflacji w Polsce wynosił 2,3% rocznie, a więc był zbliżony do celu NBP i mieścił się w symetrycznym przedziale odchyłeń, choć w części okresów dynamika cen znajdowała się poza tym przedziałem (Tabela 3).

Tabela 3 Roczna dynamika cen towarów i usług konsumpcyjnych (zwana dalej „CPI”, proc., r/r)

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
CPI	3,5	2,1	1,0	2,5	4,2	3,5	2,6	4,3	3,7	0,9	0,0	-0,9	-0,6	2,0	1,6	2,3	3,4	5,1

Źródło: dane Głównego Urzędu Statystycznego, zwanego dalej „GUS”.

Średniookresowy charakter celu inflacyjnego oznacza, że – ze względu na szoki makroekonomiczne i finansowe – inflacja może okresowo kształtować się powyżej lub poniżej celu, w tym również poza określonym przedziałem odchyłeń od celu. Reakcja polityki pieniężnej na szoki jest elastyczna i zależy od ich przyczyn oraz oceny trwałości ich skutków, w tym wpływu na procesy inflacyjne. W przypadku odchylenia inflacji od celu, Rada w sposób elastyczny określa pożądane tempo powrotu inflacji do celu, ponieważ szybkie sprowadzenie inflacji do celu może wiązać się z istotnymi kosztami dla stabilności makroekonomicznej lub finansowej.

Realizowana przez Radę strategia polityki pieniężnej zakłada elastyczność w zakresie stosowanych instrumentów. Oznacza to, że instrumentarium NBP może być dostosowywane do natury występujących w gospodarce zaburzeń oraz uwarunkowań rynkowych. Elastyczne kształtowanie instrumentów polityki pieniężnej sprzyja efektywnemu działaniu mechanizmu transmisji oraz stabilności makroekonomicznej i finansowej.

Podejmując decyzje w zakresie polityki pieniężnej, Rada bierze pod uwagę opóźnienia, z jakimi wpływają one na gospodarkę. Długość opóźnień, jakie występują od podjęcia decyzji w zakresie parametrów polityki pieniężnej do zaobserwowania jej najsilniejszego wpływu na wielkości realne (m.in. produkcję i zatrudnienie) oraz inflację, wynosi kilka kwartałów i może zmieniać się w czasie. Ponadto polityka pieniężna jest prowadzona w warunkach niepewności, dotyczącej w szczególności przyszłego kształtowania się sytuacji gospodarczej.

Stabilizowanie inflacji na niskim poziomie jest ważnym, ale niewystarczającym warunkiem utrzymania równowagi w gospodarce, która z kolei sprzyja utrzymaniu stabilności cen w długim okresie. Zagrożeniem dla stabilności cen w długim okresie są zwłaszcza nierównowagi w sektorze finansowym. Mając to na uwadze, w 2021 r. Rada prowadziła politykę pieniężną w taki sposób, aby sprzyjać utrzymaniu stabilności systemu finansowego i ograniczać ryzyko narastania nierównowag w gospodarce, uwzględniając w swoich decyzjach kształtowanie się cen aktywów (w tym cen nieruchomości) oraz dynamikę akcji kredytowej. W warunkach znacznej swobody przepływu kapitału

i integracji rynków finansowych istotną rolę w ograniczaniu nierównowag makroekonomicznych i finansowych oraz stabilizowaniu akcji kredytowej pełniła polityka makroostrożnościowa.

Oprócz polityki pieniężnej i makroostrożnościowej istotną rolę w utrzymywaniu stabilności makroekonomicznej pełni także polityka fiskalna. Dla zachowania stabilności makroekonomicznej niezbędne jest prowadzenie polityki fiskalnej, która łagodzi wpływ szoków na gospodarkę i jednocześnie zapewnia długookresową stabilność finansów publicznych.

W 2021 r. – podobnie jak w poprzednich latach – Rada realizowała strategię celu inflacyjnego w warunkach płynnego kursu walutowego. Reżim płynnego kursu nie wykluczał interwencji na rynku walutowym, gdyby było to niezbędne do zapewnienia stabilności makroekonomicznej i finansowej kraju.

2.2. Polityka pieniężna i jej uwarunkowania w 2021 r.

W 2021 r. parametry polityki pieniężnej, w tym poziom stóp procentowych NBP, były dostosowywane do sytuacji w gospodarce tak, aby zapewnić stabilność cen i jednocześnie wspierać zrównoważony wzrost gospodarczy oraz stabilność systemu finansowego. Decyzje Rady w zakresie polityki pieniężnej były podejmowane na podstawie dostępnych informacji, uwzględniając ocenę dotyczącą przyczyn i trwałości szoków wpływających na procesy inflacyjne, a także ocenę dotyczącą trwałości ożywienia gospodarczego po pandemicznej recesji.

W pierwszych kwartałach 2021 r. polska gospodarka odrabiała pandemiczne straty, jednak kolejne fale pandemii COVID-19 oraz niepewność dotycząca dalszego jej przebiegu nadal wpływały na koniunkturę, będąc istotnym czynnikiem ryzyka dla trwałości ożywienia gospodarczego. Jednocześnie na początku 2021 r. inflacja kształtowała się na poziomie zgodnym z celem NBP, choć w kolejnych kwartałach następował – podobnie jak w innych krajach – stopniowy wzrost dynamiki cen. Do wzrostu inflacji przyczyniały się głównie czynniki pozostające poza wpływem krajowej polityki pieniężnej, w tym przede wszystkim wzrost cen surowców na rynkach światowych oraz globalne zaburzenia podażowe, a także czynniki regulacyjne, tj. silne wzrosty opłat za wywóz śmieci oraz wzrost cen energii elektrycznej. Biorąc pod uwagę naturę większości czynników podwyższających dynamikę cen, w pierwszych trzech kwartałach 2021 r. oceniano, że – po przejściowym wzroście inflacji w 2021 r. – w 2022 r. inflacja się obniży. Wskazywały na to dostępne prognozy – w tym NBP, instytucji międzynarodowych oraz analityków rynkowych.

W tych warunkach w I-III kw. 2021 r. Rada utrzymywała stopy procentowe NBP na niezmiennym poziomie. NBP kontynuował także pozostałe działania podjęte w 2020 r. w reakcji na wybuch pandemii. Wobec zewnętrznego i podażowego charakteru większości czynników podwyższających inflację, a także ocen dotyczących przejściowego charakteru podwyższonej dynamiki cen, przy utrzymującej się niepewności dotyczącej wpływu sytuacji pandemicznej na gospodarkę, takie działanie było spójne z *Założeniami polityki pieniężnej na rok 2021*, zgodnie z którymi inflacja – ze względu na szoki makroekonomiczne i finansowe – może okresowo kształtować się powyżej lub poniżej celu, w tym również poza określonym przedziałem odchyień od celu. W ten sposób polityka pieniężna wspierała

ożywienie gospodarcze po pandemicznej recesji, a jednocześnie dążyła do utrzymania stabilności cen w średnim okresie.

W ostatnich miesiącach 2021 r. uwarunkowania makroekonomiczne polityki pieniężnej zmieniły się istotnie. Na rynkach światowych nastąpił ponowny silny wzrost cen surowców, przede wszystkim energetycznych, a także rolnych. Ponadto przedłużały się zaburzenia w globalnych sieciach dostaw. W konsekwencji znacząco podwyższono prognozy inflacji na kolejne kwartały, przez co wzrosło ryzyko kształtowania się inflacji powyżej celu inflacyjnego NBP w horyzoncie oddziaływania polityki pieniężnej. Jednocześnie napływające informacje wskazywały, że PKB w Polsce przekroczył poziom sprzed pandemii, a trwające ożywienie gospodarcze prawdopodobnie nie będzie istotnie zaburzone przez kolejną falę pandemii.

Wobec takich uwarunkowań w IV kw. 2021 r. Rada trzykrotnie podwyższyła stopy procentowe NBP, a także zwiększyła stopę rezerwy obowiązkowej. Jednocześnie pod koniec 2021 r. zakończono skup obligacji w ramach strukturalnych operacji otwartego rynku. Zacieśnienie polityki pieniężnej było zgodne z *Założeniami polityki pieniężnej na rok 2021* i miało na celu obniżenie inflacji do celu NBP w średnim okresie, przy jednoczesnym wspieraniu zrównoważonego wzrostu gospodarczego.

Działania NBP w zakresie polityki pieniężnej w 2021 r.

Do września 2021 r.⁶ Rada utrzymywała stopy procentowe NBP na niezmiennym poziomie, w tym stopę referencyjną na poziomie 0,10%. Na posiedzeniach w dniach 6 października, 3 listopada i 8 grudnia 2021 r. Rada podwyższała stopy procentowe NBP, w tym stopę referencyjną łącznie o 1,65 pkt proc. (z 0,10% do 1,75%; Tabela 4). 6 października 2021 r. Rada podjęła także decyzję o podwyższeniu stopy rezerwy obowiązkowej z 0,5% do 2,0%.

Tabela 4. Stopy procentowe NBP na koniec poszczególnych miesięcy w 2021 r. (w proc.)

Miesiąc	Stopa referencyjna	Stopa lombardowa	Stopa depozytowa	Stopa redyskontowa weksli	Stopa dyskontowa weksli
styczeń	0,10	0,50	0,00	0,11	0,12
luty	0,10	0,50	0,00	0,11	0,12
marzec	0,10	0,50	0,00	0,11	0,12
kwiecień	0,10	0,50	0,00	0,11	0,12
maj	0,10	0,50	0,00	0,11	0,12
czerwiec	0,10	0,50	0,00	0,11	0,12
lipiec	0,10	0,50	0,00	0,11	0,12
sierpień	0,10	0,50	0,00	0,11	0,12
wrzesień	0,10	0,50	0,00	0,11	0,12
październik	0,50	1,00	0,00	0,51	0,52
listopad	1,25	1,75	0,75	1,30	1,35
grudzień	1,75	2,25	1,25	1,80	1,85

Źródło: dane NBP.

⁶ Posiedzenia: 13 stycznia, 3 lutego, 3 marca, 7 kwietnia, 5 maja, 9 czerwca, 8 lipca i 8 września 2021 r.

Do listopada 2021 r. NBP prowadził także strukturalne operacje otwartego rynku polegające na skupie obligacji skarbowych oraz dłużnych papierów wartościowych gwarantowanych przez Skarb Państwa na rynku wtórnym. Skala skupu w ciągu 2021 r. była dostosowywana do warunków rynkowych (por. podrozdział 2.3), a w grudniu skup został zakończony.

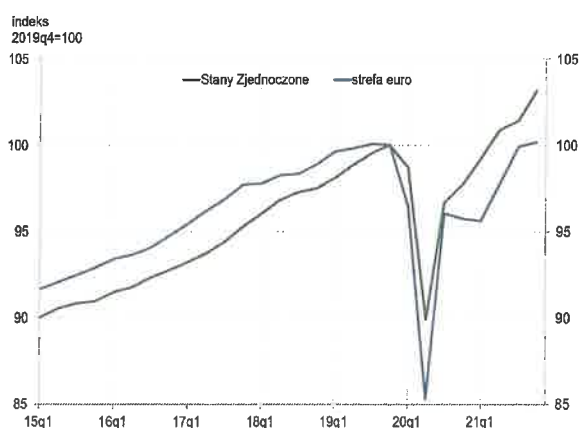
W dalszej części rozdziału przedstawiono szerzej informacje dotyczące makroekonomicznych uwarunkowań podejmowanych przez Radę decyzji w 2021 r. Zmiany tych uwarunkowań, a także wynikające z nich decyzje w zakresie polityki pieniężnej zostały przedstawione w dwóch podokresach, tj. I-III kw. oraz IV kw. 2021 r.

Polityka pieniężna i jej uwarunkowania w okresie I-III kw. 2021 r.

W pierwszych trzech kwartałach 2021 r. następowała odbudowa aktywności gospodarczej na świecie, choć jej tempo było zróżnicowane w poszczególnych gospodarkach. Jednocześnie trwała pandemia i okresowo nasilały się ryzyka związane z kolejnymi falami zachorowań. Towarzyszył temu stopniowy wzrost inflacji, będący w znacznej mierze efektem negatywnych szoków podaźowych, a w Polsce także czynników regulacyjnych. Wzrost inflacji był jednak w tym okresie oceniany jako przejściowy.

Na początku 2021 r. sytuacja pandemiczna na świecie była trudna. W kolejnych miesiącach również następowały okresowe silne wzrosty liczby zakażeń koronawirusem, choć ich skala była zróżnicowana pomiędzy regionami. W połowie roku postępujący program szczepień doprowadził do przejściowej poprawy sytuacji pandemicznej w największych gospodarkach, choć rozprzestrzenianie się wariantu Delta koronawirusa spowodowało ponowny wzrost liczby zakażeń w lipcu i sierpniu. W konsekwencji w niektórych krajach decydowano się na wprowadzanie ograniczeń dla osób niezaszczepionych i przywrócono część restrykcji.

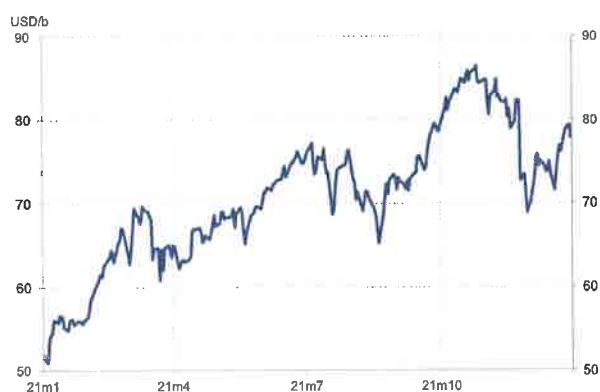
Wykres 1. Poziom realnego PKB w Stanach Zjednoczonych i strefie euro

Źródło: dane OECD, obliczenia NBP.

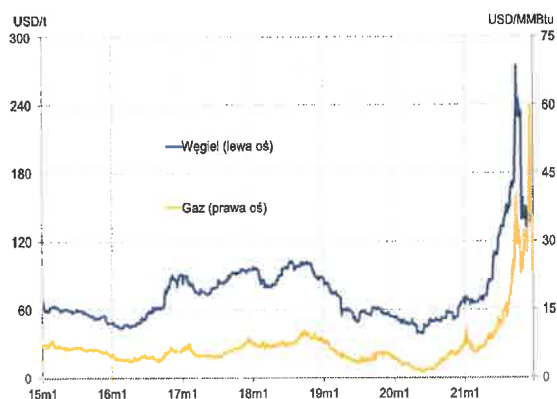
Dane z początku 2021 r. potwierdziły znaczny negatywny wpływ sytuacji pandemicznej na aktywność gospodarczą w części gospodarek⁷. W strefie euro nastąpił spadek PKB w IV kw. 2020 r. i I kw. 2021 r. (zarówno w ujęciu kwartalnym, jak i rocznym; Wykres 1). W II kw. – wraz ze znoszeniem obostrzeń epidemicznych – aktywność gospodarcza w strefie euro istotnie wzrosła, choć PKB pozostał wyraźnie niższy niż przed pandemią. Jednocześnie w Stanach Zjednoczonych następowała dalsza poprawa koniunktury i w II kw. 2021 r. gospodarka ta odrobiła pandemiczne straty.

Wykres 2. Cena baryłki ropy naftowej Brent

Źródło: dane Bloomberg

Wykres 3. Ceny gazu ziemnego i węgla kamiennego

Źródło: dane Bloomberg, obliczenia NBP.

Ceny gazu ziemnego wyrażają ceny kontraktów terminowych ICE Futures Europe w Wielkiej Brytanii; USD/t – cena wyrażona w dolarach amerykańskich za tonę. USD/MMBtu – cena wyrażona w dolarach amerykańskich za milion tzw. brytyjskich jednostek ciepła.

⁷ W przypadku części danych makroekonomicznych urzędy statystyczne publikują najpierw wstępne szacunki, które później mogą być rewidowane. W podrozdziale 2 przedstawiono dane dostępne do 22 kwietnia 2022 r. (na poszczególnych posiedzeniach Rada czasami dysponowała jedynie wstępnymi szacunkami).

Postępująca w ciągu pierwszych kwartałów odbudowa światowej koniunktury przekładała się na stopniowo rosnące ceny surowców, w tym przede wszystkim energetycznych, co w przypadku części z nich było wzmacniane prowadzoną przez producentów polityką ograniczania wzrostu podaży tych surowców⁸. W konsekwencji, roczne dynamiki cen ropy i gazu ziemnego silnie wzrosły (do stycznia 2021 r. roczna dynamika cen ropy Brent była ujemna, natomiast w kwietniu osiągnęła ponad 140%; Wykres 2; z kolei roczna dynamika cen gazu ziemnego w kwietniu była bliska 300%, a w maju przekroczyła 500%⁹; Wykres 3). W połowie czerwca ceny ropy przejściowo ustabilizowały się, a w lipcu i sierpniu nawet nieznacznie się obniżyły, na co wpłynęła m.in. decyzja państw OPEC+ o złagodzeniu ograniczeń dotyczących wydobycia tego surowca oraz obawy o aktywność gospodarczą w Azji w związku z rozpowszechnianiem się wariantu Delta koronawirusa w tym regionie. Mimo to – ze względu na efekt niskiej bazy sprzed roku – ceny ropy nadal przyczyniały się do wzrostu inflacji na świecie. Jednocześnie silnie rosły ceny gazu ziemnego i węgla kamiennego na globalnych rynkach (Wykres 3)¹⁰. Wzrosła również dynamika cen surowców rolnych (Wykres 11), co było przede wszystkim efektem wysoce niekorzystnych warunków meteorologicznych występujących w kluczowych obszarach części upraw w okresie letnim.

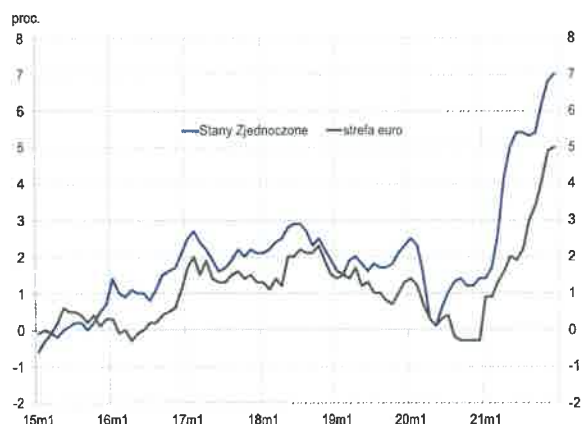
W efekcie, o ile na początku 2021 r. dynamika cen w gospodarce światowej pozostawała relatywnie niska (w pierwszych miesiącach zarówno w strefie euro, jak i Stanach Zjednoczonych inflacja pozostawała poniżej 2%), to w kolejnych miesiącach dynamika cen na świecie przyspieszała i kształtowała się na podwyższonym poziomie. W połowie 2021 r. w Stanach Zjednoczonych inflacja była zbliżona do 5%. Także w strefie euro inflacja istotnie wzrosła względem początku 2021 r. (w sierpniu wyniosła 3%; Wykres 4). Oprócz sytuacji na globalnych rynkach surowców energetycznych i rolnych, było to również związane z zaburzeniami podażowymi, które zwłaszcza w warunkach realizacji odłożonego popytu przekładały się na wzrost cen części dóbr przemysłowych. W 2021 r. istotnie wzrosły także koszty transportu międzynarodowego, co dodatkowo podwyższało ceny wielu dóbr (Wykres 12). Czynniki te oceniano jednak jako przejściowo podwyższające dynamikę cen. Świadczyły o tym w szczególności prognozy, zgodnie z którymi istotnym rewizjom oczekiwanej inflacji na 2021 r. towarzyszyły relatywnie niewielkie zmiany prognoz na 2022 r.

⁸ W przypadku ropy naftowej, podaż tego surowca była uwarunkowana przede wszystkim utrzymywaniem ograniczeń produkcji przez państwa zrzeszone w Organizacji Krajów Eksportujących Ropę Naftową oraz niektóre inne kraje współpracujące z tą organizacją, zwane dalej „OPEC+”. Jednocześnie wydobycie ropy w Stanach Zjednoczonych również pozostawało niższe niż przed pandemią.

⁹ Pod uwagę brane są ceny kontraktów na gaz ziemny z dostawą w Wielkiej Brytanii, wyrażone w dolarach.

¹⁰ Roczna dynamika cen gazu w czerwcu wyniosła blisko 500%, a w lipcu ok. 600%. Bardzo silny wzrost cen gazu ziemnego w Europie był konsekwencją niskich zapasów tego surowca po chłodnej zimie oraz obniżonej podaży gazu z Rosji. Z kolei wzrost cen węgla wynikał z tego, że wysokie ceny gazu ziemnego zwiększały opłacalność wykorzystania go do produkcji energii elektrycznej.

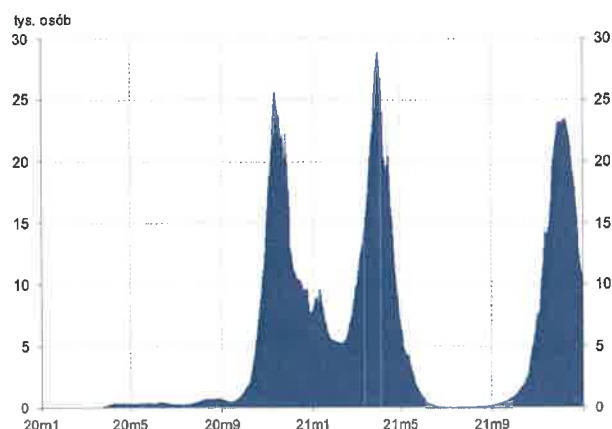
Wykres 4. Wskaźniki inflacji cen dóbr konsumpcyjnych w Stanach Zjednoczonych i strefie euro (r/r)

Źródło: dane Bureau of Labor Statistics, Eurostat.

Stany Zjednoczone – inflacja CPI. Strefa euro – inflacja HICP.

Wykres 5. Dzienna liczba nowych przypadków COVID-19 w Polsce

Źródło: dane Ministerstwa Zdrowia, obliczenia NBP.

Na wykresie pokazano średnią ruchomą 7-dniową liczby zakażeń.

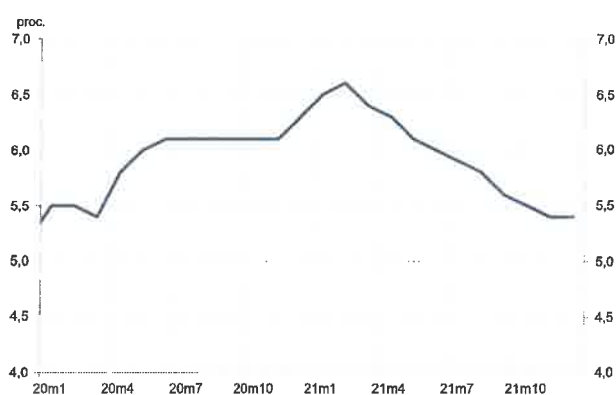
W warunkach niepewności dotyczącej sytuacji pandemicznej i jej wpływu na trwałość ożywienia gospodarczego, a jednocześnie wobec oczekiwanego spadku inflacji po wygaśnięciu czynników przejściowo ją podwyższających główne banki centralne kontynuowały ekspansywną politykę pieniężną i sygnalizowały jej utrzymanie w przyszłości (Wykres 13). EBC utrzymywał ujemną stopę depozytową na poziomie -0,50%. EBC nadal prowadził też skup aktywów¹¹, w tym w II kw. 2021 r. zwiększył tempo tego skupu. Z kolei Rezerwa Federalna Stanów Zjednoczonych, zwana dalej „Fed”,

¹¹ W 2021 r. EBC kontynuował program skupu aktywów (ang. *Asset Purchase Programme*), zwany dalej „APP”, oraz program pandemicznego skupu aktywów (ang. *Pandemic Emergency Purchase Programme*), zwany dalej „PEPP”. EBC nadal przeprowadzał również ukierunkowane dłuższe operacje refinansujące (ang. *Targeted Longer-Term Refinancing Operations*), zwane dalej „TLTRO” oraz nadzwyczajne dłuższe operacje refinansujące w czasie pandemii (ang. *Pandemic Emergency Longer-Term Refinancing Operations*), zwane dalej „PELTRO”.

również utrzymywała stopy procentowe na niezmiennym poziomie (docelowy przedział dla stopy *fed funds* pozostawał na poziomie 0,00%-0,25%) i kontynuowała skup aktywów.

Po przejściowej poprawie sytuacji epidemicznej w Polsce na początku 2021 r., w okresie luty – kwiecień nastąpił kolejny znaczny wzrost liczby zachorowań (Wykres 5), co spowodowało ponowne zaostrzenie restrykcji. W maju rozpoczęto jednak stopniowe luzowanie antypandemicznych obostrzeń w warunkach wyraźnego przyspieszenia akcji szczepień. Latem utrzymywała się relatywnie dobra sytuacja epidemiczna, choć czynnikiem ryzyka było rozprzestrzenianie się na świecie wariantu Delta koronawirusa.

Wykres 6. Stopa bezrobocia rejestrowanego w Polsce

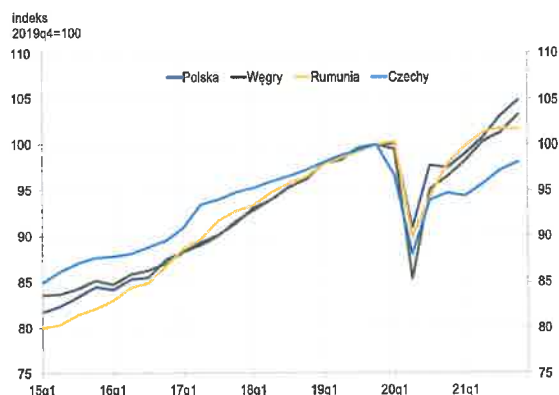

Źródło: dane GUS.

Dostępne dane wskazywały, że – po osłabieniu koniunktury w Polsce w IV kw. 2020 r. w następstwie silnej jesiennej fali zachorowań i wprowadzonych wówczas restrykcji, kiedy to PKB obniżył się zarówno w ujęciu kwartalnym, jak i rocznym (-0,1% kw/kw i -2,1% r/r¹²) – na początku 2021 r. gospodarka powróciła na ścieżkę ożywienia. W I kw. nastąpił wzrost PKB w ujęciu kwartalnym, choć poziom PKB był wciąż niższy niż rok wcześniej (1,7% kw/kw i -0,6% r/r) (Wykres 7). Dane za pierwsze miesiące 2021 r. wskazywały przy tym, że zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw było niższe niż przed pandemią. Dynamika wynagrodzeń rosła, do czego – oprócz kontynuacji ożywienia – przyczyniały się także efekty bazy. Natomiast stopa bezrobocia była nadal podwyższona (Wykres 6). Jednocześnie sytuacja na rynku pracy wciąż była łagodzona dofinansowaniem wynagrodzeń części pracowników oraz świadczeniami postojowymi.

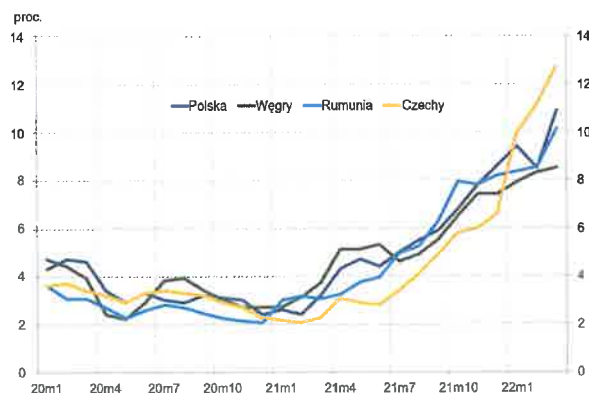
¹² W kierunku obniżenia aktywności oddziaływał spadek konsumpcji oraz niższe inwestycje. Napływające dane miesięczne wskazywały przy tym na relatywnie lepszą sytuację w przemyśle, niż w pozostałych sektorach.

Wykres 7. Poziom realnego PKB w krajach regionu Europy Środkowo-Wschodniej

Źródło: dane OECD, obliczenia NBP.

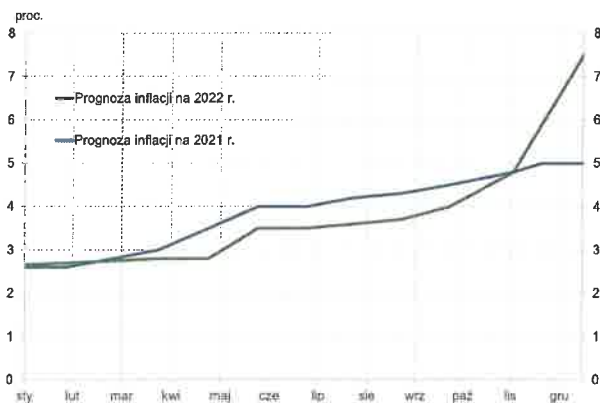
Wykres 8. Wskaźniki inflacji cen dóbr konsumpcyjnych (CPI) w Polsce, Czechach, Rumunii i na Węgrzech (r/r)

Źródło: dane Bloomberg.

W II kw. 2021 r. PKB wzrósł zarówno w ujęciu kwartalnym, jak i rocznym (1,9% kw/kw i 11,3% r/r) (Wykres 7). Głównym czynnikiem wspierającym odbudowę aktywności był silny wzrost konsumpcji oraz – w mniejszym stopniu – inwestycji. Napływające dane za pierwsze miesiące III kw. wskazywały na kontynuację wzrostu aktywności. Mimo stopniowej poprawy, sytuacja na rynku pracy pozostawała jednak gorsza niż przed pandemią, co widoczne było w szczególności we wciąż podwyższonej, choć stopniowo obniżającej się, stopie bezrobocia. Jednocześnie część pracowników z branż najbardziej dotkniętych wcześniejszymi obostrzeniami była nadal objęta dofinansowaniem do wynagrodzeń w ramach wsparcia antykryzysowego.

Wykres 9. Mediana prognoz analityków ankietowanych przez Refinitiv w ciągu 2021 r. dotycząca inflacji w Polsce w 2021 r. i 2022 r. (proc.)

Źródło: dane Refinitiv.

Inflacja w Polsce na początku roku była zgodna z celem inflacyjnym NBP¹³, a w kolejnych miesiącach stopniowo rosła (Wykres 8)¹⁴. Wzrost ten w znacznej mierze był skutkiem wzrostu cen ropy naftowej¹⁵, a także cen surowców rolnych na światowych rynkach, co przełożyło się na wzrost krajowych cen paliw i żywności. W kierunku wyższej inflacji oddziaływał także wzrost kosztów funkcjonowania przedsiębiorstw w warunkach pandemii oraz kosztów transportu międzynarodowego (Wykres 12) i zakłócenia w globalnych sieciach dostaw. Oprócz czynników o charakterze globalnym, inflacja była podbijana także przez czynniki regulacyjne, a więc czynniki, które – podobnie jak ceny surowców – były niezależne od krajowej polityki pieniężnej (w tym wzrost opłat za wywóz śmieci i cen energii elektrycznej). Jednocześnie inflacja bazowa po wyłączeniu cen żywności i energii w tym okresie była stabilna (w lipcu 2021 r. wyniosła 3,7% wobec 3,9% w styczniu 2021 r.).

¹³ Inflacja w styczniu 2021 r. wyniosła 2,6%, a w lutym 2,4%.

¹⁴ Inflacja w marcu wzrosła do 3,2%, w kwietniu do 4,3%, a w maju do 4,7%. W czerwcu inflacja obniżyła się do 4,4%, a następnie w lipcu i sierpniu wzrosła do odpowiednio 5,0% i 5,5%.

¹⁵ O ile w styczniu 2021 r. ceny paliw były niższe niż przed rokiem o 7,4%, to w maju ich dynamika wzrosła do 33,0%.

Tabela 5. Prognozy inflacji w Polsce (proc.)

Data publikacji prognozy	Na 2021 r.	Na 2022 r.
Międzynarodowy Fundusz Walutowy		
IV 2021	3,2	2,5
X 2021	4,4	3,3
OECD		
V 2021	3,8	3,3
XII 2021	4,8	6,2
Komisja Europejska		
II 2021	2,3	2,9
V 2021	3,5	2,9
VII 2021	4,2	3,1
XI 2021	5,0	5,2
Projekcje inflacji NBP		
III 2021	3,1	2,8
VII 2021	4,2	3,3
XI 2021	4,9	5,8

Źródło: dane MFW, OECD, Komisja Europejska, NBP.

Prognoza Komisji Europejskiej dotyczy inflacji HICP, a pozostałe prognozy dotyczą inflacji CPI.

Prognozy dostępne w pierwszych kwartałach 2021 r. przewidywały kontynuację odbudowy aktywności gospodarczej, czemu miało towarzyszyć obniżenie się inflacji w 2022 r. (Tabela 5), przy czym wciąż istotnym czynnikiem niepewności była dalsza sytuacja pandemiczna na świecie i w Polsce oraz jej wpływ na ożywienie gospodarcze. Na scenariusz obniżenia się inflacji w kolejnym roku wskazywały projekcje NBP, prognozy instytucji międzynarodowych oraz analityków rynkowych (Wykres 9). Sygnalizowały one, że obserwowany w 2021 r. wzrost dynamiki cen powinien być przejściowy, a inflacja w 2022 r. miała być niższa niż w 2021 r.

W warunkach wzrostu inflacji wynikającego w znacznej mierze z czynników pozostających poza wpływem polityki pieniężnej, który zgodnie z dostępnymi informacjami był oceniany jako przejściowy, a jednocześnie biorąc pod uwagę wysoką niepewność związaną z pandemią dotyczącą trwałości ożywienia gospodarczego, Rada utrzymywała w tym okresie stopy procentowe NBP na niezmiennym poziomie (Wykres 14). NBP kontynuował także pozostałe działania podjęte w 2020 r. w reakcji na wybuch pandemii. Takie podejście było spójne z *Załoženiami polityki pieniężnej na rok 2021*, gdyż w ten sposób polityka pieniężna wspierała ożywienie gospodarcze po pandemicznej recesji, a jednocześnie dążyła do utrzymania stabilności cen w średnim okresie.

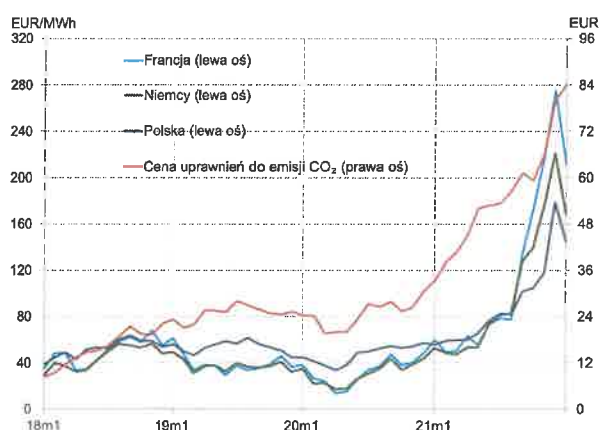
Polityka pieniężna i jej uwarunkowania w IV kw. 2021 r.

W IV kw. 2021 r. uwarunkowania polityki pieniężnej zmieniły się istotnie. Choć trwała pandemia, to napływające informacje wskazywały na utrwalać się ożywienie gospodarcze na świecie i w Polsce oraz obniżające się ryzyko silnego wpływu kolejnych fal pandemii na koniunkturę. Jednocześnie na rynkach surowcowych wystąpiły kolejne silne szoki cenowe, które istotnie podwyższyły koszty i ceny

w większości krajów, a także prowadziły do znaczącego podwyższenia prognoz inflacji na kolejne kwartały.

W IV kw. sytuacja epidemiczna na świecie była nadal trudna. Po spadku liczby zakażeń na świecie we wcześniejszych miesiącach, w październiku i listopadzie nastąpił jej wzrost. Pogorszenie sytuacji epidemicznej dotyczyło w szczególności krajów europejskich. Jednocześnie, ze względu na wysoki poziom zaszczepienia ludności w tych krajach, liczba zgonów była niższa niż wcześniej, przez co wprowadzane restrykcje były w większości krajów łagodniejsze. Od końca listopada nowym czynnikiem niepewności dla sytuacji epidemicznej było natomiast pojawienie się wariantu Omikron koronawirusa.

Wykres 10. Hurtowe ceny energii elektrycznej w UE oraz ceny uprawnień do emisji CO₂

Źródło: dane Refinitiv, obliczenia NBP.

Mimo kolejnej fali pandemii, w gospodarce światowej trwało ożywienie. Dane dla strefy euro wskazywały na przyspieszenie odbudowy aktywności gospodarczej w III kw. 2021 r., choć poziom PKB był tam nadal niższy niż przed pandemią (Wykres 1). Napływające dane sugerowały jednocześnie spowolnienie dynamiki aktywności w IV kw. w związku z pogorszeniem sytuacji epidemicznej i zaostrzeniem restrykcji negatywnie oddziałujących na konsumpcję. W Stanach Zjednoczonych utrzymywał się natomiast silny wzrost PKB zarówno w III kw., jak i IV kw. 2021 r.

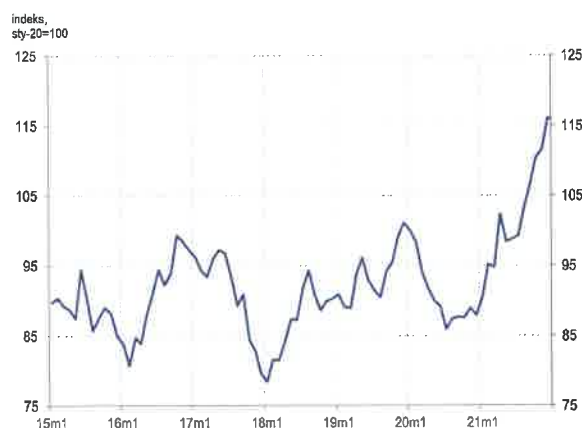
Jednocześnie od września gwałtownie rosły ceny surowców energetycznych na rynkach światowych, co dotyczyło w szczególności gazu ziemnego i węgla (tylko pomiędzy wrześniowym a październikowym posiedzeniem Rady ceny gazu ziemnego wzrosły o ponad 110%, a węgla kamiennego o ponad 60%; Wykres 3). Silne wzrosty cen gazu ziemnego w Europie były efektem niskich zapasów tego surowca oraz ograniczanej podaży gazu z Rosji¹⁶.

Wzrost cen gazu przyczynił się do silnego wzrostu cen energii elektrycznej na rynku europejskim, przez co zwiększyła się także jej produkcja z węgla. W efekcie, dynamicznie drożał węgiel na rynkach światowych. Wzrost cen energii elektrycznej w Europie zwiększany był dodatkowo przez dalszy

¹⁶ Wzrost popytu na gaz wynikał m.in. z odbudowy aktywności gospodarczej na świecie oraz wykorzystania go w UE jako paliwa przejściowego w procesie transformacji energetycznej.

znaczący wzrost cen uprawnień do emisji dwutlenku węgla, które osiągały w IV kw. najwyższe poziomy w historii (Wykres 10). Wzrost cen uprawnień do emisji był związany z zaostrzaniem polityki klimatycznej UE, w tym przyspieszeniem wycofywania z rynku części uprawnień do emisji dwutlenku węgla.

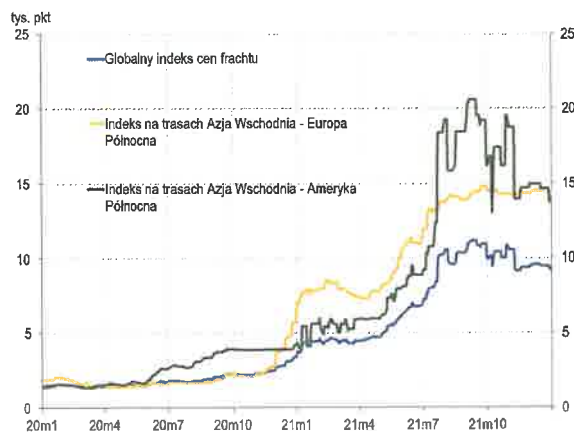
Wykres 11. Indeks cen surowców rolnych

Źródło: dane Bloomberg, obliczenia NBP.

W skład indeksu cen artykułów rolnych wchodzi ceny: pszenicy, rzepaku, wieprzowiny, ziemniaków, cukru, kakao, kawy, odtuszczonego mleka w proszku, masła i zagęszczonego mrożonego soku pomarańczowego. System wag odwzorowuje strukturę konsumpcji polskich gospodarstw domowych.

Wykres 12. Indeksy cen frachtu

Źródło: Refinitiv.

Indeksy cen frachtu odzwierciedlają dzienne stawki frachtu morskiego na rynku spot (uwzględniające koszt transportu i inne opłaty bez podatków i opłat portowych). Globalny indeks cen frachtu jest średnią ważoną 12 indeksów dla głównych szlaków transportowych wiodących przez Azję, Europę, Amerykę Północną i Amerykę Południową.

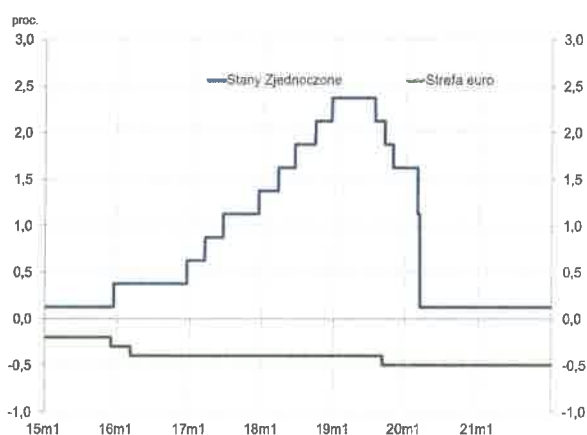
Równocześnie nastąpił dalszy silny wzrost cen surowców rolnych, przez co łączny indeks ich cen osiągnął najwyższy poziom od wielu lat (Wykres 11). Wzrost ten wynikał częściowo z utrzymywania się oczekiwań co do niższych globalnie zbiorów pszenicy, przy wysokim zapotrzebowaniu na ten

surowiec. Jednocześnie przedłużały się zaburzenia w globalnych łańcuchach dostaw oraz utrzymywały się wysokie ceny transportu, co nadal powodowało niedobory części towarów i podwyższało ich ceny.

Wobec takich uwarunkowań, następował dalszy silny wzrost inflacji na świecie, która w wielu krajach osiągała najwyższe poziomy od dekad. W strefie euro inflacja systematycznie rosła, wyraźnie przekraczając cel inflacyjny EBC (w grudniu osiągnęła poziom 5%; Wykres 4). Silnie przyspieszyła także dynamika cen konsumpcyjnych w Stanach Zjednoczonych (od października przekraczała ona 6%). Jednocześnie w wielu gospodarkach wzrosła inflacja bazowa, czemu sprzyjała poprawiająca się sytuacja finansowa gospodarstw domowych, a także rosnące koszty produkcji i transportu (Wykres 12) w warunkach wysokich cen surowców oraz przedłużających się zakłóceń w globalnych sieciach podaży. Przyspieszeniu bieżącej inflacji towarzyszyło istotne podwyższanie prognoz inflacji na 2022 r., co wskazywało, że dynamika cen pozostanie podwyższona dłużej, niż przewidywano w poprzednich miesiącach.

Pomimo wyraźnego wzrostu inflacji, główne banki centralne nadal prowadziły silnie akomodacyjną politykę pieniężną (Wykres 13). EBC utrzymywał stopę depozytową na poziomie -0,50% oraz kontynuował skup aktywów, choć we wrześniu ogłosił, że tempo zakupów netto aktywów w IV kw. 2021 r. będzie nieco niższe niż w dwóch poprzednich kwartałach¹⁷. Rezerwa Federalna Stanów Zjednoczonych także utrzymywała stopy procentowe zbliżone do zera i prowadziła skup aktywów, choć w listopadzie rozpoczęła stopniowy proces ograniczania tempa skupu.

Wykres 13. Stopy procentowe wybranych banków centralnych

Źródło: dane Bloomberg.

Stopa procentowa banku centralnego: dla Stanów Zjednoczonych – środek przedziału dla stopy *fed funds*; dla strefy euro – stopa depozytowa.

W Polsce od września następowało pogorszenie sytuacji pandemicznej (Wykres 5), jednak wprowadzane restrykcje były łagodniejsze niż w poprzednich falach. W efekcie, mimo kolejnej fali pandemii, napływające dane wskazywały na utrwalanie się ożywienia gospodarczego. Dane o PKB potwierdziły silny wzrost aktywności w III kw. (wzrost o 2,5% kw/kw i 5,5% r/r; Wykres 7), wspierany przez rosnące inwestycje oraz konsumpcję. Na kontynuację ożywienia koniunktury w IV kw.

¹⁷ EBC kontynuował także skup aktywów w ramach APP oraz operacje TLTRO oraz PELTRO.

wskazywały napływające miesięczne dane o produkcji przemysłowej, produkcji budowlano-montażowej oraz sprzedaży detalicznej¹⁸. Jednocześnie nadal poprawiała się sytuacja na rynku pracy. Następował dalszy wzrost zatrudnienia w sektorze przedsiębiorstw oraz obniżała się stopa bezrobocia, osiągając poziom zbliżony do przedpandemicznego (Wykres 6). Utrzymywała się również wysoka dynamika wynagrodzeń. Jednocześnie wsparcie antykryzysowe dla rynku pracy zostało stopniowo wygaszone¹⁹.

Ożywieniu gospodarstwu towarzyszyło – podobnie jak w wielu innych krajach – istotne przyspieszenie dynamiki cen (Wykres 7; Wykres 8)²⁰. Wzrost inflacji w głównej mierze nadal wynikał z oddziaływania czynników zewnętrznych i niezależnych od krajowej polityki pieniężnej. W szczególności dalszy wzrost rocznej dynamiki cen był następstwem znacznie wyższych niż przed rokiem cen surowców energetycznych i rolnych na rynkach światowych, przy utrzymujących się efektach wcześniejszych podwyżek opłat za wywóz śmieci i cen energii elektrycznej. Do wyższej inflacji przyczyniały się także wyższe ceny transportu (Wykres 12) oraz zaburzenia w funkcjonowaniu globalnych łańcuchów podaży. W kierunku wzrostu inflacji oddziaływało również trwające ożywienie gospodarcze, w tym popyt stymulowany wzrostem dochodów gospodarstw domowych. W takiej sytuacji następował także wzrost inflacji bazowej (po wyłączeniu cen energii i żywności²¹).

Wobec nieoczekiwanego i wyraźnego nasilenia czynników podbijających bieżącą inflację, systematycznie podwyższano także prognozy inflacji na kolejne kwartały, w tym szczególnie na 2022 r. (Tabela 5). Na silne podwyższenie prognozowanej inflacji w 2022 r. wskazywała listopadowa projekcja inflacji NBP²², a także prognozy analityków rynkowych oraz instytucji międzynarodowych (Wykres 9). Jednocześnie większość czynników oddziałujących w kierunku wzrostu dynamiki cen miała charakter negatywnych szoków podaży, co powodowało pewną rewizję w dół prognoz wzrostu PKB na kolejne lata, choć perspektywy dla aktywności gospodarczej pozostawały korzystne. W efekcie rosło ryzyko utrzymywania się inflacji powyżej celu NBP w średnim okresie.

¹⁸ Wzrost PKB w IV kw. 2021 r. wyniósł 1,6% kw/kw i 7,6% r/r.

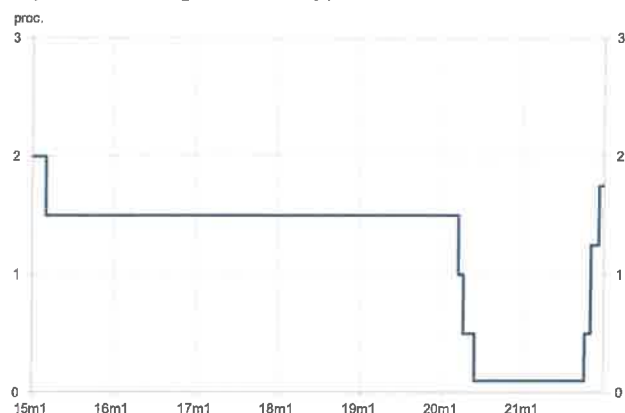
¹⁹ W połowie 2021 r. zakończono przyznawanie świadczeń na zasadach ogólnych, a następnie w październiku wygasło dofinansowanie wynagrodzeń pracowników sektorów najbardziej dotkniętych kryzysem pandemicznym.

²⁰ We wrześniu inflacja wyniosła 5,9%, w październiku 6,8%, w listopadzie 7,8%, a w grudniu 8,6%.

²¹ Inflacja po wyłączeniu cen energii i żywności wzrosła z 3,9% w sierpniu 2021 r. do 5,3% w grudniu.

²² Zgodnie z centralną ścieżką projekcji listopadowej dynamika PKB miała wynieść 5,3% w 2021 r. i 4,9% w 2022 r. Natomiast inflacja miała się ukształtować na poziomie 4,9% w 2021 r. i 5,8% w 2022 r.

Wykres 14. Stopa referencyjna NBP

Źródło: dane NBP.

Wobec kontynuacji ożywienia krajowej aktywności gospodarczej oraz oczekiwanego utrzymania się korzystnej sytuacji na rynku pracy, a także prawdopodobnego silniejszego i dłuższego oddziaływania zewnętrznych szoków na dynamikę cen, Rada oceniała, że istnieje ryzyko utrwalenia się podwyższonej inflacji w horyzoncie oddziaływania polityki pieniężnej. Aby ograniczyć to ryzyko, od października 2021 r. Rada zacieśniała politykę pieniężną poprzez systematyczne podnoszenie stóp procentowych NBP. Na październikowym posiedzeniu stopa referencyjna została podniesiona o 0,40 pkt proc.; na listopadowym posiedzeniu o 0,75 pkt proc., a na grudniowym o 0,50 pkt proc. (Wykres 14). W konsekwencji na koniec 2021 r. stopa referencyjna NBP wzrosła do 1,75%. Na październikowym posiedzeniu Rada zdecydowała również o podniesieniu stopy rezerwy obowiązkowej z 0,5% do 2,0%. Jednocześnie w październiku i listopadzie ograniczono skalę, a w grudniu zakończono operacje strukturalne skupu obligacji na rynku wtórnym. Zacieśnienie polityki pieniężnej było zgodne z *Załoženiami polityki pieniężnej na rok 2021* i miało na celu obniżenie inflacji do celu NBP w średnim okresie, przy jednoczesnym wspieraniu zrównoważonego wzrostu gospodarczego.

2.3. Instrumenty polityki pieniężnej w 2021 r.

W 2021 r. NBP prowadził politykę pieniężną wykorzystując instrumenty przewidziane w *Załoženiach polityki pieniężnej na rok 2021*. Stosowane instrumentarium było dostosowywane do zmieniających się w ciągu roku uwarunkowań makroekonomicznych i rynkowych. W pierwszych trzech kwartałach 2021 r. NBP utrzymywał stopy procentowe oraz podstawową stopę rezerwy obowiązkowej na niezmiennym poziomie, a także kontynuował stosowanie operacji strukturalnych i oferowanie kredytu wekslowego, tj. instrumentów polityki pieniężnej uruchomionych w 2020 r. w reakcji na pandemię COVID-19. Natomiast w IV kw. 2021 r. podwyższono stopy procentowe NBP, zwiększono poziom podstawowej stopy rezerwy obowiązkowej, zakończono oferowanie bankom kredytu wekslowego oraz prowadzenie operacji strukturalnych, a także wznowiono operacje dostrajające.

Płynność sektora bankowego w 2021 r.

W 2021 r. utrzymywała się nadpłynność sektora bankowego, której skala była wyższa niż w 2020 r. Poziom środków pozostających w dyspozycji sektora bankowego przekraczających wymagany poziom rezerwy obowiązkowej wyniósł w grudniu 2021 r. średnio 253 866 mln zł i był o 70 068 mln zł wyższy niż w analogicznym okresie 2020 r.²³

Do wzrostu nadpłynności sektora bankowego w 2021 r. przyczyniły się przede wszystkim transakcje walutowe prowadzone przez NBP, a w szczególności skup walut obcych, głównie od Ministerstwa Finansów. Przyrost ten został częściowo ograniczony w wyniku sprzedaży walut obcych przez NBP na potrzeby Komisji Europejskiej. Przewaga dokonywanego przez NBP skupu walut obcych nad ich sprzedażą spowodowała w 2021 r. wzrost poziomu środków w dyspozycji sektora bankowego o 59 228 mln zł (odnosząc średnią wartość z grudnia 2021 r. do średniej wartości z grudnia 2020 r.).

Na zwiększenie poziomu nadpłynności wpłynął także skup dłużnych papierów wartościowych na rynku wtórnym, dokonywany przez NBP w ramach strukturalnych operacji otwartego rynku. Operacje te przyczyniły się do wzrostu poziomu środków w dyspozycji sektora bankowego o 38 669 mln zł (w ujęciu analogicznym jak wyżej).

W kierunku ograniczenia nadpłynności sektora bankowego oddziaływał obserwowany w 2021 r. przyrost pieniądza gotówkowego w obiegu. Czynnikiem ten spowodował obniżenie poziomu środków pozostających w dyspozycji sektora bankowego o 34 912 mln zł (w ujęciu analogicznym jak wyżej).

Na spadek nadpłynności sektora bankowego, jaki miał miejsce pod koniec 2021 r., wpłynęło ponadto podwyższenie, począwszy od grudniowego okresu utrzymywania rezerwy obowiązkowej, podstawowej stopy rezerwy obowiązkowej z 0,50% do 2,00%. Wymagany poziom rezerwy obowiązkowej w grudniowym okresie jej utrzymywania w 2021 r. był wyższy o 27 931 mln zł w porównaniu do analogicznego okresu w 2020 r.

Konsekwencją zwiększenia w 2021 r. skali nadpłynności sektora bankowego był wzrost średniego poziomu krótkoterminowych operacji polityki pieniężnej. Wielkość środków pozostających w dyspozycji sektora bankowego absorbowana w ramach wyżej wymienionych operacji (w ujęciu netto) ukształtowała się w grudniu 2021 r. na poziomie 248 850 mln zł i była o 93 073 mln zł (tj. o 59,8%) wyższa niż w grudniu 2020 r.²⁴

Stopy procentowe NBP

Podstawowym instrumentem polityki pieniężnej w 2021 r. były stopy procentowe NBP. Stopa referencyjna NBP, określając rentowność podstawowych operacji otwartego rynku, wpływała na poziom krótkoterminowych rynkowych stóp procentowych.

²³ W rozdziale dane oraz obliczenia przedstawiono stosując konwencję, iż miesiąc, kwartał lub rok odnoszą się do przypadających w tym czasie okresów utrzymywania rezerwy obowiązkowej.

²⁴ W pozycji tej uwzględniono następujące operacje dokonywane przez NBP w latach 2020 i 2021: podstawowe operacje otwartego rynku (emisja bonów pieniężnych NBP), operacje dostrajające (emisja bonów pieniężnych NBP o terminach krótszych niż operacje podstawowe, repo) oraz operacje depozytowo-kredytowe NBP.

Stopa lombardowa NBP wyznaczała oprocentowanie oferowanego przez NBP kredytu lombardowego, umożliwiającego pozyskiwanie środków z banku centralnego na termin O/N. Stopa depozytowa NBP determinowała oprocentowanie depozytu umożliwiającego lokowanie w NBP środków na termin O/N.

Stopa dyskontowa weksli określała oprocentowanie kredytu wekslowego oferowanego przez NBP.

W IV kw. 2021 r. Rada trzykrotnie podwyższyła stopy procentowe NBP. Zmiany te weszły w życie kolejno w dniach: 7 października 2021 r., 4 listopada 2021 r. oraz 9 grudnia 2021 r. W ich wyniku stopa referencyjna została podwyższona do poziomu 1,75% (z 0,10%), stopa lombardowa do 2,25% (z 0,50%), stopa depozytowa do 1,25% (z 0,00%), zaś stopa dyskontowa weksli do 1,85% (z 0,12%).

Skutkiem wyżej wymienionych zmian było zwiększenie szerokości korytarza stóp procentowych NBP, wyznaczanego poziomami stopy depozytowej i lombardowej, z 50 pb. do 100 pb. Jednocześnie korytarz ten został ukształtowany w sposób symetryczny (+/-50 pb.) względem stopy referencyjnej NBP.

Operacje otwartego rynku

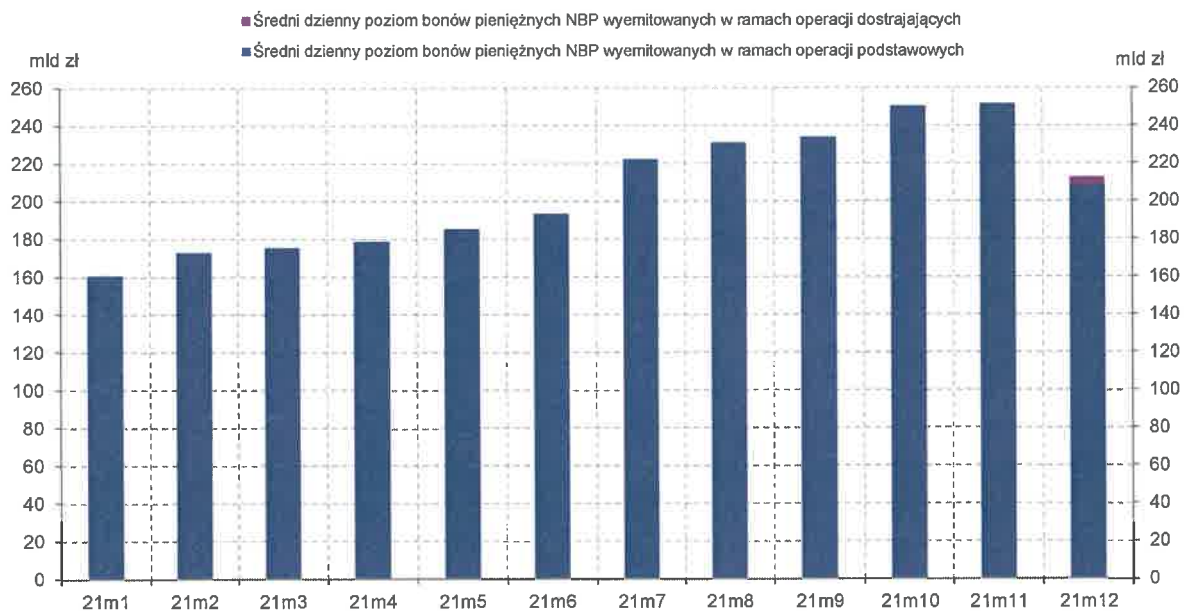
Podobnie jak w latach poprzednich, celem operacyjnym polityki pieniężnej w 2021 r. było kształtowanie stawki POLONIA²⁵ w pobliżu stopy referencyjnej NBP. Głównym instrumentem służącym realizacji tego zadania były podstawowe operacje otwartego rynku. Wykorzystując wspomniane operacje, NBP oferował bankom możliwość bilansowania własnych pozycji płynnościowych w trakcie okresów utrzymywania rezerwy obowiązkowej, dążąc do ukształtowania warunków płynnościowych w sektorze bankowym w sposób właściwy z punktu widzenia realizacji celu operacyjnego.

Operacje podstawowe przeprowadzane były w 2021 r. regularnie, raz w tygodniu, w formie emisji bonów pieniężnych NBP, co do zasady z 7-dniowym terminem zapadalności²⁶. Za pomocą tych operacji NBP absorbował większość nadwyżek środków pozostających w dyspozycji sektora bankowego, względem wymaganego poziomu rezerwy obowiązkowej. Rentowności poszczególnych operacji były równe poziomowi stopy referencyjnej NBP obowiązującemu w dniu ich zaoferowania. W 2021 r. NBP przeprowadził 52 operacje podstawowe, a średni dzienny poziom bonów pieniężnych NBP wyemitowanych w ramach tych operacji wyniósł 205 511 mln zł i był wyższy o 72 047 mln zł w porównaniu do 2020 r. (Wykres 15).

²⁵ Stawka POLONIA (*Polish Overnight Index Average*) wyznaczana jest jako średnia (ważona wolumenem poszczególnych transakcji) oprocentowania niezabezpieczonych depozytów międzybankowych zawartych na termin O/N w danym dniu roboczym do godziny 16.30 pomiędzy Uczestnikami Fixingu Stawki Referencyjnej POLONIA.

²⁶ Wyjątek stanowiła operacja podstawowa przeprowadzona w dniu 31 grudnia 2020 r., której okres zapadalności wyniósł 8 dni.

Wykres 15. Średni dzienny poziom absorbujących operacji otwartego rynku NBP w poszczególnych okresach utrzymywania rezerwy obowiązkowej w 2021 r. (wartość nominalna bonów pieniężnych NBP)

Źródło: dane NBP.

W 2021 r., podobnie jak w przypadku większości okresów utrzymywania rezerwy obowiązkowej w roku poprzednim, znaczna część środków pozostających w dyspozycji sektora bankowego nie była absorbowana przy wykorzystaniu operacji podstawowych NBP. Wynikało to z preferencji banków do utrzymywania wspomnianych nadwyżek w instrumentach zapewniających jak największą elastyczność w zarządzaniu płynnością, w tym na rachunkach w NBP (powyżej wymaganego poziomu rezerwy obowiązkowej) oraz w formie depozytu na koniec dnia składanego w banku centralnym.

Wspomnianemu powyżej podejściu banków do zarządzania własnymi pozycjami płynnościowymi sprzyjały występujące uwarunkowania rynkowe, a w szczególności niepewność dotycząca rozwoju pandemii COVID-19. Ponadto, na zwiększoną skłonność banków do utrzymywania dodatkowych buforów płynnościowych w pewnym stopniu wpływała relatywnie niewielka różnica między oprocentowaniem środków utrzymywanych na rachunku bieżącym powyżej wymaganego poziomu rezerwy obowiązkowej oraz w postaci depozytu na koniec dnia, a oprocentowaniem środków lokowanych w bonach pieniężnych NBP w ramach operacji otwartego rynku (do dnia 6 października 2021 r. wynosząca 10 pb.). Dodatkowo, przy obowiązującym do dnia 29 listopada 2021 r., znacząco niższym (względem stanu sprzed pandemii COVID-19) poziomie rezerwy obowiązkowej, banki utrzymywały dodatkowe środki (powyżej wymaganego poziomu rezerwy obowiązkowej) dla celów rozliczeniowych.

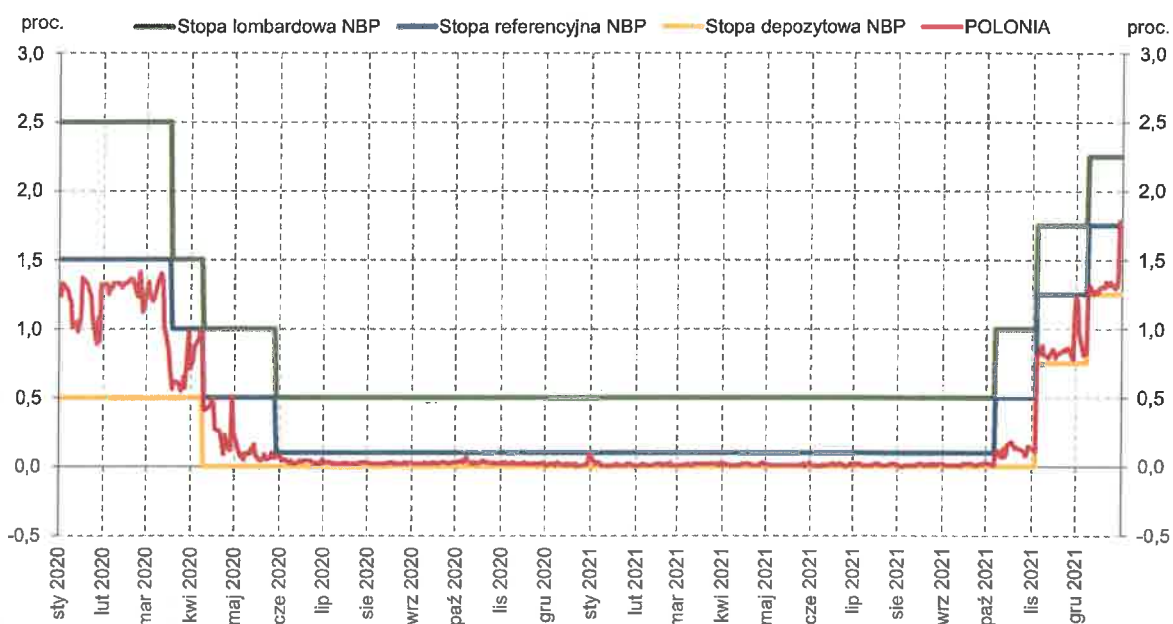
Przeprowadzone w IV kw. 2021 r. podwyższenie poziomu stóp procentowych NBP, a także poziomu podstawowej stopy rezerwy obowiązkowej przyczyniły się do zmniejszenia skali środków utrzymywanych przez banki na rachunkach bieżących w NBP powyżej wymaganego poziomu rezerwy

obowiązkowej, czemu towarzyszył wzrost wielkości składanego w banku centralnym depozytu na koniec dnia (Wykres 18; Wykres 19)²⁷.

Przedstawionym zmianom towarzyszyło wznowienie stosowania przez NBP, od grudnia 2021 r., dostrajających operacji otwartego rynku, przeprowadzanych doraźnie w trakcie okresu utrzymywania rezerwy obowiązkowej oraz oferowanych w ostatnim dniu roboczym tego okresu. Średni dzienny poziom bonów pieniężnych NBP wyemitowanych w 2021 r. w ramach operacji dostrajających wyniósł 394 mln zł i był niższy niż w 2020 r. o 842 mln zł.

W 2021 r. odchylenie stawki POLONIA od stopy referencyjnej NBP ukształtowało się na poziomie porównywalnym do występującego w 2020 r. Jego średnia dzienna wartość w ujęciu absolutnym wyniosła w 2021 r. 16 pb., podczas gdy w 2020 r. – 17 pb.²⁸

Wykres 16. Stopy procentowe NBP oraz stawka POLONIA w latach 2020-2021

Źródło: dane NBP.

W pierwszych trzech kwartałach 2021 r. średnie dzienne absolutne odchylenie stawki POLONIA od stopy referencyjnej NBP pozostawało na poziomach zbliżonych do odnotowywanych w II połowie 2020 r., wynosząc 9 pb. Wzrost wyżej wymienionego odchylenia do 38 pb. wystąpił w IV kw. 2021 r., tj. w okresie dokonywania przez RPP zmian w poziomie stóp procentowych NBP i utrzymującej się – zwłaszcza pod koniec roku – znacznej ostrożności w zakresie zarządzania własnymi pozycjami płynnościowymi przez banki.

²⁷ Środki utrzymywane przez banki na rachunku bieżącym powyżej poziomu rezerwy wymaganej nie podlegają oprocentowaniu. Oprocentowanie depozytu na koniec dnia określa zaś stopa depozytowa NBP, która w okresie 9 kwietnia 2020 r. – 3 listopada 2021 r. była równa 0,00%, a w okresie wcześniejszym i późniejszym kształtowała się na dodatnim poziomie.

²⁸ Przytoczony wskaźnik obliczono jako średnie dzienne absolutne odchylenie stawki POLONIA od stopy referencyjnej NBP (uśredniony moduł różnicy) przeliczone według bazy 365 dni.

Poza operacjami podstawowymi oraz dostrajającymi, przez znaczną część 2021 r. NBP kontynuował prowadzenie – uruchomionych w 2020 r. w reakcji na pandemię COVID-19 – operacji strukturalnych, polegających na skupie na rynku wtórnym skarbowych papierów wartościowych i papierów dłużnych gwarantowanych przez Skarb Państwa.²⁹

W 2021 r. operacje strukturalne przeprowadzane były w okresie styczeń – listopad. Dokonywano ich w trybie regularnym, zgodnie z terminami ogłaszanymi przez NBP z wyprzedzeniem. Łączna skala tych operacji w 2021 r. była znacznie niższa niż w 2020 r. W 2021 r. w ramach strukturalnych operacji otwartego rynku, NBP skupił na rynku wtórnym obligacje o łącznej nominalnej wartości 36,9 mld zł (wobec 107,1 mld zł w 2020 r.), w tym obligacje skarbowe o wartości 28,6 mld zł oraz obligacje z gwarancją Skarbu Państwa o wartości 8,3 mld zł (Wykres 17). Poziom zasilenia sektora bankowego w płynność z tytułu tych operacji w wyżej wymienionym okresie wyniósł 37,7 mld zł.³⁰ Wartość portfela dłużnych papierów wartościowych skupionych przez NBP według stanu na koniec 2021 r. wyniosła 144,0 mld zł.³¹ W ciągu 2021 r. terminy oraz skala prowadzonych strukturalnych operacji otwartego rynku były uzależnione od warunków rynkowych.

W IV kw. 2021 r. nastąpiło stopniowe ograniczenie skali, a następnie zaprzestanie stosowania operacji strukturalnych³². Powyższe działania były spójne z kierunkiem prowadzonej przez NBP polityki pieniężnej w tym okresie.

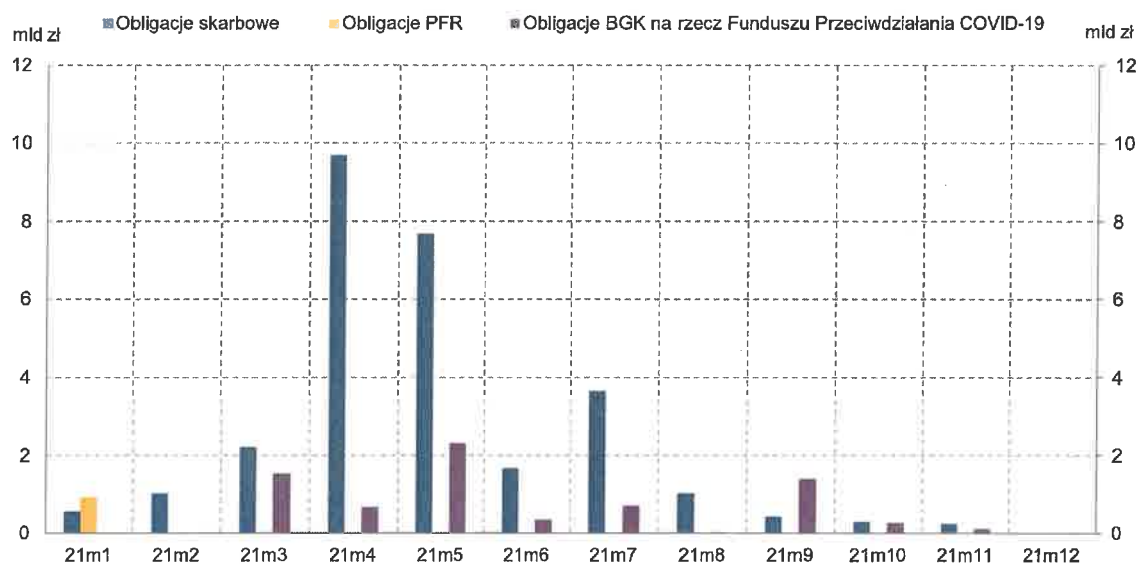
²⁹ Skupem objęte były obligacje skarbowe oraz wybrane obligacje posiadające gwarancję Skarbu Państwa (obligacje emitowane przez Bank Gospodarstwa Krajowego na rzecz Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 oraz obligacje emitowane przez Polski Fundusz Rozwoju SA).

³⁰ Wartość obligacji skupowanych przez NBP na rynku wtórnym (po cenach bieżących), odzwierciedlona w kwocie zasilenia sektora bankowego (kwocie zakupu), różni się od wartości nominalnej tych obligacji.

³¹ W tej wartości uwzględniono wykup obligacji skarbowej serii OK0521 w dniu 25 maja 2021 r., której wartość nominalna w portfelu NBP wynosiła 50,0 mln zł.

³² W komunikacie z dnia 29 listopada 2021 r. NBP wskazał, iż począwszy od grudnia 2021 r. operacje te będą mogły być zastosowane, w przypadku gdy bank centralny uzna, że wymagają tego występujące uwarunkowania rynkowe.

Wykres 17. Wartość nominalna obligacji skupionych przez NBP w ramach strukturalnych operacji otwartego rynku w poszczególnych okresach utrzymywania rezerwy obowiązkowej w 2021 r.

Źródło: dane NBP.

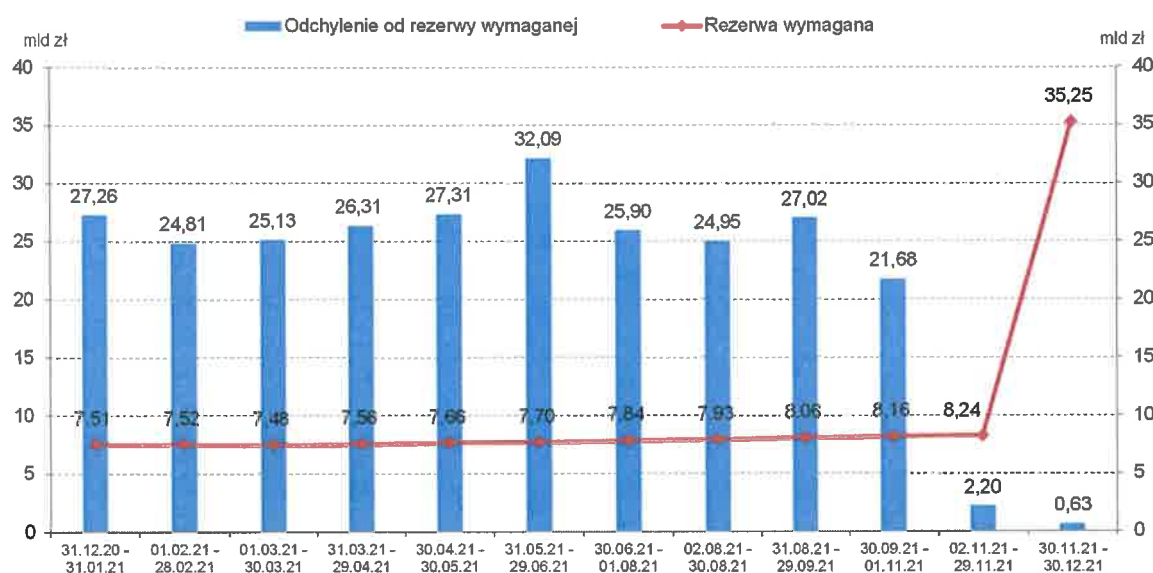
Wartość nominalna obligacji obliczona według dat przeprowadzenia przetargów.

Rezerwa obowiązkowa

System rezerwy obowiązkowej sprzyjał realizacji celu operacyjnego polityki pieniężnej, oddziałując w kierunku stabilizacji krótkoterminowych rynkowych stóp procentowych. Uśredniony mechanizm utrzymywania rezerwy obowiązkowej stwarzał podmiotom nią objętym swobodę decydowania o wysokości środków gromadzonych na rachunkach w banku centralnym w poszczególnych dniach okresu utrzymywania rezerwy, pod warunkiem utrzymania średniego stanu środków na rachunkach w NBP na poziomie nie niższym od wartości rezerwy wymaganej.

W 2021 r. obowiązki utrzymania rezerwy obowiązkowej podlegały banki, oddziały instytucji kredytowych, oddziały banków zagranicznych działające w Polsce, spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe oraz Krajowa Spółdzielcza Kasa Oszczędnościowo-Kredytowa.

Wykres 18. Odchylenie średniego stanu rachunków podmiotów rezerwy obowiązkowej utrzymywanych w NBP od wymaganego poziomu rezerwy w poszczególnych okresach jej utrzymywania w 2021 r.

Źródło: dane NBP.

Wymagany poziom rezerwy obowiązkowej obowiązujący dla grudniowego okresu jej utrzymywania w 2021 r. wyniósł 35 250 mln zł (33 062 mln zł w przypadku banków komercyjnych, 2 047 mln zł – banków spółdzielczych i 141 mln zł – spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych). W porównaniu do wymogu obowiązującego dla analogicznego okresu w 2020 r. rezerwa obowiązkowa ogółem była wyższa o 27 931 mln zł, tj. o 381,7%. Zmiana ta była przede wszystkim skutkiem podwyższenia podstawowej stopy rezerwy obowiązkowej³³ z poziomu 0,50% do 2,00%, począwszy od rezerwy obowiązkowej utrzymywanej od dnia 30 listopada 2021 r.³⁴ Wysokość oprocentowania środków rezerwy obowiązkowej w 2021 r. odpowiadała poziomowi stopy referencyjnej NBP.

W okresie styczeń – październik 2021 r. średni dzienny poziom nadwyżek środków utrzymywanych na rachunkach w NBP przez podmioty rezerwy (tj. przekraczających wymagany poziom rezerwy obowiązkowej) wahał się w zakresie od 21 678 mln zł do 32 093 mln zł. Istotnie mniejszy poziom nadwyżek odnotowano w ostatnich dwóch okresach utrzymywania rezerwy obowiązkowej w 2021 r. Pozycja ta w okresie listopadowym wyniosła 2 202 mln zł, a w grudniowym – 628 mln zł.

W 2021 r. nie odnotowano przypadku nieutrzymania przez podmioty rezerwy wymaganego poziomu tego instrumentu.

³³ Podstawowa stopa rezerwy obowiązkowej odnosi się do środków złotych i środków w walutach obcych zgromadzonych na rachunkach bankowych oraz środków uzyskanych z tytułu emisji papierów wartościowych. Stopa rezerwy obowiązkowej od środków uzyskanych z tytułu transakcji repo i sell-buy-back oraz środków pozyskanych co najmniej na 2 lata, w 2021 r. wynosiła 0,00%.

³⁴ Wymagany poziom rezerwy obowiązkowej w grudniowym (2021 r.) okresie jej utrzymywania wzrósł o 27 007 mln zł w porównaniu do poziomu obowiązującego w okresie listopadowym (2021 r.).

Operacje depozytowo-kredytowe

Oferowanie przez NBP kredytu lombardowego pozwalało bankom w 2021 r. na pozyskiwanie środków z NBP w każdym dniu operacyjnym na termin O/N. Kredyt ten był zabezpieczany aktywami akceptowanymi przez bank centralny (m.in. skarbowymi papierami wartościowymi, papierami wartościowymi wyemitowanymi przez NBP, obligacjami komunalnymi, listami zastawnymi oraz obligacjami korporacyjnymi o wysokiej jakości kredytowej).

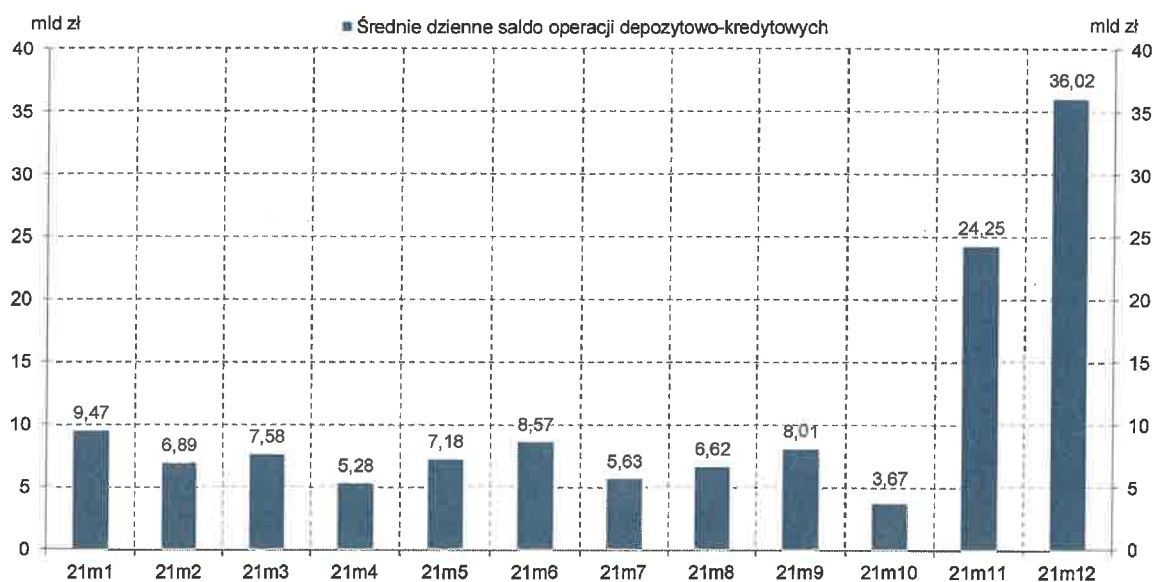
Z kolei depozyt na koniec dnia umożliwiał bankom w 2021 r. lokowanie, w każdym dniu operacyjnym, nadwyżek środków w banku centralnym na termin O/N.

Oprocentowanie wyżej wymienionych instrumentów stanowiło odpowiednio górne oraz dolne ograniczenie dla stawek rynkowych wyznaczanych dla terminu O/N, zmniejszając skalę ich potencjalnych wahań.

W 2021 r., podobnie jak w latach poprzednich, banki sporadycznie korzystały z kredytu lombardowego. Łączna kwota wykorzystanego kredytu w skali roku – liczona za dni wykorzystania – wyniosła 9,9 mln zł i była o 51,5% niższa od kwoty wykorzystanego kredytu w 2020 r. (20,4 mln zł).

W 2021 r. banki złożyły w NBP depozyt na koniec dnia ogółem w kwocie 3 895 979,1 mln zł (liczone za dni ich utrzymywania). Średni dzienny poziom lokat tego typu w analizowanym okresie wyniósł 10 673,9 mln zł (wobec 3 193,2 mln zł w 2020 r.). Znaczący wzrost poziomu nadwyżek środków lokowanych przez banki w formie depozytu na koniec dnia w NBP miał miejsce w okresach utrzymywania rezerwy obowiązkowej przypadających na listopad oraz grudzień 2021 r.

Wykres 19. Średnie dzienne saldo operacji depozytowo-kredytowych w poszczególnych okresach utrzymywania rezerwy obowiązkowej w 2021 r.

Źródło: dane NBP.

Kredyt wekslowy

Do 18 października 2021 r. NBP oferował bankom kredyt wekslowy przeznaczony na refinansowanie kredytów udzielanych przez banki przedsiębiorcom. Oferując ten instrument, NBP był gotowy przyjmować od banków do dyskonta weksle wystawiane przez przedsiębiorców w związku z udzielonymi im kredytami. Oprocentowanie kredytu wekslowego wyznaczała stopa dyskontowa weksli.

W 2021 r. nie wystąpił przypadek udzielenia kredytu wekslowego przez NBP i jednocześnie w trakcie roku nastąpiła spłata środków pozyskanych w ramach tego instrumentu w 2020 r. w kwocie 52,9 mln zł.

Swapy walutowe

Wykorzystując transakcje walutowe typu swap, NBP może dokonywać kupna (lub sprzedaży) złotego za walutę obcą na rynku kasowym, przy jednoczesnej jego odsprzedaży (lub odkupie) w ramach transakcji terminowej w określonej dacie.

W 2021 r. NBP nie wykorzystywał tego rodzaju operacji w ramach realizacji polityki pieniężnej.

Interwencje walutowe

W ramach obowiązującej strategii polityki pieniężnej NBP może dokonywać zakupu bądź sprzedaży na rynku walut obcych za złote.

W 2021 r. NBP nie przeprowadzał tego rodzaju operacji.

3. Działania na rzecz stabilności systemu finansowego³⁵

Stabilnie funkcjonujący system finansowy jest niezbędnym warunkiem zrównoważonego rozwoju gospodarczego w długim okresie oraz realizacji podstawowego celu NBP – utrzymania stabilnego poziomu cen. Powierzone Narodowemu Bankowi Polskiemu ustawowe zadania z tego obszaru obejmują: działania na rzecz wyeliminowania lub ograniczenia ryzyka systemowego, kształtowanie warunków niezbędnych do rozwoju systemu bankowego oraz działania na rzecz stabilności systemu finansowego.

Szczególne znaczenie dla zachowania stabilności systemu finansowego w Polsce ma utrzymanie bezpieczeństwa sektora bankowego, którego aktywa stanowią prawie trzy czwarte aktywów krajowych instytucji finansowych.

3.1. Nadzór makroostrożnościowy

W 2021 r. Narodowy Bank Polski realizował zadania wynikające z ustawy o NBP, dotyczące obsługi Komitetu Stabilności Finansowej jako organu nadzoru makroostrożnościowego (KSF-M), w tym wsparcia analitycznego i prawnego. W 2021 r. odbyły się 4 posiedzenia Komitetu.

W ramach prac na rzecz KSF-M w 2021 r. Narodowy Bank Polski:

- Przygotowywał i udostępniał analizy, opracowania oraz opinie dotyczące identyfikacji i oceny ryzyka systemowego w wymiarze krajowym i międzynarodowym, w tym cykliczne raporty NBP: *Raport o stabilności systemu finansowego* (dwa razy w roku) i *Raport o stanie równowagi polskiej gospodarki* (raz w roku) oraz *Raport o nadzorze systemowym nad systemem płatniczym* (raz w roku).
- Analizował sytuację na rynku nieruchomości mieszkaniowych, w tym według zalecenia Europejskiej Rady ds. Ryzyka Systemowego (ERRS)³⁶.
- Przygotowywał propozycje stanowisk i rekomendacji KSF-M na rzecz ograniczania ryzyka systemowego, dotyczące: utrzymania bufora antycyklicznego na poziomie 0%, czasowej zmiany wysokości wag ryzyka dla banków aktywnie zaangażowanych w proces ugód z kredytobiorcami mającymi kredyty w walutach obcych oraz funkcjonowania banków spółdzielczych.
- Analizował zasadność wprowadzenia zasady wzajemności w stosowaniu środków polityki makroostrożnościowej w odniesieniu do innych krajów³⁷.

³⁵ Zadania z tego obszaru są realizowane na podstawie art. 3 ust. 2 pkt 6, 6a i 6b ustawy o Narodowym Banku Polskim.

³⁶ Zalecenie Europejskiej Rady ds. Ryzyka Systemowego z dnia 21 marca 2019 r. zmieniające zalecenie ERRS/2016/14 w sprawie uzupełniania luk w danych dotyczących sektora nieruchomości (ERRS/2019/3).

³⁷ Zalecenie ERRS w sprawie oceny skutków transgranicznych oraz dobrowolnej wzajemności środków polityki makroostrożnościowej (ERRS/2015/2).

- Przygotował propozycję kwartalnej opinii Komitetu w sprawie wysokości wpłat banków na Fundusz Wsparcia Kredytobiorców³⁸.
- Współpracował w imieniu Komitetu z organami i instytucjami Unii Europejskiej, a także z organami makroostrożnościowymi innych państw członkowskich w zakresie prowadzonej przez nie polityki. W szczególności podejmował działania mające na celu realizację zaleceń Europejskiej Rady ds. Ryzyka Systemowego, w tym związanych z wpływem sytuacji pandemicznej na europejski system finansowy.

NBP zrealizował rekomendację KSF-M dotyczącą zapewnienia dostępności danych i informacji o rynku nieruchomości³⁹.

Przedstawiciel NBP przewodniczył pracom grupy roboczej o stałym charakterze, będącej zapleczem analitycznym Komitetu. W 2021 r. grupa robocza, opierając się głównie na materiałach NBP, przygotowała analizy i opinie dotyczące m.in.: źródeł i natężenia ryzyka systemowego w Polsce, specyficznych źródeł ryzyka systemowego (pandemia COVID-19, sytuacja na rynku finansowania nieruchomości), identyfikacji innych instytucji o znaczeniu systemowym (O-SII) oraz zobowiązania ich do utrzymywania odpowiedniego bufora kapitałowego⁴⁰, a także wskazania przez KE zamiennika, który zastąpi wskaźnik referencyjny LIBOR CHF.

Ponadto, pod przewodnictwem NBP, pracowała grupa robocza ds. analizy sytuacji w sektorze banków spółdzielczych oraz w sektorze spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych. Zadaniem grupy była analiza wyzwań rozwojowych w obu sektorach. Wypracowano projekty rekomendacji KSF-M w tym zakresie. W przypadku banków spółdzielczych sformułowano propozycje: zwolnienia z podatku dochodowego od osób prawnych bezzwrotnej pomocy udzielanej podmiotom wymagającym wewnętrznej restrukturyzacji⁴¹, zmiany Rekomendacji S, wyłączającej banki spółdzielcze z grona podmiotów zobowiązanych do oferowania kredytów o stałej lub okresowo stałej stopie procentowej oraz opracowania zasad udzielania bankom spółdzielczym pomocy w innej formie niż finansowa. W przypadku kas zalecenia dotyczyły prawnych ograniczeń źródeł pozyskiwania kapitału oraz ograniczeń świadczenia usług finansowych dla szerszej grupy podmiotów. Dodatkowo opracowano projekt stanowiska KSF-M wskazujący działania, które banki spółdzielcze powinny podjąć we własnym zakresie.

³⁸ Art. 16a ust. 4 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o wsparciu kredytobiorców, którzy zaciągnęli kredyt mieszkaniowy i znajdują się w trudnej sytuacji finansowej (Dz.U. z 2022 r. poz. 298).

³⁹ KSF-M wydał rekomendację skierowaną do NBP dotyczącą zapewnienia dostępności danych i informacji o rynku nieruchomości (uchwała nr 23/2018 z dnia 11 czerwca 2018 r.). Rekomendacja ta była konsekwencją wydanego w 2016 r. przez Europejską Radę Ryzyka Systemowego zalecenia w sprawie uzupełniania informacji dotyczących sektora nieruchomości (ERRS/2016/14) skierowanego do krajowych organów nadzoru makroostrożnościowego wszystkich 28 krajów UE.

⁴⁰ O-SII (*other systemically important institution*) to podmiot, który nie jest globalną instytucją systemowo ważną, ale może – ze względu na swoją wielkość, powiązania lub model biznesowy – stwarzać zagrożenie dla stabilności systemu finansowego danego kraju. KSF-M wydaje w tej sprawie opinie, o którą corocznie występuje Komisja Nadzoru Finansowego.

⁴¹ Pomoc ta jest udzielana z funduszy pomocowych systemów ochrony instytucjonalnej.

Prezes NBP, jako Przewodniczący KSF-M, przekazał Sejmowi RP informację o działalności Komitetu w zakresie zadań dotyczących nadzoru makroostrożnościowego w 2020 r.⁴²

NBP informował opinię publiczną i uczestników systemu finansowego o bieżących pracach Komitetu za pośrednictwem strony internetowej poświęconej nadzorowi makroostrożnościowemu⁴³.

3.2. Współpraca z innymi instytucjami publicznymi w zakresie stabilności finansowej

W 2021 r. NBP brał udział w pracach Komitetu Stabilności Finansowej w formule zarządzania kryzysowego (KSF-K). W 2021 r. odbyły się 2 posiedzenia KSF-K. Omówiono podczas nich sytuację ekonomiczno-finansową niektórych banków komercyjnych oraz działania służące zachowaniu stabilności w systemie finansowym.

Ponadto w 2021 r. NBP przygotował i przekazał opinie: Sądowi Najwyższemu w sprawie istotnych zagadnień prawnych związanych z kredytami denominowanymi lub indeksowanymi do walut obcych oraz Komisji Europejskiej w sprawie zamiennika dla wskaźnika referencyjnego LIBOR CHF.

Współpraca NBP z krajowymi instytucjami sieci bezpieczeństwa finansowego obejmowała także:

- członkostwo delegowanego przez Prezesa NBP członka Zarządu NBP w Komisji Nadzoru Finansowego⁴⁴ oraz członkostwo dwóch przedstawicieli delegowanych przez Prezesa NBP w Radzie Bankowego Funduszu Gwarancyjnego⁴⁵,
- współdziałanie z Urzędem Komisji Nadzoru Finansowego oraz Bankowym Funduszem Gwarancyjnym – na podstawie ustawowych upoważnień dotyczących zasad przekazywania informacji⁴⁶.

3.3. Działalność analityczna i badawcza w zakresie systemu finansowego

W 2021 r. przedmiotem analiz i badań NBP były liczne zagadnienia dotyczące stabilności i rozwoju polskiego systemu finansowego: Ze względu na ustawowe zadanie regulowania płynności banków i ich refinansowania NBP analizował również sytuację pojedynczych banków. Wyniki najważniejszych

⁴² Zgodnie z art. 9 ust. 2 ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nadzorze makroostrożnościowym (Dz.U. z 2021 r. poz. 140, z późn. zm.).

⁴³ Strona: www.nbp.pl/nadzormakroostroznościowy. Na stronie są dostępne m.in. komunikaty po posiedzeniach KSF-M, informacje o stosowanych instrumentach makroostrożnościowych oraz opracowania analityczne, w tym raport roczny z działalności KSF-M.

⁴⁴ Na podstawie art. 5 ust. 2 pkt 3 ustawy z dnia 21 lipca 2006 r. o nadzorze nad rynkiem finansowym (Dz. U. z 2020 r. poz. 2059, z późn. zm.).

⁴⁵ Na podstawie art. 7 ust. 4 pkt 2 ustawy z dnia 10 czerwca 2016 r. o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym, systemie gwarantowania depozytów oraz przymusowej restrukturyzacji (Dz. U. z 2020 r. poz. 842, z późn. zm.).

⁴⁶ Na podstawie art. 17 ust. 1 ustawy o nadzorze nad rynkiem finansowym oraz art. 328 ust. 2 ustawy z dnia 10 czerwca 2016 r. o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym.

prac były udostępniane KSF i UKNF, a część została opublikowana w formie cyklicznych opracowań. Były to:

- *Raport o stabilności systemu finansowego* (czerwiec, grudzień 2021 r.). Analizy wykazały poprawę ogólnej oceny stabilności krajowego systemu finansowego w 2021 r. Głównym źródłem zagrożeń było ryzyko prawne związane z walutowymi kredytami mieszkaniowymi. Oceniono, że zmniejszyło się prawdopodobieństwo, iż zapadną najbardziej kosztowne dla banków rozstrzygnięcia sądowe. Skutki pandemii okazały się mniej dotkliwe dla gospodarki i sektora bankowego, niż przewidywano. Nie sprawdziły się obawy z początku pandemii o nadmierne zacieśnienie akcji kredytowej przez banki (*credit crunch*), a obciążenie bilansów banków stratami kredytowymi w 2021 r. wyraźnie się zmniejszyło. Testy warunków skrajnych wykazały, że kapitały oraz bieżące zyski tworzyły wystarczający bufor na wypadek nieoczekiwanych szoków. Ryzyko zarażania związane ze słabszą kondycją finansową niektórych instytucji kredytowych się obniżyło i nie tworzyło istotnego zagrożenia dla stabilności całego sektora bankowego. Monitorowania wymaga wysoka aktywność na rynku nieruchomości mieszkaniowych i dynamicznie rosnąca akcja kredytowa w tym segmencie. Nie zidentyfikowano przy tym istotnej nierównowagi cenowej na rynku nieruchomości mieszkaniowych, a banki nie rozluźniały nadmiernej polityki kredytowej. Brak było również sygnałów wskazujących na nadmierne zadłużenie gospodarstw domowych w stosunku do możliwości obsługi kredytu.
- *Rozwój systemu finansowego w Polsce w 2020 r.* (listopad 2021 r.). Poziom rozwoju poszczególnych segmentów systemu finansowego Polski pozostał zróżnicowany. Lepiej rozwinięte są instytucje finansowe, w tym sektor bankowy, a słabiej – rynki finansowe. Na koniec 2020 r. aktywa instytucji tworzących polski system finansowy wyniosły 3,2 bln zł (tj. były o 12,0% wyższe niż w 2019 r.), a relacja aktywów systemu finansowego do PKB osiągnęła 137,3% (co oznacza wzrost o 13 pkt proc.). Wpłynął na to głównie wzrost wartości aktywów sektora bankowego, który stanowił największą część systemu finansowego. Relacja aktywów sektora bankowego do PKB wzrosła do 100,5%, co wynikało zarówno ze zwiększenia wartości tych aktywów (głównie obligacji emitowanych oraz gwarantowanych przez Skarb Państwa, których celem jest sfinansowanie działań antykryzysowych), jak i spadku PKB. W opracowaniu przedstawiono ponadto tendencje i bariery rozwoju funkcjonujących w Polsce instytucji oraz rynków finansowych.
- *Sytuacja na rynku kredytowym*⁴⁷. W kwartalnych opracowaniach przedstawiono stan i prognozy zmian polityki kredytowej banków oraz kształtowanie się popytu na kredyt. W I połowie 2021 r., wraz z poprawą perspektyw gospodarczych, banki łagodziły politykę kredytową, szczególnie w segmencie kredytów dla gospodarstw domowych. Jednocześnie wzrósł popyt na kredyty we wszystkich segmentach rynku. Mimo wprowadzenia w kolejnych miesiącach zmian niektórych kryteriów i warunków udzielania kredytów banki utrzymały tendencję do łagodzenia polityki kredytowej (z wyjątkiem kredytów mieszkaniowych). Odnotowały również dalszy wzrost popytu na wszystkie rodzaje kredytów.
- *Poziom antycyklicznego bufora kapitałowego w Polsce*. Prowadzone w cyklu kwartalnym analizy wskazywały, że standardowa luka kredytowa (tj. odchylenie relacji zadłużenia prywatnego sektora niefinansowego do produktu krajowego brutto od długoterminowego trendu) pozostawała ujemna. Tempo wzrostu kredytów nie było źródłem nierównowag w gospodarce

⁴⁷ Materiał jest opracowywany kwartalnie na podstawie ankiet kierowanych do przewodniczących komitetów kredytowych banków komercyjnych.

i systemie finansowym, jak również nie stanowiło bariery wzrostu gospodarczego. Nie wystąpiła zatem konieczność utworzenia antycyklicznego bufora kapitałowego.

- *Raport o sytuacji na rynku nieruchomości mieszkaniowych i komercyjnych w Polsce w 2020 r. (wrzesień 2021 r.).* Opracowanie zawiera m.in. wyniki pierwszej kompleksowej analizy opłacalności inwestycji w mieszkania na wynajem we wszystkich 16 miastach wojewódzkich. Kontynuowano cykliczne (kwartalne) analizy sytuacji na rynku nieruchomości mieszkaniowych i komercyjnych. W pierwszych trzech kwartałach 2021 r. na rynku nieruchomości mieszkaniowych nie odnotowano kierunkowych zmian w odniesieniu do II połowy 2020 r. Wysoki popyt na mieszkania i rosnące koszty produkcji powodowały wzrost cen mieszkań na rynku pierwotnym i wtórnym. W największych miastach popyt na mieszkania przewyższał podaż. Pomimo niższych stóp zwrotu z wynajmu mieszkań, popyt inwestycyjny utrzymywał się na wysokim poziomie.

Narodowy Bank Polski prowadził także badania mające na celu pogłębienie wiedzy o procesach finansowych oraz współzależnościach systemu finansowego i gospodarki, wykorzystywane do operacjonalizacji polityki makroostrożnościowej. Projekty badawcze dotyczyły m.in. rozwoju metodyki wyznaczania bufora antycyklicznego na podstawie ekonometrycznych modeli wczesnego ostrzegania przed kryzysem finansowym, rozwoju metod prognozowania dynamiki i jakości kredytów dla sektora niefinansowego, wymiaru strukturalnego cyklu kredytowego w Polsce, wpływu zmian w wymogach kapitałowych na akcję kredytową banków, analiz determinant podaży kredytów i metod jej prognozowania, monitorowania rozwoju innowacji technologicznych w systemie finansowym, rozwoju rynku tzw. zdecentralizowanych finansów (DeFi) oraz rozwoju regulacji w zakresie sztucznej inteligencji i uczenia maszynowego w kontekście świadczenia usług finansowych.

3.4. Międzynarodowa współpraca na rzecz stabilności finansowej

W 2021 r. Narodowy Bank Polski współpracował z instytucjami UE odpowiedzialnymi za ocenę ryzyka systemowego i przeciwdziałanie jego narastaniu. Prezes NBP jest członkiem Rady Generalnej Europejskiej Rady ds. Ryzyka Systemowego (ERRS). Przedstawiciele NBP brali aktywny udział w pracach struktur ERRS oraz ESBC. Dotyczyły one m.in.: monitorowania skutków programów gwarancyjnych i innych środków fiskalnych wprowadzonych w UE w reakcji na pandemię COVID-19, funkcjonowania kontrahentów centralnych (*central counterparty*, CCP) i relacji UE z Wielką Brytanią w tym obszarze, operacjonalizacji polityki makroostrożnościowej, interakcji między buforami kapitałowymi a innymi wymogami nadzorczymi i regulacyjnymi, rozwoju metodologii testów warunków skrajnych oraz przygotowań do przeglądu ram polityki makroostrożnościowej w UE w 2022 r.

Ponadto w 2021 r. przedstawiciele NBP brali udział w posiedzeniach Rady Organów Nadzoru Europejskiego Urzędu Nadzoru Bankowego (Board of Supervisors, European Banking Authority, EBA), Regionalnej Grupy Konsultacyjnej dla Europy przy Radzie Stabilności Finansowej (Financial Stability Board, FSB), Europejskiej (Wiedeńskiej) Inicjatywy Koordynacyjnej (Vienna Initiative) oraz regionalnych inicjatyw banków centralnych (Working Group on Monetary Policy and Financial Stability przy Governors' Club of the Central Asia, Black Sea Region and Balkan Countries).

Przedstawiciele NBP uczestniczyli także w pracach kolegiów do spraw przymusowej restrukturyzacji (*resolution college*) utworzonych dla transgranicznych europejskich grup bankowych, których częścią są banki działające w Polsce.

3.5. Działania operacyjne NBP na rzecz utrzymania stabilności finansowej

W 2021 r. nie było konieczności udzielenia bankom wsparcia płynnościowego w postaci kredytu refinansowego (na podstawie art. 3 ust. 2 pkt 6a oraz art. 42 ust. 1 ustawy o NBP).

Na koniec 2021 r. z obowiązku utrzymywania części rezerwy obowiązkowej był zwolniony jeden bank objęty postępowaniem naprawczym.

Do 19 października 2021 r. NBP utrzymał możliwość pozyskiwania przez banki środków w formie kredytu wekslowego na cele związane z kredytowaniem przedsiębiorców (wprowadzoną po wybuchu pandemii COVID-19). Po tym terminie, w związku z normalizacją sytuacji na rynku kredytowym, NBP przestał oferować ten kredyt.

Najważniejsze działania w 2021 r.:

- przewodniczenie pracom KSF-M i udział w pracach KSF-K, w tym wykorzystanie w szerokim zakresie analiz i opracowań NBP przy podejmowaniu decyzji przez KSF-M,
- prowadzenie analiz i badań mających na celu pogłębienie wiedzy o procesach finansowych oraz współzależności systemu finansowego i gospodarki, a także operacjonalizację polityki makroostrożnościowej,
- współpraca z instytucjami europejskimi na rzecz przeciwdziałania narastaniu ryzyka systemowego.

4. Działalność emisyjna⁴⁸

Narodowemu Bankowi Polskiemu przysługuje wyłączne prawo emitowania znaków pieniężnych Rzeczypospolitej Polskiej. Banknoty i monety emitowane przez NBP są prawnym środkiem płatniczym na terytorium kraju. Dzięki wprowadzaniu na rynek banknotów i monet w pełnej strukturze nominalowej NBP zapewnia płynność rozliczeń gotówkowych i odpowiednią jakość znaków pieniężnych w obiegu.

4.1. Pieniądz gotówkowy w obiegu

Wartość pieniądza gotówkowego w obiegu (z kasami banków) według stanu na 31 grudnia 2021 r. wyniosła 355,6 mld zł. W stosunku do stanu na 31 grudnia 2020 r. wzrosła o 33,8 mld zł, tj. o 10,5%. W 2021 r. dynamika wzrostu była na poziomie obserwowanym przed 2020 r., czyli w latach przed pandemią COVID-19 (pandemia przyczyniła się do ponadprzeciętnego przyrostu wartości gotówki w obiegu w 2020 r.).

Największą dynamiką wzrostu charakteryzowały się najwyższe nominały: 500 zł (wzrost o 38,6%) oraz 200 zł (20,7%). W przypadku nominału 100 zł wzrost wyniósł 1,4%, a dla banknotu o nominale 50 zł odnotowano spadek wartości o 4,6%. W przypadku najniższych nominałów wzrosty wyniosły: 3,6% dla 10 zł oraz 9,3% dla 20 zł.

W 2021 r. producenci znaków pieniężnych dostarczyli do NBP 513,4 mln sztuk banknotów i 803,7 mln sztuk monet. Oznacza to, że w porównaniu z dostawami w 2020 r. (407,5 mln sztuk banknotów i 1 102,0 mln sztuk monet) liczba zakupionych przez NBP banknotów wzrosła o 26,0%, a liczba monet zmniejszyła się o 27,1%.

4.2. Emisja wartości kolekcjonerskich

Narodowy Bank Polski emituje monety i banknoty o wartości kolekcjonerskiej, upamiętniając ważne rocznice historyczne i sławnych Polaków. Dąży również do rozwijania zainteresowania polską kulturą, nauką i tradycją.

Zgodnie z Planem emisji wartości kolekcjonerskich i monet okolicznościowych Narodowy Bank Polski wyemitował w 2021 r. 10,8 tys. sztuk złotych monet kolekcjonerskich, 252 tys. sztuk srebrnych monet kolekcjonerskich oraz 80 tys. sztuk banknotów kolekcjonerskich (w 2020 r. 4,87 tys. sztuk złotych monet, 224 tys. sztuk srebrnych monet, 60 tys. sztuk banknotów kolekcjonerskich).

W 2021 r. w ramach 27 tematów wyemitowano 35 monet kolekcjonerskich oraz banknot kolekcjonerski.

⁴⁸ Zadania z tego obszaru są realizowane m.in. na podstawie art. 4 i art. 31–37 ustawy o Narodowym Banku Polskim.

Wśród wyemitowanych wartości kolekcjonerskich na uwagę zasługują m.in.:

- *Lech Kaczyński. Warto być Polakiem* – banknot kolekcjonerski o nominale 20 zł oraz moneta złota o nominale 500 zł, mające spójny projekt graficzny,
- *230. rocznica Konstytucji 3 Maja – dzieła odrodzonej Rzeczypospolitej* – moneta złota o nominale 100 zł oraz moneta srebrna o nominale 50 zł,
- *Beatyfikacja Kardynała Stefana Wyszyńskiego* – moneta złota o nominale 100 zł oraz moneta srebrna o nominale 10 zł,
- *Obrona Poczty Polskiej w Gdańsku. Agresja Niemiec na Polskę* – moneta srebrna o nominale 20 zł w kształcie znaczka pocztowego,
- *Pałac Biskupi w Krakowie* – moneta złota o nominale 100 zł oraz moneta srebrna o nominale 50 zł ze szklaną wstawką z nadrukiem przedstawiającym mozaikowy portret Jana Pawła II,
- *30-lecie pierwszych wolnych wyborów parlamentarnych* – moneta srebrna o nominale 10 zł i masie 1 uncji srebra,
- *Pamięci ofiar stanu wojennego* – moneta srebrna o nominale 10 zł,
- seria *Wielcy polscy ekonomiści*, w ramach której w 2021 r. zostały wyemitowane monety srebrne o nominale 10 zł przedstawiające wizerunki: Adama Krzyżanowskiego, Ferdynanda Zweiga, Adama Heydla, Edwarda Taylora, Tadeusza Brzeskiego,
- *Dziękujemy służbie zdrowia za poświęcenie w czasie pandemii COVID-19* – moneta srebrna o nominale 10 zł.

W 2021 r. Narodowy Bank Polski kontynuował emisję złotych monet inwestycyjnych *Bielik – 100-lecie odzyskania przez Polskę niepodległości* o wartości nominalnej 500 zł, 200 zł, 100 zł i 50 zł, jak również emisję monet o wartości nominalnej 5 zł⁴⁹ z wizerunkiem okolicznościowym z serii pt. *Odkryj Polskę* (w 2021 r. wyemitowano monety: *Brama Żuraw w Gdańsku* i *Zamek Książ w Wałbrzychu*).

4.3. Funkcjonowanie obrotu gotówkowego

W 2021 r. przeprowadzono m.in. następujące działania związane z funkcjonowaniem obrotu gotówkowego:

- Zaopatrywano banki w znaki pieniężne. W 2021 r. banki oraz podmioty mające ustawowe upoważnienie do pobierania z NBP i odprowadzania do NBP polskiej waluty odprowadziły 152,1 mld zł (w 2020 r. 139,8 mld zł), a pobrały 185,9 mld zł (w 2020 r. 222,8 mld zł), z czego 69,7 mld zł w systemie depozytowym (w 2020 r. 89,3 mld zł) oraz 116,2 mld zł w systemie podstawowym (w 2020 r. 133,5 mld zł)⁵⁰. W 2021 r. w porównaniu z 2020 r. odnotowano spadek wartości pobrań gotówki z NBP oraz wzrost odprowadzeń do NBP. Różnica pomiędzy wartością

⁴⁹ W standardzie obiegowym.

⁵⁰ W systemie podstawowym polska waluta jest pobierana ze skarbców oddziałów okręgowych NBP po przekazaniu NBP środków na ten cel. W systemie depozytowym waluta polska, będąca własnością NBP, jest przechowywana w skarbcach jednostek organizacyjnych banków i pobierana po przekazaniu NBP środków na ten cel.

pobrań i odprowadzeń w 2021 r. wyniosła 33,8 mld zł (w 2020 r. 83,0 mld zł). Proces zaopatrywania banków w walutę polską przebiegał bez zakłóceń.

- We wszystkich oddziałach okręgowych NBP wprowadzono usługę (głównie dla osób fizycznych) zamiany monet na banknoty lub monety o odpowiednio wysokich nominałach – za pomocą urządzeń samoobsługowych. Udostępniono 21 urządzeń. W 2021 r. pozyskano w ten sposób 190 mln szt. monet o łącznej wartości nominalnej 83 mln zł. Wprowadzenie tej usługi umożliwiło ograniczenie produkcji nowych monet, a szacowane oszczędności z tego tytułu wyniosły około 24 mln zł.

4.4. Działania na rzecz usprawnienia obrotu gotówkowego

W 2021 r. NBP podejmował starania mające na celu zapewnienie powszechnej akceptacji i dostępności gotówki oraz sprawnego funkcjonowania i bezpieczeństwa obrotu gotówkowego. W ramach tych działań, Rada ds. obrotu gotówkowego, organ opiniodawczo-doradczy przy Zarządzie NBP, opracowała Narodową Strategię Bezpieczeństwa Obrotu Gotówkowego.

Dokument był współtworzony przez przedstawicieli NBP, banków, podmiotów zajmujących się profesjonalną obsługą gotówki oraz reprezentantów instytucji i urzędów zajmujących się pieniądzem gotówkowym. Zawiera propozycje działań o charakterze analitycznym, legislacyjnym, samoregulacyjnym lub rekomendacyjnym. Dotyczy zagadnień: powszechnej akceptacji i dostępności gotówki, niezakłóconego zaopatrywania rynku w walutę polską, bezpieczeństwa fizycznego banknotów i monet oraz odporności na cyberzagrożenia systemów IT wykorzystywanych w obrocie gotówkowym.

4.5. Fałszerstwa polskich znaków pieniężnych

Według stanu na dzień 31 grudnia 2021 r. w obiegu znajdowało się 2 978,85 mln szt. banknotów powszechnego obiegu oraz 1 727,17 mln szt. monet 1-złotowych, 2-złotowych⁵¹ i 5-złotowych⁵².

W 2021 r. w porównaniu z 2020 r. odnotowano wzrost liczby ujawnionych fałszyfikatów banknotów (z 4697 szt. do 6035 szt.) i spadek liczby ujawnionych fałszyfikatów monet (z 429 szt. do 406 szt.). Zmiana może wynikać z mniejszej liczby transakcji gotówkowych w trakcie pierwszej fali pandemii COVID-19 w I półroczu 2020 r. Jednocześnie pomimo wzrostu liczby ujawnionych fałszyfikatów ogólna liczba fałszyfikatów banknotów i monet przypadająca na milion znaków pieniężnych nie zmieniła się w porównaniu z poprzednim rokiem i wyniosła 1,37 szt. (1,37 szt. w 2020 r., 1,91 szt. w 2019 r.).

Niski poziom fałszerstw utrzymujący się w ostatnich latach jest wynikiem dobrej jakości zabezpieczeń znaków pieniężnych oraz wysokiego poziomu wiedzy społeczeństwa na temat zabezpieczeń, wynikającej m.in. z działań edukacyjnych i szkoleniowych podejmowanych przez NBP.

⁵¹ Bez monet wykonanych ze stopu Nordic Gold.

⁵² W 2021 r. ujawniono wyłącznie fałszyfikaty monet o wartościach nominalnych 1 zł, 2 zł i 5 zł. Na dzień 31 grudnia 2021 r. ogólna liczba monet (powszechnego obiegu bez monet wykonanych ze stopu Nordic Gold) w obiegu wyniosła 20 811,37 mln szt.

Dane na temat liczby fałszerstw znaków pieniężnych ujawnionych w latach 2018–2021 przedstawia Tabela 6.

Tabela 6. Liczba ujawnionych fałszyfikatów polskich znaków pieniężnych w latach 2018–2021

Falsyfikaty	2018	2019	2020	2021
Banknoty	5 601	6 467	4 697	6 035
Monety	825	718	429	406
Ogółem	6 426	7 185	5 126	6 441

Źródło: dane NBP.

Najważniejsze działania w 2021 r.:

- utrzymanie niezakłóconego zaopatrywania banków w znaki pieniężne w trakcie pandemii COVID-19,
- opracowanie przez Radę ds. obrotu gotówkowego i przyjęcie przez Zarząd NBP Narodowej Strategii Bezpieczeństwa Obrotu Gotówkowego,
- uruchomienie usługi zamiany monet na banknoty lub monety o odpowiednio wysokich nominałach za pomocą urządzeń samoobsługowych,
- wyemitowanie po raz pierwszy banknotu kolekcjonerskiego oraz złotej monety, które mają spójny projekt graficzny (*Lech Kaczyński. Warto być Polakiem*).

5. Zarządzanie rezerwami dewizowymi⁵³

Zgodnie z art. 52 ust. 1 ustawy o Narodowym Banku Polskim bank centralny gromadzi rezerwy dewizowe i zarządza nimi, a także podejmuje czynności mające na celu zapewnienie bezpieczeństwa obrotu dewizowego i płynności płatniczej kraju. W warunkach płynnego kursu walutowego rezerwy dewizowe służą przede wszystkim wzmocnieniu wiarygodności finansowej kraju, przez co przyczyniają się do obniżenia kosztu finansowania na globalnych rynkach i zmienności kursu złotego, a także do ograniczenia ryzyka gwałtownego odpływu kapitału. Incydentalnie mogą być wykorzystane do wsparcia stabilności rynków finansowych lub sektora bankowego w przypadku znacznych zaburzeń ich funkcjonowania.

5.1. Poziom oficjalnych aktywów rezerwowych

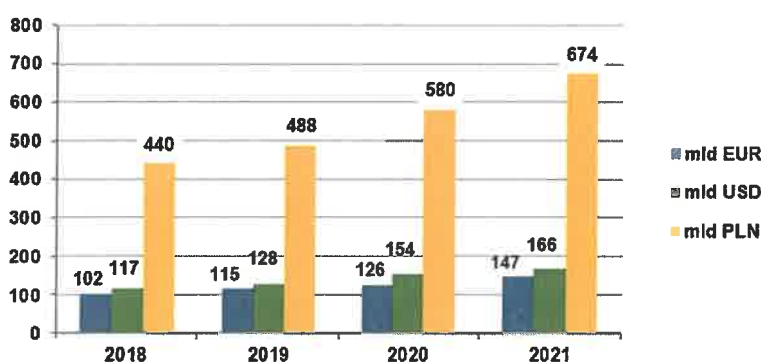
W 2021 r. oficjalne aktywa rezerwowe⁵⁴ NBP wzrosły:

- w przeliczeniu na euro o 21,0 mld (16,7%), do 146,6 mld euro,
- w przeliczeniu na dolary amerykańskie o 11,8 mld (7,7%), do 166,0 mld dolarów,
- w przeliczeniu na złote o 94,4 mld (16,3%), do 674,2 mld zł.

Do wzrostu oficjalnych aktywów rezerwowych w największym stopniu przyczyniły się: dodatnie saldo przepływów zewnętrznych, zmiany relacji kursowych i przeprowadzona przez MFW ogólna alokacja specjalnych praw ciągnięcia.

Na koniec 2021 r. zasób złota NBP wynosił 230,8 ton.

Wykres 20. Oficjalne aktywa rezerwowe w latach 2018–2021 (stan na koniec danego roku)

Źródło: dane NBP.

⁵³ Zadania z tego obszaru są realizowane m.in. na podstawie art. 3 ust. 2 pkt 2 oraz art. 52 ustawy o Narodowym Banku Polskim.

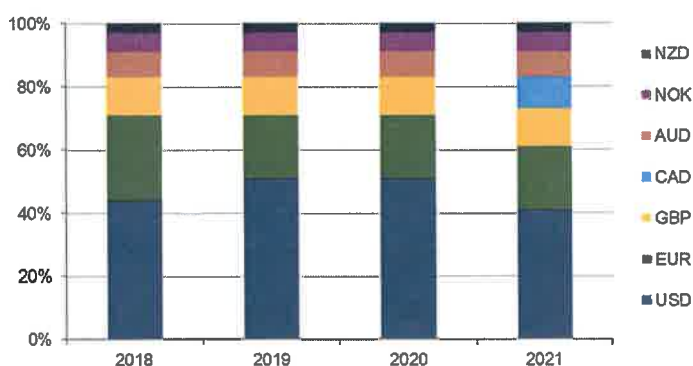
⁵⁴ Zgodnie z definicją Międzynarodowego Funduszu Walutowego do oficjalnych aktywów rezerwowych zalicza się łatwo rozporządzalne, płynne aktywa zagraniczne posiadane przez bank centralny. Kategoria ta obejmuje złoto monetarne, specjalne prawa ciągnięcia (SDR), pozycję rezerwową w MFV oraz aktywa w walutach obcych, głównie w formie papierów wartościowych, lokat i gotówki.

5.2. Strategia zarządzania rezerwami dewizowymi⁵⁵

Priorytetem w zarządzaniu rezerwami dewizowymi jest zapewnienie bezpieczeństwa inwestowanych środków oraz ich niezbędnej płynności. Narodowy Bank Polski, spełniając te kryteria, podejmuje jednocześnie działania służące podwyższeniu dochodowości rezerw w horyzoncie długookresowym.

Realizując *Strategię zarządzania rezerwami dewizowymi*, przyjętą przez Zarząd NBP w 2020 r., w tym kontynuując proces dywersyfikacji walutowej, wprowadzono w 2021 r. zmiany w strukturze walutowej rezerw, tj.: zmniejszono udział USD (o 10 pkt proc.), włączono CAD oraz zachowano udziały pozostałych walut. Na koniec 2021 r. struktura walutowa rezerw była następująca: 41% USD, 20% EUR, 12% GBP, 10% CAD, 8% AUD, 6% NOK i 3% NZD. Wydłużono również *modified duration*⁵⁶ rezerw (z 2,1 do 3,2), co podwyższyło średnią rentowność rezerw i będzie wspierać ich dochodowość w dłuższym okresie. Rozpoczęto ponadto inwestycje w kontrakty *equity index futures* na rynkach USA, strefy euro i Wielkiej Brytanii (na koniec 2021 r. wynikająca z tego ekspozycja na rynki akcji odpowiadała 3,1% wartości rezerw walutowych).

Wykres 21. Struktura walutowa rezerw w latach 2018–2021 (stan na koniec danego roku)

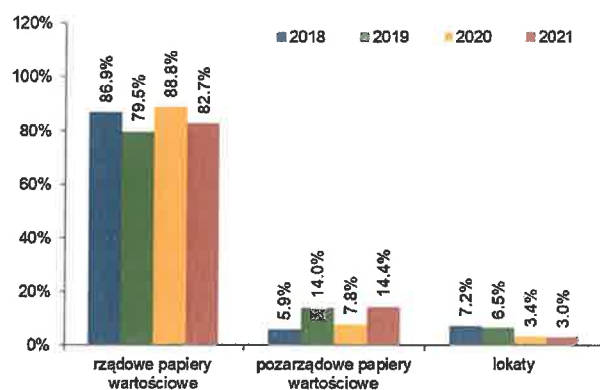
Źródło: dane NBP.

W 2021 r. dominujący udział w rezerwach walutowych NBP miały rządowe papiery wartościowe, charakteryzujące się najwyższym stopniem bezpieczeństwa i płynności (Wykres 22). Narodowy Bank Polski inwestował również w pozarządowe papiery wartościowe, w tym emitowane przez agencje rządowe oraz przedsiębiorstwa niefinansowe, a część środków utrzymywał w postaci krótkoterminowych lokat w bankach o wysokiej wiarygodności kredytowej. Część papierów wartościowych w portfelu NBP (około 0,6% rezerw walutowych) stanowią zielone obligacje wspierające finansowanie zrównoważonego rozwoju. Przy zarządzaniu portfelami inwestycyjnymi były wykorzystywane również transakcje *bond futures*.

⁵⁵ Bez uwzględnienia środków walutowych na rachunkach MF w NBP.

⁵⁶ *Modified duration* stanowi miarę ryzyka stopy procentowej, określającą wrażliwość wartości portfeli inwestycyjnych na zmiany rentowności instrumentów finansowych.

Wykres 22. Udział instrumentów inwestycyjnych w rezerwach dewizowych NBP, z wyłączeniem złota, w latach 2018-2021 (stan na koniec danego roku)

Źródło: dane NBP.

5.3. Zarządzanie ryzykiem finansowym w procesie zarządzania rezerwami dewizowymi

Jednym z ważniejszych elementów zarządzania rezerwami dewizowymi jest zarządzanie ryzykiem, które towarzyszy dokonywanym inwestycjom. Jego podstawę stanowi system limitów i ograniczeń inwestycyjnych. W 2021 r. dokonano kompleksowego przeglądu limitów ograniczających ryzyko kredytowe i zmodyfikowano metody oceny wiarygodności kredytowej kontrahentów (uwzględniając rozwój globalnego systemu finansowego).

Tabela 7. Ograniczenia inwestycyjne obowiązujące w zarządzaniu ryzykiem finansowym w NBP

Ryzyko	Metody ograniczania
Kredytowe	Ograniczenie udziału transakcji lokacyjnych i obligacji pozarządowych w rezerwach Kryteria wyboru kontrahentów i bieżące monitorowanie ich wiarygodności kredytowej Limity dla kontrahentów NBP Ograniczenie terminu zapadalności transakcji lokacyjnych Minimalny wymagany rating papierów wartościowych Limity dla emitentów papierów wartościowych Zabezpieczenia w transakcjach lokacyjnych z przyrzeczeniem odkupu papierów wartościowych
Rynkowe	Struktura walutowa Strategicznej Alokacji Aktywów wraz z przedziałami wahań określającymi zakres aktywnej polityki inwestycyjnej Poziom <i>modified duration</i> Strategicznej Alokacji Aktywów wraz z przedziałami wahań określającymi zakres aktywnej polityki inwestycyjnej Ograniczenie ekspozycji na <i>equity index futures</i>
Płynności	Inwestowanie na rynkach finansowych charakteryzujących się wysoką płynnością Ograniczenie udziału transakcji lokacyjnych Kryteria wyboru papierów wartościowych

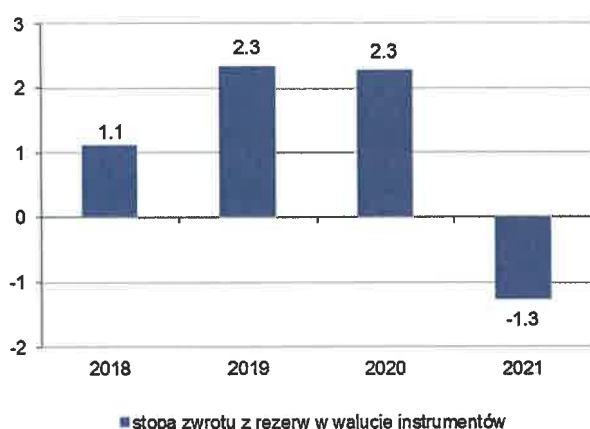
Źródło: dane NBP.

5.4. Stopa zwrotu z rezerw walutowych⁵⁷

Wysokość stopy zwrotu z inwestowania rezerw walutowych zależy przede wszystkim od uwarunkowań rynkowych: zmian kursów walutowych, poziomu rentowności oraz zmian cen instrumentów inwestycyjnych.

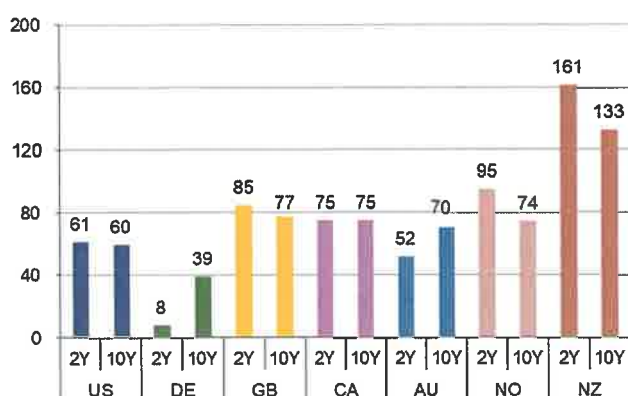
W 2021 r. stopa zwrotu z inwestowania rezerw walutowych liczona w walucie instrumentów⁵⁸ wyniosła -1,3%. Ujemny poziom dochodowości rezerw wiązał się ze wzrostem rentowności (czyli spadkiem cen) papierów rządowych na wszystkich rynkach (Wykres 23, Wykres 24).

Wykres 23. Stopa zwrotu z rezerw walutowych NBP bez uwzględniania wpływu zmian kursów walutowych w latach 2018–2021 (w %)

Źródło: dane NBP.

Wykres 24. Zmiany rentowności 2-letnich i 10-letnich papierów rządowych na głównych rynkach w 2021 r. (w punktach bazowych)

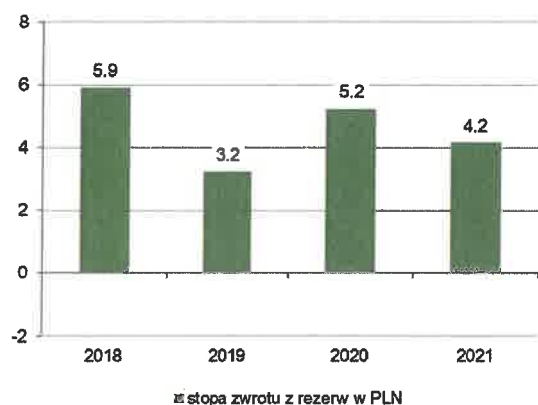
Źródło: dane NBP.

⁵⁷ Rezerwy walutowe odpowiadają rezerwom dewizowym z wyłączeniem złota.

⁵⁸ Stopa zwrotu z rezerw walutowych w walucie poszczególnych portfeli inwestycyjnych jest wyliczana na podstawie dziennych zmian wartości rynkowej instrumentów (bez uwzględniania wpływu zmian kursów walutowych).

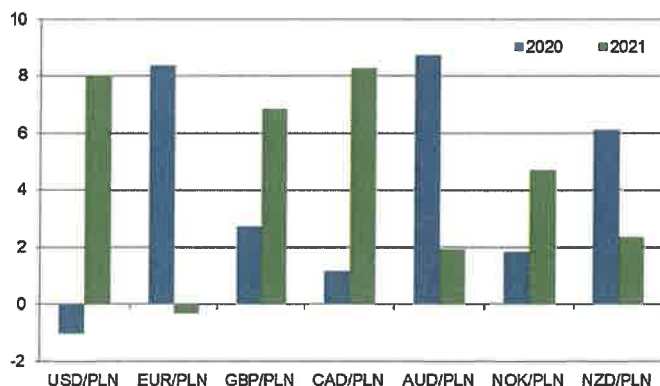
W 2021 r. stopa zwrotu z rezerw wyliczona w złotych⁵⁹ wyniosła 4,2% (Wykres 25), do czego przyczyniła się aprecjacja większości walut rezerwowych względem złotego⁶⁰ (Wykres 26). Największy wpływ na dochodowość rezerw miała aprecjacja dolara amerykańskiego, związana przede wszystkim z oczekiwanym ograniczeniem akomodacji monetarnej przez System Rezerwy Federalnej.

Wykres 25. Stopa zwrotu z rezerw walutowych z uwzględnieniem wpływu zmian kursów walutowych w latach 2018–2021 (w %)

Źródło: dane NBP.

Wykres 26. Zmiany kursów głównych walut rezerwowych w relacji do złotego w 2020 i 2021 r. (w %)

Źródło: dane NBP.

5.5. Dochód z działalności inwestycyjnej

W 2021 r. wynik z działalności inwestycyjnej związanej z zarządzaniem rezerwami dewizowymi (bez uwzględnienia zrealizowanych i niezrealizowanych różnic kursowych) był ujemny i wyniósł -1,7 mld zł (6,9 mld w 2020 r.). Wpłynęły na to głównie koszty niezrealizowane z wyceny cenowej dłużnych papierów wartościowych (-3,4 mld zł). Dochód z działalności inwestycyjnej podwyższył natomiast dodatni wynik odsetkowy od dłużnych papierów wartościowych i lokat (1,2 mld zł)

⁵⁹ Stopa zwrotu z rezerw walutowych w złotych dodatkowo uwzględnia wpływ zmian kursów walut rezerwowych w relacji do złotego.

⁶⁰ Wzrost kursów: USD/PLN o 8,0%, CAD/PLN o 8,3%, GBP/PLN o 6,9%, NOK/PLN o 4,7%, NZD/PLN o 2,4% i AUD/PLN o 1,9%, spadek kursu EUR/PLN o 0,3% (kursy średnie NBP).

oraz wynik ze zrealizowanych różnic cenowych z transakcji *futures* i sprzedaży papierów wartościowych (0,5 mld zł).

Najważniejsze działania w 2021 r.:

- wprowadzenie zmian w strukturze walutowej i inwestycyjnej rezerw, przyczyniające się do podwyższenia ich dochodowości w długim okresie,
- zwiększenie zaangażowania w tzw. zielone obligacje oraz obligacje zrównoważonego rozwoju,
- rozwój metod oceny wiarygodności kredytowej kontrahentów i systemu limitów ograniczających ryzyko kredytowe.

6. Działalność dewizowa⁶¹

Działalność dewizowa polega na prowadzeniu rejestru działalności kantorowej, wydawaniu decyzji w sprawach dewizowych oraz kontroli: działalności kantorowej, w tym w zakresie wypełnienia obowiązków nałożonych ustawą o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu, korzystania z udzielonych indywidualnych zezwoleń dewizowych oraz wykonania przez rezydentów i przedsiębiorców prowadzących działalność kantorową obowiązku sprawozdawczego na potrzeby bilansu płatniczego i międzynarodowej pozycji inwestycyjnej. Celem tej działalności jest zapewnienie bezpieczeństwa obrotu dewizowego.

6.1. Rejestr działalności kantorowej

W 2021 r. dokonano 687 wpisów do rejestru działalności kantorowej (w 2020 r. – 751), z tego 117 wpisów dotyczyło nowych przedsiębiorców rozpoczynających działalność (w 2020 r. – 139). Pozostałe wpisy polegały na wykreśleniu figurujących w nim przedsiębiorców oraz zmianie danych w rejestrze.

Według stanu na 31 grudnia 2021 r. w Polsce działały 4664 kantory (w 2020 r. – 4752).

6.2. Decyzje w sprawach dewizowych

W 2021 r. wydano ogółem 30 decyzji dewizowych, z tego 20 zezwoleń i 10 innych decyzji (w 2020 r. – 27 decyzji dewizowych). Zezwolenia zostały udzielone na odstępianie od ograniczeń w zakresie dokonywania obrotu dewizowego z nierezydentami z krajów nienależących do UE, OECD oraz Europejskiego Obszaru Gospodarczego (European Economic Area). Inne decyzje dotyczyły przedłużenia terminu ważności zezwolenia.

6.3. Kontrola obrotu dewizowego

Kontrolą prowadzoną przez Prezesa NBP w 2021 r. zostali objęci rezydenci podlegający obowiązkowi przekazywania Narodowemu Bankowi Polskiemu danych niezbędnych do sporządzania bilansu płatniczego i międzynarodowej pozycji inwestycyjnej oraz podmioty gospodarcze prowadzące działalność kantorową.

W 2021 r. przeprowadzono ogółem 871 kontroli (w 2020 r. – 644), w tym:

⁶¹ Zadania z tego obszaru są realizowane m.in. na podstawie art. 3 ust. 2 pkt 3 i art. 52 ust. 2 ustawy o Narodowym Banku Polskim, art. 130 ust. 2 pkt 1 lit. a ustawy z dnia 1 marca 2018 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu (Dz.U. z 2021 r. poz. 1132, z późn. zm.) oraz przepisów ustawy z dnia 27 lipca 2002 r. – Prawo dewizowe (Dz.U. z 2020 r. poz. 1708 z późn. zm.).

- 279 kontroli w zakresie wykonywania obowiązku sprawozdawczego na potrzeby bilansu płatniczego (w 2020 r. – 309),
- 592 kontrole działalności kantorowej (w 2020 r. – 334).

Nieprawidłowości stwierdzono w toku 456 kontroli, czyli w 52% wszystkich przeprowadzonych kontroli (w 2020 r. – 48%), w tym podczas:

- 138 kontroli wykonywania obowiązku sprawozdawczego na potrzeby bilansu płatniczego (w 2020 r. – 150),
- 318 kontroli działalności kantorowej (w 2020 r. – 163).

Stwierdzono jeden przypadek rażącego naruszenia warunków prowadzenia działalności kantorowej, co spowodowało wydanie decyzji o zakazie wykonywania takiej działalności i wykreśleniu z rejestru działalności kantorowej. Wydano również 31 decyzji o nałożeniu pieniężnej kary administracyjnej w związku ze stwierdzeniem niedopełnienia przez podmioty prowadzące działalność kantorową obowiązków wskazanych w ustawie o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu. NBP zawiadomił właściwe organy finansowe o 442 przypadkach naruszenia prawa. Po przeprowadzeniu stosownych postępowań urzędy skarbowe i urzędy celno-skarbowe poinformowały NBP o: ukaraniu 67 podmiotów, 168 przypadkach złożenia tzw. czynnego żalu oraz o 4 przypadkach dobrowolnego poddania się odpowiedzialności. Wyniki wszystkich kontroli w zakresie wypełniania przez przedsiębiorców prowadzących działalność kantorową obowiązków określonych ustawą o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu zostały przekazane Generalnemu Inspektorowi Informacji Finansowej.

Podejmowane przez NBP działania kontrolne zapewniają:

- zgodność obrotu wartościami dewizowymi w kantorach z zasadami prowadzenia działalności regulowanej,
- prawidłowe wypełnianie obowiązków w zakresie przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu,
- zgodność przekazywanych przez sprawozdawców danych do bilansu płatniczego z dokumentami źródłowymi.

W 2021 r. NBP, jako instytucja zaangażowana w proces zapobiegania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu w sektorze podmiotów prowadzących działalność kantorową, wziął udział w piątej rundzie ewaluacji Moneyval, czyli ocenie skuteczności polskiego systemu przeciwdziałania temu procederowi. Przedstawiciele NBP zaprezentowali kompetencje NBP jako instytucji współpracującej w tym zakresie, tj. dotyczące kontroli oraz stosowanych przez NBP sankcji wobec przedsiębiorców prowadzących działalność kantorową za niedopełnienie obowiązków związanych z przeciwdziałaniem praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu.

Najważniejsze działania w 2021 r.:

- przeprowadzenie 871 kontroli dewizowych,
- wydanie 30 decyzji dewizowych i 32 decyzji związanych z naruszeniem warunków lub niedopełnieniem obowiązków dotyczących wykonywania działalności kantorowej.

7. Działania na rzecz systemu płatniczego⁶²

Działania Narodowego Banku Polskiego na rzecz systemu płatniczego obejmują działania operacyjne, w tym prowadzenie systemów płatności i przeprowadzanie rozrachunków międzybankowych, działania w zakresie polityki i rozwoju systemu płatniczego, w tym organizowanie rozliczeń pieniężnych i przygotowywanie odpowiednich regulacji prawnych, oraz nadzór systemowy nad systemem płatniczym.

Celem Narodowego Banku Polskiego jest zapewnienie sprawnego działania systemu płatniczego, umożliwiającego szybki i bezpieczny transfer środków pieniężnych pomiędzy osobami fizycznymi, podmiotami gospodarczymi, instytucjami publicznymi lub innymi podmiotami, które są stronami płatności.

7.1. Realizacja zadań operacyjnych

7.1.1. Obsługa rachunków w systemie SORBNET2

System SORBNET2 jest systemem płatności typu RTGS. Służy głównie do prowadzenia rachunków bieżących i dokonywania rozrachunku międzybankowego płatności w złotych. W systemie RTGS zlecenia płatnicze są realizowane zgodnie z zasadą rozrachunku brutto (przetwarzanie zleceń pojedynczo, bez ich wzajemnego kompensowania) oraz zasadą rozrachunku w czasie rzeczywistym (przetwarzanie zleceń na bieżąco w ciągu dnia).

Według stanu na dzień 31 grudnia 2021 r. w systemie SORBNET2 prowadzono rachunki bieżące w złotych dla 46 banków (w 2020 r. – 45), rachunek bieżący Krajowej Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo-Kredytowej oraz rachunki KIR SA, KDPW SA i KDPW_CCP SA. W 2021 r. dwa rachunki bieżące w złotych zostały otwarte⁶³, a jeden został zamknięty⁶⁴.

W 2021 r. w systemie SORBNET2 zrealizowano 4,6 mln zleceń (w 2020 r. – 4,3 mln) na kwotę 121,4 bln zł (w 2020 r. – 96,7 bln zł). Oznacza to wzrost liczby zrealizowanych zleceń o 317,2 tys. (7,4%) oraz wzrost ich wartości o 24,7 bln zł (25,5%) w stosunku do 2020 r. Średnia wartość pojedynczego zlecenia w 2021 r. wyniosła 26,2 mln zł (w 2020 r. – 22,4 mln zł) i zwiększyła się o 16,9% w stosunku do poprzedniego roku.

⁶² Zadania z tego obszaru są realizowane m.in. na podstawie art. 3 ust. 2 pkt 1, 6 i 6a ustawy o Narodowym Banku Polskim, a także ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. o ostateczności rozrachunku w systemach płatności i systemach rozrachunku papierów wartościowych oraz zasadach nadzoru nad tymi systemami (Dz.U. z 2019 r. poz. 212 z późn. zm.).

⁶³ W dniu 24 czerwca 2021 r. został otwarty rachunek bieżący dla AION Bank SA Spółka Akcyjna Oddział w Polsce, a 13 września 2021 r. został otwarty rachunek bieżący dla Banku Spółdzielczego w Bydgoszczy.

⁶⁴ W dniu 4 stycznia 2021 r. został zamknięty rachunek bieżący w SORBNET2 dla Idea Bank SA.

7.1.2. Obsługa rachunków w euro w systemie TARGET2-NBP

System TARGET2-NBP stanowi polski komponent systemu TARGET2 – paneuropejskiego systemu RTGS służącego do przeprowadzania rozrachunku płatności w euro. Według stanu na dzień 31 grudnia 2021 r. w systemie TARGET2-NBP prowadzono rachunki w euro dla 19 podmiotów: NBP, KIR SA, KDPW SA i KDPW_CCP SA oraz dla 15 banków (w 2020 r. – 20 podmiotów, w tym 16 banków⁶⁵).

W 2021 r. w systemie TARGET2-NBP zrealizowano 2,1 mln operacji na łączną kwotę 2,0 bln euro. W porównaniu z 2020 r. liczba zrealizowanych operacji wzrosła o 260,9 tys. (tj. o 14,4%), a ich wartość zwiększyła się o 371,5 mld euro (tj. o 23,3%). Średnia wartość pojedynczego zlecenia wyniosła 1,0 mln euro i w porównaniu z 2020 r. wzrosła o 7,7%.

7.2. Działania w zakresie polityki i rozwoju systemu płatniczego

7.2.1. Działania regulacyjne, standaryzacyjne i badawcze

W ramach działań regulacyjnych i badawczych odnoszących się do systemu płatniczego w 2021 r.:

- Prezes NBP zwrócił się do Prezydenta RP z wnioskiem dotyczącym zgłoszenia inicjatywy ustawodawczej w zakresie zmian prawnych, których celem byłoby pełniejsze uregulowanie prawnego statusu akceptacji gotówki na terytorium RP. W wyniku prac legislacyjnych wprowadzono regulacje zapewniające konsumentom akceptację płatności gotówkowych w punktach handlowo-usługowych⁶⁶.
- Na stronie internetowej NBP opublikowano wyniki projektu badawczego zrealizowanego w latach 2020-2021, który dotyczył zakresu stosowania i charakterystyki metod płatności wykorzystywanych przez mieszkańców Polski w codziennym życiu (raport pt. *Zwyczaje płatnicze Polaków*).
- Opublikowano raport pt. *Pieniądz cyfrowy banku centralnego*, prezentujący stan prac nad emisją pieniądza cyfrowego prowadzonych przez banki centralne na świecie oraz uwarunkowania wprowadzenia cyfrowego złotego w Polsce.
- NBP kontynuował przekazywanie Europejskiemu Bankowi Centralnemu danych rocznych z zakresu systemu płatniczego – w celu identyfikacji i monitorowania zmian zachodzących w funkcjonowaniu systemów płatności.

Narodowy Bank Polski uczestniczył w pracach legislacyjnych nad: dostosowaniem polskich regulacji do rozporządzenia EBC (UE 2020/2011), przepisami regulującymi sposób postępowania z numerami rozliczeniowymi i unikatowymi identyfikatorami rachunków płatniczych w przypadku zastosowania instrumentów przymusowej restrukturyzacji wobec dostawców usług płatniczych, którzy są zagrożeni niewypłacalnością, a także nad nowelizacją ustawy o usługach płatniczych.

⁶⁵ Zmiana wynikała z przymusowej restrukturyzacji Idea Banku SA i przejęcia w dniu 3 stycznia 2021 r. przedsiębiorstwa przez Bank Polska Kasa Opieki SA.

⁶⁶ Ustawa z dnia 17 września 2021 r. o zmianie ustawy o usługach płatniczych (Dz.U. z 2021 r. poz. 1814). Przepisy weszły w życie 5 listopada 2021 r. Ustawa przewiduje nieliczne wyjątki od obowiązku akceptacji płatności gotówkowych.

7.2.2. Rozwój krajowych wysokokwotowych systemów płatności

W 2021 r. podjęto następujące działania służące rozwojowi krajowych wysokokwotowych systemów płatności:

- Rozpoczęto projekt SORBNET3, mający na celu budowę nowego systemu RTGS w złotych (uruchomienie systemu jest planowane na 2025 r.).
- Kontynuowano prace związane z udziałem NBP w konsolidacji systemu TARGET2 z platformą TARGET2-Securities (T2S), koordynowanej przez EBC. Celem konsolidacji jest uruchomienie w listopadzie 2022 r. nowego systemu RTGS w euro. W pracach biorą udział wszystkie banki centralne uczestniczące w systemie TARGET2, a także uczestnicy krajowych komponentów systemu TARGET2. W 2021 r. NBP wprowadzał zmiany w wewnętrznych systemach informatycznych Banku i uczestniczył w testach systemu koordynowanych przez EBC.

7.2.3. Działania w zakresie schematu SEPA

NBP kontynuował świadczenie zainteresowanym bankom usługi pośrednictwa w dostępie do paneuropejskiego systemu płatności STEP2-T, prowadzonego przez EBA Clearing, umożliwiając im rozliczanie transgranicznych poleceń przelewu w euro w schemacie SEPA Credit Transfer (SCT)⁶⁷.

Ponadto prowadzono konsultacje z EBA Clearing oraz prace koncepcyjne i uzgodnienia z KIR SA mające na celu przystąpienie NBP z dniem 14 czerwca 2022 r. do modelu ciągłego rozrachunku brutto (CGS – Continuous Gross Settlement) w systemie STEP2-T (12 lipca 2022 r. dotychczasowy sesyjny model rozliczeń zostanie zastąpiony przez model CGS).

7.2.4. Działalność Rady ds. Systemu Płatniczego

Rada ds. Systemu Płatniczego, organ opiniodawczo-doradczy przy Zarządzie NBP, zajmuje się bieżącą analizą i oceną polskiego systemu płatniczego oraz działa na rzecz rozwoju tego systemu.

W 2021 r. Rada omawiała w szczególności następujące zagadnienia:

- plany uruchomienia przez KIR SA usługi płatności natychmiastowych w euro (Euro Express Elixir),
- stan przygotowań do wdrożenia w systemie Euro Elixir mechanizmu ciągłego rozrachunku brutto (CGS),
- stan prac nad uruchomieniem przez KIR SA i Związek Banków Polskich sektorowego centrum usług wspierających przeciwdziałanie praniu pieniędzy,
- plany dotyczące rozwoju Systemu Płatności Mobilnych BLIK w zakresie rozliczeń transakcji w euro,

⁶⁷ Na koniec 2021 r. z tego pośrednictwa korzystało 18 banków.

- korzyści i wyzwania związane z wprowadzeniem usług rozliczeniowych KDPW_CCP na rzecz sektora bankowego,
- wyniki realizacji Programu Polska Bezgotówkowa,
- wyniki raportu badawczego NBP na temat zwyczajów płatniczych w Polsce,
- główne założenia i kierunki Narodowej Strategii Bezpieczeństwa Obrotu Gotówkowego,
- stan prac nad koncepcją emisji pieniądza cyfrowego banku centralnego na świecie i w Polsce,
- strategiczne kierunki zmian w zakresie systemów płatności detalicznych w Europie,
- doświadczenia i wyzwania w walce z transakcjami oszukańczymi w płatnościach detalicznych,
- działania na rzecz opracowania dobrych praktyk sektora bankowego w zakresie nieautoryzowanych transakcji płatniczych.

W 2021 r. Rada ds. Systemu Płatniczego powołała stałą Grupę Roboczą ds. Bezpieczeństwa Płatności. Zadaniem Grupy jest wypracowanie propozycji rozwiązań prowadzących do ograniczania transakcji oszukańczych w płatnościach detalicznych w Polsce.

7.3. Nadzór nad systemem płatniczym

Sprawowanie przez NBP nadzoru systemowego nad systemem płatniczym ma na celu minimalizowanie ryzyka związanego z ewentualnymi zakłóceniami w funkcjonowaniu systemów i schematów tworzących infrastrukturę systemu płatniczego, tj. systemów płatności, schematów płatniczych, systemów rozliczeń i rozrachunku papierów wartościowych, oraz ze świadczeniem przez krajowe instytucje płatnicze usługi *acquiringu*. Sprawowany przez NBP nadzór systemowy przyczynia się do zapewnienia stabilności systemu finansowego.

W 2021 r. NBP podjął następujące działania nadzorcze w ramach systemu płatniczego:

- Systemy płatności. Prezes NBP wydał 3 zezwolenia na wprowadzenie zmian w zasadach funkcjonowania systemów płatności. Zakończono ocenę nadzorczą systemu płatności Elixir prowadzonego przez KIR SA oraz kontynuowano ocenę systemu płatności BlueCash, którego operatorem jest Blue Media SA.
- Schematy płatnicze. Prezes NBP wydał jedno zezwolenie na wprowadzenie zmian w zasadach funkcjonowania schematu płatniczego. Przeprowadzono również 4 oceny zmian w zasadach funkcjonowania schematów płatniczych, które swym działaniem obejmują obszar większy niż terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i które nie muszą uzyskać zezwolenia Prezesa NBP. Ponadto na listę schematów płatniczych nadzorowanych przez Prezesa NBP wpisano 2 trójstronne schematy płatnicze.
- Systemy rozliczeń i rozrachunku papierów wartościowych. Prezes NBP, na wniosek KNF, wydał 4 opinie dotyczące zmian regulaminów określających zasady funkcjonowania systemów rozrachunku i rozliczeń papierów wartościowych, prowadzonych przez KDPW SA oraz KDPW_CCP SA. Prezes NBP wydał opinię dotyczącą istotnego systemowego znaczenia dla stabilności finansowej Polski rozliczeń instrumentów finansowych w złotych dokonywanych przez brytyjską izbę rozliczeniową LCH Ltd. Narodowy Bank Polski przekazał KNF stanowisko dotyczące

przeglądu działalności KDPW SA, przeprowadzonego na podstawie art. 22 ust. 6 rozporządzenia CSDR (Central Securities Depositories Regulation). Na podstawie rozporządzenia EMIR (European Market Infrastructure Regulation) Narodowy Bank Polski uczestniczył w procedurze zatwierdzenia zmian w metodyce wyznaczania wartości depozytów zabezpieczających (rynek zorganizowany) oraz w metodyce testów warunków skrajnych (rynek niezorganizowany) dla transakcji rozliczanych przez KDPW_CCP SA.

- Usługa pośrednictwa w autoryzacji płatności bezgotówkowych (*acquiring*). Prezes NBP wydał opinie do 2 wniosków o wydanie przez Komisję Nadzoru Finansowego zezwolenia na świadczenie usług płatniczych jako krajowa instytucja płatnicza w zakresie usługi *acquiring*.

Ponadto w 2021 r.:

- Kontynuowano ocenę zgodności funkcjonowania systemu SORBNET2 z wymogami nadzorczymi ESBC w zakresie odporności cybernetycznej infrastruktury rynku finansowego (*Cyber resilience oversight expectations for financial market infrastructures, CROE*).
- Przeprowadzono trzecią edycję koordynowanego przez Europejski Bank Centralny badania ankietowego w zakresie cyberodporności systemów płatności: systemu płatności BlueCash (operator – Blue Media SA), systemu płatności BLIK (operator – Polski Standard Płatności sp. z o.o.), Krajowego Systemu Rozliczeń (operator – Fiserv Polska SA) oraz systemów Elixir, Express Elixir i Euro Elixir (operator KIR SA).

7.4. NBP jako udziałowiec krajowych osób prawnych świadczących usługi na rzecz instytucji finansowych

W 2021 r. NBP miał akcje i udziały w następujących podmiotach krajowych⁶⁸:

- Krajowym Depozycie Papierów Wartościowych SA z siedzibą w Warszawie, który prowadzi centralny depozyt papierów wartościowych oraz dokonuje rozrachunku transakcji tymi papierami; KDPW SA posiada 100% akcji spółki KDPW_CCP SA, prowadzącej systemy rozliczeń transakcji, których przedmiotem są instrumenty finansowe;
- Krajowej Izbie Rozliczeniowej SA z siedzibą w Warszawie, będącej główną instytucją na krajowym rynku rozliczania płatności detalicznych;
- spółce Bazy i Systemy Bankowe sp. z o.o. z siedzibą w Bydgoszczy, która jest producentem i integratorem rozwiązań informatycznych przeznaczonych przede wszystkim dla instytucji sektora finansowego, w szczególności bankowych i ubezpieczeniowych, oraz dla administracji publicznej.

⁶⁸ Zgodnie z art. 5 ust. 2 ustawy o NBP Narodowy Bank Polski może być udziałowcem albo akcjonariuszem innych osób prawnych, które prowadzą działalność usługową na rzecz instytucji finansowych lub Skarbu Państwa lub mają dla NBP duże znaczenie z punktu widzenia stabilności krajowego systemu finansowego.

Tabela 8. Zestawienie posiadanych przez NBP akcji i udziałów w spółkach polskiego prawa handlowego według stanu na 31 grudnia 2021 r.

Nazwa podmiotu	Kapitał zakładowy (w zł)	Liczba posiadanych przez NBP akcji/udziałów	Udział NBP w kapitale zakładowym (w %)
Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych SA	21 000 000	7 000	33,33
Krajowa Izba Rozliczeniowa SA	5 445 000	3 750	34,44
Bazy i Systemy Bankowe sp. z o.o.	10 000 000	1 000	100,00

Źródło: dane NBP.

Najważniejsze działania w 2021 r.:

- rozpoczęcie prac nad nowym systemem RTGS w złotych (SORBNET3),
- kontynuowanie prac związanych z konsolidacją systemu TARGET2 z platformą T2S,
- udział w procesie legislacyjnym dotyczącym nowelizacji ustawy o usługach płatniczych, mającej na celu pełniejsze uregulowanie prawnego statusu akceptacji gotówki,
- kontynuowanie prac zmierzających do przejścia NBP na nowy model rozrachunku w systemie STEP2-T.

8. Obsługa Skarbu Państwa⁶⁹

Zadania realizowane przez Narodowy Bank Polski w ramach obsługi Skarbu Państwa obejmują: obsługę bankową rachunków budżetu państwa, obsługę zobowiązań i należności zagranicznych budżetu państwa, obrót skarbowymi papierami wartościowymi oraz działania na rzecz zarządzania długiem publicznym, w szczególności długiem Skarbu Państwa.

8.1. Rachunki bankowe prowadzone przez NBP

W 2021 r. NBP prowadził rachunki bankowe wymienione w art. 196 ustawy o finansach publicznych, przede wszystkim centralny rachunek bieżący budżetu państwa, a także rachunki bieżące i pomocnicze państwowych jednostek budżetowych oraz urzędów obsługujących organy podatkowe, w tym tzw. rachunki wspólne do gromadzenia określonych rodzajów podatkowych i niepodatkowych dochodów budżetu państwa. Ponadto na podstawie art. 51 ust. 1 pkt 4 ustawy o Narodowym Banku Polskim NBP prowadził rachunki innych osób prawnych.

NBP prowadzi rachunki w złotych i walutach obcych, w tym rachunki służące do obsługi środków pochodzących z budżetu UE. Prowadzi także rachunki lokat terminowych w złotych i walutach obcych. Według stanu na 31 grudnia 2021 r. NBP obsługiwał 2923 klientów (w 2020 r. – 2953), dla których oddziały okręgowe NBP prowadziły 27 604 rachunki, w tym 13 101 rachunków VAT (w 2020 r. odpowiednio 25 719 i 12 166), z czego 4457 rachunków było obsługiwanych w ramach zastępczej obsługi kasowej (w 2020 r. – 4387).

8.1.1. Obsługa rachunków bankowych

Narodowy Bank Polski przeprowadzał rozliczenia pieniężne na rachunkach bankowych budżetu państwa w formie bezgotówkowej (przede wszystkim za pośrednictwem bankowości elektronicznej NBP i międzysystemowego interfejsu B2B), a także w formie gotówkowej. W obsłudze rachunków bankowych strategicznych dla budżetu państwa (np. centralnego rachunku bieżącego budżetu państwa, rachunku do płatności składkowych ZUS, rachunków do płatności podatkowych) wykorzystywano interfejs B2B, który zapewnia rozwiązania dostosowane do potrzeb posiadacza rachunku (w tym mikrorachunki i indywidualne raporty), a także wysokie bezpieczeństwo przekazywanych danych.

W 2021 r. liczba transakcji bezgotówkowych i gotówkowych przetworzonych w systemie informatycznym NBP służącym do prowadzenia rachunków bankowych budżetu państwa wyniosła 135,8 mln. Oznacza to, że spadek liczby operacji odnotowany w 2020 r. (do 130,9 mln) nie był trwały i wynikał z pandemii COVID-19.

⁶⁹ Zadania z tego obszaru są realizowane m.in. na podstawie art. 3 ust. 2 pkt 4, art. 49, art. 51 i art. 52 ustawy o Narodowym Banku Polskim, ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2021 r. poz. 305, z późn. zm.) i ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe (Dz.U. z 2021 r. poz. 2439, z późn. zm.).

Ponadto w 2021 r.:

- Kontynuowano unowocześnianie systemów informatycznych wspomagających bankową obsługę budżetu państwa, wprowadzając nowe rozwiązania, dostosowane do potrzeb posiadaczy rachunków.
- Realizowano zastępczą obsługę kasową w nowej formie (po wyeliminowaniu z końcem 2019 r. czeków gotówkowych wykorzystywanych przez posiadaczy rachunków w NBP). Rozwijano też inne, wprowadzone w ostatnich latach usługi, tj. karty płatnicze, zlecenia wypłaty gotówki w zastępczej obsłudze kasowej oraz wypłaty z bankomatu za pomocą telefonu komórkowego.

8.2. Obsługa zagranicznych zobowiązań i należności budżetu państwa

Na podstawie umowy agencyjnej z 18 listopada 2016 r. zawartej z Ministrem Rozwoju i Finansów, Narodowy Bank Polski prowadził w 2021 r. obsługę zobowiązań i należności zagranicznych budżetu państwa z tytułu:

- 50 pożyczek udzielonych Rządowi RP przez międzynarodowe instytucje finansowe,
- 75 gwarantowanych przez Rząd RP pożyczek i kredytów zagranicznych udzielonych podmiotom krajowym,
- udziałów Polski w 9 międzynarodowych instytucjach finansowych oraz zagranicznych należności udziałowych od jednej instytucji finansowej.

Pełniąc funkcję depozytariusza Grupy Banku Światowego, NBP obsługiwał 15 dokumentów (*promissory note*) wystawionych przez Rząd RP w związku z członkostwem Polski w instytucjach tej grupy finansowej.

8.3. Obsługa obrotu papierami wartościowymi

8.3.1. Przetargi papierów wartościowych

Jako agent emisji skarbowych papierów wartościowych, NBP organizuje przetargi sprzedaży i odkupu bonów skarbowych oraz przetargi sprzedaży, odkupu i zamiany obligacji skarbowych. W 2021 r. zostało przeprowadzonych:

- 8 przetargów sprzedaży obligacji skarbowych,
- 13 przetargów zamiany.

W 2021 r. nie odbył się żaden przetarg odkupu obligacji, natomiast zorganizowano 16 przetargów sprzedaży obligacji Banku Gospodarstwa Krajowego emitowanych na rzecz Funduszu Przeciwdziałania COVID-19.

8.3.2. System Dealerów Skarbowych Papierów Wartościowych

W 2021 r., podobnie jak w poprzednich latach, NBP realizował zadania związane z systemem Dealerów Skarbowych Papierów Wartościowych (DSPW)⁷⁰. Na podstawie umowy zawartej z Ministrem Finansów Narodowy Bank Polski:

- udostępniał Ministerstwu Finansów dane wykorzystywane do sporządzania oceny aktywności banków pełniących funkcję DSPW,
- pełnił funkcję organizatora fixingu skarbowych papierów wartościowych⁷¹.

8.4. Współpraca z Ministerstwem Finansów w ramach Komitetu Zarządzania Długiem Publicznym

W 2021 r. NBP współpracował z Ministerstwem Finansów w ramach Komitetu Zarządzania Długiem Publicznym. Celem współpracy jest wymiana informacji wykorzystywanych do koordynowania polityki zarządzania długiem publicznym (prowadzonej przez MF) z polityką pieniężną i polityką kursową realizowanymi przez NBP.

Najważniejsze działania w 2021 r.:

- prowadzenie 27 604 rachunków dla 2923 klientów,
- zorganizowanie łącznie 21 przetargów sprzedaży i zamiany skarbowych papierów wartościowych.

⁷⁰ System Dealerów Skarbowych Papierów Wartościowych (DSPW) powstał w 2003 r. w celu zapewnienia bezpieczeństwa finansowania pożyczkowych potrzeb budżetu państwa oraz poprawy płynności, przejrzystości i efektywności rynku SPW. O status DSPW, który uprawnia m.in. do nabywania SPW na przetargach organizowanych przez Ministerstwo Finansów, mogą się ubiegać banki krajowe oraz podmioty zagraniczne, spełniające wymogi określone w Regulaminie pełnienia funkcji DSPW. Więcej informacji na temat funkcjonowania systemu DSPW można znaleźć na stronie internetowej Ministerstwa Finansów.

⁷¹ Jako organizator fixingu SPW Narodowy Bank Polski określa jego zasady w porozumieniu z Ministrem Finansów (emitentem) i BondSpot SA (pełnomocnikiem) oraz sprawuje ogólny nadzór nad funkcjonowaniem fixingu SPW (§2 ust. 3 Regulaminu fixingu skarbowych papierów wartościowych).

9. Działalność analityczno-badawcza⁷²

Działania banków centralnych zmierzające do zapewnienia stabilności makroekonomicznej i finansowej wymagają szczegółowej wiedzy na temat procesów zachodzących w gospodarce i jej otoczeniu. Z tego względu NBP analizuje bieżącą i oczekiwaną sytuację gospodarczą w Polsce i na świecie, korzystając przy tym z szerokiego zakresu danych oraz narzędzi analitycznych i prognostycznych. Bank prowadzi także badania naukowe, których wyniki wspierają działalność analityczną, w tym umożliwiają weryfikację stosowanych narzędzi analitycznych. Wyniki analiz i badań są wykorzystywane przy podejmowaniu decyzji przez Zarząd NBP oraz Radę Polityki Pieniężnej.

Poniżej przedstawiono najważniejsze prace i działania analityczno-badawcze prowadzone w 2021 r. dotyczące stabilności makroekonomicznej⁷³, w tym stabilności cen – w podziale na główne grupy tematyczne.

9.1. Analizy i badania dotyczące polityki pieniężnej

- Monitorowano i analizowano politykę pieniężną zagranicznych banków centralnych, w tym w głównych gospodarkach świata.
- Badano i analizowano makroekonomiczne efekty prowadzonych przez NBP działań w zakresie polityki pieniężnej, m.in. wpływ strukturalnych operacji otwartego rynku na polską gospodarkę oraz rynki finansowe.
- Prowadzono badania dotyczące wpływu polityki pieniężnej na zmiany poziomu zatrudnienia.
- Zakończono badania dotyczące: optymalnej polityki pieniężnej w warunkach niepewności, wpływu oczekiwań sektora prywatnego na efektywność polityki pieniężnej oraz wpływu demografii i migracji na politykę pieniężną w Polsce.

9.2. Analizy i badania procesów cenotwórczych, cen i inflacji

- Analizowano kształtowanie się oczekiwań inflacyjnych konsumentów, przedsiębiorstw, analityków sektora finansowego i ekspertów spoza sektora finansowego.
- Prowadzono prace analityczne i badawcze dotyczące kształtowania się wskaźników inflacji oraz procesów cenotwórczych, sztywności cen w polskiej gospodarce, wykorzystania danych ze sklepów internetowych do prognozowania inflacji oraz oceny wpływu pandemii COVID-19 na kształtowanie się cen.
- Prowadzono prace nad metodami pomiaru i analizy oczekiwań inflacyjnych konsumentów.

⁷² Zadania z tego obszaru są realizowane m.in. na podstawie art. 59 ustawy o Narodowym Banku Polskim.

⁷³ Działania analityczno-badawcze z zakresu stabilności i rozwoju systemu finansowego oraz systemu płatniczego przedstawiono w rozdziałach 3. i 7. *Sprawozdania*.

9.3. Prognozowanie makroekonomiczne i rozwój modeli prognostycznych

- Przygotowywano regularne projekcje inflacji i PKB oraz szacunki PKB i jego komponentów, wykorzystywane do oceny stabilności makroekonomicznej i stabilności sektora finansowego.
- Rozwijano wskaźniki i narzędzia umożliwiające analizowanie i prognozowanie koniunktury w Polsce i na świecie w warunkach szybkich zmian sytuacji gospodarczej i zaburzeń wywołanych przez pandemię COVID-19.
- Przeprowadzono cztery rundy Ankiety Makroekonomicznej NBP.
- Prowadzono badania nad pomiarem niepewności prognoz makroekonomicznych na podstawie rewizji tych prognoz.
- Badano najnowsze światowe tendencje w modelowaniu makroekonomicznym na podstawie analiz literatury przedmiotu.

9.4. Analizy i badania sytuacji fiskalnej

- Prowadzono badania wpływu heterogeniczności gospodarstw domowych na skuteczność fiskalnych pakietów stymulacyjnych.
- Prowadzono badania wpływu procesów demograficznych i migracyjnych na system ubezpieczeń społecznych oraz długookresową stabilność fiskalną w Polsce oraz w Unii Europejskiej.
- Prowadzono analizy i prognozy dotyczące: sytuacji budżetu państwa oraz sektora instytucji rządowych i samorządowych, restrykcyjności polityki fiskalnej i jej oddziaływania na gospodarkę, wykorzystania funduszy z budżetu Unii Europejskiej i ich oddziaływania na główne agregaty makroekonomiczne.
- Analizowano działania fiskalne podjęte w celu przeciwdziałania negatywnym skutkom pandemii COVID-19 oraz ich wpływ na wynik sektora finansów publicznych i potrzeby pożyczkowe państwa.

9.5. Analizy gospodarki światowej i wpływu zagranicy na polską gospodarkę

- Cyklicznie analizowano handel zagraniczny polskiej gospodarki oraz jej konkurencyjność cenowo-kosztową, a także stopień zewnętrznego zrównoważenia polskiej gospodarki.
- Analizowano sieć powiązań handlowych w ramach globalnych łańcuchów wartości dodanej pomiędzy Polską a wybranymi partnerami handlowymi.
- Badano wpływ uczestnictwa w globalnych łańcuchach wartości dodanej na polską gospodarkę.
- Prowadzono badania nad determinantami eksportu usług.
- Analizowano znaczenie bezpośrednich inwestycji zagranicznych dla polskiej gospodarki.
- Analizowano koniunkturę i politykę gospodarczą wybranych krajów, w tym głównych gospodarek świata i państw Europy Środkowo-Wschodniej.
- Na bieżąco monitorowano i analizowano sytuację gospodarczą w czasie pandemii COVID-19 na świecie i w Polsce.
- Oceniano średnio- i długookresowe perspektywy sytuacji gospodarczej krajów, w których NBP inwestuje rezerwy walutowe.

9.6. Analizy i badania sytuacji ekonomicznej gospodarstw domowych

- Prowadzono cykliczne analizy sytuacji finansowej sektora gospodarstw domowych dotyczące źródeł pozyskiwania dochodów, wydatków konsumpcyjnych i oszczędności, koniunktury konsumenckiej oraz zmian stanu aktywów i zobowiązań.
- Monitorowano zmiany sprzedaży detalicznej i koniunktury konsumenckiej.

9.7. Analizy i badania sytuacji ekonomicznej rynku pracy

- Monitorowano sytuację na rynku pracy i rozwijano narzędzia krótkookresowego prognozowania agregatów makroekonomicznych w sektorze przedsiębiorstw związanych z rynkiem pracy.
- Analizowano wpływ imigracji zarobkowej (głównie z Ukrainy) na rynek pracy i wzrost gospodarczy w Polsce (z uwzględnieniem skutków pandemii).
- Szacowano liczbę osób objętych poszczególnymi rozwiązaniami tarczy antykryzysowej.
- Badano wpływ wygaśnięcia poszczególnych instrumentów tarczy antykryzysowej na stopę bezrobocia.
- Przeanalizowano zmiany wprowadzone w 2021 r. w stosowanej przez GUS metodologii Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL).

9.8. Analizy i badania sytuacji ekonomicznej i finansowej przedsiębiorstw

- Przeprowadzono kwartalne badania pt. Szybki Monitoring NBP, obejmujące szczegółowe analizy i prognozy stanu koniunktury, w tym m.in. decyzje produkcyjne, zatrudnieniowe, płacowe, inwestycyjne, finansowe i cenowe firm oraz ich wpływ na system bankowy.
- Przeprowadzono badanie pt. Ankieta Roczna NBP, koncentrujące się na perspektywach rozwojowych sektora przedsiębiorstw niefinansowych, w tym na wpływie wybranych elementów polityki energetycznej i środowiskowej na ten sektor.
- Przeprowadzono roczne badanie pt. Szybki Monitoring – ankieta dla mikro firm, analizujące sytuację przedsiębiorstw zatrudniających do 10 osób, z naciskiem na ocenę mechanizmów cenotwórczych, płacowych i efektywnościowych tej grupy podmiotów.
- Kontynuowano współpracę ze Światowym Forum Gospodarczym przy opracowaniu Globalnego Raportu Konkurencyjności.
- Przeprowadzono ocenę wpływu pandemii COVID-19 na strukturę sektorową polskiej gospodarki oraz poziom i potencjał automatyzacji produkcji.

9.9. Analizy i badania międzysektorowe

- Przeprowadzono badania wpływu mikroekonomicznych szoków popytowych i podażowych na produkcję, zatrudnienie, inwestycje, marże i decyzje cenowe polskich przedsiębiorstw.

- Analizowano znaczenie struktury sieciowej gospodarki w kontekście zmienności PKB, zmienności cen producentów i korelacji międzysektorowej.
- Zakończono budowę sektorowego modelu równowagi ogólnej MOST_PL. Zbadano skutki ekonomiczne dla polskiej gospodarki: wprowadzenia granicznego podatku węglowego, napływu migracyjnego z lat 2015–2018 oraz zmian zachodzących w systemie ETS (Europejski System Handlu Emisjami).

9.10. Publikacje naukowe pracowników NBP

Upowszechnianie wyników badań pracowników NBP umożliwia naukową weryfikację ich jakości i poprawności metodycznej – dzięki poddaniu ich ocenie krajowych i zagranicznych ekspertów oraz procesowi recenzyjnemu, któremu te publikacje podlegają.

W 2021 r. w uznanych periodykach, krajowych i międzynarodowych, ukazały się 23 publikacje naukowe pracowników NBP. W czasopiśmie z tzw. listy filadelfijskiej znalazło się 10 publikacji⁷⁴.

9.11. Konferencje naukowe organizowane przez NBP

W 2021 r. NBP zorganizował 3 międzynarodowe konferencje naukowe, w których wzięli udział przedstawiciele banków centralnych i przedstawiciele świata nauki o znacznym dorobku naukowym:

- 10–11 czerwca 2021 r.: *Annual Research Conference (ARC) – The Policy Toolkit for a World in Flux*. Była to szósta z cyklu konferencji NBP i Narodowego Banku Ukrainy. Tematyka konferencji objęła: skuteczność polityki gospodarczej we współczesnym świecie, w tym komunikację polityki pieniężnej, wpływ zadłużenia sektora publicznego na wzrost gospodarczy, skuteczność nowych strategii polityki pieniężnej, wpływ międzynarodowych przepływów kapitału na małe, otwarte gospodarki, rolę zmian klimatycznych w determinowaniu uwarunkowań makroekonomicznych oraz skuteczność polityki fiskalnej jako narzędzia stabilizującego gospodarkę.
- 28–30 czerwca 2021 r.: *Warsztaty Letnie NBP* (9. edycja). Podczas obrad poruszono liczne tematy z zakresu makroekonomii i finansów (w tym: rynków finansowych, polityki podatkowej, regulacji kapitałowych, oczekiwań inflacyjnych, rynków pracy, wynagrodzeń, kredytów studenckich).
- 5 listopada 2021 r.: *Recent Trends in the Real Estate Market and Its Analysis – 2021 edition*. Konferencja jest organizowana przez NBP we współpracy ze Szkołą Główną Handlową w cyklu dwuletnim (odbyła się po raz piąty). Podczas obrad omówiono m.in. zagadnienia kształtowania się cen nieruchomości mieszkaniowych i komercyjnych oraz finansowania nieruchomości.

⁷⁴ Wykaz w załączniku pt. *Lista wybranych publikacji NBP*.

9.12. Współpraca ze środowiskiem naukowym, bankami centralnymi i instytucjami międzynarodowymi

W 2021 r. w ramach współpracy ze środowiskiem naukowym, bankami centralnymi i instytucjami międzynarodowymi:

- Przedstawiciele NBP uczestniczyli w pracach grup roboczych ESBC, gremiów unijnych oraz innych instytucji krajowych i międzynarodowych nad zagadnieniami i projektami związanymi z głównymi obszarami prac analityczno-badawczych NBP.
- Przeprowadzono projekty badawcze z Narodowym Bankiem Ukrainy i Narodowym Bankiem Republiki Kirgiskiej (program współpracy technicznej NBP).
- W ramach współpracy technicznej z Narodowym Bankiem Ukrainy kontynuowano badania dotyczące wpływu procesów demograficznych i migracyjnych na system ubezpieczeń społecznych oraz stabilność fiskalną w Polsce i w Unii Europejskiej.

Najważniejsze działania w 2021 r.:

- prowadzenie analiz sytuacji gospodarczej w Polsce i jej otoczeniu na potrzeby Zarządu NBP i Rady Polityki Pieniężnej,
- doskonalenie narzędzi prognostycznych oraz przeprowadzenie licznych prac modelowych i analityczno-badawczych, w tym dotyczących wpływu pandemii COVID-19 na sytuację gospodarczą,
- opublikowanie 23 opracowań naukowych pracowników NBP, w tym 10 w czasopiśmie z tzw. listy filadelfijskiej,
- zorganizowanie 3 międzynarodowych konferencji naukowych.

10. Działalność statystyczna⁷⁵

Narodowy Bank Polski jest jedną z głównych instytucji w Polsce prowadzących badania statystyczne. NBP pozyskuje dane od podmiotów sektora finansowego (głównie banków), oraz od przedsiębiorstw niefinansowych. Ponadto otrzymuje dane z innych instytucji – z GUS, UKNF, Ministerstwa Finansów i KDPW SA. Uzyskane informacje są wykorzystywane do prowadzenia polityki pieniężnej i makroostrożnościowej, monitorowania ryzyka w sektorze finansowym, prowadzenia badań stabilności finansowej oraz innych analiz.

NBP regularnie udostępnia dane statystyczne odbiorcom zewnętrznym (w formie raportów, publikacji i baz danych). Wybrane informacje przekazuje ponadto instytucjom krajowym (Sejmowi RP, Radzie Ministrów, GUS, BFG, UKNF, Związkowi Banków Polskich i instytucjom naukowym) oraz instytucjom międzynarodowym, przede wszystkim EBC, Eurostatowi i BIS.

Dzięki zgodności metodyki badań statystycznych z obowiązującymi standardami możliwe jest dokonywanie porównań międzynarodowych, w tym analiza pozycji Polski na tle innych krajów europejskich. NBP stale rozszerza zakres zbieranych danych oraz rozwija metody ich pozyskiwania, przetwarzania i udostępniania, zgodnie z międzynarodowymi standardami badań.

10.1. Podstawowe zadania z zakresu statystyki

Podstawowe zadania NBP w obszarze statystyki obejmują pozyskiwanie danych od podmiotów sprawozdawczych, ich walidację, przetwarzanie, przechowywanie oraz udostępnianie w formie określonej przez ich głównych użytkowników. Do realizacji tych celów opracowuje się i doskonali odpowiednie systemy informatyczne. Równolegle trwają prace nad metodyką opracowywania danych, a także zmianą ich zakresu w zależności od stopnia rozwoju instytucji finansowych i instrumentów rynku finansowego oraz warunków makroekonomicznych. Wprowadzane zmiany są zgodne ze standardami międzynarodowymi (Eurostatu, MFW, EBC).

W 2021 r. NBP kontynuował regularne opracowywanie zestawień, materiałów statystyczno-analitycznych i publikacji, przeznaczonych zarówno dla odbiorców w Banku, jak i odbiorców zewnętrznych. Do najważniejszych z nich należą:

- kwartalne opracowania o bilansie płatniczym oraz roczne opracowanie *Międzynarodowa pozycja inwestycyjna Polski*,
- kwartalne dane dotyczące zadłużenia zagranicznego kraju oraz międzynarodowej pozycji inwestycyjnej,
- miesięczne dane bilansu płatniczego,

⁷⁵ Zadania z tego obszaru są realizowane m.in. na podstawie art. 3 ust. 2 pkt 7, art. 17 ust. 4 pkt 13 i art. 23 ustawy o Narodowym Banku Polskim oraz ustawy z dnia 29 czerwca 1995 r. o statystyce publicznej (Dz. U. z 2021 r. poz. 955, z późn. zm.).

- roczne dane o zagranicznych inwestycjach bezpośrednich w Polsce i polskich inwestycjach bezpośrednich za granicą,
- miesięczny bilans skonsolidowany monetarnych instytucji finansowych, zawierający podstawowe agregaty monetarne (podaż pieniądza M3 i czynniki jego kreacji),
- miesięczne dane dotyczące średniego oprocentowania depozytów i kredytów w bankach,
- miesięczne dane finansowe sektora bankowego (należności, zobowiązania, rachunek zysków i strat),
- kwartalne dane na temat adekwatności kapitałowej sektora bankowego,
- kwartalne dane dotyczące rynku krajowych funduszy inwestycyjnych,
- kwartalne i roczne rachunki finansowe według sektorów instytucjonalnych.

10.2. Zadania statystyczne wynikające z uczestnictwa NBP w Europejskim Systemie Banków Centralnych i innych instytucjach międzynarodowych

W 2021 r. NBP kontynuował współpracę w obszarze statystyki z instytucjami międzynarodowymi, przede wszystkim z EBC, Komisją Europejską (Eurostatem), Komitetem ds. Statystyki Monetarniej, Finansowej i Bilansu Płatniczego (CMFB), Europejskim Urzędem Nadzoru Bankowego (EBA) oraz Europejską Radą ds. Ryzyka Systemowego (ERRS).

Współpraca ta ma wymiar instytucjonalny w wyniku udziału przedstawicieli NBP w komitetach określających standardy statystyczne.

10.2.1. Statystyka monetarna i finansowa

W 2021 r. NBP kontynuował przekazywanie EBC zharmonizowanych miesięcznych i kwartalnych danych z zakresu zagregowanego bilansu monetarnych instytucji finansowych (MIF), miesięcznych danych dotyczących statystyki stóp procentowych, miesięcznych i kwartalnych danych o aktywach oraz zobowiązaniach funduszy inwestycyjnych, rocznych danych na temat statystyki instytucji ubezpieczeniowych, kwartalnych danych dotyczących funduszy emerytalno-rentowych, a także danych na potrzeby rejestru RIAD⁷⁶.

Ponadto w 2021 r.:

- Prowadzono prace nad założeniami budowy Krajowego Rejestru Kredytowego zawierającego indywidualne informacje o kredytach oraz innych ekspozycjach kredytowych. Opracowany został model danych i zarys architektury rejestru oraz określono funkcje przyszłego systemu informatycznego obsługującego rejestr. Przeprowadzono także testy wydajnościowe i przygotowano plan budowy systemu.

⁷⁶ Rejestr Danych Instytucji i Podmiotów Powiązanych (Register of Institutions and Affiliates Data, RIAD).

- Wprowadzono zmiany w zakresie sprawozdawczości bankowej na potrzeby polityki pieniężnej oraz stabilności finansowej⁷⁷, związane z nowelizacją rozporządzenia EBC⁷⁸. Równocześnie dostosowano system informatyczny do zmodyfikowanego zakresu danych.

W 2021 r. Narodowy Bank Polski:

- Uczestniczył w pracach działającej w EBC Grupy Roboczej ds. Statystyki Monetarniej i Finansowej (Working Group on Monetary and Financial Statistics), dotyczących: nowelizacji przepisów EBC w zakresie statystyki monetarnej⁷⁹ i statystyki płatności⁸⁰, jakości danych pozyskiwanych od instytucji ubezpieczeniowych i funduszy emerytalno-rentowych, strategii pozyskiwania danych od instytucji typu *captive* i udzielających pożyczek⁸¹. W wyodrębnionej grupie ekspertów⁸² uczestniczył w analizach projektowanej zmiany w zakresie statystyki funduszy inwestycyjnych.
- Brał udział, w charakterze obserwatora, w pracach Grupy Ekspertów ds. Zintegrowanego Systemu Sprawozdawczego Banków (Expert Group on Integrated Reporting Framework). Był także reprezentowany w powołanej w 2021 r. grupie pełniącej funkcje doradcze wobec Rady Prezesów EBC, zajmującej się tym zagadnieniem⁸³. W 2021 r. przeprowadzono konsultacje z sektorem bankowym, bankami centralnymi i użytkownikami oraz rozpoczęto pierwszy etap projektu.
- Brał udział w pracach grup działających w EBC: Grupy Roboczej ds. Danych Analitycznych o Kredytach (Working Group on Analytical Credit Datasets – WG AnaCredit) oraz Grupy Ekspertów NEWS1. Prace Grupy AnaCredit objęły m.in.: analizę jakości danych przekazywanych do systemu AnaCredit, uzgadnianie podstawowych agregatów otrzymywanych w ramach statystyki bilansowej z danymi o ekspozycjach kredytowych ze sprawozdawczości AnaCredit, przygotowanie metodyki analogicznych porównań z danymi ze sprawozdań FINREP, opracowanie procedur publikacji danych zbiorczych. Grupa NEWS1 pracowała nad zagadnieniami metodycznymi dotyczącymi definicji kategorii kredytowych, ich wyceny i sposobu prezentowania.
- Uczestniczył w pracach Grupy Roboczej RIAD Hub Network. W 2021 r. pracowano⁸⁴ nad ujednoczeniem zarządzania informacjami o funduszach inwestycyjnych – w kontekście planowanej nowelizacji rozporządzenia w sprawie statystyki tego obszaru⁸⁵.

⁷⁷ Uchwała nr 71/2016 Zarządu Narodowego Banku Polskiego z dnia 22 grudnia 2016 r. w sprawie trybu i szczegółowych zasad przekazywania przez banki do Narodowego Banku Polskiego danych niezbędnych do ustalania polityki pieniężnej i okresowych ocen sytuacji pieniężnej państwa oraz oceny sytuacji finansowej banków i ryzyka sektora bankowego (Dz. Urz. NBP z 2017 r., poz. 1, z późn. zm.).

⁷⁸ Rozporządzenie EBC (UE) 2021/379 z dnia 22 stycznia 2021 r. w sprawie pozycji bilansowych instytucji kredytowych i sektora monetarnych instytucji finansowych (EBC/2021/2).

⁷⁹ Rozporządzenie EBC (UE) 2021/379 z dnia 22 stycznia 2021 r. w sprawie pozycji bilansowych instytucji kredytowych i sektora monetarnych instytucji finansowych (EBC/2021/2).

⁸⁰ Rozporządzenie EBC (EU) 2020/2011 z dnia 1 grudnia 2020 r. zmieniające rozporządzenie (UE) nr 1409/2013 w sprawie statystyki płatności (EBC/2013/43) (EBC/2020/59).

⁸¹ Grupa ekspertów ds. instytucji finansowych typu *captive* – Network of Experts on Captive Financial Institutions.

⁸² Grupa ekspertów ds. statystyki funduszy inwestycyjnych (Expert Group on Investment Fund Statistics).

⁸³ High Level Task Force on ESCB – IReF.

⁸⁴ Grupa ekspertów ds. funduszy inwestycyjnych – Contact Group of Experts on Investment Fund.

⁸⁵ Rozporządzenie EBC (UE) nr 1073/2013 z dnia 18 października 2013 r. dotyczące danych statystycznych w zakresie aktywów i zobowiązań funduszy inwestycyjnych (wersja przekształcona) (EBC/2013/38).

10.2.2. Statystyka ostrożnościowa

W 2021 r. NBP przekazywał Urzędowi Komisji Nadzoru Finansowego dane służące do oceny sytuacji finansowej i ostrożnościowej sektora bankowego. Następnie UKNF przekazywał te dane Europejskiemu Urzędowi Nadzoru Bankowego (EBA). Od 2021 r. dane przesyłane do EBA dotyczyły wszystkich podmiotów sektora bankowego. Ponadto NBP przekazywał do EBC raporty z zakresu sprawozdawczości finansowej, adekwatności kapitałowej, płynności i dużych zaangażowań (*consolidated banking data*, CBD).

Ponadto w 2021 r. w ramach systemu informacji sprawozdawczej (SIS) Narodowy Bank Polski:

- wprowadził nowe wymogi sprawozdawcze UE dotyczące: sprawozdawczości z tytułu ryzyka rynkowego (FRTB)⁸⁶, stabilnego finansowania (NSFR) i zmian obecnych pakietów sprawozdawczych w zakresie funduszy własnych (COREP), informacji finansowej (FINREP skonsolidowany) i wskaźnika dźwigni (LR)⁸⁷,
- zrealizował nowe obowiązki sprawozdawcze EBA w zakresie danych niezbędnych do przeprowadzenia analizy porównawczej wynagrodzeń (REM BM), danych osób o wysokich wynagrodzeniach (REM HE) oraz planów finansowania (FP) na bazie jednostkowej⁸⁸.

Przedstawiciele NBP uczestniczyli także w pracach grup roboczych EBC i EBA, zajmujących się zagadnieniami: statystyki nadzorczej, jakości danych, księgowości, raportowania i audytu oraz regulacji.

10.2.3. Statystyka bilansu płatniczego i międzynarodowej pozycji inwestycyjnej

W 2021 r., podobnie jak w latach ubiegłych, NBP przekazywał EBC zharmonizowane dane miesięczne i kwartalne z zakresu bilansu płatniczego, międzynarodowej pozycji inwestycyjnej, oficjalnych aktywów rezerwowych, płynnych aktywów i pasywów w walutach obcych oraz zadłużenia zagranicznego. Kontynuował ponadto przekazywanie Eurostatowi rocznych danych o międzynarodowym handlu usługami i zagranicznych inwestycjach bezpośrednich.

Ponadto Narodowy Bank Polski:

- Kontynuował badania i analizy procesów migracyjnych. W 2021 r. we wszystkich województwach NBP przeprowadził badanie ankietowe firm zatrudniających imigrantów, udoskonalił ponadto metody synchronizacji danych z badań ankietowych z innymi dostępnymi danymi o imigracji w Polsce.

⁸⁶ Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2021/453.

⁸⁷ Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2021/451.

⁸⁸ Wytoczne z dnia 16 lipca 2014 r. dotyczące przeprowadzania analizy porównawczej wynagrodzeń – EBA/GL/2014/08; Wytoczne z dnia 16 lipca 2014 r. w sprawie procesu gromadzenia danych na temat osób o wysokich wynagrodzeniach – EBA/GL/2014/07; Wytoczne z dnia 9 grudnia 2019 r. w sprawie zharmonizowanych definicji i formularzy dla celów planów finansowania instytucji kredytowych w związku z zaleceniem Europejskiej Rady ds. Ryzyka Systemowego z dnia 20 grudnia 2012 r. (ESRB/2012/2) – EBA/GL/2019/05.

- Wprowadził zmiany w sprawozdawczości na potrzeby bilansu płatniczego i międzynarodowej pozycji inwestycyjnej wynikające z wprowadzonej w 2021 r. dematerializacji akcji⁸⁹.
- Uczestniczył w pracach międzynarodowych grup roboczych zajmujących się zagadnieniami: statystyki relacji z zagranicą (w ramach EBC), statystyki bilansu płatniczego oraz statystyki inwestycji bezpośrednich (w ramach Eurostatu) oraz statystyki inwestycji zagranicznych (w ramach OECD).
- Kontynuował udział w pracach nad aktualizacją podręczników do statystyki międzynarodowej w zakresie rachunków narodowych (*System of National Accounts*) oraz bilansu płatniczego i międzynarodowej pozycji inwestycyjnej (*Balance of Payments and International Investment Position Manual*).

10.2.4. Pozostałe obszary statystyki

- Statystyka rachunków finansowych. NBP przekazywał kwartalne i roczne rachunki finansowe odpowiednio EBC i Eurostatowi, brał udział w pracach grupy roboczej EBC zajmującej się tą tematyką⁹⁰ oraz uczestniczył w pracach instytucji unijnych nad zapewnieniem jakości danych wykorzystywanych w procedurze nierównowagi makroekonomicznej w UE.
- Statystyka sektora instytucji rządowych i samorządowych. W 2021 r. NBP przekazywał EBC dane roczne z zakresu statystyki tego sektora. Brał także udział w pracach zespołów roboczych na szczeblu krajowym i w EBC dotyczących tego obszaru statystycznego⁹¹.
- Statystyka sektora realnego. W ramach grupy roboczej BACH (Bank for the Accounts of Companies Harmonized)⁹² przeprowadzono w 2021 r. analizy sektorów gospodarczych z punktu widzenia wpływu polityki klimatycznej na te gospodarki (*Past Economic Performance of Climate Policy Relevant Sectors*). W Grupie Roboczej ds. Oceny Ryzyka (Risk Assessment Working Group), działającej w Komisji Europejskiej, zrealizowano badania poświęcone ryzyku klimatycznemu.
- Statystyka inwestycji w papiery wartościowe. NBP rozwijał narzędzia zarządzania jakością danych dotyczących papierów wartościowych oraz uczestniczył w pracach Grupy Roboczej ds. Papierów Wartościowych w EBC (Working Group on Securities Statistics).

Ponadto w 2021 r. NBP:

- uruchomił wewnętrzną bazę danych ERYDAN, zawierającą dane makroekonomiczne oraz ich wizualizacje w postaci gotowych dashboardów tematycznych,
- uczestniczył w pracach EBC dotyczących rozwoju narzędzi do analizy danych⁹³,

⁸⁹ Na podstawie ustawy z dnia 30 sierpnia 2019 r. o zmianie ustawy – Kodeks spółek handlowych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2019 r. poz. 1798).

⁹⁰ Grupa Robocza ds. Rachunków Finansowych i Statystyki Sektora Instytucji Rządowych i Samorządowych (Working Group on Financial Accounts and Government Finance Statistics).

⁹¹ Zespół ds. Statystyki Sektora Instytucji Rządowych i Samorządowych powołany przez Prezesa GUS oraz Grupa Robocza ds. Rachunków Finansowych i Statystyki Sektora Instytucji Rządowych i Samorządowych (Working Group on Financial Accounts and Government Finance Statistics).

⁹² Grupa robocza BACH działa w ramach Komitetu ECCBSO (European Committee of Central Balance Sheet Data Offices).

⁹³ Grupa ekspertów ds. systemów uczących się (Network of Experts on Machine Learning).

- badał nowe metody analizy ryzyka dla krajowych banków oraz cykliczność akcji kredytowej krajowego sektora bankowego, a także analizował prawdopodobieństwo upadłości krajowych banków z uwzględnieniem materializacji ryzyka systemowego,
- podpisał nową umowę o wymianie informacji między NBP i GUS, dzięki której możliwe będzie zwiększenie zakresu i jakości informacji statystycznych udostępnianych przez NBP,
- w związku z przepisami ustawy o pracowniczych planach kapitałowych (PPK) zawarł porozumienie z Polskim Funduszem Rozwoju SA (PFR) w sprawie udostępniania danych przez PFR z ewidencji PPK.

Najważniejsze działania w 2021 r.:

- wdrożenie w ramach systemu informacji sprawozdawczej (SIS) nowych europejskich wymogów sprawozdawczych,
- uruchomienie nowej wewnętrznej bazy danych ERYDAN,
- zawarcie nowej umowy z GUS regulującej wymianę danych statystycznych oraz porozumienia z PFR regulującego pozyskiwanie przez NBP danych z ewidencji PPK.

11. Działalność edukacyjna i komunikacyjna

Działalność edukacyjna NBP wiąże się z zadaniami wymienionymi w art. 59 ustawy o Narodowym Banku Polskim; zgodnie z nim bank centralny prowadzi działalność wydawniczą i promocyjną. W jej ramach realizowane są liczne przedsięwzięcia edukacyjne, komunikacyjne i promocyjne mające na celu informowanie o działalności NBP oraz podnoszenie poziomu wiedzy społeczeństwa na temat zasad funkcjonowania banku centralnego, systemu bankowego i gospodarki rynkowej.

11.1. Działalność edukacyjna

11.1.1. Program edukacji ekonomicznej

W ramach działalności edukacyjnej NBP realizuje projekty mające na celu upowszechnianie zasad funkcjonowania rynku finansowego, kształtowanie postaw sprzyjających jego stabilności i rozwojowi, podnoszenie poziomu znajomości zagadnień ekonomicznych, w tym wiedzy o roli i misji banku centralnego, a także promocję przedsiębiorczości, przeciwdziałanie wykluczeniu finansowemu oraz popularyzowanie wiedzy o dziedzictwie ekonomicznym, historii pieniądza i nowych nurtach w ekonomii. Działania banku centralnego są realizowane w dwóch formach. Pierwsza to własne działania edukacyjne z zakresu ekonomii, druga – dofinansowanie zewnętrznych projektów o tej tematyce.

W 2021 r. NBP:

- Uruchomił ogólnopolski program edukacyjny *Złote Szkoły NBP*, skierowany do klas 7. i 8. szkół podstawowych oraz do szkół ponadpodstawowych. Celem programu jest stworzenie sieci szkół zaangażowanych w poszerzanie edukacji ekonomicznej. Pierwsza edycja została przeprowadzona pod hasłem: *Giganci finansów osobistych*. Wzięło w niej udział około 142 tys. uczniów (odbyły się lekcje z ekonomią, spotkania z ekspertami i szkolne debaty). Tytuł Złotej Szkoły NBP uzyskały 284 placówki. Pod koniec 2021 r. uruchomiono kolejną edycję programu, która zakończy się w 2022 r.
- Zorganizował kolejne konkursy na prace o tematyce ekonomicznej: Konkurs o Nagrodę Prezesa NBP za wybitne publikacje książkowe z zakresu bankowości, pieniądza i finansów⁹⁴, Konkurs o Nagrodę Prezesa NBP za najlepszą pracę magisterską z zakresu nauk ekonomicznych⁹⁵ oraz Konkurs na pracę pisemną dla młodzieży⁹⁶.
- Przeprowadził konkursy: dla szkół podstawowych i przedszkoli (konkurs pt. *Zanim wydam... O finansach w przedszkolach i szkołach*, którego beneficjentami będzie około 3800 uczniów)

⁹⁴ Ogłoszenie wyników konkursu nastąpi w drugim lub trzecim kwartale 2022 r.

⁹⁵ Na konkurs zgłoszono 73 prace. Kapituła konkursu nagrodziła 5 prac. Za najlepszą uznano pracę pt. *Konsolidacja nadzoru w ramach Narodowego Banku Polskiego na tle europejskich doświadczeń*.

⁹⁶ Na konkurs zgłoszono 364 prace. Temat to: „Wielcy polscy ekonomiści też byli nastolatkami... Obejrzyj film na nbp.pl/ekonomisci i wybierz bohatera swojej pracy. Jakie wydarzenia i obserwacje ekonomiczne z czasów młodości mogły skłonić wybranego przez Ciebie ekonomistę do zainteresowania się tą tematyką? A co Ciebie intryguje w tym obszarze?”. Kapituła konkursu przyznała nagrody i wyróżnienia. Nagrody pieniężne otrzymali laureaci konkursu oraz ich opiekunowie – nauczyciele.

oraz dla uczelni (II edycja konkursu *Uczelnie szkołom – o finansach z NBP*, której beneficjentami będzie około 3600 uczniów 7. i 8. klas szkół podstawowych oraz szkół ponadpodstawowych).

- Zorganizował cykl 10 szkoleń online z zakresu edukacji ekonomicznej, w których łącznie wzięło udział 1080 nauczycieli.
- Wydał publikację pt. *Wielcy polscy ekonomiści*, służącą upowszechnianiu polskiej myśli ekonomicznej. Publikacja ma formę notatnika, w przejrzysty sposób prezentuje postaci polskich ekonomistów i ich dorobek. Forma i treść publikacji zostały przygotowane z myślą o jej wykorzystaniu przez nauczycieli i uczniów podczas lekcji w szkołach.
- Przeprowadził w mediach ogólnopolskie działania edukacyjne dotyczące inflacji i polityki pieniężnej banku centralnego, skierowane do różnych grup odbiorców (tj. do osób z niskim i średnim poziomem wiedzy ekonomicznej oraz do osób interesujących się finansami, bankowością i ekonomią). Materiały ukazały się w prasie w łącznym nakładzie ponad 3,5 mln egzemplarzy oraz zostały wyświetlone w Internecie łącznie prawie 180 tys. razy.

Celem projektów edukacyjnych dofinansowanych przez NBP w 2021 r. było dotarcie do różnych grup społecznych, w tym do środowisk szkolnych⁹⁷, akademickich, seniorów oraz osób zagrożonych wykluczeniem finansowym. Decyzje o dofinansowaniu poprzedzono kilkietapową weryfikacją. Projekty o wysokości dofinansowania powyżej 30 tys. zł opiniowała Rada ds. Edukacji Ekonomicznej będąca organem opiniodawczo-doradczym przy Zarządzie NBP⁹⁸. Projekty, których wysokość dofinansowania nie przekraczała 30 tys. zł, opiniowała powołana w NBP Komisja ds. Wspierania Społecznych Inicjatyw Edukacyjnych. Częścią oceny projektów są wnioski i rekomendacje tych gremiów. Projekty zgłoszone w ramach konkursu grantowego zostały ocenione przez odrębną komisję konkursową.

Łącznie dofinansowano 167 projektów, w tym 43 projekty zaopiniowane przez Radę, 112 projektów zaopiniowanych przez Komisję oraz 12 w ramach konkursu grantowego pt. *Uczelnie szkołom – o finansach z NBP* (II edycja).

Wszystkie projekty edukacyjne zostały poddane ewaluacji. Działania ewaluacyjne przeprowadzają: pracownicy NBP, Rada ds. Edukacji Ekonomicznej oraz Komisja ds. Wspierania Społecznych Inicjatyw Edukacyjnych, a także wyłonione w przetargu zewnętrzne agencje badawcze.

Działalność edukacyjna NBP spotyka się z uznaniem beneficjentów – wiele uczelni i szkół publikuje na stronach internetowych informacje o korzyściach ze współpracy z NBP.

11.1.2. Centrum Pieniądza NBP im. Sławomira S. Skrzypka

Działalność placówki edukacyjno-ekspozycyjnej Centrum Pieniądza NBP im. Sławomira S. Skrzypka ma na celu przybliżanie dziejów pieniądza oraz jego roli w społeczno-gospodarczej historii Polski

⁹⁷ Działaniami objęto ponad 256 tys. uczniów i ponad 6 tys. nauczycieli.

⁹⁸ W jej skład wchodzi przedstawiciele środowisk społecznych i zawodowych związanych z działalnością edukacyjną, naukową, komunikacją społeczną i polityką finansową.

i świata. Placówka oferuje nowoczesne interaktywne wystawy, około 10 tys. eksponatów oraz programy edukacyjne skierowane głównie do młodzieży szkolnej i akademickiej oraz do rodzin. Zwiedzanie ekspozycji i korzystanie z działalności edukacyjnej Centrum Pieniądza NBP jest bezpłatne.

W 2021 r. działalność Centrum Pieniądza NBP była ograniczona ze względu na pandemię COVID-19. Mimo to ekspozycję odwiedzało średnio około 80 osób dziennie. W 2021 r. placówkę odwiedziło ponad 29 tys. osób (w 2020 r. – 31 tys.), przy czym przeważali zwiedzający indywidualnie.

W 2021 r. w ramach działalności Centrum Pieniądza NBP:

- Kontynuowano cykle wykładów: o historii gospodarczej Polski (we współpracy z czasopiśmem *Mówią Wieki*), o numizmatyce (we współpracy z Polskim Towarzystwem Numizmatycznym) oraz ekonomii.
- Zainicjowano cykl wykładów pt.: *Klub Centrum Pieniądza NBP zaprasza*, którego celem jest stworzenie forum dyskusji na temat spraw związanych z finansami oraz gospodarką w aspekcie historycznym i współczesnym.
- Zrealizowano następujące przedsięwzięcia wystawiennicze i edukacyjne: przygotowano wystawę plenerową *Polskie rezerwy złota* (zaprezentowaną w 5 miastach), zorganizowano *Noc Muzeów* pod hasłem *Pieniądz – świadek historii*, przeprowadzono pierwszą edycję konkursu na pracę magisterską z dziedziny historii społeczno-gospodarczej oraz zaprezentowano pierwszą na świecie cyfrową monetę kolekcjonerską (wydaną przez Bank Litwy).
- Wydano edukacyjną grę planszową *Centrum Pieniądza NBP*, skierowaną do uczniów ostatnich klas szkół podstawowych oraz uczniów szkół ponadpodstawowych, zorganizowano akcję *Lato w Mieście* i przygotowano nowe scenariusze zajęć edukacyjnych.
- Poszerzono ofertę placówki m.in. o nowoczesne urządzenia multimedialne (tzw. holopiramidy), zaktualizowane i uatrakcyjnione graficznie materiały multimedialne, pokazy 3D (filmy: *Polskie złoto* i *Victoria 1920*), audioprzewodniki w języku francuskim oraz nowe eksponaty⁹⁹.

11.2. Działalność komunikacyjna

11.2.1. Kampanie komunikacyjne i inne działania promocyjne

W 2021 r. NBP kontynuował działania komunikacyjne, mające na celu informowanie społeczeństwa o zadaniach banku centralnego. Ze względu na sytuację pandemiczną większość działań komunikacyjnych prowadzono w Internecie i telewizji. Główny nacisk położono na przedstawianie działań NBP mających na celu przeciwdziałanie gospodarczym skutkom pandemii COVID-19, a także ograniczanie wzrostu inflacji.

W 2021 r. promowano ponadto m.in.: projekty edukacyjne NBP, prace nad Narodową Strategią Bezpieczeństwa Obrotu Gotówkowego, plany NBP w zakresie gromadzenia rezerw złota i zarządzania

⁹⁹ Dziewiętnastowieczna sekretera, przedmioty sztuki użytkowej zdobione numizmatami lub służące do ich przechowywania.

nimi, emisję wartości kolekcjonerskich, działania Centrum Pieniądza NBP im. Sławomira S. Skrzypka oraz publikacje wydane przez NBP.

11.2.2. Prezentacja działań NBP w Internecie

Odpowiadając na potrzeby odbiorców NBP zwiększył komunikację za pośrednictwem Internetu. W 2021 r.:

- strony internetowe NBP miały łącznie ponad 114 mln odsłon (wzrost o 2,8% w porównaniu z 2020 r.), strona internetowa www.nbp.pl miała 110,6 mln odsłon (wzrost o ponad 3% w porównaniu z 2020 r., a liczba użytkowników zwiększyła się o 1,2%),
- w serwisie YouTube zamieszczono 114 materiałów wideo, które łącznie miały 2,2 mln wyświetleń (wzrost o 70% w porównaniu z 2020 r.), łączna liczba wyświetleń od początku istnienia kanału przekroczyła 6,8 mln, a liczba subskrypcji ponad 14 tys.,
- profil NBP na Facebooku śledziło 107 tys. osób, profil w serwisie Twitter ponad 26 tys., a w serwisie LinkedIn prawie 47 tys. (wg stanu na koniec 2021 r.),
- realizowano transmisje na żywo z konferencji prasowych Prezesa NBP z udziałem dziennikarzy (w drugiej połowie roku),
- transmitowano uroczystości rozdania nagród dla zwycięzców konkursów organizowanych przez NBP (XIX Konkurs im. Władysława Grabskiego, konkurs dla dziennikarzy), jak również inne wydarzenia i wykłady (łącznie 28 transmisji).

11.2.3. Kontakty z mediami i analitykami rynkowymi

W 2021 r. w ramach kontaktów z mediami i analitykami rynkowymi NBP:

- informował o opracowywanych w Banku raportach i analizach, w tym dotyczących polityki pieniężnej, systemu finansowego (w szczególności nadzoru makroostrożnościowego), systemu płatniczego i sytuacji makroekonomicznej,
- prezentował bieżącą działalność NBP, m.in. dotyczącą realizacji polityki pieniężnej, emisji znaków pieniężnych (w tym monet i banknotów kolekcjonerskich) oraz działalności edukacyjnej banku centralnego,
- organizował spotkania z mediami i konferencje prasowe, prowadził korespondencję z dziennikarzami.

11.3. Działalność wydawnicza i biblioteczna

Działalność wydawnicza NBP obejmuje publikowanie dokumentów związanych z zadaniami banku centralnego, opracowań naukowych i statystyczno-analitycznych oraz służących upowszechnianiu wiedzy z zakresu ekonomii i finansów.

W 2021 r. wydano kilkadziesiąt publikacji. Były to m.in.: *Raport Roczny, Plan działalności NBP, Sprawozdanie z działalności NBP, Założenia polityki pieniężnej, Sprawozdanie z wykonania założeń polityki pieniężnej, Bilans Płatniczy Rzeczypospolitej Polskiej, Raport o inflacji, Rozwój systemu finansowego w Polsce, Raport o stabilności systemu finansowego w Polsce, Raport o płynności sektora bankowego i instrumentach polityki pieniężnej, Raport o sytuacji na rynku nieruchomości mieszkaniowych i komercyjnych w Polsce, Międzynarodowa pozycja inwestycyjna Polski, Raport o nadzorze systemowym w zakresie polskiego systemu płatniczego, Zagraniczne inwestycje bezpośrednie w Polsce i polskie inwestycje bezpośrednie za granicą, Raport o obrocie gotówkowym w Polsce, Sytuacja na lokalnych rynkach nieruchomości mieszkaniowych w Polsce, Zwyczaje płatnicze w Polsce w 2020 r., Pieniądz cyfrowy banku centralnego, Biuletyn Informacyjny (miesięcznik statystyczny), czasopismo naukowe *Bank i Kredyt*, serie *Materiały i Studia* (zeszyty polskojęzyczne) oraz *NBP Working Papers* (zeszyty anglojęzyczne)¹⁰⁰, *Przegląd Spraw Europejskich*, kwartalne streszczenia *Biuletynu Ekonomicznego EBC* w języku polskim. W 2021 r. wydano ponadto *Narodową Strategię Bezpieczeństwa Obrotu Gotówkowego* (w wersji skróconej oraz pełnej). Odrębną grupę wydawnictw stanowiły publikacje edukacyjne, w tym: *Bankoteka* (magazyn edukacyjny Centrum Pieniądza NBP, wydawany kwartalnie w języku polskim, angielskim i rosyjskim), wydanie jubileuszowe *Bankoteki*, opisujące 5 lat funkcjonowania Centrum Pieniądza NBP oraz wydawnictwo albumowe *Dzieje złotego*, przedstawiające historię polskiego pieniądza na tle zmian polityczno-gospodarczych.*

W siedzibie NBP działa Centralna Biblioteka NBP o statusie biblioteki naukowej. Ma ona jeden z największych w Polsce zbiorów z zakresu nauk ekonomicznych, zwłaszcza bankowości, finansów i zarządzania. W 2021 r. Centralną Bibliotekę NBP odwiedziło ponad 4,4 tys. czytelników. Księgozbiór Centralnej Biblioteki NBP liczy ponad 155,2 tys. woluminów (o 1,7 tys. więcej niż w 2020 r.). Placówka zapewnia narzędzia do efektywnego przeszukiwania źródeł elektronicznych, jest dostosowana do potrzeb osób niepełnosprawnych (stanowisko komputerowe dla osób z dysfunkcją wzroku). Najcenniejsze materiały biblioteczne są konserwowane i zapisywane w formie cyfrowej.

11.4. Rozpatrywanie, skarg, wniosków, listów i petycji

W 2021 r. rozpatrzono ogółem 2465 spraw skierowanych do NBP (w 2020 r. – 2995), w tym: 2293 listy, 105 skarg i wniosków, 66 wniosków o udostępnienie informacji publicznej oraz jedną petycję. Korespondencję, która nie dotyczyła działalności NBP, kierowano zgodnie z kompetencjami do innych podmiotów bądź informowano nadawców o organach lub instytucjach właściwych do rozpatrzenia sprawy.

Sprawy kierowane do NBP dotyczyły m.in.: polityki pieniężnej NBP, sytuacji gospodarczej kraju i skutków pandemii COVID-19, zarządzania rezerwami dewizowymi, obrotu gotówkowego i wartości kolekcjonerskich, informacji historycznych na temat banków i instytucji finansowych, informacji o kredytach walutowych, interpretacji przepisów prawa, udostępnienia danych statystycznych, jak również upowszechniania wiedzy ekonomicznej, nowych technologii, nawiązania współpracy

¹⁰⁰ Szczegółowy wykaz publikacji w ramach serii *Materiały i Studia* oraz *NBP Working Papers* wydanych w 2021 r. zawiera załącznik pt. *Lista wybranych publikacji NBP*.

i patronatu NBP. Odnotowano także sprawy dotyczące działalności banków komercyjnych oraz liczne zgłoszenia incydentów związanych z próbami oszustwa, w tym kradzieży tożsamości i wyłudzenia danych osobowych.

Najważniejsze działania w 2021 r.:

- dofinansowanie 167 projektów z zakresu edukacji ekonomicznej realizowanych w całym kraju,
- uruchomienie ogólnopolskiego programu edukacyjnego *Złote Szkoły NBP*,
- poszerzenie oferty Centrum Pieniądza NBP im. Sławomira S. Skrzypka o nowe przedsięwzięcia wystawiennicze, materiały edukacyjne i eksponaty oraz przeprowadzenie pierwszej edycji konkursu na pracę magisterską z dziedziny historii społeczno-gospodarczej,
- kontynuowanie działań komunikacyjnych NBP w Internecie, w szczególności w mediach społecznościowych.

12. Działalność legislacyjna¹⁰¹

12.1. Działalność legislacyjna organów NBP

W 2021 r. organy NBP wydały 150 aktów prawnych, z tego 43 – Prezes NBP, 15 – Rada Polityki Pieniężnej, a 92 – Zarząd NBP.

W 2021 r. w Monitorze Polskim ogłoszono 40 aktów prawnych wydanych przez organy NBP¹⁰², a w Dzienniku Urzędowym NBP – 19 aktów prawnych.

12.2. Udział NBP w pracach organów państwa nad projektami aktów normatywnych

Zgodnie z ustawą o Narodowym Banku Polskim NBP współdziałał z organami państwa, opiniując projekty aktów normatywnych z zakresu polityki gospodarczej oraz mających znaczenie dla systemu bankowego. NBP miał przy tym na celu zapewnienie stabilności systemu finansowego oraz bezpieczeństwa i rozwoju systemu bankowego.

W 2021 r. NBP otrzymał:

- 1267 dokumentów nadesłanych w ramach prac Stałego Komitetu Rady Ministrów, w tym 344 projekty ustaw, do których sporządzono 14 opinii (stanowisk NBP),
- 72 projekty aktów prawnych nadesłane w ramach rządowych uzgodnień międzyresortowych, w tym 25 projektów ustaw i 47 projektów rozporządzeń, do których sporządzono 31 opinii (stanowisk NBP),
- 82 projekty ustaw nadesłane z Kancelarii Sejmu, Kancelarii Senatu i Kancelarii Prezydenta, do których sporządzono 65 opinii (stanowisk NBP),
- 45 projektów legislacyjnych w ramach prac Komitetu do Spraw Europejskich, do których sporządzono 5 opinii (stanowisk NBP).

W ramach prac legislacyjnych w 2021 r.:

- NBP uczestniczył w pracach Komitetu do Spraw Europejskich,
- pracownicy NBP wzięli udział w 5 konferencjach uzgodnieniowych, w 3 komisjach prawniczych, a także w 20 posiedzeniach komisji oraz podkomisji sejmowych i senackich.

¹⁰¹ Zadania z tego obszaru są realizowane m.in. na podstawie art. 7, art. 12, art. 16 ust. 3, art. 17 ust. 3 pkt 2 i art. 17 ust. 4 oraz art. 21 pkt 3 i 4 ustawy o Narodowym Banku Polskim oraz na podstawie przepisów innych ustaw, zgodnie z zawartymi w nich upoważnieniami dla organów NBP do wydawania aktów prawnych.

¹⁰² Jedno zarządzenie Prezesa NBP z dnia 28 grudnia 2021 r. zostało opublikowane w Monitorze Polskim dnia 3 stycznia 2022 r. (poz. 1).

Ponadto Narodowy Bank Polski współtworzył rozwiązania dotyczące głównych obszarów funkcjonowania państwa – w szczególności przez udział w pracach następujących gremiów:

- Rady Bankowego Funduszu Gwarancyjnego,
- Komisji Nadzoru Finansowego,
- Komitetu Stabilności Finansowej,
- Komitetu Standardów Rachunkowości,
- Komitetu Polityki Ubezpieczeń Eksportowych,
- Rady Rozwoju Rynku Finansowego,
- Rady Dialogu Społecznego.

12.2.1. Projekty ustaw dotyczących funkcjonowania systemu bankowego

Do najważniejszych projektów aktów prawnych dotyczących sektora bankowego zaopiniowanych przez NBP w 2021 r. należały:

- projekty uchwalonych ustaw:
 - ustawa z dnia 25 lutego 2021 r. o zmianie ustawy – Prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z dnia 13 kwietnia 2021 r. poz. 680),
 - ustawa z dnia 8 lipca 2021 r. o zmianie ustawy o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym, systemie gwarantowania depozytów oraz przymusowej restrukturyzacji oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z dnia 31 sierpnia 2021 r. poz. 1598),
 - ustawa z dnia 11 sierpnia 2021 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z dnia 20 sierpnia 2021 r. poz. 1535),
 - ustawa z dnia 11 sierpnia 2021 r. o zmianie ustawy o podatku od towarów i usług oraz ustawy – Prawo bankowe (Dz. U. z dnia 6 września 2021 r. poz. 1626),
 - ustawa z dnia 17 września 2021 r. o zmianie ustawy o usługach płatniczych (Dz. U. z dnia 5 października 2021 r. poz. 1814),
 - ustawa z dnia 1 października 2021 r. o zmianie ustawy o obrocie instrumentami finansowymi oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z dnia 25 listopada 2021 r. poz. 2140),
 - ustawa z dnia 17 grudnia 2021 r. o zmianie ustawy o Narodowym Banku Polskim oraz ustawy – Kodeks karny wykonawczy (Dz. U. z dnia 5 stycznia 2022 r. poz. 22).
- projekty ustaw:
 - rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy o listach zastawnych i bankach hipotecznych oraz niektórych innych ustaw,
 - rządowy projekt ustawy o nadzorze makroostrożnościowym nad systemem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w systemie finansowym,
 - rządowy projekt ustawy o obronie Ojczyzny,
 - rządowy projekt ustawy o usługach płatniczych.

12.2.2. Pozostałe projekty ustaw

W 2021 r. Narodowy Bank Polski brał udział w opiniowaniu projektów aktów prawnych niedotyczących bezpośrednio sektora bankowego.

Najważniejsze z zaopiniowanych projektów uchwalonych ustaw dotyczyły elektronicznej doręczeń, otwartych danych i ponownego wykorzystywania informacji sektora publicznego oraz zmian Kodeksu postępowania cywilnego. Spośród projektów nieuchwalonych ustaw NBP zaopiniował projekty ustaw dotyczące symboli państwowych Rzeczypospolitej Polskiej, komunikacji elektronicznej oraz ochrony osób zgłaszających naruszenia prawa.

12.3. Udział NBP w konsultowaniu projektów opinii Europejskiego Banku Centralnego do projektów unijnych aktów prawnych oraz projektów krajowych aktów prawnych państw członkowskich Unii Europejskiej

W 2021 r. NBP uczestniczył w opiniowaniu 39 projektów aktów prawnych (unijnych oraz państw członkowskich UE), do których EBC wydał opinie¹⁰³. Opinie EBC do unijnych aktów prawnych dotyczyły m.in.:

- rozporządzenia w sprawie płatności transgranicznych w Unii Europejskiej,
- rozporządzenia w sprawie rynków kryptoaktywów i zmieniającego dyrektywę (UE) 2019/1937,
- rozporządzenia w sprawie systemu pilotażowego na potrzeby infrastruktur rynkowych opartych na technologii rozproszonego rejestru,
- rozporządzenia w sprawie operacyjnej odporności cyfrowej sektora finansowego.

Przedmiotem konsultacji były także liczne projekty aktów prawnych państw członkowskich UE. Zaopiniowano w tym trybie także projekty polskich ustaw, m.in.: projekt zmiany ustawy o usługach płatniczych, a także projekt zmiany ustawy o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym, systemie gwarantowania depozytów oraz przymusowej restrukturyzacji (zakładający usprawnienie niektórych operacji pożyczkowych NBP) – por. podrozdział 12.2.1.

Ponadto opinie EBC do projektów aktów prawnych dotyczyły m.in. kwestii związanych z nadzorem finansowym, wzmocnieniem stabilności finansowej, płatnościami elektronicznymi i gotówkowymi, nadzorem nad systemami płatności oraz przeciwdziałaniem praniu pieniędzy.

¹⁰³ Zgodnie z postanowieniami Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej oraz Statutu ESBC i EBC do zadań EBC należy opiniowanie krajowych i unijnych projektów aktów prawnych dotyczących działalności emisyjnej, środków płatniczych, statusu i funkcjonowania narodowych banków centralnych, statystyki pieniężnej, systemów płatniczych oraz instytucji finansowych.

Najważniejsze działania NBP w 2021 r.:

- udział w pracach organów państwa nad projektami aktów prawnych mających znaczenie dla systemu bankowego i gospodarki,
- udział w opiniowaniu przez EBC wspólnotowych projektów aktów prawnych oraz projektów legislacyjnych państw członkowskich UE, dotyczących m.in. kwestii finansowych i bankowych, w tym związanych z nadzorem finansowym, wzmocnieniem stabilności finansowej, a także usługami płatniczymi, obrotem gotówkowym i finansami cyfrowymi.

13. Współpraca międzynarodowa¹⁰⁴

13.1. Realizacja zadań wynikających z członkostwa Polski w Unii Europejskiej

W 2021 r. przedstawiciele NBP uczestniczyli w pracach gremiów UE, w tym: Rady Ogólnej EBC, Rady Generalnej ERRS, komitetów i grup roboczych ESBC oraz ERRS, Rady ECOFIN (w ramach nieformalnych posiedzeń), komitetów i grup roboczych Rady UE oraz Komisji Europejskiej.

Najważniejsze działania legislacyjne objęły przegląd dyrektywy i rozporządzenia w sprawie wymogów kapitałowych (CRD VI, CRR III) pod kątem wdrożenia do legislacji UE końcowych postanowień reformy Bazylea III, zwiększenia odporności na szoki banków europejskich oraz wspierania ożywienia gospodarczego w UE po pandemii COVID-19.

Prace objęły także:

- pakiet legislacyjny dotyczący pogłębienia unii rynków kapitałowych (utworzenie europejskiego jednolitego punktu dostępu¹⁰⁵, zmiany regulacji: w sprawie europejskich długoterminowych funduszy inwestycyjnych, w sprawie zarządzających alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi oraz w sprawie rynków instrumentów finansowych),
- pakiet aktów prawnych składających się na strategię UE w zakresie finansów cyfrowych (regulacje dotyczące rynków kryptoaktywów, odporności cyfrowej sektora finansowego oraz infrastruktur rynkowych opartych na technologii rozproszonego rejestru),
- przegląd unijnych przepisów ubezpieczeniowych (projekt nowelizacji dyrektywy Wypłacalność II, projekt nowej dyrektywy ustanawiającej ramy naprawy oraz restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji zakładów ubezpieczeń i reasekuracji),
- regulacje dotyczące walki z praniem pieniędzy i finansowaniem terroryzmu,
- dokończenie budowy unii bankowej (przegląd zasad zarządzania kryzysowego i gwarantowania depozytów).

13.1.1. Współpraca w ramach Europejskiego Systemu Banków Centralnych

Przedstawiciele NBP brali udział w pracach ESBC w zakresie wynikającym ze statusu banku centralnego państwa członkowskiego UE pozostającego poza strefą euro. Ponadto uczestniczyli zdalnie w kwartalnych posiedzeniach Rady Ogólnej EBC (jednego z organów decyzyjnych EBC) oraz w pracach komitetów ESBC.

¹⁰⁴ Zadania z tego obszaru są realizowane m.in. na podstawie art. 5, art. 11 ust. 2 i 3, art. 23 ust. 7 ustawy o Narodowym Banku Polskim oraz na podstawie przepisów Statutu ESBC i EBC.

¹⁰⁵ Celem wprowadzenia europejskiego jednolitego punktu dostępu jest scentralizowanie dostępu do publicznie dostępnych informacji mających znaczenie m.in. dla usług finansowych i rynków kapitałowych.

Przedmiotem obrad Rady Ogólnej EBC był przede wszystkim rozwój sytuacji makroekonomicznej oraz na rynkach finansowych w krajach strefy euro i pozostałych państwach członkowskich UE w kontekście pandemii COVID-19. W szczególności skupiono się na: aktywności gospodarczej, zmianach na rynku pracy, inflacji, zmianach kursów walutowych, bilansie płatniczym, sytuacji kredytowej oraz polityce pieniężnej. Rada Ogólna kontynuowała ponadto monitorowanie działalności banków centralnych w związku z tzw. zakazem finansowania monetarnego sektora publicznego ze środków banku centralnego i zakazem uprzywilejowanego dostępu. Rada Ogólna omówiła także wyniki przeglądu polityki pieniężnej EBC oraz nową strategię polityki pieniężnej EBC przyjętą w 2021 r.

W trakcie spotkań komitetów ESBC oraz grup roboczych i zespołów zadaniowych ESBC omawiano zagadnienia dotyczące m.in.:

- wpływu niskich stóp procentowych na stabilność finansową,
- rzeczywistego wykorzystania buforów kapitałowych,
- konsolidacji systemu TARGET2 z platformą rozrachunku papierów wartościowych T2S,
- zmian rozporządzenia o centralnych depozytach papierów wartościowych (CSDR) w sprawie usprawnienia rozrachunku papierów wartościowych w UE i w sprawie centralnych depozytów papierów wartościowych,
- cyfrowego euro,
- wdrożenia pakietu PISA (*payment instruments, schemes and arrangements*) stanowiącego nowe podejście nadzorcze EBC do schematów płatniczych,
- ujednoczenia reżimów licencjonowania/notyfikacji operatorów systemów płatności działających na terenie UE,
- prac nad zintegrowanym systemem sprawozdawczości banków IReF, konsolidującym dotychczasowe statystyczne wymogi sprawozdawczości banków dla ESBC,
- wyników prac grupy zadaniowej ds. strategii cyberodporności,
- projektu rozporządzenia DORA w sprawie operacyjnej odporności cyfrowej sektora finansowego,
- wdrożenia nowoczesnych technologii teleinformatycznych umożliwiających zmniejszenie kosztów banków centralnych (konsolidacja przetwarzania danych, sztuczna inteligencja, przetwarzanie w chmurze) oraz wdrożenia platformy do telekonferencji i wspólnej pracy nad dokumentami przez banki centralne w trakcie pandemii COVID-19,
- monitorowania ryzyka klimatycznego,
- zagrożeń w sektorze nieruchomości komercyjnych w UE.

Ponadto, w ramach udziału przedstawicieli NBP w komitetach i grupach roboczych ESBC, w dniach 13–14 maja 2021 r. NBP zorganizował posiedzenie nieformalnej grupy roboczej przedstawicieli muzeów pieniądza i centrów edukacyjnych działających przy bankach centralnych (ESCB Money Museums Informal Networking Group).

13.1.2. Udział w pracach innych organów unijnych

W 2021 r. przedstawiciele NBP uczestniczyli w pracach następujących gremiów UE:

- Komitetu Rady UE do Spraw Ekonomicznych i Finansowych (Economic and Financial Committee, EFC),
- grup roboczych Rady UE i Komisji Europejskiej.

13.2. Współpraca z międzynarodowymi instytucjami gospodarczymi i finansowymi

13.2.1. Współpraca z Organizacją Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD)

W 2021 r. eksperci NBP uczestniczyli w posiedzeniach komitetów tematycznych i grup roboczych OECD oraz działaniach podejmowanych w ramach OECD International Network on Financial Education (Międzynarodowej Grupy ds. Edukacji Finansowej).

13.2.2. Współpraca z Grupą Banku Światowego (GBŚ)

W ramach współpracy z GBŚ przedstawiciele NBP uczestniczyli w:

- Wiosennych i Dorocznych Spotkaniach Rad Gubernatorów Banku Światowego i Międzynarodowego Funduszu Walutowego;
- czterech spotkaniach negocjacyjnych w ramach 20. Uzupełnienia Funduszy Międzynarodowego Stowarzyszenia Rozwoju, (IDA20)¹⁰⁶; w związku z pandemią COVID-19 i jej skutkami dla najbardziej zagrożonych państw negocjacje w sprawie IDA20 zostały przyspieszone o rok.

NBP – we współpracy z administracją publiczną – w dalszym ciągu wspierał prace polskiego dyrektora wykonawczego¹⁰⁷ reprezentującego w ramach GBŚ grupę 9 państw członkowskich¹⁰⁸.

Ponadto 20 stycznia 2021 r. NBP zorganizował prezentację raportu Banku Światowego *Global Economic Prospects 2021*.

13.2.3. Współpraca z Międzynarodowym Funduszem Walutowym (MFW)

W 2021 r. współpraca z Międzynarodowym Funduszem Walutowym polegała na udziale NBP w spotkaniach z przedstawicielami MFW zgodnie z art. IV umowy MFW oraz merytorycznym wsparciu polskich przedstawicieli w Funduszu¹⁰⁹.

W 2021 r. NBP kontynuował działania dotyczące czasowego zwiększenia zasobów finansowych MFW:

- jako członek Nowych Porozumień Pożyczkowych (New Arrangements to Borrow, NAB) pozostawał w gotowości do wypłacenia MFW oprocentowanej pożyczki do kwoty odpowiadającej 2,57 mld SDR,

¹⁰⁶ IDA to jeden z podmiotów GBŚ, który specjalizuje się w udzielaniu pomocy rozwojowej najuboższym państwom świata.

¹⁰⁷ Przedstawiciel Polski – po raz pierwszy w historii – objął to stanowisko 1 listopada 2020 r. (na dwa lata).

¹⁰⁸ Oprócz Polski są to: Azerbejdżan, Kazachstan, Kirgistan, Serbia, Szwajcaria, Tadżykistan, Turkmenistan oraz Uzbekistan.

¹⁰⁹ Minister Finansów pełni funkcję Gubernatora RP w MFW, przedstawiciel NBP jest Zastępcą Gubernatora.

- był stroną umowy pożyczki dwustronnej na rzecz MFW o wartości do 2,7 mld EUR.

Środki udostępnione MFW przez Narodowy Bank Polski w ramach NAB oraz na podstawie umowy pożyczki dwustronnej zachowują status rezerw walutowych. Do tej pory MFW nie korzystał ze środków z pożyczki dwustronnej, natomiast w ramach NAB na koniec 2021 r. Fundusz wykorzystał kwotę odpowiadającą 30,4 mln SDR.

W dniu 2 sierpnia 2021 r. Rada Gubernatorów MFW przyjęła rezolucję w sprawie ogólnej alokacji specjalnych praw ciągnięcia (Special Drawing Rights, SDR) o równowartości 650 mld USD (około 453 mld SDR). W wyniku alokacji Polska otrzymała 3,9 mld SDR.

13.2.4. Współpraca z Europejskim Bankiem Odbudowy i Rozwoju (EBOR)

W 2021 r.:

- Prezes NBP¹¹⁰ spotkał się z Prezesem EBOR,
- przedstawiciele NBP uczestniczyli w XXX. Dorocznym Spotkaniu Rady Gubernatorów EBOR,
- NBP – we współpracy z administracją publiczną – brał udział w konsultacjach dotyczących dokumentów i projektów inwestycyjnych rozpatrywanych na posiedzeniach Rady Dyrektorów EBOR.

13.2.5. Współpraca z Bankiem Rozrachunków Międzynarodowych (BIS), Międzynarodowym Bankiem Współpracy Gospodarczej (MBWG) i Azjatyckim Bankiem Inwestycji Infrastrukturalnych (AIIB)

W 2021 r. przedstawiciele NBP uczestniczyli w:

- posiedzeniach gubernatorów Banku Rozrachunków Międzynarodowych; Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy BIS zadecydowało o wypłacie dywidendy za rok finansowy 2020/2021 (NBP otrzymał dywidendę w wysokości około 5,9 mln USD, stanowiącą równowartość 4,16 mln SDR);
- posiedzeniu Rady MBWG oraz w spotkaniach roboczych związanych z bieżącą działalnością tego banku;
- Dorocznym Spotkaniu Rady Gubernatorów AIIB¹¹¹, podczas którego skupiono się na kwestii wychodzenia z kryzysu wywołanego przez pandemię COVID-19 oraz finansowania klimatycznego.

13.2.6. Inne działania na forum międzynarodowym

W 2021 r. NBP we współpracy z innymi bankami centralnymi, międzynarodowymi instytucjami finansowymi oraz uczelniami naukowymi zorganizował 7 konferencji międzynarodowych, w tym

¹¹⁰ Prezes NBP pełni funkcję Gubernatora RP w EBOR.

¹¹¹ Wraz z przedstawicielami Ministerstwa Finansów.

6 konferencji online oraz jedną konferencję stacjonarną. Oprócz wydarzeń przedstawionych już w *Sprawozdaniu* odbyły się:

- 15 lutego 2021 r.: panel dyskusyjny z udziałem wiceprezesów banków centralnych poświęcony polityce pieniężnej w Europie Środkowej i Wschodniej w reakcji na pandemię COVID-19;
- 1 października 2021 r.: konferencja *Zmiany strukturalne w gospodarkach krajów Europy Środkowej podczas i po pandemii COVID*. Konferencję zorganizowano po raz trzeci, we współpracy z Magyar Nemzeti Bank (MNB). Jednym z prelegentów był Sekretarz Generalny Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD). W trakcie obrad przedstawiono prognozy eksperckie dotyczące zmian w gospodarce po pandemii COVID-19 oraz prognozy gospodarcze dla Europy Środkowej.

W 2021 r. w ramach programu współpracy technicznej Narodowego Banku Polskiego z bankami centralnymi państw przechodzących transformację gospodarczą zrealizowano łącznie 215 przedsięwzięć, w tym:

- 23 wideokonferencje,
- 12 webinarów poświęconych: analizie bezpośrednich inwestycji zagranicznych, modelom prognozowania inflacji, ekonometrii bayesowskiej, analizie szeregów czasowych, obrotowi gotówkowemu, przeciwdziałaniu fałszowaniu znaków pieniężnych, edukacji ekonomicznej oraz zastosowaniu multimediiów w komunikacji banku centralnego,
- 180 misji eksperckich w ramach międzynarodowych projektów pomocowych¹¹².

Z uwagi na pandemię COVID-19 wszystkie przedsięwzięcia odbyły się zdalnie. Łącznie wzięło w nich udział 399 osób z 23 banków centralnych.

Ponadto, NBP udzielił 22 konsultacji w zakresie obrotu gotówkowego, działalności kantorowej, zarządzania zasobami ludzkimi, zamówień publicznych, rachunkowości banku centralnego oraz systemu płatniczego.

NBP kontynuował realizację projektu współpracy bliźniaczej (*twinning project*) na rzecz Narodowego Banku Ukrainy. W 2021 r. zakończono realizację projektu współpracy bliźniaczej dla Narodowego Banku Gruzji oraz programu pomocowego Komisji Europejskiej na rzecz banków centralnych krajów Bałkanów Zachodnich (pierwsza edycja).

¹¹² W ramach projektu współpracy bliźniaczej na rzecz Narodowego Banku Ukrainy zorganizowano 159 misji eksperckich, w ramach projektu współpracy bliźniaczej na rzecz Narodowego Banku Gruzji – 16 misji, a w ramach programu pomocowego na rzecz banków centralnych oraz instytucji finansowych krajów Bałkanów Zachodnich – 5 misji.

Najważniejsze działania w 2021 r.:

- udział w pracach gremiów UE nad projektami unijnych aktów prawnych regulujących funkcjonowanie systemu finansowego, dotyczących m.in. zmiany dyrektywy CRD VI i rozporządzenia CRR III w sprawie wymogów kapitałowych, finansów cyfrowych, a także prace nad pogłębieniem unii rynków kapitałowych oraz dokończeniem budowy unii bankowej,
- zwiększenie stanu oficjalnych aktywów rezerwowych NBP o 3,9 mld SDR w wyniku ogólnej alokacji specjalnych praw ciągnięcia przez MFW,
- zakończenie realizacji projektu współpracy bliźniaczej dla Narodowego Banku Gruzji oraz pierwszej edycji programu pomocowego Komisji Europejskiej na rzecz banków centralnych krajów Bałkanów Zachodnich.

14. Działalność wewnętrzna

14.1. Zarządzanie kadrami

14.1.1. Zatrudnienie w NBP

W 2021 r. przeciętne zatrudnienie w NBP wyniosło 3360 etatów i było o 5 etatów wyższe niż w 2020 r. Wzrost ten był spowodowany m.in. poszerzeniem zadań w zakresie cyberbezpieczeństwa.

Koszty wynagrodzeń pracowników wraz z narzutami na wynagrodzenia w 2021 r. w porównaniu z 2020 r. były wyższe o 5,2%, natomiast łącznie z kosztami rezerw na przyszłe zobowiązania wobec pracowników o 5,6%.

Zmiany przeciętnego zatrudnienia w NBP w latach 2018–2021 przedstawia Tabela 9.

Tabela 9. Zmiana przeciętnego zatrudnienia w NBP w latach 2018–2021

Wyszczególnienie	2018	2019	2020	2021	2021–2020
Ogółem	3 280	3 312	3 355	3 360	5
Centrala	1 950	1 983	2 008	2 025	17
Oddziały okręgowe	1 330	1 329	1 347	1 335	-12

Źródło: dane NBP.

14.1.2. Podnoszenie kwalifikacji pracowników NBP

Celem działalności szkoleniowej NBP jest zapewnienie kompetentnej i rzetelnej kadry.

W 2021 r. na jednego pracownika przypadało średnio 2,7 szkolenia, podobnie jak w 2020 r. Koncentrowano się na doskonaleniu kompetencji specjalistycznych (m.in. z zakresu zrównoważonego rozwoju). Dodatkowo, w związku z przedłużającą się pandemią COVID-19 w ramach profilaktyki realizowano szkolenia służące utrzymaniu wysokiej efektywności oraz dobrej kondycji psychofizycznej pracowników. Wspomagano także adaptację nowo zatrudnionych pracowników.

Zorganizowano praktyki dla 21 studentów z uczelni krajowych i zagranicznych przygotowujących prace dyplomowe z dziedziny finansów i bankowości.

14.2. Zmiany organizacyjne

W 2021 r. wprowadzono w szczególności następujące zmiany organizacyjne:

- Z dniem 15 stycznia 2021 r. powołano Departament Komunikacji, Departament Promocji oraz Departament Cyberbezpieczeństwa oraz zlikwidowano Departament Komunikacji i Promocji. Celem zmian było zwiększenie efektywności realizacji zadań dzięki organizacyjnemu wyodrębnieniu obszarów komunikacji, promocji i cyberbezpieczeństwa z dotychczas funkcjonujących departamentów. Ponadto Departament Controllingu przekształcono w Departament Controllingu i Ryzyka Operacyjnego, mając na względzie usprawnienie zarządzania przez powiązanie w ramach jednego departamentu zagadnień z obszaru planowania i kontroli finansowej oraz ryzyka operacyjnego i zgodności.
- Z dniem 12 października 2021 r. Departament Analiz Ekonomicznych został przekształcony w Departament Analiz i Badań Ekonomicznych. Zmiany były związane z przejęciem przez ten departament prowadzenia badań ekonomicznych realizowanych przez zlikwidowany Departament Badań i Innowacji Finansowych. Zadania z zakresu innowacji finansowych zostały natomiast przekazane Departamentowi Systemu Płatniczego. W ramach zmian organizacyjnych utworzono również Departament Centrum Pieniądza, który przejął z Departamentu Edukacji i Wydawnictw zadanie prowadzenia i rozwijania placówki edukacyjno-wystawienniczej Centrum Pieniądza NBP im. Sławomira S. Skrzypka.

14.3. Zarządzanie ryzykiem operacyjnym

W 2021 r. NBP podejmował działania mające na celu ograniczenie możliwości wystąpienia zdarzeń powodujących zakłócenia w realizacji zadań, straty finansowe lub negatywnie wpływających na wizerunek NBP. Identyfikowano i monitorowano aktualne i przyszłe zagrożenia dla Banku, w tym ryzyko związane z pandemią COVID-19.

Kontynuowano upowszechnianie standardów ujętych w *Zasadach etyki pracowników Narodowego Banku Polskiego*.

14.4. Działalność inwestycyjna

W 2021 r. nakłady inwestycyjne NBP wyniosły 83,4 mln zł (w 2020 r. – 83,4 mln zł). Działalność inwestycyjna w NBP dotyczyła głównie infrastruktury budowlanej oraz teleinformatyki.

Inwestycje budowlane objęły przede wszystkim modernizację i przebudowę infrastruktury w Centrali i oddziałach okręgowych NBP. Inwestycje teleinformatyczne polegały na unowocześnieniu używanych oraz wdrożeniu nowych systemów i aplikacji informatycznych, wymianie technologicznej i modernizacji infrastruktury sieciowej, serwerowej i związanej ze składowaniem danych, zakup sprzętu komputerowego oraz rozbudowę systemów cyberbezpieczeństwa.

14.5. Obsługa informatyczna systemu bankowego i NBP

W 2021 r. najważniejsze działania dotyczące systemów teleinformatycznych objęły:

- rozpoczęcie budowy nowego systemu RTGS w złotych (SORBNET3),
- budowę nowej platformy analityczno-raportowej (MAR) dla systemów obsługi budżetu państwa,
- dalsze prace nad budową nowego systemu oddziałowego (NSO).

Ponadto unowocześniono systemy informatyczne z obszaru: wewnętrznych rozliczeń księgowych, gospodarki własnej, systemu płatniczego, polityki pieniężnej, kursów walut, sprawozdawczości ostrożnościowej, emisji pieniądza i zarządzania gotówką.

Prowadzono również działania, których celem jest zwiększenie niezawodności, wydajności i bezpieczeństwa systemów teleinformatycznych. Objęły one m.in.:

- wdrożenie mechanizmu NAC (Network Access Control), umożliwiającego blokowanie podłączania nieautoryzowanych urządzeń do sieci,
- wdrożenie systemu ochrony przed atakami cybernetycznymi (DNS),
- zwiększenie bezpieczeństwa aplikacji przez instalację najnowszych wersji użytkowanych baz danych,
- wdrożenie systemu generowania jednorazowych haseł w urządzeniach mobilnych w celu lepszego zabezpieczenia dostępu do aplikacji NBP,
- zwiększenie bezpieczeństwa systemu przechowywania danych przez rozwój wirtualizacji pamięci masowej.

14.6. Audyt wewnętrzny

W 2021 r. przeprowadzono 32 zadania audytowe. Badania objęły w szczególności zagadnienia z zakresu informatyki, działalności emisyjno-skarbcowej, rachunkowości i bezpieczeństwa. Audytem objęto również: działalność badawczą, statystyczną, edukacyjną i komunikacyjną, działania na rzecz systemu płatniczego, stabilności systemu finansowego, a także zarządzanie kadrami, zarządzanie ryzykiem oraz politykę pieniężną.

Badania audytowe objęły 16 departamentów Centrali i 6 oddziałów okręgowych NBP. W ich wyniku sformułowano 52 zalecenia i 57 rekomendacji. Miały one na celu zwiększenie efektywności działania i poprawę stosowanych rozwiązań organizacyjnych oraz wyeliminowanie stwierdzonych nieprawidłowości.

14.7. Działalność oddziałów okręgowych NBP

Narodowy Bank Polski prowadzi działalność terenową za pośrednictwem 16 oddziałów okręgowych znajdujących się w każdym województwie.

W 2021 r. oddziały okręgowe NBP:

- w ramach bankowej obsługi budżetu państwa kontynuowały komunikację i edukację dotyczącą nowych usług dla posiadaczy rachunków prowadzonych w NBP, tj. kart płatniczych, zlecenia wypłaty gotówki w zastępczej obsłudze kasowej oraz wypłat z bankomatu z użyciem telefonu komórkowego,
- w obszarze kasowo-skarbcowym kontynuowały wdrażanie kodów kreskowych w standardzie GS1 po stronie uczestników rynku obrotu gotówkowego oraz realizowały usługę zamiany monet na banknoty lub monety o wyższych nominałach z wykorzystaniem urządzeń samoobsługowych.

Podobnie jak w poprzednich latach oddziały okręgowe realizowały także inne zadania związane z działalnością emisyjną, dewizową, analityczno-badawczą oraz edukacyjną i komunikacyjną.

14.8. Zapewnienie bezpieczeństwa

W 2021 r. prowadzono prace nad utrzymaniem i zapewnieniem odpowiedniego poziomu bezpieczeństwa w NBP, w tym:

- rozbudowano system wewnętrznej kontroli dostępu,
- wdrożono w NBP kwalifikowaną usługę walidacji podpisu elektronicznego,
- prowadzono działania na rzecz zwiększania cyberbezpieczeństwa: rozwijano systemy i narzędzia wykorzystywane przez Operacyjne Centrum Bezpieczeństwa, przeprowadzono inwentaryzację wykorzystywanych zasobów oraz wypracowano kierunki rozwoju NBP w tej dziedzinie.

Najważniejsze działania w 2021 r.:

- unowocześnienie stosowanych i wdrożenie nowych systemów informatycznych, w tym służących zwiększeniu ich cyberbezpieczeństwa,
- działania komunikacyjne i edukacyjne związane z wprowadzeniem nowych usług dla posiadaczy rachunków w NBP.

15. Sytuacja majątkowa i kapitałowa oraz wynik finansowy NBP za 2021 r.

15.1. Wstęp

Niniejszy rozdział ma na celu syntetyczne przedstawienie informacji o sytuacji majątkowej i kapitałowej oraz wyniku finansowym NBP za 2021 r.¹¹³ Opisuje, z perspektywy finansowej, obszary funkcjonowania banku centralnego – przede wszystkim zarządzanie rezerwami dewizowymi, prowadzenie polityki pieniężnej, działalność emisyjną oraz koszty działania i amortyzacji.

W rozdziale zawarto w szczególności informacje dotyczące bilansu oraz rachunku zysków i strat w 2021 r. w porównaniu z poprzednim rokiem. W zakresie bilansu prezentowane są m.in.: zmiana sumy bilansowej, zmiana struktury aktywów i pasywów oraz najważniejsze pozycje aktywów i pasywów w podziale na waluty obce i walutę krajową. W zakresie rachunku zysków i strat są prezentowane pozycje składające się na rachunek wyników (np. wynik z odsetek, wynik z operacji finansowych, wynik z prowizji i opłat) oraz jego główne obszary (wynik z zarządzania rezerwami dewizowymi, wynik z różnic kursowych, wynik z prowadzonej polityki pieniężnej, koszty działania i amortyzacji).

W celu przedstawienia informacji w szerszym horyzoncie – oprócz danych finansowych za 2021 i 2020 r. – zamieszczono także dane historyczne, tj. kształtowanie się sytuacji majątkowej i kapitałowej NBP w latach 2017-2021.

Informacje zawarte w niniejszym rozdziale są komplementarne wobec *Sprawozdania finansowego Narodowego Banku Polskiego na dzień 31 grudnia 2021 r.* dostępnego na stronie internetowej NBP wraz ze *Sprawozdaniem niezależnego biegłego rewidenta z badania.*

¹¹³ Wszystkie dane zawarte w niniejszym rozdziale są danymi NBP, w tym danymi z ksiąg rachunkowych NBP. Dane mogą się nie sumować ze względu na zaokrąglenia.

Bilans NBP

NBP osiągnął na koniec 2021 r. sumę bilansową w wysokości 825,3 mld zł. Na wzrost sumy bilansowej w 2021 r. o 131,0 mld zł (18,9%), wpłynęły głównie transakcje posiadaczy rachunków w NBP, przeprowadzona przez MFOW alokacja SDR, zmiana kursów walut obcych i cen złota oraz kontynuowanie skupu dłużnych papierów wartościowych w złotych na potrzeby polityki pieniężnej.

Główne zmiany aktywów dotyczyły:

- złota i należności w walutach obcych – wzrost łącznie o 94,5 mld zł (16,3%),
- dłużnych papierów wartościowych w walucie krajowej – wzrost o 36,8 mld zł (32,7%).

Największe zmiany pasywów dotyczyły:

- zobowiązań związanych z polityką pieniężną – wzrost łącznie o 90,6 mld zł (47,6%),
- pieniądza w obiegu – wzrost o 33,8 mld zł (10,5%),
- kapitałów własnych NBP, głównie z tytułu różnic z wyceny kursowej oraz rezerwy kursowej – wzrost o 14,0 mld zł (25,6%).

Rezerwa kursowa akumulowana w celu zabezpieczenia przed stratami, jakie mogą wystąpić w efekcie aprecjacji złotego do walut obcych, osiągnęła poziom najwyższy od 2008 r. – 16,5 mld zł.

Rachunek zysków i strat NBP

Wynik finansowy za 2021 r. wyniósł 11,0 mld zł. Odnotowano wzrost zysku o 1,6 mld zł (17,4%).

Głównymi elementami zysku NBP w 2021 r. były:

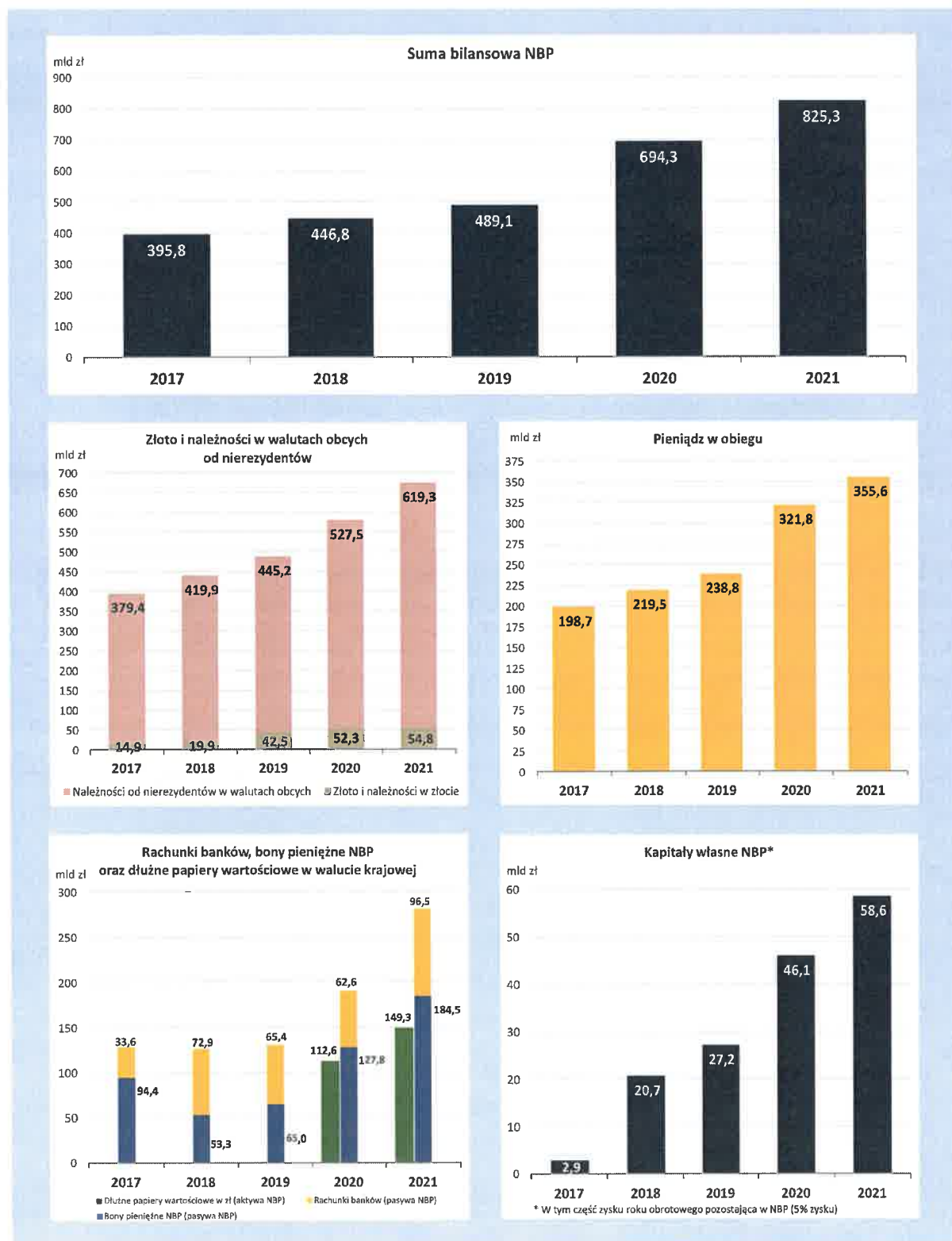
- dodatni wynik ze zrealizowanych różnic kursowych walut obcych i cen złota pomniejszony o koszty niezrealizowane z wyceny kursowej – 19,4 mld zł,
- dodatni wynik z prowadzonej polityki pieniężnej – 1,1 mld zł,

pomniejszone o:

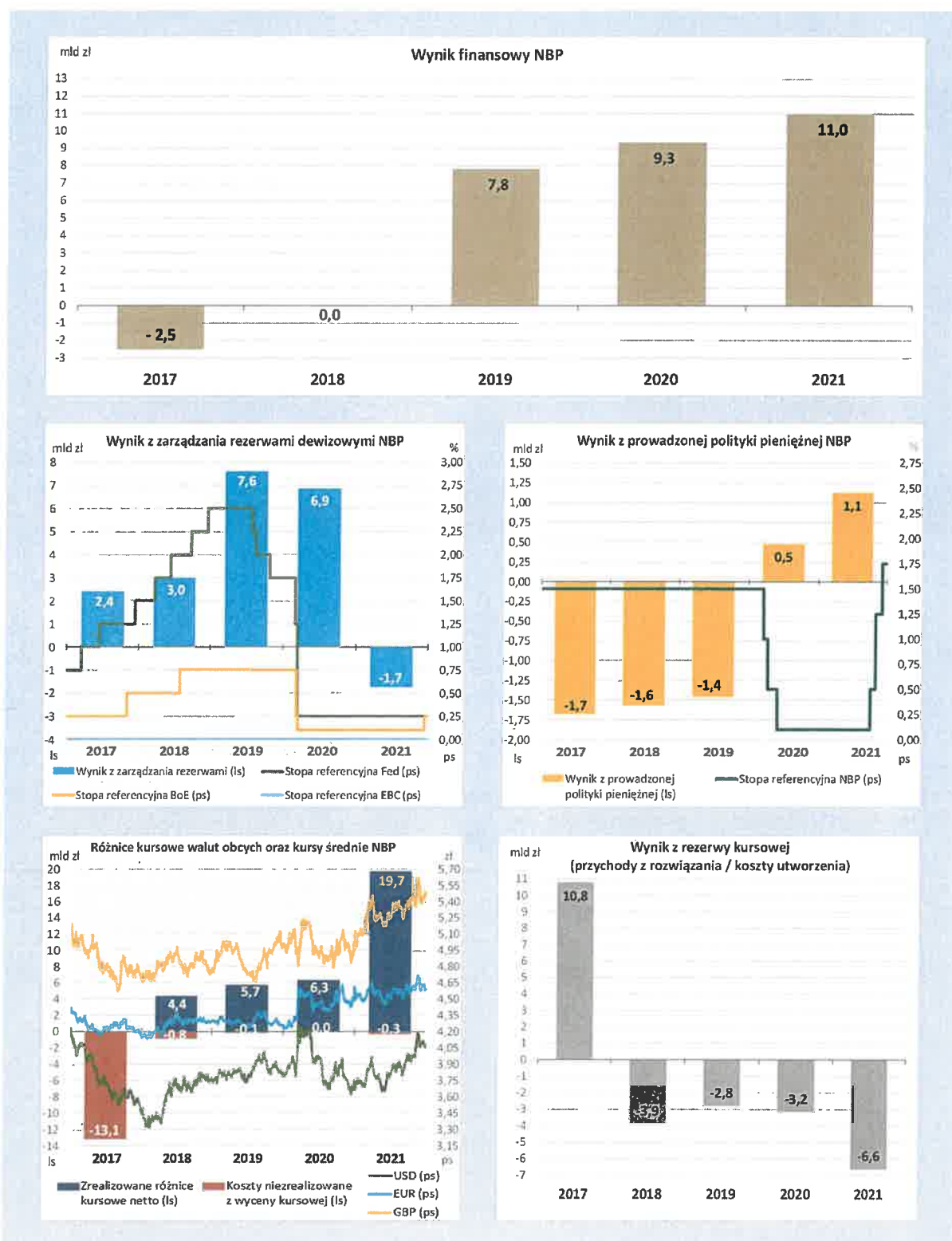
- koszty utworzenia rezerwy kursowej – 6,6 mld zł,
- ujemny wynik z zarządzania rezerwami dewizowymi (w walucie instrumentu) – 1,7 mld zł,
- koszty działania i amortyzacji – 1,4 mld zł.

Wpłata z zysku do budżetu państwa w 2022 r. – 10,4 mld zł.

Wykres 27. Przegląd zmian bilansu NBP w latach 2017–2021 (na 31 grudnia roku obrotowego)

Wykres 28. Przegląd zmian rachunku zysków i strat NBP w latach 2017–2021 (za dany rok obrotowy)

15.2. Charakterystyka bilansu NBP

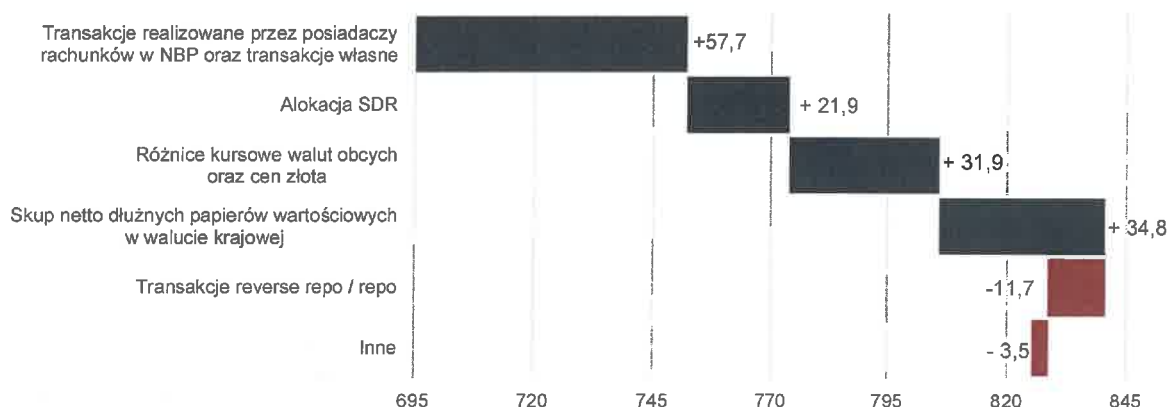
Tabela 10. Aktywa i pasywa NBP na koniec 2021 i 2020 r.* (w mld zł)

AKTYWA	2021	2020	Zmiana
A.1. Złoto i należności w złocie odpowiadającym międzynarodowym standardom czystości	54,8	52,3	2,6
A.2. Należności w walutach obcych od nierezydentów	619,3	527,5	91,9
2.1. Należności od MFW	30,0	6,9	23,1
2.2. Rachunki w instytucjach zagranicznych, dłużne papiery wartościowe, udzielone kredyty, inne aktywa zagraniczne	589,3	520,6	68,7
A.5. Należności w walucie krajowej od instytucji kredytowych z tytułu operacji polityki pieniężnej	0,0	0,1	-0,1
A.6. Pozostałe należności w walucie krajowej od instytucji kredytowych	0,0	0,0	0,0
A.7. Dłużne papiery wartościowe rezydentów w walucie krajowej	149,3	112,6	36,8
A.10. Pozostałe aktywa	1,8	2,0	-0,2
AKTYWA OGÓLEM	825,3	694,3	131,0
PASYWA	2021	2020	Zmiana
P.1. Pieniądz w obiegu	355,6	321,8	33,8
P.2. Zobowiązania w walucie krajowej wobec instytucji kredytowych z tytułu operacji polityki pieniężnej	96,5	62,6	33,9
P.3. Pozostałe zobowiązania w walucie krajowej wobec instytucji kredytowych	0,8	0,4	0,3
P.4. Zobowiązania w walucie krajowej z tytułu wyemitowanych dłużnych papierów wartościowych	184,5	127,8	56,8
P.5. Zobowiązania w walucie krajowej wobec innych rezydentów	15,3	24,9	-9,6
P.6. Zobowiązania w walucie krajowej wobec nierezydentów	4,0	2,2	1,8
P.7. Zobowiązania w walutach obcych wobec rezydentów	32,6	46,3	-13,6
P.8. Zobowiązania w walutach obcych wobec nierezydentów	36,0	45,4	-9,3
P.9. Alokacja SDR	29,8	7,1	22,6
P.11. Pozostałe pasywa	1,1	0,7	0,4
P.12. Rezerwy	16,7	10,0	6,7
P.13. Różnice z wyceny	51,0	45,7	5,3
P.14. Fundusze	1,5	1,9	-0,4
14.1. Fundusz statutowy	1,5	1,5	0,0
14.2. Fundusz rezerwowy	0,0	0,4	-0,4
P.15. Wynik finansowy	0,0	-2,5	2,5
15.1. Wynik finansowy za rok obrotowy	11,0	9,3	1,6
15.2. Strata z lat ubiegłych	-11,0	-11,9	0,9
PASYWA OGÓLEM	825,3	694,3	131,0

* W 2021 r. przeniesiono saldo rezerwy kursowej prezentowane na dzień 31.12.2020 r. w pozycji P.14 Fundusze do pozycji P.12. Rezerwy. Uwaga dotyczy wszystkich tabel oraz wykresów niniejszego rozdziału zawierających wymienione pozycje bilansu.

Na koniec 2021 r. NBP odnotował wzrost sumy bilansowej o 131 mld zł. Wśród czynników, które na to wpłynęły, były transakcje przeprowadzane przez posiadaczy rachunków w NBP oraz transakcje własne Banku, które przyczyniły się do napływu walut obcych o równowartości prawie 58 mld zł. Dodatkowo w 2021 r. Międzynarodowy Fundusz Walutowy przeprowadził alokację SDR, w wyniku której Rzeczpospolita Polska otrzymała 3,9 mld SDR, co przyczyniło się do wzrostu sumy bilansowej o prawie 22 mld zł. Zmiany kursów walut obcych i ceny złota spowodowały dalszy wzrost aktywów i pasywów o prawie 32 mld zł. Kontynuowany skup dłużnych papierów wartościowych w złotych na potrzeby polityki pieniężnej przyczynił się natomiast do wzrostu sumy bilansowej Banku o prawie 35 mld zł¹¹⁴. Z kolei zmniejszenie na koniec 2021 r., w porównaniu ze stanem na koniec poprzedniego roku, zaangażowania w jednoczesne transakcje *repo* i *reverse repo* wykorzystywane w ramach zarządzania rezerwami dewizowymi spowodowało obniżenie sumy bilansowej NBP o około 12 mld zł.

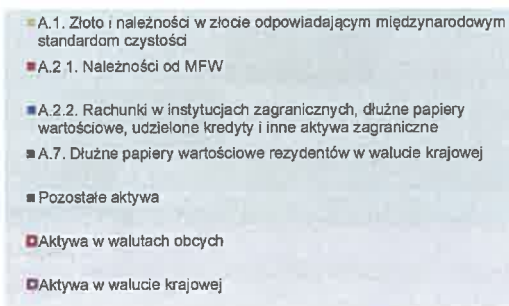
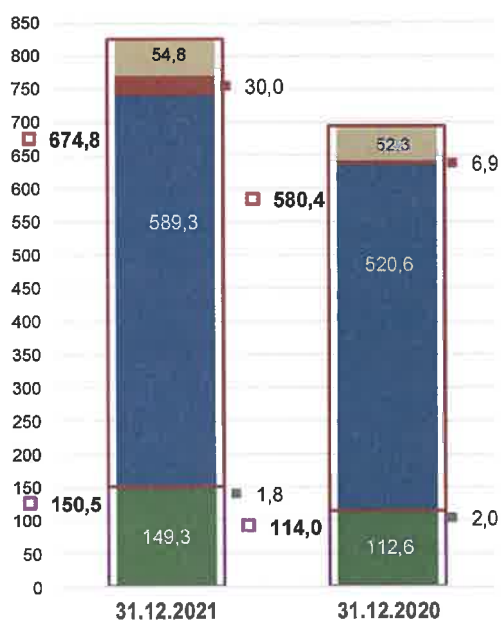
Wykres 29. Zmiana sumy bilansowej NBP w 2021 r. w relacji do 2020 r. (w mld zł)

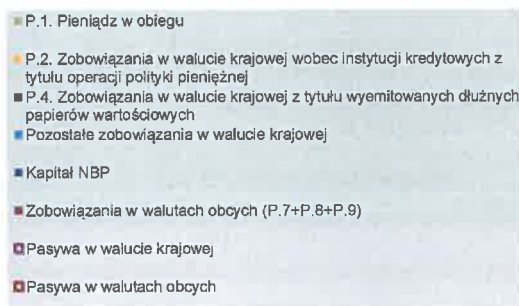
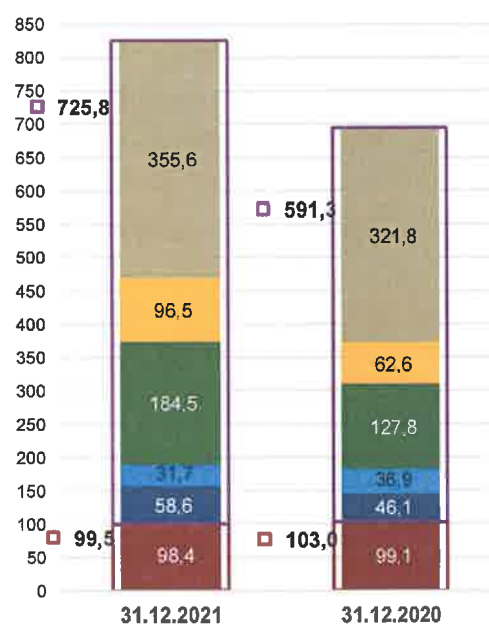
W 2021 r., w porównaniu z 2020 r., struktura bilansu nie zmieniła się istotnie. W wyniku przeprowadzonej alokacji SDR w aktywach nastąpił wzrost należności od MFW. Z kolei po stronie pasywów wzrost zobowiązań z tytułu alokacji SDR został skompensowany przez spadek sald na rachunkach walutowych rezydentów i nierezydentów, a także zmniejszenie zaangażowania w jednoczesne transakcje *repo* i *reverse repo*. W związku z tym nie nastąpiło analogiczne zwiększenie zobowiązań w walutach obcych. Napływające do NBP waluty obce związane z transakcjami realizowanymi przez posiadaczy rachunków są w większości wymieniane na walutę krajową i powiększają zobowiązania NBP w walucie krajowej. W rezultacie bilans NBP charakteryzuje się asymetrią walutową. Oznacza to, że dominującą część aktywów stanowią aktywa w walutach obcych i złocie, podczas gdy po stronie pasywów przeważają zobowiązania w walucie krajowej (polityka pieniężna, emisja banknotów i monet). Skutkiem tej asymetrii jest otwarta pozycja walutowa NBP, tj. nadwyżka aktywów nad zobowiązaniami w walutach obcych, co naraża Bank na ryzyko kursowe.

¹¹⁴ Z uwzględnieniem rozliczeń z tytułu płatności odsetek oraz wykupu dłużnych papierów wartościowych w terminie ich zapadalności.

Wykres 30. Struktura aktywów (w mld zł)

Wykres 31. Struktura pasywów (w mld zł)

15.2.1. Aktywa i pasywa w złocie i w walutach obcych

Pozycje aktywów i pasywów NBP w walutach obcych i złocie są związane przede wszystkim z gromadzeniem rezerw dewizowych i zarządzaniem nimi (por. rozdział 5), pełnieniem przez Bank funkcji agenta rządu RP w relacjach z MFW (por. rozdział 8), a także prowadzeniem przez NBP polskiego komponentu paneuropejskiego systemu rozrachunku płatności w euro (TARGET2-NBP, por. rozdział 7)¹¹⁵. Ponadto, w ramach obsługi budżetu państwa, NBP prowadzi również rachunki bankowe w walutach obcych (por. rozdział 8).

¹¹⁵ W ramach systemu TARGET2, Narodowy Bank Polski prowadzi rachunki uczestników tego systemu, głównie banków krajowych (prezentowane w pasywach bilansu), a także utrzymuje saldo na rachunku bieżącym w EBC (prezentowanym w aktywach bilansu).

Tabela 11. Aktywa i pasywa NBP w złocie i w walutach obcych w podziale na wybrane obszary działalności na koniec 2021 i 2020 r. (w mld zł)

	Zarządzanie rezerwami dewizowymi		MFW		Rozliczenia w systemie TARGET2		Obsługa sektora rządowego		Inne		Razem		
	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020	zmiana
A.1. Złoto i należności w złocie odpowiadającym międzynarodowym standardom czystości	29,9	28,3							24,9	24,0	54,8	52,3	2,5
A.2. Należności w walutach obcych od nierezydentów	586,5	517,5	30,0	6,9	2,6	2,9			0,2	0,3	619,3	527,5	91,8
A.10. Pozostałe aktywa									0,6	0,6	0,6	0,6	0,0
AKTYWA OGÓŁEM	616,4	545,8	30,0	6,9	2,6	2,9	0,0	0,0	25,7	24,9	674,8	580,4	94,4
P.7. Zobowiązania w walutach obcych wobec rezydentów					2,6	2,9	29,8	42,9	0,2	0,5	32,6	46,3	-13,6
P.8. Zobowiązania w walutach obcych wobec nierezydentów	35,9	45,2							0,2	0,1	36,0	45,4	-9,3
P.9. Alokacja SDR			29,8	7,1							29,8	7,1	22,6
P.11. Pozostałe pasywa									0,7	0,4	0,7	0,4	0,3
P.13. Różnice z wyceny									0,4	3,9	0,4	3,9	-3,5
PASYWA OGÓŁEM	35,9	45,2	29,8	7,1	2,6	2,9	29,8	42,9	1,5	47,8	99,5	103,0	-3,5
Pozycja bilansowa netto	580,5	500,5	0,2	-0,2	0,0	0,0	-29,8	-42,9	24,2	-22,8	575,3	477,4	97,9

* Złoto na rachunkach bieżących i lokatach terminowych.

** Złoto w skarbcach NBP.

Różnice pomiędzy aktywami a zobowiązaniami w walutach obcych i złocie stanowiły zasoby walut obcych i złota. Oprócz zasobów złota NBP utrzymywał rezerwy walutowe w dolarze amerykańskim, euro, funcie brytyjskim, dolarze australijskim, koronie norweskiej, dolarze nowozelandzkim oraz od 2021 r. również w dolarze kanadyjskim. Ponadto NBP posiadał również zasób w specjalnych prawach ciągnięcia MFW (SDR).

Tabela 12. Zasoby złota i podstawowych walut obcych na koniec 2021 i 2020 roku (w mld zł)

	2021			2020		
	Zasoby według średniego kosztu zasobu	Zasoby według kursu średniego NBP	Przychody (+) / koszty (-) niezrealizowane	Zasoby według średniego kosztu zasobu	Zasoby według kursu średniego NBP	Przychody (+) / koszty (-) niezrealizowane
złoto	31,4	54,8	23,5	24,7	52,3	27,5
USD	197,4	212,3	14,9	223,9	225,3	1,4
EUR	103,8	106,0	2,3	84,2	88,5	4,3
GBP	58,4	62,7	4,3	50,9	53,0	2,1
CAD	53,6	53,4	-0,3	0,0	0,0	0,0
AUD	40,7	42,6	1,9	33,0	35,6	2,6
CHF	3,7	3,9	0,3	0,0	0,0	0,0
NOK	27,4	29,0	1,7	25,3	26,8	1,5
NZD	14,1	14,3	0,3	12,8	13,6	0,8
MFW (SDR)	0,3	0,3	0,0	-0,2	-0,2	0,0
			Przychody niezrealizowane (bilans)			Przychody niezrealizowane (bilans)
			Koszty niezrealizowane (wynik finansowy)			Koszty niezrealizowane (wynik finansowy)
			49,0			40,3
			-0,3			0,0

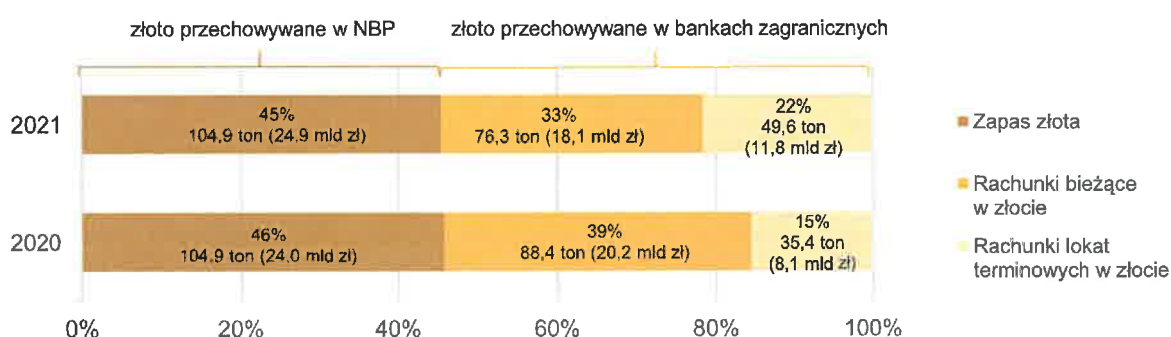
Różnica pomiędzy równowartością zasobów walut obcych i złota według kursu średniego NBP a równowartością tych zasobów według średniego kosztu zasobu (tj. uśrednionej ceny ich pozyskania) stanowi przychody lub koszty niezrealizowane z wyceny kursowej walut obcych i złota. Przychody niezrealizowane powiększają pasywa bilansu (jako element kapitałów NBP w pozycji różnice z wyceny

– por. Tabela 17), natomiast koszty niezrealizowane – pomniejszają wynik finansowy (wynik z operacji finansowych, por. Tabela 21).

15.2.1.1. Złoto

NBP posiada złoto odpowiadające międzynarodowym standardom czystości, które jest przechowywane w bankach zagranicznych (na rachunkach bieżących lub na rachunkach lokat terminowych) oraz w skarbcach NBP. W związku z realizowanym procesem inwestycyjnym zasób złota NBP w 2021 r. nieznacznie się zwiększył i na dzień bilansowy wyniósł 230,8 tony (54,8 mld zł), co stanowiło 6,6% aktywów NBP (228,7 tony i 7,5% na koniec 2020 r.).

Wykres 32. Złoto i należności w złocie na koniec 2021 i 2020 r. (w mld zł i w %)

15.2.1.2. Zarządzanie rezerwami dewizowymi (innymi niż złoto)

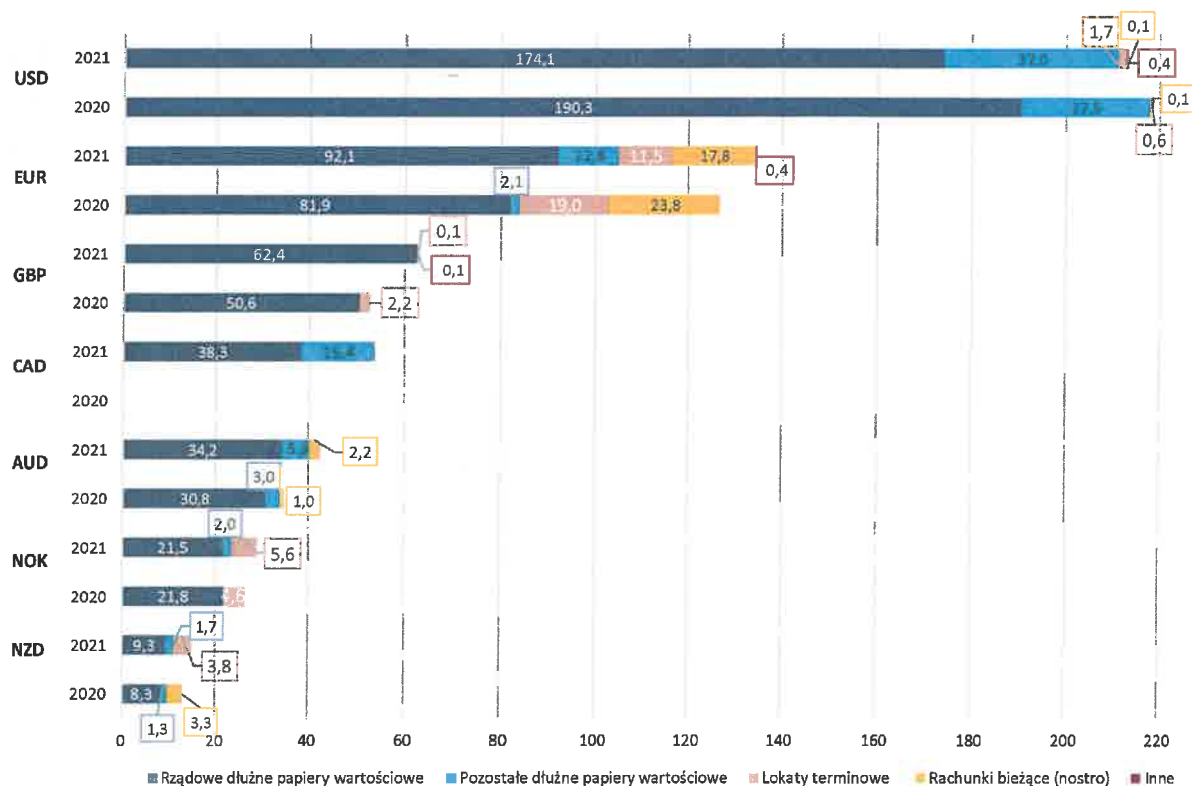
Największy udział w aktywach NBP mają instrumenty inwestycyjne wykorzystywane do zarządzania rezerwami dewizowymi. Są to przede wszystkim dłużne papiery wartościowe emitowane przez rządy, agencje rządowe i instytucje międzynarodowe oraz, w mniejszym stopniu, lokaty terminowe i obligacje przedsiębiorstw niefinansowych. Dodatkowo niewielka część rezerw walutowych jest utrzymywana na rachunkach bieżących, głównie w zagranicznych bankach centralnych. Aby uzyskać dodatkowy dochód, NBP zawiera transakcje *reverse repo* (prezentowane w aktywach bilansu), zwykle jednocześnie z transakcjami *repo* (prezentowanymi w pasywach bilansu), oraz inwestuje w kontrakty *futures* (w tym *equity index futures*).

Tabela 13. Podstawowe instrumenty inwestycyjne rezerw dewizowych na koniec 2021 i 2020 r.; aktywa (+), zobowiązania (-) (w mld zł i w %)

	2021	2020	Zmiana
A.2.2. Rachunki bieżące (nostro)	20,2	28,3	-8,1
A.2.2. Lokaty terminowe	22,6	26,4	-3,8
A.2.2. Transakcje reverse repo	35,9	45,2	-9,3
P.8. Transakcje repo	-35,9	-45,2	9,3
A.2.2. Dłużne papiery wartościowe	506,8	417,6	89,2
A.2.2. Inne	1,0	0,0	1,0
Razem	550,6	472,2	78,4

Na wielkość zarządzanych rezerw dewizowych oddziaływał przede wszystkim napływ walut obcych na rzecz posiadaczy rachunków w NBP, jak też wycena kursowa walut obcych i wycena cenowa posiadanych dłużnych papierów wartościowych. Na strukturę walutową i inwestycyjną rezerw miały natomiast wpływ decyzje zarządcze NBP. W 2021 r. NBP rozpoczął inwestycje w CAD. Ponadto z części portfela dłużnych papierów wartościowych w USD utworzył portfel dłużnych papierów wartościowych utrzymywanych do dnia zapadalności.

Wykres 33. Struktura walutowa rezerw dewizowych (bez złota) na koniec 2021 i 2020 r. (w mld zł)

15.2.1.3. Należności i zobowiązania wobec MFW

NBP prezentuje w bilansie należności i zobowiązania związane z uczestnictwem Polski w MFW. W aktywach są ujmowane m.in. udziały w MFW opłacone w walutach obcych (tzw. transza rezerwowa), rachunek bieżący w SDR, służący do rozliczeń z MFW, oraz pożyczki udzielone MFW. Z kolei w pasywach są prezentowane zobowiązania z tytułu przyznanej Polsce alokacji SDR.

Tabela 14. Należności (+) i zobowiązania (-) wobec MFW w SDR na koniec 2021 i 2020 r. (w mld zł)

	2021	2020	Zmiana
	w mld zł		
A.2.1. Transza rezerwowa	5,7	4,9	0,8
A.2.1. Rachunek bieżący w MFW	24,1	1,6	22,5
A.2.1. Lokata terminowa w MFW	0,0	0,0	0,0
A.2.1. Pożyczki udzielone MFW	0,2	0,3	-0,2
P.9. Alokacja SDR	-29,8	-7,1	-22,6
Razem	0,2	-0,2	0,5

Przeprowadzona przez MFW w 2021 r. alokacja SDR spowodowała jednoczesny wzrost salda na rachunku bieżącym w MFW i wzrost zobowiązań wobec MFW. W rezultacie nie wpłynęła na zmianę zasobu SDR. Zmiana pozycji walutowej NBP w SDR¹¹⁶ była głównie wynikiem operacji przeprowadzanych z MFW na podstawie zawartych umów oraz porozumień pożyczkowych. Na zmianę pozycji wpłynęły przede wszystkim środki przekazane przez NBP na rzecz pożyczkobiorców MFW, związane z realizacją potrzeb pożyczkowych MFW (zwiększenie transzy rezerwowej), oraz spłaty na rzecz NBP dokonywane przez pożyczkobiorców MFW (zmniejszenie udzielonych MFW pożyczek).

15.2.2. Aktywa i pasywa w walucie krajowej

Aktywa i pasywa w walucie krajowej są związane przede wszystkim z emisją przez NBP pieniądza gotówkowego, prowadzeniem polityki pieniężnej, oraz prowadzeniem rachunków bankowych dla sektora rządowego, w tym dla budżetu państwa. Ponieważ większość instrumentów finansowych wykorzystywanych do realizacji tych funkcji ma charakter zobowiązań, występuje nadwyżka pasywów nad aktywami w walucie krajowej. Wzrost tej nadwyżki w 2021 r. wynikał przede wszystkim z wymiany na walutę krajową walut obcych napływających do Banku na rzecz posiadaczy rachunków w NBP.

¹¹⁶ NBP posiada też akcje Banku Rozrachunków Międzynarodowych (BIS) denominowane w SDR (56,9 mln zł na koniec 2021 r.).

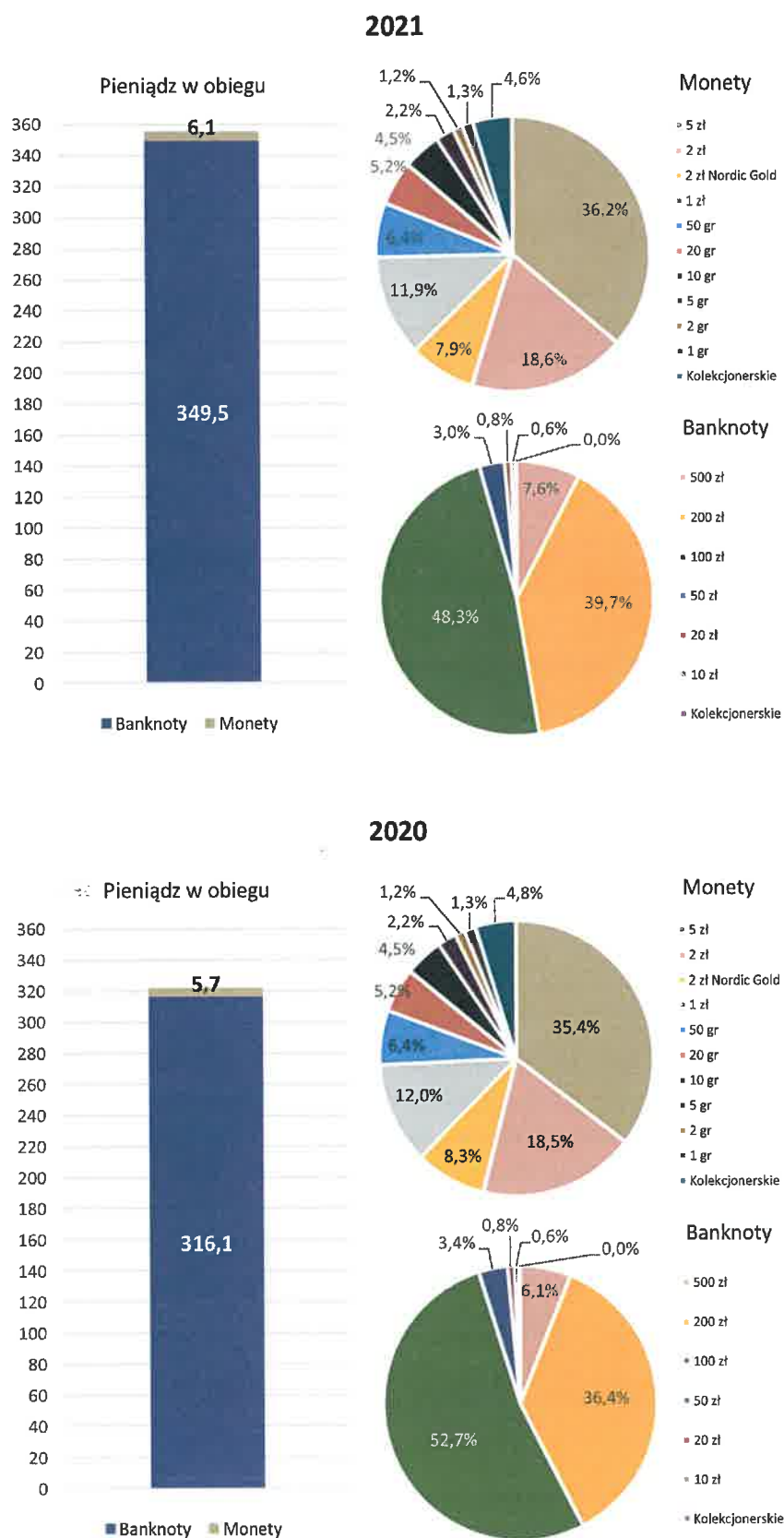
Tabela 15. Aktywa i pasywa w walucie krajowej w podziale na wybrane obszary działalności NBP na koniec 2021 i 2020 r. (w mld zł)

	Emisja pieniądza gotówkowego		Polityka pieniężna		Obsługa sektora rządowego		Inne		Razem		
	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020	Zmiana
A.5. Należności w walucie krajowej od instytucji kredytowych z tytułu operacji polityki pieniężnej			0,0	0,1					0,0	0,1	-0,1
A.6. Pozostałe należności w walucie krajowej od instytucji kredytowych							0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
A.7. Dłużne papiery wartościowe rezydentów w walucie krajowej			149,3	112,6					149,3	112,6	36,8
A.10. Pozostałe aktywa							1,2	1,3	1,2	1,3	-0,1
AKTYWA OGÓLEM	0,0	0,0	149,3	112,6	0,0	0,0	1,2	1,3	150,5	114,0	36,6
P.1. Pieniądz w obiegu	355,6	321,8							355,6	321,8	33,8
P.2. Zobowiązania w walucie krajowej wobec instytucji kredytowych z tytułu operacji polityki pieniężnej			96,5	62,6					96,5	62,6	33,9
P.3. Pozostałe zobowiązania w walucie krajowej wobec instytucji kredytowych							0,8	0,4	0,8	0,4	0,3
P.4. Zobowiązania w walucie krajowej z tytułu wyemitowanych dłużnych papierów wartościowych			184,5	127,8					184,5	127,8	56,8
P.5. Zobowiązania w walucie krajowej wobec innych rezydentów					15,2	23,9	0,1	1,0	15,3	24,9	-9,6
P.6. Zobowiązania w walucie krajowej wobec nierezydentów							4,0	2,2	4,0	2,2	1,8
P.11. Pozostałe pasywa							0,4	0,3	0,4	0,3	0,0
P.12. Rezerwy							16,7	10,0	16,7	10,0	6,7
P.13. Różnice z wyceny							50,6	41,9	50,6	41,9	8,8
P.14. Fundusze							1,5	1,9	1,5	1,9	-0,4
P.15. Wynik finansowy							0,0	-2,5	0,0	-2,5	2,5
PASYWA OGÓLEM	355,6	321,8	281,0	190,4	15,2	23,9	74,0	55,3	725,8	591,3	134,5
Pozycja bilansowa netto	-355,6	-321,8	-131,7	-77,8	-15,2	-23,9	-72,9	-53,9	-575,3	-477,4	-97,9

15.2.2.1. Działalność emisyjna

Działalność emisyjna polega na realizacji przez NBP konstytucyjnego uprawnienia do emitowania polskich znaków pieniężnych. NBP emituje banknoty i monety powszechnego obiegu oraz banknoty i monety kolekcjonerskie, o różnej strukturze nominalowej (por. rozdział 4). Wyemitowane banknoty i monety stanowią – obok zobowiązań z tytułu polityki pieniężnej – najistotniejszą pozycję pasywów NBP. Wielkość emisji pieniądza zależy od czynników egzogenicznych, w szczególności od kształtowania się popytu na pieniądz gotówkowy w gospodarce. Obserwowany w 2021 r. wzrost pieniądza gotówkowego wiązał się z ogólnym zwiększeniem podaży pieniądza w gospodarce; mierzona agregatem pieniężnym M2 wzrosła w tym czasie w porównywalnym stopniu (tj. o 8,8%). Efekt pandemii COVID-19, powodujący ponadprzeciętny przyrost wartości pieniądza gotówkowego w obiegu w 2020 r., stracił na znaczeniu w 2021 r.

Wykres 34. Struktura pieniądza w obiegu na koniec 2021 i 2020 r. (w mld zł i w %)

15.2.2.2. Polityka pieniężna

NBP realizuje politykę pieniężną, wykorzystując zestaw instrumentów przyjęty przez Radę Polityki Pieniężnej (por. rozdział 2). W 2021 r. polityka pieniężna była prowadzona w warunkach nadpłynności sektora bankowego. Do realizacji celu operacyjnego polityki pieniężnej NBP stosował wybrane instrumenty, w szczególności operacje otwartego rynku, polegające na emisji bonów pieniężnych NBP (prezentowanych w pasywach). Stosowanym przez NBP instrumentem polityki pieniężnej była też rezerwa obowiązkowa. Obowiązek utrzymywania rezerwy obowiązkowej (prezentowanej w pasywach) ogranicza skalę operacji otwartego rynku, przeprowadzanych w celu absorpcji nadpłynności z sektora bankowego. NBP udostępniał bankom krajowym operacje depozytowo-kredytowe i umożliwiał lokowanie nadwyżki płynności w NBP w formie depozytu na koniec dnia (prezentowanego w pasywach), bądź uzupełnienie niedoboru płynności przy wykorzystaniu kredytu lombardowego (prezentowanego w aktywach). Ponadto NBP podejmował dodatkowe działania mające na celu ograniczenie negatywnych skutków pandemii COVID-19. W szczególności w ramach strukturalnych operacji otwartego rynku skupował na rynku wtórnym obligacje skarbowe oraz dłużne papiery wartościowe z gwarancją Skarbu Państwa. Udostępniał też kredyt wekslowy¹¹⁷ dla banków, umożliwiając im refinansowanie kredytów, których udzielają przedsiębiorcom (prezentowany w aktywach).

Tabela 16. Aktywa (+) i zobowiązania (-) z tytułu polityki pieniężnej na koniec 2021 i 2020 r. (w mld zł)

	2021	2020	Zmiana
A.5. Kredyty wekslowe	0,0	0,1	-0,1
A.7. Dłużne papiery wartościowe w walucie krajowej	149,3	112,6	36,8
P.2. Rachunki bieżące (w tym rachunki rezerw obowiązkowych)	-66,1	-30,4	-35,7
P.2. Depozyty na koniec dnia	-30,5	-32,3	1,8
P.4. Bony pieniężne	-184,5	-127,8	-56,8
Razem	-131,7	-77,8	-53,9

W rezultacie kontynuowania skupu dłużnych papierów wartościowych, a także skupu walut obcych na rzecz posiadaczy rachunków w NBP nastąpił wzrost zobowiązań wobec sektora bankowego, zmniejszony o przyrost w trakcie roku pieniądza gotówkowego w obiegu (por. rozdział 4). Nadpłynność sektora bankowego była absorbowana za pośrednictwem emisji bonów pieniężnych. Część środków banki pozostawiły na rachunkach bieżących oraz ulokowały jako depozyt na koniec dnia.

15.2.2.3. Kapitał NBP

NBP jako centralny bank państwa nie podlega regulacjom dotyczącym adekwatności kapitałowej obowiązującym sektor bankowy. Do składników kapitału, zgodnie z praktyką przyjętą wśród banków centralnych ESBC, Narodowy Bank Polski kwalifikuje oprócz funduszy (statutowego i rezerwowego)

¹¹⁷ Kredyt ten był udostępniany do 19 października 2021 r.

także rezerwę kursową¹¹⁸, rachunek rewaluacyjny złota odpowiadającego międzynarodowym standardom czystości, dodatnie różnice z wyceny złota, walut obcych i dłużnych papierów wartościowych, stratę bilansową (z lat ubiegłych) oraz część zysku za rok obrotowy pozostającą w NBP (5%), która jest przeznaczana na zwiększenie funduszu rezerwowego.

Tabela 17. Kapitał NBP na koniec 2021 i 2020 r. (w mld zł i w %)

	2021	2020	Zmiana
P.12. Rezerwa kursowa	16,5	9,9	6,6
P.14. Fundusz statutowy	1,5	1,5	0,0
P.14. Fundusz rezerwowy	0,0	0,4	-0,4
P.13. Rachunek rewaluacyjny złota	1,6	1,6	0,0
P.13. Dodatnie różnice z wyceny złota	23,5	27,5	-4,1
P.13. Dodatnie różnice z wyceny kursowej	25,5	12,7	12,8
P.13. Dodatnie różnice z wyceny cenowej	0,4	3,9	-3,5
P.15. Strata bilansowa z lat ubiegłych	-11,0	-11,9	0,9
P.15. Wynik finansowy za rok obrotowy pozostający w NBP*	0,5	0,5	0,1
Razem	58,6	46,1	12,5
% sumy bilansowej NBP	7,1%	6,6%	0,5 p.p.
Wrażliwość kapitału NBP na:			
- aprecjacja kursu PLN względem walut obcych o 1%**	-5,2	-4,4	-0,8
- wzrost stóp procentowych o 100 punktów bazowych***	-14,9	-9,1	-5,8

* Wynik finansowy za rok obrotowy, po zatwierdzeniu sprawozdania finansowego NBP przez Radę Ministrów, podlega podziałowi na odpis z zysku na fundusz rezerwowy (5%) oraz wpłatę z zysku do budżetu państwa (95%).

** Podane wartości oznaczają łączny spadek przychodów/wzrost kosztów niezrealizowanych z wyceny kursowej w sytuacji przypadku równomiernego spadku o 1% kursów średnich NBP podstawowych walut rezerwowych na dzień bilansowy.

*** Dla walut obcych – wyznaczony na podstawie wskaźnika MD (*modified duration*) łączny spadek przychodów/wzrost kosztów niezrealizowanych z wyceny cenowej w przypadku równomiernego wzrostu krzywych rentowności o 100 punktów bazowych na dzień bilansowy.

Najbardziej zmiennymi składnikami kapitału NBP są różnice z wyceny złota, walut obcych i dłużnych papierów wartościowych (przychody niezrealizowane) oraz rezerwa kursowa. Na zmiany różnic z wyceny wpływa przede wszystkim kształtowanie się rynkowych kursów i cen.

Wspomniana asymetria walutowa generuje ryzyko poniesienia straty w wyniku zmian kursów walutowych, przy czym prawdopodobieństwo jej wystąpienia rośnie wraz ze wzrostem skali aprecjacji złotego względem walut obcych. Tworzenie rezerwy zmniejsza wynik finansowy NBP jednocześnie kreując zabezpieczenie przed potencjalnymi przyszłymi stratami. Jej rozwiązywanie zwiększa wynik

¹¹⁸ W celu przeciwdziałania negatywnemu wpływowi wahań kursu złotego na wynik finansowy NBP ustawa o NBP zobowiązuje Bank do tworzenia rezerwy na pokrycie ryzyka zmian kursu złotego do walut obcych (zwanej rezerwą kursową). Zasady tworzenia i rozwiązywania tej rezerwy ustala Rada Polityki Pieniężnej (Uchwała nr 6/2019 Rady Polityki Pieniężnej z dnia 5 listopada 2019 r. w sprawie zasad tworzenia i rozwiązywania rezerwy na pokrycie ryzyka zmian kursu złotego do walut obcych w Narodowym Banku Polskim, Dz. Urz. NBP poz. 14).

finansowy NBP, przez co ogranicza ewentualną stratę, wynikającą z wyceny kursowej. W 2021 r. NBP powiększył rezerwę na ryzyko kursowe o 6,6 mld zł, do rekordowej wielkości 16,5 mld zł.

Ponadto, w 2021 r. NBP wykorzystał fundusz rezerwowy na pokrycie straty z lat ubiegłych¹¹⁹.

15.2.3. Bilans NBP – zestawienie pięcioletnie

Zmiany sumy bilansowej NBP są wypadkową przede wszystkim zewnętrznych przepływów walut obcych, wynikających z realizowania transakcji posiadaczy rachunków w NBP, wahań wyceny instrumentów finansowych w walutach obcych i złocie oraz poziomu zaangażowania w jednoczesne transakcje *repo* i *reverse repo*, jak też operacji jednorazowych (jak np. alokacja SDR przeprowadzona w 2021 r.). Dodatkowo, począwszy od 2020 r., na wielkość sumy bilansowej NBP oddziaływał prowadzony przez Bank skup dłużnych papierów wartościowych w walucie krajowej. Operacja ta wpłynęła także na zmianę struktury bilansu NBP, zwiększając udział waluty krajowej w aktywach NBP zdominowanych wcześniej przez rezerwy walutowe i złoto.

¹¹⁹ Fundusz rezerwowy na koniec 2020 r. wynoszący 0,4 mld zł powiększony o 5% zysku za 2020 r. (tj. o 0,5 mld zł).

Tabela 18. Bilans NBP w latach 2017–2021 według danych na dzień bilansowy (w mld zł)

AKTYWA	2021	2020	2019	2018	2017
A.1. Złoto i należności w złocie odpowiadającym międzynarodowym standardom czystości	54,8	52,3	42,5	19,9	14,9
A.2. Należności w walutach obcych od nierezydentów	619,3	527,5	445,2	419,9	379,4
2.1. Należności od MFW	30,0	6,9	5,3	4,8	3,4
2.2. Rachunki w instytucjach zagranicznych, dłużne papiery wartościowe, udzielone kredyty, inne aktywa zagraniczne	589,3	520,6	439,9	415,0	376,1
A.5. Należności w walucie krajowej od instytucji kredytowych z tytułu operacji polityki pieniężnej	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0
A.6. Pozostałe należności w walucie krajowej od instytucji kredytowych	0,0	0,0	0,0	5,6	0,0
A.7. Dłużne papiery wartościowe rezydentów w walucie krajowej	149,3	112,6	0,0	0,0	0,0
A.10. Pozostałe aktywa	1,8	2,0	1,4	1,4	1,4
Aktywa ogółem	825,3	694,3	489,1	446,8	395,8

PASYWA	2021	2020	2019	2018	2017
P.1. Pieniądz w obiegu	355,6	321,8	238,8	219,5	198,7
P.2. Zobowiązania w walucie krajowej wobec instytucji kredytowych z tytułu operacji polityki pieniężnej	96,5	62,6	65,4	72,9	33,6
P.3. Pozostałe zobowiązania w walucie krajowej wobec instytucji kredytowych	0,8	0,4	0,4	0,4	0,5
P.4. Zobowiązania w walucie krajowej z tytułu wyemitowanych dłużnych papierów wartościowych	184,5	127,8	65,0	53,3	94,4
P.5. Zobowiązania w walucie krajowej wobec innych rezydentów	15,3	24,9	9,3	7,3	7,6
P.6. Zobowiązania w walucie krajowej wobec nierezydentów	4,0	2,2	2,3	2,6	2,9
P.7. Zobowiązania w walutach obcych wobec rezydentów	32,6	46,3	22,4	25,1	19,3
P.8. Zobowiązania w walutach obcych wobec nierezydentów	36,0	45,4	43,7	37,9	29,2
P.9. Alokacja SDR	29,8	7,1	6,9	6,8	6,5
P.11. Pozostałe pasywa	1,1	0,7	0,2	0,2	0,2
P.12. Rezerwy	16,7	10,0	6,9	4,0	0,1
12.1. Rezerwa kursowa	16,5	9,9	6,7	3,9	0,0
12.2. Rezerwy na zobowiązania	0,2	0,2	0,2	0,1	0,1
P.13. Różnice z wyceny	51,0	45,7	30,5	27,2	13,2
P.14. Fundusze	1,5	1,9	1,5	1,5	3,0
14.1. Fundusz statutowy	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5
14.2. Fundusz rezerwowy	0,0	0,4	0,0	0,0	1,5
P.15. Wynik finansowy	0,0	-2,5	-4,0	-11,9	-13,3
15.1. Wynik finansowy za rok obrotowy	11,0	9,3	7,8	0,0	-2,5
15.2. Strata z lat ubiegłych	-11,0	-11,9	-11,9	-11,9	-10,8
Pasywa ogółem	825,3	694,3	489,1	446,8	395,8

15.3. Charakterystyka rachunku zysków i strat NBP

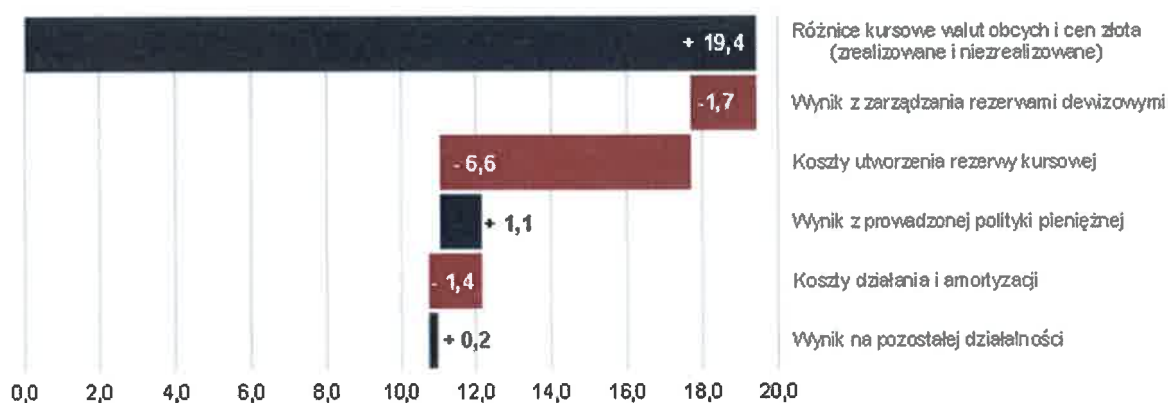
Tabela 19. Wynik finansowy NBP za 2021 i 2020 r. (w mld zł)

	2021	2020
RZiS.1. Wynik z odsetek	2,3	3,1
1.1. Przychody z odsetek	8,6	8,2
1.2. Koszty z odsetek	-6,4	-5,0
RZiS.2. Wynik z operacji finansowych	9,9	7,3
2.1. Wynik zrealizowany	20,3	10,6
2.2. Koszty niezrealizowane	-3,7	-0,1
2.3. Wynik z odpisów aktualizujących wartość aktywów finansowych	0,0	0,0
2.4. Wynik z rezerwy kursowej	-6,6	-3,2
RZiS.3. Wynik z prowizji i opłat	0,0	0,0
RZiS.4. Przychody z akcji i udziałów	0,0	0,0
RZiS.5. Pozostałe przychody	0,2	0,1
RZiS.A. Wynik ogółem	12,4	10,6
RZiS.6. Koszty wynagrodzeń	-0,6	-0,6
RZiS.7. Koszty administracyjne	-0,3	-0,2
RZiS.8. Koszty amortyzacji	-0,1	-0,1
RZiS.9. Koszty emisji banknotów i monet	-0,4	-0,3
RZiS.10. Pozostałe koszty	0,0	0,0
RZiS.B. Wynik finansowy za rok obrotowy	11,0	9,3

W 2021 r. Narodowy Bank Polski osiągnął jeden z najwyższych wyników finansowych w historii – 11,0 mld zł. Wynik finansowy NBP jest pochodną pełnionych przez niego funkcji, a także uwarunkowań rynkowych. Źródłem tak wysokiego zysku, na który składa się wynik z zarządzania rezerwami dewizowymi¹²⁰ oraz różnice kursowe walut obcych i cen złota, były operacje przeprowadzane w ramach zarządzania rezerwami w walutach obcych i złocie. Dodatkowo do wzrostu wyniku finansowego przyczynił się dodatni wynik z prowadzonej polityki pieniężnej. Część wypracowanej nadwyżki została przeznaczona, zgodnie z obowiązującymi regulacjami, na zwiększenie rezerwy kursowej, a także pokryła koszty działania NBP i amortyzacji.

¹²⁰ Liczony w walucie instrumentów, a następnie przeliczony na walutę krajową.

Wykres 35. Wynik finansowy NBP za 2021 r. w podziale na obszary (w mld zł)

W związku z dominującą rolą instrumentów finansowych w bilansie NBP najważniejsze elementy rachunku zysków i strat Banku wiążą się z odsetkami, dyskontem i premią (wynik z odsetek) oraz różnicami kursowymi i cenowymi związanymi z obrotem instrumentami inwestycyjnymi rezerw dewizowych (wynik z operacji finansowych), a także realizacją polityki pieniężnej. Dodatkowo, NBP ponosi koszty związane ze swoją działalnością (koszty wynagrodzeń, administracyjne, emisji znaków pieniężnych oraz amortyzacji). W 2021 r. w porównaniu z poprzednim rokiem nastąpił spadek wyniku z odsetek, związany m.in. z niskimi rentownościami na rynkach zagranicznych, na których inwestowane są rezerwy dewizowe. Z kolei wzrost wyniku z operacji finansowych był głównie rezultatem transakcji, których przedmiotem są waluty obce i złoto, jak też rozpoczęcia inwestycji w *equity index futures*. Pomniejszyły go koszty utworzenia rezerwy kursowej oraz koszty wynikające z wyceny dłużnych papierów wartościowych w walutach obcych, szczególnie w związku z obserwowanym w drugiej połowie roku wzrostem ich rentowności.

15.3.1. Wynik z zarządzania rezerwami dewizowymi

Przychody i koszty związane z instrumentami inwestycyjnymi rezerw dewizowych, dotyczą głównie: odsetek od dłużnych papierów wartościowych i lokat (prezentowanych w wyniku z odsetek), wyniku ze sprzedaży oraz wyceny cenowej dłużnych papierów wartościowych (tylko koszty z wyceny¹²¹) oraz wyniku z pozabilansowych instrumentów finansowych (prezentowanych w wyniku z operacji finansowych¹²²). Wynik z zarządzania rezerwami dewizowymi w dużym stopniu zależy od kształtowania się czynników pozostających poza kontrolą NBP. Należą do nich przede wszystkim: wielkość środków w walutach obcych napływających z zagranicy i ich wymiana na walutę krajową

¹²¹ Dłużne papiery wartościowe w walutach obcych, z wyjątkiem portfela papierów utrzymywanych do dnia zapadalności, są wyceniane według średniej ceny rynkowej lub na podstawie stawek krzywej rentowności (jeśli ceny rynkowe nie są dostępne). Zgodnie z zasadą ostrożności, przychody z wyceny są ujmowane w pasywach bilansu NBP (jako element kapitału NBP) i nie zwiększają wyniku finansowego NBP.

Dłużne papiery wartościowe w walutach obcych utrzymywane do dnia zapadalności wycenia się według ceny czystej skorygowanej o naliczone dyskonto i premię, z pomniejszeniem o odpis aktualizujący.

¹²² Dotyczy wyceny instrumentów pochodnych wykorzystywanych w związku z zarządzaniem rezerwami walutowymi.

w NBP (co oddziałuje na poziom rezerw dewizowych), a także kształtowanie się sytuacji na rynkach finansowych – kursów walutowych w relacji do złotego, stóp procentowych na rynkach zagranicznych, wartości indeksów akcyjnych. Na wynik z zarządzania rezerwami dewizowymi wpływa również przyjęta struktura inwestycyjna rezerw dewizowych, czyli struktura walutowa i rodzaj wykorzystywanych instrumentów finansowych.

Tabela 20. Wynik z zarządzania rezerwami dewizowymi w 2021 i 2020 r. w podziale na waluty i instrumenty (w mld zł)*

2021	USD*	EUR	GBP	CAD	AUD	NOK	NZD	RAZEM
RZIS.1. Wynik z odsetek	1,4	-0,9	0,1	0,0	0,2	0,2	0,1	1,2
Lokaty terminowe	0,0	-0,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-0,2
Reverse repo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Repo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dłużne papiery wartościowe	1,4	-0,6	0,1	0,0	0,2	0,2	0,1	1,4
Inne	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
RZIS.2. Wynik z operacji finansowych	-0,4	-0,1	-0,7	0,0	-0,7	-0,7	-0,4	-2,9
Zrealizowane różnice cenowe	0,5	0,3	0,0	0,0	-0,2	-0,1	0,0	0,5
Koszty niezrealizowane z wyceny cenowej	-0,9	-0,4	-0,7	0,0	-0,5	-0,5	-0,4	-3,4
Wynik finansowy za rok obrotowy	1,0	-1,0	-0,6	0,0	-0,5	-0,5	-0,2	-1,7
2020	USD*	EUR	GBP	CAD	AUD	NOK	NZD	RAZEM
RZIS.1. Wynik z odsetek	2,4	-0,6	0,2	0,0	0,3	0,2	0,2	2,7
Lokaty terminowe	0,0	-0,1	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0
Reverse repo	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1
Repo	-0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-0,1
Dłużne papiery wartościowe	2,4	-0,4	0,2	0,0	0,3	0,2	0,2	2,7
Inne	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
RZIS.2. Wynik z operacji finansowych	2,3	0,4	0,7	0,0	0,8	0,0	0,0	4,2
Zrealizowane różnice cenowe	2,3	0,4	0,7	0,0	0,8	0,0	0,0	4,2
Koszty niezrealizowane z wyceny cenowej	-0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-0,1
Wynik finansowy za rok obrotowy	4,7	-0,2	0,9	0,0	1,1	0,2	0,2	6,9
Zmiana wyniku finansowego roku bieżącego	-3,6	-0,7	-1,5	0,0	-1,6	-0,7	-0,5	-8,6

*Uwaga: Uwzględniono również odsetki od lokat terminowych w złocie, które są naliczane i wypłacane w USD.

Główną przyczyną spadku wyniku z zarządzania rezerwami dewizowymi w 2021 r. w porównaniu z poprzednim rokiem był obserwowany w 2021 r. wzrost rentowności (spadek cen papierów wartościowych) na rynkach zagranicznych, szczególnie w drugiej połowie roku. Wpłynął on na koszty z wyceny cenowej posiadanych przez NBP dłużnych papierów wartościowych. Spadek wyniku został częściowo skompensowany rozpoczęciem inwestycji w *equity index futures*.

15.3.2. Różnice kursowe walut obcych i cen złota oraz aktualizacja rezerwy kursowej

Wpływ zmian kursów walut obcych i cen złota na wynik finansowy NBP zależy od kształtowania się kursu złotego do walut obcych i ceny złota zarówno w trakcie roku (zrealizowane różnice), jak i na dzień bilansowy (niezrealizowane różnice z wyceny zasobów walut obcych i złota). Zrealizowane różnice kursowe są prezentowane w wyniku z operacji finansowych. Na koniec roku wpływ na wynik finansowy NBP z tytułu posiadanych walut obcych jest jednak asymetryczny. Ujemne różnice z wyceny

kursowej walut obcych i cen złota (koszty niezrealizowane) pomniejszając wynik z operacji finansowych. Z kolei dodatnie różnice z wyceny kursowej walut obcych i cen złota (przychody niezrealizowane) zwiększają kapitał NBP i nie są ujmowane w wyniku finansowym NBP.

Różnice kursowe są najbardziej zmiennym elementem wyniku finansowego NBP. Wynik ze zrealizowanych różnic kursowych walut obcych w 2021 r. dotyczył głównie transakcji sprzedaży USD, EUR, GBP i AUD. Wynik ten wzrósł w porównaniu z poprzednim rokiem o 7,2 mld zł (114,2%), głównie na skutek sprzedaży USD, co było związane z rozpoczęciem inwestycji w CAD w ramach dalszej dywersyfikacji walutowej rezerw, jak też wzrostu średniorocznej dodatniej różnicy między kursem średnim NBP a średnim kosztem zasobu dla AUD, NOK, GBP i NZD. Z kolei w przypadku złota wzrost różnic kursowych wynikał z prowadzonej polityki inwestycyjnej.

Tabela 21. Różnice kursowe walut obcych i cen złota oraz wynik z rezerwy kursowej w 2021 i 2020 r. (w mld zł)

	2021								
	USD	EUR	GBP	CAD	AUD	NOK	NZD	Złoto	Razem
RZiS.2. Wynik z operacji finansowych	6,6	1,7	1,6	-0,3	1,5	1,2	0,8	6,1	12,8
Różnice kursowe	6,6	1,7	1,6	-0,3	1,5	1,2	0,8	6,1	19,4
- zrealizowane różnice kursowe	6,6	1,7	1,6	0,0	1,5	1,2	0,8	6,1	19,7
- koszty niezrealizowane z wyceny kursowej	0,0	0,0	0,0	-0,3	0,0	0,0	0,0	0,0	-0,3
Wynik z tytułu aktualizacji rezerwy na ryzyko kursowe									-6,6
	2020								
	USD	EUR	GBP	CAD	AUD	NOK	NZD	Złoto	Razem
RZiS.2. Wynik z operacji finansowych	3,8	1,4	0,7	0,0	0,4	-0,2	0,3	0,0	3,2
Różnice kursowe	3,8	1,4	0,7	0,0	0,4	-0,2	0,3	0,0	6,3
- zrealizowane różnice kursowe	3,8	1,4	0,7	0,0	0,4	-0,2	0,3	0,0	6,3
- koszty niezrealizowane z wyceny kursowej	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Wynik z tytułu aktualizacji rezerwy na ryzyko kursowe									-3,2
Zmiana wyniku z operacji finansowych	2,8	0,3	0,9	-0,3	1,1	1,5	0,6	6,2	9,6

Rezerwa kursowa zabezpiecza bank centralny przed materializacją ryzyka kursowego i jej negatywnym wpływem na wynik finansowy (w przypadku NBP niekorzystny wpływ na wartość aktywów w walutach obcych ma aprecjacja kursu złotego). W 2021 r. NBP kontynuował proces odbudowy rezerwy (wykorzystanej w całości w 2017 r.), która została uzupełniona kwotą 6,6 mld zł (do 16,5 mld zł).

15.3.3. Wynik z prowadzonej polityki pieniężnej

Głównym instrumentem prowadzonej polityki pieniężnej, w warunkach nadpłynności krajowego sektora bankowego, były bony pieniężne. W związku z emisją bonów pieniężnych NBP ponosi koszty dyskonta (są one prezentowane w wyniku odsetkowym). Poziom kosztów prowadzonej polityki pieniężnej zależy głównie od poziomu stóp procentowych ustalanych przez Radę Polityki Pieniężnej, nadpłynności sektora bankowego, stopy rezerwy obowiązkowej oraz stopy jej oprocentowania. Prowadzone przez NBP działania ograniczające negatywny wpływ pandemii COVID-19 spowodowały

natomiast wzrost przychodów netto związanych ze skupionymi dłużnymi papierami wartościowymi w walucie krajowej (odsetki, dyskonto i premia prezentowane w wyniku z odsetek).

Tabela 22. Wynik z prowadzonej polityki pieniężnej w 2021 i 2020 r. (w mld zł)

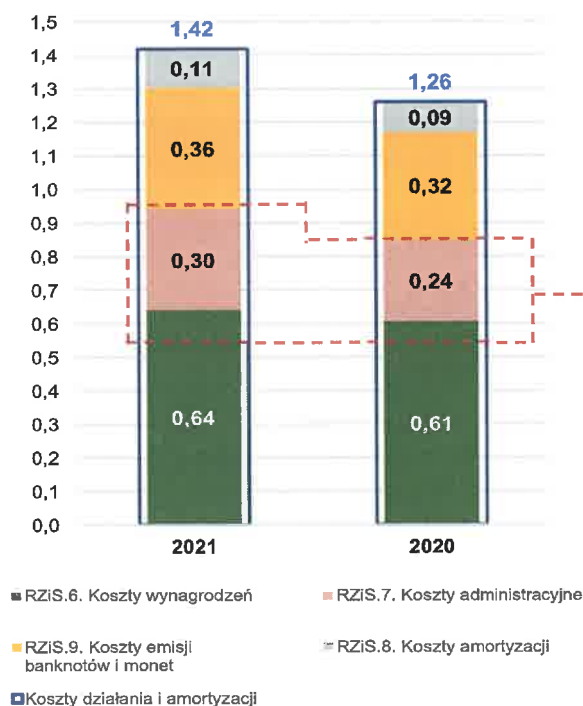
	2021	2020	Zmiana
RZIS.1. Wynik z odsetek	1,1	0,5	0,6
Bony pieniężne	-0,8	-0,5	-0,3
Rezerwa obowiązkowa	-0,1	-0,1	0,0
Depozyt na koniec dnia	-0,1	0,0	0,0
Dłużne papiery wartościowe w walucie krajowej	2,0	1,1	0,9

W 2021 r. NBP osiągnął dodatni wynik z prowadzonej polityki pieniężnej. Wzrost wyniku w porównaniu z poprzednim rokiem wiązał się przede wszystkim z rosnącymi przychodami od nabytych dłużnych papierów wartościowych. Częściowo skompensowały go rosnące koszty dyskonta wyemitowanych przez NBP bonów pieniężnych, co wiązało się ze wzrostem nadpłynności sektora bankowego oraz wzrostem stóp procentowych NBP pod koniec 2021 r.

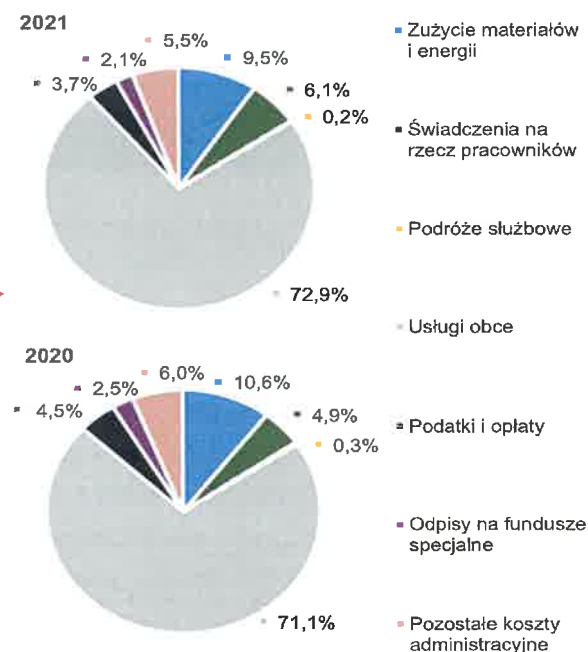
15.3.4. Koszty działania i amortyzacji

W 2021 r. NBP odnotował wzrost kosztów działania i amortyzacji o 0,05 mld zł (4,3%) w stosunku do 2020 r. Było to związane m.in. ze wzrostem kosztów wynagrodzeń zgodnie z przyjętą polityką kadrowo-płacową, kosztów administracyjnych oraz kosztów emisji znaków pieniężnych (tj. kosztów produkcji banknotów i monet). Koszty emisji znaków pieniężnych zależą przede wszystkim od liczby zamówionych banknotów i monet oraz cen ich zakupu, a także od kosztów zakupu kruszcu do produkcji monet.

Wykres 36. Struktura kosztów działania i amortyzacji w 2021 i 2020 r. (w mld zł)

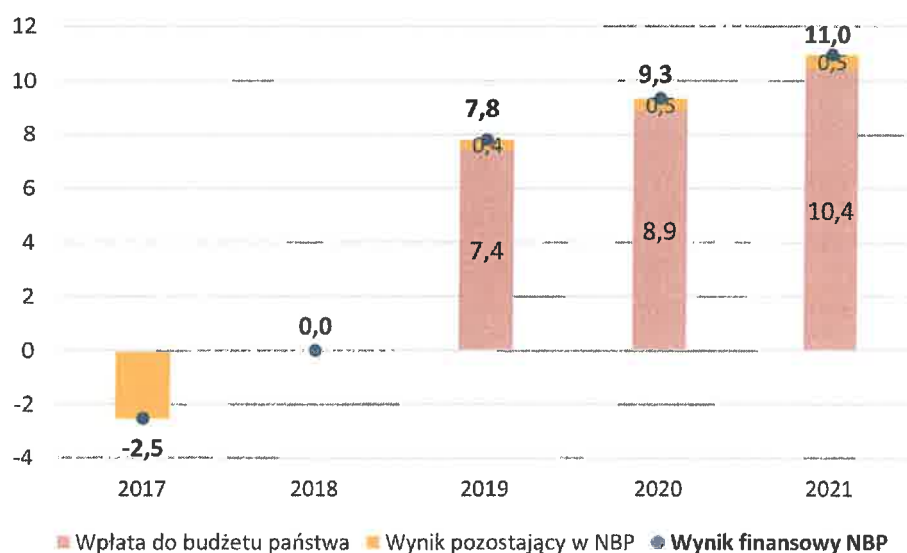
Wykres 37. Struktura kosztów administracyjnych w 2021 i 2020 r. (w %)

15.3.5. Podział wyniku finansowego oraz wpłata z zysku do budżetu państwa

Wynik finansowy NBP za 2021 r. wyniósł 11,0 mld zł. Zgodnie z ustawą o NBP 10,4 mld zł (tj. 95%) zostaje przekazane do budżetu państwa jako wpłata z zysku NBP, a 0,5 mld zł (tj. 5%) zwiększa fundusz rezerwowy NBP. Wpłaty z zysku NBP do budżetu państwa dokonuje się po zatwierdzeniu rocznego sprawozdania finansowego Narodowego Banku Polskiego przez Radę Ministrów.

Wykres 38. Wynik finansowy i wpłata z zysku do budżetu państwa w latach 2017 – 2021 (w mld zł)*

* Wynik podany za dany rok, wpłata do budżetu państwa jest dokonywana w kolejnym roku, po zatwierdzeniu rocznego sprawozdania finansowego NBP przez Radę Ministrów.

Renta mennicza

Z emisją pieniądza gotówkowego wiążą się koszty zakupu banknotów i monet. W przeciwieństwie do innych zobowiązań NBP zobowiązanie z tytułu emisji pieniądza nie podlega oprocentowaniu, a tym samym nie generuje kosztów z odsetek. Pozyskane w zamian aktywa finansowe są natomiast źródłem określonych przychodów dla NBP.

Przychody osiągnięte z aktywów, których źródłem finansowania jest zobowiązanie z tytułu wyemitowanego pieniądza gotówkowego, pomniejszone o koszty emisji, nazywa się rentą menniczą (*seigniorage*). Stanowią one dochód z emisji pieniądza.

Mając na uwadze, że głównym składnikiem aktywów NBP są rezerwy dewizowe (w tym złoto), a od 2020 r. również dłużne papiery wartościowe w walucie krajowej utrzymywane na potrzeby polityki pieniężnej, można przyjąć w uproszczeniu, że dochodem z emisji pieniądza będzie część wyniku z zarządzania rezerwami dewizowymi, w tym z różnic kursowych, oraz wyniku z dłużnych papierów wartościowych w walucie krajowej, odpowiadająca udziałowi zobowiązań z tytułu emisji pieniądza w sumie aktywów NBP, pomniejszona o koszty emisji znaków pieniężnych. W 2021 r. tak oszacowana renta mennicza wyniosła 8,4 mld zł (6,5 mld zł w 2020 r.).

15.3.6. Rachunek zysków i strat NBP – zestawienie pięcioletnie

Na wypracowaną kwotę wyniku finansowego NBP największy wpływ mają rezerwy dewizowe oraz stopy zwrotu z ich inwestowania (z uwzględnieniem kursów walut obcych), jak też wielkość operacji polityki pieniężnej i krajowe stopy procentowe. Zmiany wyniku finansowego najczęściej są spowodowane wahaniami kursów walut obcych względem złotego (np. strata w 2017 r.). W mniejszym stopniu wpływają na nie zmiany rentowności dłużnych papierów wartościowych na rynkach zagranicznych oraz poziom krajowych stóp procentowych.

Tabela 23. Rachunek zysków i strat NBP w latach 2017–2021 (w mld zł)

	2021	2020	2019	2018	2017
RZiS.1. Wynik z odsetek	2,3	3,1	3,3	2,6	0,8
RZiS.2. Wynik z operacji finansowych	9,9	7,3	5,6	-1,5	-2,4
RZiS.3. Wynik z prowizji i opłat	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
RZiS.4. Przychody z akcji i udziałów	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
RZiS.5. Pozostałe przychody	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1
RZiS.A. Wynik ogółem	12,4	10,6	9,0	1,2	-1,4
RZiS.6. Koszty wynagrodzeń	-0,6	-0,6	-0,6	-0,5	-0,5
RZiS.7. Koszty administracyjne	-0,3	-0,2	-0,3	-0,3	-0,2
RZiS.8. Koszty amortyzacji	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1
RZiS.9. Koszty emisji banknotów i monet	-0,4	-0,3	-0,3	-0,3	-0,3
RZiS.10. Pozostałe koszty	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
RZiS.B. Wynik finansowy za rok obrotowy	11,0	9,3	7,8	0,0	-2,5

Załączniki

Wybrane dane makroekonomiczne i finansowe

Tabela 1. PKB i jego komponenty w latach 2013-2021

	2021		2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2021				
	Ceny bieżące (mld PLN)	proc. PKB	Roczna dynamika (w proc., ceny stałe roku poprzedniego)										Q1	Q2	Q3	Q4
PKB	2622,2	100	1,1	3,4	4,2	3,1	4,8	5,4	4,7	-2,2	5,9	-0,6	11,3	5,5	7,6	
Popyt krajowy	2503,0	95,5	-0,6	4,8	3,7	2,3	4,9	5,6	3,6	-2,9	7,6	-0,5	11,8	8,2	10,9	
Spożycie	1969,7	75,1	0,8	2,8	3,4	3,5	4,2	4,3	4,5	-1,0	5,3	0,3	10,6	4,2	6,7	
Spożycie gospodarstw domowych	1458,3	55,6	0,3	2,6	3,8	3,9	4,8	4,3	4,0	-3,0	6,1	-0,2	13,0	4,7	8,0	
Akumulacja	533,3	20,3	-5,8	12,8	4,7	-2,0	7,6	10,5	0,3	-10,2	17,7	-4,6	17,2	27,3	24,1	
Nakłady brutto na środki trwałe	434,0	16,6	-1,1	10,0	6,1	-8,2	4,0	9,4	6,1	-4,9	3,8	-1,3	3,0	6,6	5,2	
Eksport	1592,9	60,7	5,5	6,7	8,0	9,3	9,6	6,9	5,2	0,0	11,8	7,4	29,8	7,3	6,1	
Import	1473,8	56,2	1,6	9,9	6,9	7,9	10,2	7,4	3,0	-1,1	15,9	8,6	33,8	12,5	12,2	
Wartość dodana	2279,8	86,9	1,2	3,4	4,1	3,1	4,7	5,3	4,6	-2,2	5,6	-0,9	10,4	5,4	7,5	
Przemysł	612,9	23,4	0,7	4,7	4,3	4,2	2,3	5,4	3,0	-3,3	14,2	8,0	27,2	10,4	14,0	
Budownictwo	151,9	5,8	-5,5	9,0	7,2	-8,1	6,5	11,8	-0,3	-7,8	1,3	-14,4	3,1	5,2	5,6	
Usługi rynkowe i rolnictwo	1182,9	45,1	2,5	2,4	4,1	4,8	6,4	5,3	6,3	-2,5	2,9	-5,1	7,2	4,1	5,4	
Usługi nierynkowe	332,1	12,7	0,9	1,7	2,0	1,3	2,2	1,7	3,9	3,7	3,2	3,5	3,5	2,9	2,9	
Wkład do rocznej dynamiki PKB (w pkt proc., ceny stałe roku poprzedniego)																
Popyt krajowy	-	-	-0,6	4,8	3,6	2,2	4,7	5,4	3,4	-2,8	7,1	-0,5	10,9	7,6	10,1	
Spożycie	-	-	0,6	2,3	2,6	2,6	3,2	3,3	3,3	-0,7	4,0	0,2	8,0	3,3	4,7	
Spożycie gospodarstw domowych	-	-	0,2	1,6	2,2	2,2	2,7	2,5	2,3	-1,7	3,4	-0,2	7,2	2,8	3,9	
Akumulacja	-	-	-1,2	2,5	1,0	-0,4	1,5	2,1	0,1	-2,1	3,1	-0,7	2,9	4,3	5,4	
Nakłady brutto na środki trwałe	-	-	-0,2	1,9	1,2	-1,6	0,7	1,7	1,1	-0,9	0,7	-0,2	0,5	1,1	1,1	
Eksport netto	-	-	1,7	-1,4	0,6	0,9	0,1	0,0	1,3	0,6	-1,2	-0,1	0,4	-2,1	-2,5	
Wkład do rocznej dynamiki wartości dodanej (w pkt proc., ceny stałe roku poprzedniego)																
Przemysł	-	-	0,2	1,2	1,1	1,1	0,6	1,4	0,7	-0,8	3,5	2,0	5,6	2,3	4,0	
Budownictwo	-	-	-0,4	0,7	0,6	-0,6	0,5	0,8	0,0	-0,6	0,1	-0,7	0,3	0,4	0,4	
Usługi rynkowe i rolnictwo	-	-	1,3	1,3	2,1	2,5	3,3	2,8	3,3	-1,3	1,5	-2,7	4,0	2,3	2,6	
Usługi nierynkowe	-	-	0,1	0,3	0,3	0,2	0,3	0,3	0,6	0,5	0,5	0,6	0,5	0,4	0,4	

Źródło: dane GUS, obliczenia NBP.

Usługi rynkowe i rolnictwo obejmują sekcje A, G-N i R-U klasyfikacji PKD: rolnictwo, handel, transport, zakwaterowanie i gastronomię, informację i komunikację, działalność finansową i ubezpieczeniową, obsługę rynku nieruchomości, działalność profesjonalną, naukową i techniczną, administrowanie i działalność wspierającą, kulturę, rozrywkę i rekreację, pozostałą działalność usługową, działalność gospodarstw domowych oraz organizacje i zespoły eksterytorialne.

Usługi nierynkowe obejmują sekcje O, P i Q klasyfikacji PKD: administrację publiczną i obronę narodową, obowiązkowe zabezpieczenia społeczne, edukację, a także ochronę zdrowotną i pomoc społeczną. Wkłady do dynamiki PKB i dynamiki wartości dodanej mogą nie sumować się do łącznej dynamiki PKB i dynamiki wartości dodanej ze względu na zaokrąglenia.

Tabela 2. Roczna dynamika cen towarów i usług konsumpcyjnych oraz wkład głównych grup do rocznej dynamiki CPI

	Wagi 2021 proc.	Roczna dynamika (w proc.)												średnio w 2021 r.	średnio w 2020 r.
		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII		
CPI	100,0	2,6	2,4	3,2	4,3	4,7	4,4	5,0	5,5	5,9	6,8	7,8	8,6	5,1	3,4
Inflacja bazowa	56,5	3,9	3,7	3,9	3,9	4,0	3,5	3,7	3,9	4,2	4,5	4,7	5,3	4,1	3,9
Towary nieżywnościowe	32,7	1,4	1,4	1,4	1,8	2,0	1,7	1,8	2,0	2,4	2,9	3,3	3,6	2,1	1,4
Usługi	23,8	7,4	7,0	7,3	6,8	6,8	6,1	6,2	6,6	6,6	6,8	6,6	7,6	6,8	6,9
Żywność i napoje bezalkoholowe	27,7	0,8	0,6	0,5	1,2	1,7	2,0	3,1	3,9	4,4	5,0	6,4	8,6	3,2	4,7
Przetworzona	14,8	2,4	2,5	2,5	2,9	2,6	2,7	3,4	3,9	4,5	5,6	7,1	8,6	4,1	3,2
Nieprzetworzona	12,9	-1,0	-1,6	-1,7	-0,6	0,7	1,1	2,8	3,9	4,3	4,2	5,6	8,7	2,1	6,5
Energia	15,7	1,1	1,3	5,4	11,6	13,2	11,7	13,4	13,7	14,4	18,3	21,3	20,6	12,1	-0,6
Nośniki energii	10,5	6,1	4,1	4,2	4,0	4,4	4,4	5,3	6,6	7,3	10,5	13,6	14,3	7,1	4,9
Energia elektryczna	4,5	15,0	9,5	9,5	9,5	9,5	9,5	9,5	9,5	9,5	9,5	9,5	9,5	9,9	11,7
Gaz	2,2	-5,2	-3,9	-3,4	-4,3	-2,0	-2,0	2,7	8,1	9,2	16,1	17,5	18,8	4,1	-2,5
Opał	1,4	2,2	2,5	2,5	2,6	2,7	2,8	2,2	2,7	5,4	18,3	37,4	39,8	10,2	1,0
Energia ciepła	2,4	2,7	2,4	2,5	2,2	1,7	1,8	1,7	2,0	2,5	3,2	4,3	5,0	2,7	2,4
Paliwa	5,3	-7,4	-3,7	7,6	28,1	33,0	27,3	30,0	28,0	28,6	33,9	36,6	32,9	22,1	-10,4
wg 12 grup COICOP															
Żywność i napoje bezalkoholowe	27,7	0,8	0,6	0,5	1,2	1,7	2,0	3,1	3,9	4,4	5,0	6,4	8,6	3,2	4,7
Napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe	6,9	3,4	2,1	2,1	1,7	1,8	1,7	1,6	1,8	2,1	2,0	2,2	2,5	2,1	4,4
Odzież i obuwie	4,2	-3,7	-2,9	-1,4	-0,3	0,8	-0,5	-0,6	0,0	0,5	0,7	1,9	2,9	-0,2	-2,6
Użytkowanie mieszkania i nośniki energii	19,1	7,6	6,1	6,0	5,7	6,0	5,9	6,2	6,9	7,2	9,0	10,7	11,2	7,4	7,3
Wyposażenie mieszkania i prowadzenie gosp. dom.	5,8	1,8	2,2	1,9	2,6	3,0	2,6	3,4	3,3	3,8	5,3	5,4	5,7	3,4	1,0
Zdrowie	5,4	4,5	4,5	3,7	3,4	2,6	2,6	2,8	3,0	3,1	3,2	3,1	3,4	3,3	4,8
Transport	8,9	-4,0	-1,6	5,4	16,2	19,5	16,5	18,5	17,8	18,5	22,1	24,1	22,7	14,4	-5,6
Łączność	5,0	5,7	5,1	7,4	7,6	6,6	4,2	3,6	4,2	5,3	6,0	4,7	5,4	5,5	3,6
Rekreacja i kultura	5,8	3,6	4,1	4,9	5,4	5,7	4,8	5,6	5,8	4,8	5,0	5,7	6,2	5,1	2,8
Edukacja	1,0	5,5	5,5	5,5	5,5	5,8	5,0	4,8	4,8	4,3	4,6	4,4	4,4	5,0	5,4
Restauracje i hotele	4,6	5,4	4,9	4,6	4,4	5,0	5,7	6,1	6,6	7,0	7,5	7,6	8,4	6,1	5,8
Inne towary i usługi	5,5	2,4	2,4	2,1	2,3	1,6	1,4	1,4	1,8	2,6	2,5	2,6	3,4	2,2	2,9
Wkład do rocznej dynamiki CPI (w pkt proc.)															
	Wagi 2021 proc.	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	średnio w 2021 r.	średnio w 2020 r.
CPI	100,0	2,6	2,4	3,2	4,3	4,7	4,4	5,0	5,5	5,9	6,8	7,8	8,6	5,1	3,4
Inflacja bazowa	56,5	2,2	2,1	2,2	2,2	2,3	2,0	2,1	2,2	2,4	2,6	2,7	3,0	2,3	2,3
Towary	32,7	0,5	0,4	0,5	0,6	0,7	0,5	0,6	0,6	0,8	0,9	1,1	1,2	0,7	0,4
Usługi	23,8	1,7	1,6	1,7	1,6	1,6	1,5	1,5	1,6	1,6	1,6	1,6	1,8	1,6	1,8
Żywność i napoje bezalkoholowe	27,7	0,2	0,2	0,1	0,3	0,5	0,6	0,9	1,1	1,2	1,4	1,7	2,4	0,9	1,2
Przetworzona	14,8	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,5	0,6	0,7	0,8	1,0	1,3	0,6	0,4
Nieprzetworzona	12,9	-0,1	-0,2	-0,2	-0,1	0,1	0,1	0,4	0,5	0,5	0,5	0,7	1,1	0,3	0,8
Energia	15,7	0,2	0,2	0,9	1,8	2,0	1,8	2,1	2,1	2,3	2,9	3,3	3,3	1,9	-0,1
Nośniki energii	10,5	0,6	0,4	0,4	0,4	0,5	0,5	0,6	0,7	0,8	1,1	1,4	1,5	0,7	0,5
Energia elektryczna	4,5	0,7	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,5
Gaz	2,2	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	0,0	0,0	0,1	0,2	0,2	0,3	0,4	0,4	0,1	-0,1
Opał	1,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,3	0,5	0,5	0,1	0,0
Energia ciepła	2,4	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Paliwa	5,3	-0,4	-0,2	0,4	1,4	1,5	1,3	1,5	1,5	1,8	1,9	1,8	1,2	1,2	-0,6
wg 12 grup COICOP															
Żywność i napoje bezalkoholowe	27,7	0,2	0,2	0,1	0,3	0,5	0,6	0,9	1,1	1,2	1,4	1,7	2,4	0,9	1,2
Napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe	6,9	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2	0,1	0,3
Odzież i obuwie	4,2	-0,2	-0,1	-0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,0	-0,1
Użytkowanie mieszkania i nośniki energii	19,1	1,4	1,2	1,1	1,1	1,1	1,1	1,2	1,3	1,4	1,7	2,1	2,2	1,4	1,3
Wyposażenie mieszkania i prowadzenie gosp. dom.	5,8	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,3	0,3	0,3	0,2	0,1
Zdrowie	5,4	0,2	0,2	0,2	0,2	0,1	0,1	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,3
Transport	8,9	-0,4	-0,2	0,5	1,4	1,6	1,4	1,6	1,6	1,9	2,1	2,0	1,3	1,3	-0,5
Łączność	5,0	0,3	0,3	0,4	0,4	0,3	0,2	0,2	0,2	0,3	0,3	0,2	0,3	0,3	0,2
Rekreacja i kultura	5,8	0,2	0,2	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,4	0,3	0,2
Edukacja	1,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1
Restauracje i hotele	4,6	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,4	0,4	0,3	0,4
Inne towary i usługi	5,5	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	0,1	0,2

Źródło: dane GUS i obliczenia NBP na podstawie danych GUS.

Podana w tabeli inflacja bazowa oznacza dynamikę CPI po wyłączeniu cen żywności i energii.

Tabela 3. Bilans płatniczy (w mln PLN) w latach 2013-2021

Bilans płatniczy	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Rachunek bieżący	-29 647	-44 347	-16 517	-14 668	-6 775	-27 967	10 798	67 989	-16 515
Saldo obrotów towarowych	-11 248	-23 478	3 432	8 881	-1 465	-26 504	6 547	55 820	-3 038
Saldo usług	33 425	39 456	45 459	60 006	76 033	90 645	102 551	101 355	120 609
Saldo dochodów pierwotnych	-50 077	-58 750	-61 718	-77 281	-80 662	-85 802	-90 759	-82 250	-115 916
Saldo dochodów wtórnych	-1 747	-1 575	-3 690	-6 274	-681	-6 306	-7 541	-6 936	-18 170
Rachunek kapitałowy	37 857	41 990	42 510	19 471	25 002	44 605	45 283	53 878	42 369
Rachunek finansowy	-19 039	-20 064	1 978	5 943	-9 540	5 111	24 182	89 896	5 231
Saldo inwestycji bezpośrednich	-13 311	-40 728	-38 666	-16 594	-28 833	-54 667	-44 738	-48 922	-95 149
Saldo inwestycji portfelowych	-761	7132	11 547	-14 769	-17 620	15 964	45 453	29 363	43 517
Saldo pozostałych inwestycji	-5 781	11 654	29 644	-52 724	71 721	21 880	-11 346	41 523	-2 192
Pochodne instrumenty finansowe	-2 200	-62	-3663	762	-4256	-4 628	-4 745	-4 278	-13 418
Oficjalne aktywa rezerwowe	3 014	1 940	3 116	89 268	-30 552	26 562	39 558	72 210	72 473
Saldo błędów i opuszczeń	-27 249	-17 707	-24 015	1 140	-27 767	-11 527	-31 899	-31 971	-20 623

Źródło: dane NBP.

Tabela 4. Wybrane wskaźniki nierównowagi zewnętrznej w latach 2013-2021

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Saldo obrotów bieżących/PKB (w proc.)	-1,8	-2,6	-0,9	-0,8	-0,3	-1,3	0,5	2,9	-0,6
Saldo obrotów bieżących i kapitałowych/PKB (w proc.)	0,5	-0,1	1,4	0,3	0,9	0,8	2,4	5,2	1,0
Saldo obrotów towarowych i usług/PKB (w proc.)	1,3	0,9	2,7	3,7	3,7	3,0	4,8	6,7	4,5
Oficjalne aktywa rezerwowe (w miesiącach importu towarów i usług)	5,2	5,3	5,3	6,4	4,7	4,8	5,0	6,1	5,5
Zadłużenie zagraniczne brutto/PKB (w proc.)	70,3	73,1	71,7	76,3	67,0	64,2	58,8	60,3	56,2
Międzynarodowa pozycja inwestycyjna netto/PKB (w proc.)	-69,4	-69,4	-62,1	-61,5	-61,2	-55,9	-49,8	-44,3	-39,9

Źródło: dane NBP i GUS, obliczenia NBP.

Tabela 5. Agregat monetarny M3 (stan na koniec roku w mln zł)

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Pieniądz M3	978 908	1 059 015	1 154 993	1 265 662	1 324 369	1 446 093	1 565 575	1 822 728	1 985 021
Operacje z przyrzeczeniem odkupu	12 278	10 350	7 267	6 239	6 478	11 240	6 809	2 836	5 821
Emisja dłużnych papierów wartościowych z terminem pierwotnym do 2 lat włącznie	6 286	4 112	2 467	3 211	5 043	6 620	6 117	5 143	4 559
Emisja udziałów/jednostek uczestnictwa w funduszach rynku pieniężnego	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Pieniądz M2	960 345	1 044 553	1 145 259	1 256 212	1 312 847	1 428 233	1 552 648	1 814 749	1 974 640
Depozyty i inne zobowiązania do 2 lat włącznie	404 510	438 270	453 134	440 908	406 473	415 880	397 776	283 035	249 712
Gospodarstwa domowe	263 777	290 770	304 874	302 917	279 207	282 755	277 564	190 210	147 793
Pozostałe instytucje finansowe	34 038	33 350	30 516	23 244	22 190	24 489	26 225	19 600	18 283
Przedsiębiorstwa niefinansowe	94 029	101 639	103 365	99 234	88 269	87 586	82 830	65 214	74 747
Instytucje niekomercyjne działające na rzecz gospodarstw domowych	6 889	6 800	7 022	7 251	7 515	7 779	7 373	3 886	3 177
Instytucje samorządowe	4 645	4 526	5 633	5 887	6 046	4 562	3 244	3 272	4 332
Fundusze zabezpieczenia społecznego	1 133	1 184	1 724	2 375	3 245	8 710	540	853	1 380
Pieniądz M1	555 835	606 283	692 124	815 304	906 375	1 012 353	1 154 872	1 531 714	1 724 928
Pieniądz gotówkowy w obiegu (poza kasami MIF)	114 403	130 030	149 716	174 401	184 486	203 212	224 073	306 809	340 404
Depozyty i inne zobowiązania bieżące	441 432	476 253	542 409	640 903	721 888	809 141	930 799	1 224 904	1 384 524
Gospodarstwa domowe	279 832	300 786	341 115	402 001	453 227	523 307	603 824	786 844	898 326
Pozostałe instytucje finansowe	17 665	18 574	20 302	25 899	31 589	32 800	26 065	31 196	37 769
Przedsiębiorstwa niefinansowe	112 497	124 239	145 975	169 753	187 139	199 722	233 409	311 223	340 395
Instytucje niekomercyjne działające na rzecz gospodarstw domowych	10 393	11 305	12 518	14 912	16 426	18 290	19 471	25 717	28 311
Instytucje samorządowe	19 659	19 494	18 868	25 255	26 744	27 722	33 936	50 999	67 733
Fundusze zabezpieczenia społecznego	1 387	1 853	3 630	3 084	6 764	7 299	14 093	18 926	11 990

Źródło: dane NBP.

MIF- Monetarne Instytucje Finansowe.

Tabela 6. Czynniki kreacji pieniądza M3 (stan na koniec roku w mln zł)

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Aktywa zagraniczne netto	142 995	172 947	187 103	234 209	232 528	290 278	344 825	428 689	525 075
Aktywa zagraniczne	388 096	437 358	451 322	572 727	483 804	544 419	590 795	700 775	816 640
Pasywa zagraniczne	245 101	264 411	264 219	338 519	251 276	254 141	245 969	272 087	291 565
Należności	947 800	1 017 017	1 089 011	1 137 243	1 175 789	1 264 010	1 324 871	1 385 186	1 452 765
Kredyty i inne należności	904 029	963 655	1 029 145	1 076 440	1 113 993	1 197 892	1 259 552	1 262 829	1 327 793
Gospodarstwa domowe	562 380	593 273	632 523	665 062	676 362	723 233	766 334	789 087	826 691
Pozostałe instytucje finansowe	42 992	53 346	58 344	58 546	65 782	74 182	83 732	81 788	96 146
Przedsiębiorstwa niefinansowe	259 049	275 774	297 950	314 533	333 362	358 589	366 114	348 096	362 918
Instytucje niekomercyjne działające na rzecz gospodarstw domowych	5 306	5 683	6 068	6 485	6 946	7 296	7 621	7 995	8 359
Instytucje samorządowe	34 302	35 579	34 260	31 814	31 541	34 592	35 750	35 863	33 680
Fundusze zabezpieczenia społecznego	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Dłużne papiery wartościowe, w tym:	33 385	41 985	47 229	48 020	47 502	47 610	46 910	103 687	109 084
Pozostałe instytucje finansowe	761	1 713	2 359	3 959	3 496	3 500	3 164	61 781	66 783
Przedsiębiorstwa niefinansowe	15 542	22 588	26 100	25 423	24 941	22 584	19 637	16 529	17 093
Instytucje samorządowe	17 082	17 684	18 770	18 638	19 064	21 526	24 109	25 377	25 208
Akcje i pozostałe udziały kapitałowe oraz udziały/jednostki uczestnictwa w funduszach inwestycyjnych niebędących funduszami rynku pieniężnego, w tym:	10 386	11 377	12 637	12 783	14 294	18 508	18 409	18 669	15 888
Pozostałe instytucje finansowe	6 554	8 971	10 381	10 601	12 070	15 676	15 882	16 252	13 703
Przedsiębiorstwa niefinansowe	3 832	2 406	2 256	2 182	2 222	2 831	2 526	2 416	2 178
Zadłużenie netto instytucji rządowych szczebla centralnego	145 337	168 872	201 343	253 371	268 824	275 697	310 283	411 635	388 222
Należności od instytucji rządowych szczebla centralnego, w tym:	182 792	224 409	239 787	311 159	321 398	346 352	383 746	533 733	536 508
Kredyty	781	701	1 142	961	1 011	1 043	1 127	1 287	1 614
Dłużne papiery wartościowe	138 615	180 804	193 333	259 586	267 216	293 297	331 138	475 229	475 863
Zobowiązania wobec instytucji rządowych szczebla centralnego	37 456	55 536	38 444	57 788	52 574	70 655	73 464	122 099	148 286
Długoterminowe zobowiązania finansowe	293 510	336 409	359 605	389 984	374 963	407 306	438 021	505 957	507 590
Depozyty i inne zobowiązania powyżej 2 lat	17 154	20 512	22 001	25 189	25 784	25 676	28 812	28 956	25 892
Gospodarstwa domowe	10 067	13 756	16 552	19 839	21 344	21 836	25 362	25 549	23 189
Pozostałe instytucje finansowe	5 485	5 851	4 624	4 452	3 483	2 939	2 541	2 312	1 240
Przedsiębiorstwa niefinansowe	1 492	813	733	777	789	772	784	948	1311
Instytucje niekomercyjne działające na rzecz gospodarstw domowych	79	64	68	102	144	100	100	118	126
Instytucje samorządowe	30	27	25	19	24	29	26	28	25
Fundusze ubezpieczeń społecznych	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Emisja dłużnych papierów wartościowych z terminem pierwotnym powyżej 2 lat	40 875	40 422	43 879	53 782	69 762	72 267	78 530	106 207	117 282
Kapitał i rezerwy	235 482	275 475	293 725	311 013	279 417	309 363	330 679	370 794	364 416
Aktywa trwałe (bez aktywów finansowych)	48 474	50 382	51 475	52 610	53 221	54 777	61 958	65 391	64 791
Saldo pozostałych pozycji netto	-12 187	-13 794	-14 334	-21 788	-31 031	-31 364	-38 341	37 785	61 757

Źródło: dane NBP.

Lista wybranych publikacji NBP

W 2021 r. w czasopismach z tzw. listy filadelfijskiej znalazły się następujące publikacje pracowników NBP:

- Paweł Baranowski, Wirginia Doryń, Tomasz Łyziak, Ewa Stanisławska (2021), *Words and deeds in managing expectations: empirical evidence from an inflation targeting economy*, „Economic Modelling”, vol. 95, 49–67.
- Kamil Galuščák, Jan Šolc & Paweł Strzelecki (2021), *Labor market flows and stocks over the business cycle: the role of the participation margin*, „Eastern European Economics”, vol. 59, issue 5, 449–471.
- Michał Gradzewicz (2021), *What happens after an investment spike – investment events and firm performance*, „Journal of Business & Economic Statistics”, vol. 39, issue 3, 636–651.
- Jakub Growiec, Peter McAdam, Jakub Mućk (2021), *On the optimal labor income share*, „International Journal of Central Banking”, vol. 17(4), 291–342.
- Iftekhar Hasana, Krzysztof Jackowicz, Robert Jagiełło, Oskar Kowalewski, Łukasz Kozłowski (2021), *Local banks as difficult-to-replace SME lenders: evidence from bank corrective programs*, „Journal of Banking & Finance”, vol. 123, issue C.
- Marcin Kolasa, Michał Rubaszek, Małgorzata Walerych (2021), *Do flexible working hours amplify or stabilize unemployment fluctuations?*, „European Economic Review”, vol. 131, issue C.
- Jacek Lewkowicz, Anna Lewczuk (2021), *Does it pay to have your own R&D department? In-house and external R&D in the context of innovations*, Prague Economic Papers, vol. 30(3), 272–289.
- Natalia Nehrebecka (2021), *COVID-19: stress-testing non-financial companies: a macroprudential perspective. The experience of Poland*, „Eurasian Economic Journal”, vol. 11, issue 2, 283–319.
- Natalia Nehrebecka (2021), *Climate risk with particular emphasis on the relationship with credit-risk assessment: What we learn from Poland*, „Energies”, vol. 14, issue 23, 8070.
- Ewa Stanisławska, Maritta Paloviita, Tomasz Łyziak (2021), *Consumer inflation views: micro-level inconsistencies and macro-level measures*, „Economics Letters”, vol. 206, 2–4.

W serii wydawniczej *Materiały i Studia* w 2021 r. ukazały się:

- Barbara Pajdo, *Determinanty siły finansowej banku centralnego na przykładzie krajów Unii Europejskiej*.
- Katarzyna Hertel, Marcin Humanicki, Marcin Kitala, Tomasz Kleszcz, Kamila Kuziemska-Pawlak, Jakub Mućk, Bartosz Rybaczyk, Maciej Stefański, *Wpływ programu strukturalnych operacji otwartego rynku prowadzonego przez NBP na polską gospodarkę*.

W serii wydawniczej *NBP Working Papers* w 2021 r. ukazały się:

- Ewa Wróbel, *Shocks to bank capital position: Do they matter for lending to firms and how they are channelled? Evidence from Senior Loan Officer Opinion Survey for Poland*.
- Tomasz Piotr Wisniewski, Michał Polasik, Radosław Kotkowski, Andrea Moro, *Switching from cash to cashless payments during the COVID-19 pandemic and beyond*.
- Ewa Stanisławska, Maritta Paloviita, *Medium- vs. short-term consumer inflation expectations: evidence from a new euro area survey*.

- Radosław Kotkowski, Michał Polasik, *COVID-19 pandemic increases the divide between cash and cashless payment users in Europe.*
- Krzysztof Kruszewski, Mikołaj Szadkowski, *Impact of the central bank's financial result on the transfers of benefits across sectors of the economy.*
- Marcin Bielecki, Michał Brzoza-Brzezina, Marcin Kolasa, *Aging, migration and monetary policy in Poland.*
- Vera Baye, Valeriya Dinger, *Investment incentives of rent controls and gentrification – evidence from German micro data.*

Wyniki głosowań członków Rady Polityki Pieniężnej nad wnioskami i uchwałami

Poniżej zamieszczono wyniki głosowań członków Rady Polityki Pieniężnej nad wnioskami i uchwałami podjętymi w 2021 r.

■ Data: 3 marca 2021 r.

Przedmiot wniosku lub uchwały:

Uchwała nr 1/2021 w sprawie Narodowej Strategii Bezpieczeństwa Obrotu Gotówkowego.

Wyniki głosowania członków RPP:

Za:	A. Glapiński	Przeciw:	nikt nie głosował
	E. Gatnar		
	Ł.J. Hardt		
	C. Kochalski		
	J.J. Kropiwnicki		
	E.M. Łon		
	R. Sura		
	K. Zubelewicz		
	J. Żyżyński		
	* G.M. Ancyparowicz – nieobecna		

■ Data: 7 kwietnia 2021 r.

Przedmiot wniosku lub uchwały:

Wniosek o podwyższenie stopy rezerwy obowiązkowej do 3,5%, przy zachowaniu zerowej stopy rezerwy obowiązkowej od depozytów powyżej 2 lat.

Decyzja RPP:

Wniosek nie uzyskał większości głosów.

Wyniki głosowania członków RPP:

Za:	E. Gatnar	Przeciw:	A. Glapiński
	Ł.J. Hardt		G.M. Ancyparowicz
	K. Zubelewicz		C. Kochalski
			J.J. Kropiwnicki
			E.M. Łon
			J. Żyżyński
	* R. Sura – nieobecny		

■ Data: 7 kwietnia 2021 r.

Przedmiot wniosku lub uchwały:

Wniosek o obniżenie oprocentowania środków rezerwy obowiązkowej z 0,10% do 0,01%.

Decyzja RPP:

Wniosek nie uzyskał większości głosów.

Wyniki głosowania członków RPP:

Za: E. Gatnar
Ł.J. Hardt
K. Zubelewicz

Przeciw: A. Glapiński
G.M. Ancyparowicz
C. Kochalski
J.J. Kropiwnicki
E.M. Łon
J. Żyżyński

* R. Sura – nieobecny

■ Data: 7 kwietnia 2021 r.

Przedmiot wniosku lub uchwały:

Uchwała nr 2/2021 w sprawie przyjęcia rocznego sprawozdania finansowego Narodowego Banku Polskiego na dzień 31 grudnia 2020 r.

Wyniki głosowania członków RPP:

Za: A. Glapiński
E. Gatnar
Ł.J. Hardt
C. Kochalski
J.J. Kropiwnicki
E.M. Łon
K. Zubelewicz
J. Żyżyński

Przeciw: nikt nie głosował

* G.M. Ancyparowicz, R. Sura – nieobecni

■ Data: 5 maja 2021 r.

Przedmiot wniosku lub uchwały:

Uchwała nr 3/2021 w sprawie przyjęcia sprawozdania z wykonania założeń polityki pieniężnej na rok 2020.

Wyniki głosowania członków RPP:

Za:	A. Glapiński	Przeciw:	K. Zubelewicz
	G.M. Ancyparowicz		
	E. Gatnar		
	Ł.J. Hardt		
	C. Kochalski		
	J.J. Kropiwnicki		
	E.M. Łon		
	R. Sura		
	J. Żyżyński		

■ Data: 5 maja 2021 r.

Przedmiot wniosku lub uchwały:

Uchwała nr 4/2021 w sprawie oceny działalności Zarządu Narodowego Banku Polskiego w zakresie realizacji założeń polityki pieniężnej na rok 2020.

Wyniki głosowania członków RPP:

Za:	A. Glapiński	Przeciw:	K. Zubelewicz
	G.M. Ancyparowicz		
	E. Gatnar		
	Ł.J. Hardt		
	C. Kochalski		
	J.J. Kropiwnicki		
	E.M. Łon		
	R. Sura		
	J. Żyżyński		

■ Data: 5 maja 2021 r.

Przedmiot wniosku lub uchwały:

Uchwała nr 5/2021 w sprawie zatwierdzenia sprawozdania z działalności Narodowego Banku Polskiego w 2020 r.

Wyniki głosowania członków RPP:

Za: A. Glapiński
G.M. Ancyparowicz
E. Gatnar
Ł.J. Hardt
C. Kochalski
J.J. Kropiwnicki
E.M. Łon
R. Sura
K. Zubelewicz
J. Żyżyński

Przeciw: nikt nie głosował

■ Data: 5 maja 2021 r.

Przedmiot wniosku lub uchwały:

Wniosek o podwyższenie stopy rezerwy obowiązkowej do 3,5%, przy zachowaniu zerowej stopy rezerwy obowiązkowej od depozytów powyżej 2 lat.

Decyzja RPP:

Wniosek nie uzyskał większości głosów.

Wyniki głosowania członków RPP:

Za: E. Gatnar
Ł.J. Hardt
K. Zubelewicz

Przeciw: A. Glapiński
G.M. Ancyparowicz
C. Kochalski
J.J. Kropiwnicki
E.M. Łon
R. Sura
J. Żyżyński

■ Data: 5 maja 2021 r.

Przedmiot wniosku lub uchwały:

Wniosek o obniżenie oprocentowania środków rezerwy obowiązkowej z 0,10% do 0,01%.

Decyzja RPP:

Wniosek nie uzyskał większości głosów.

Wyniki głosowania członków RPP:

Za: E. Gatnar

Ł.J. Hardt

J.J. Kropiwnicki

K. Zubelewicz

Przeciw: A. Glapiński

G.M. Ancyparowicz

C. Kochalski

E.M. Łon

R. Sura

J. Żyżyński

■ Data: 9 czerwca 2021 r.

Przedmiot wniosku lub uchwały:

Uchwała nr 6/2021 w sprawie zatwierdzenia zaktualizowanego planu finansowego Narodowego Banku Polskiego na rok 2021.

Wyniki głosowania członków RPP:

Za: A. Glapiński

G.M. Ancyparowicz

E. Gatnar

Ł.J. Hardt

C. Kochalski

J.J. Kropiwnicki

E.M. Łon

R. Sura

K. Zubelewicz

J. Żyżyński

Przeciw: nikt nie głosował

■ Data: 9 czerwca 2021 r.

Przedmiot wniosku lub uchwały:

Uchwała nr 1/DRF/2021 w sprawie wyboru biegłego rewidenta badającego roczne sprawozdania finansowe Narodowego Banku Polskiego za lata 2021 i 2022.

Wyniki głosowania członków RPP:

Za: A. Glapiński
G.M. Ancyparowicz
E. Gatnar
Ł.J. Hardt
C. Kochalski
J.J. Kropiwnicki
E.M. Łon
R. Sura
K. Zubelewicz
J. Żyżyński

Przeciw: nikt nie głosował

■ Data: 9 czerwca 2021 r.

Przedmiot wniosku lub uchwały:

Wniosek o podwyższenie stopy referencyjnej NBP o 15 p.b.

Decyzja RPP:

Wniosek nie uzyskał większości głosów.

Wyniki głosowania członków RPP:

Za: E. Gatnar
Ł.J. Hardt
K. Zubelewicz

Przeciw: A. Glapiński
G.M. Ancyparowicz
C. Kochalski
J.J. Kropiwnicki
E.M. Łon
R. Sura
J. Żyżyński

■ Data: 9 czerwca 2021 r.

Przedmiot wniosku lub uchwały:

Uchwała nr 7/2021 zmieniająca uchwałę w sprawie regulaminu Rady Polityki Pieniężnej.

Wyniki głosowania członków RPP:

Za: A. Glapiński
G.M. Ancyparowicz
E. Gatnar
Ł.J. Hardt
C. Kochalski
J.J. Kropiwnicki
E.M. Łon
R. Sura
J. Żyżyński

Przeciw: K. Zubelewicz

■ Data: 8 lipca 2021 r.

Przedmiot wniosku lub uchwały:

Wniosek o podwyższenie stopy rezerwy obowiązkowej do 3,5%, przy zachowaniu zerowej stopy rezerwy obowiązkowej od depozytów powyżej 2 lat.

Decyzja RPP:

Wniosek nie uzyskał większości głosów.

Wyniki głosowania członków RPP:

Za: E. Gatnar
Ł.J. Hardt
K. Zubelewicz

Przeciw: A. Glapiński
G.M. Ancyparowicz
C. Kochalski
J.J. Kropiwnicki
E.M. Łon
R. Sura
J. Żyżyński

■ Data: 8 lipca 2021 r.

Przedmiot wniosku lub uchwały:

Wniosek o obniżenie oprocentowania środków rezerwy obowiązkowej z 0,10% do 0,01%.

Decyzja RPP:

Wniosek nie uzyskał większości głosów.

Wyniki głosowania członków RPP:

Za: E. Gatnar

Ł.J. Hardt

J.J. Kropiwnicki

K. Zubelewicz

Przeciw: A. Glapiński

G.M. Ancyparowicz

C. Kochalski

E.M. Łon

R. Sura

J. Żyżyński

■ Data: 8 lipca 2021 r.

Przedmiot wniosku lub uchwały:

Wniosek o podwyższenie stopy referencyjnej NBP o 15 p.b.

Decyzja RPP:

Wniosek nie uzyskał większości głosów.

Wyniki głosowania członków RPP:

Za: E. Gatnar

Ł.J. Hardt

K. Zubelewicz

Przeciw: A. Glapiński

G.M. Ancyparowicz

C. Kochalski

J.J. Kropiwnicki

E.M. Łon

R. Sura

J. Żyżyński

■ Data: 8 września 2021 r.

Przedmiot wniosku lub uchwały:

Wniosek o zmianę celu inflacyjnego NBP z 2,5% z symetrycznym przedziałem odchyień o szerokości +/- 1 pkt proc. na 2,0% z symetrycznym przedziałem odchyień o szerokości +/- 1 pkt proc.

Decyzja RPP:

Wniosek nie uzyskał większości głosów.

Wyniki głosowania członków RPP:

Za: K. Zubelewicz

Przeciw: A. Glapiński
G.M. Ancyparowicz
E. Gatnar
Ł.J. Hardt
C. Kochalski
J.J. Kropiwnicki
E.M. Łon
R. Sura
J. Żyżyński

■ Data: 8 września 2021 r.

Przedmiot wniosku lub uchwały:

Wniosek o poszerzenie symetrycznego przedziału odchyień od celu inflacyjnego NBP 2,5% z +/- 1 pkt proc. do +/- 2 pkt proc.

Decyzja RPP:

Wniosek nie uzyskał większości głosów.

Wyniki głosowania członków RPP:

Za: J.J. Kropiwnicki
E.M. Łon

Przeciw: A. Glapiński
G.M. Ancyparowicz
E. Gatnar
Ł.J. Hardt
C. Kochalski
R. Sura
K. Zubelewicz
J. Żyżyński

■ Data: 8 września 2021 r.

Przedmiot wniosku lub uchwały:

Uchwała nr 8/2021 w sprawie ustalenia założeń polityki pieniężnej na rok 2022.

Wyniki głosowania członków RPP:

Za: A. Glapiński
G.M. Ancyparowicz
C. Kochalski
J.J. Kropiwnicki
E.M. Łon
R. Sura
J. Żyżyński

Przeciw: E. Gatnar
Ł.J. Hardt
K. Zubelewicz

■ Data: 8 września 2021 r.

Przedmiot wniosku lub uchwały:

Wniosek o podwyższenie stóp procentowych NBP do następujących poziomów:

- stopa referencyjna 2,00%,
- stopa lombardowa 3,00%,
- stopa depozytowa 1,00%,
- stopa redyskontowa weksli 2,01%,
- stopa dyskontowa weksli 2,02%

oraz o ustalenie oprocentowania środków utrzymywanych w formie rezerwy obowiązkowej na poziomie 1,00%.

Decyzja RPP:

Wniosek nie uzyskał większości głosów.

Wyniki głosowania członków RPP:

Za: K. Zubelewicz

Przeciw: A. Glapiński
G.M. Ancyparowicz
E. Gatnar
Ł.J. Hardt
C. Kochalski
J.J. Kropiwnicki
E.M. Łon
R. Sura
J. Żyżyński

■ Data: 8 września 2021 r.

Przedmiot wniosku lub uchwały:

Wniosek o podwyższenie stopy referencyjnej NBP o 15 p.b.

Decyzja RPP:

Wniosek nie uzyskał większości głosów.

Wyniki głosowania członków RPP:

Za: E. Gatnar

Ł.J. Hardt

K. Zubelewicz

Przeciw: A. Glapiński

G.M. Ancyparowicz

C. Kochalski

J.J. Kropiwnicki

E.M. Łon

R. Sura

J. Żyżyński

■ Data: 6 października 2021 r.

Przedmiot wniosku lub uchwały:

Wniosek o podwyższenie stopy referencyjnej NBP o 0,40 pkt proc., tj. do poziomu 0,50% oraz o ustalenie pozostałych stóp procentowych NBP na następującym poziomie:

- stopa lombardowa 1,00%,
- stopa depozytowa 0,00%,
- stopa redyskontowa weksli 0,51%,
- stopa dyskontowa weksli 0,52%.

Decyzja RPP:

Wniosek uzyskał większość głosów.

Wyniki głosowania członków RPP:

Za: A. Glapiński

G.M. Ancyparowicz

E. Gatnar

Ł.J. Hardt

C. Kochalski

J.J. Kropiwnicki

E.M. Łon

R. Sura

K. Zubelewicz

J. Żyżyński

Przeciw: nikt nie głosował

■ Data: 6 października 2021 r.

Przedmiot wniosku lub uchwały:

Uchwała nr 9/2021 w sprawie stopy referencyjnej, oprocentowania kredytów refinansowych, oprocentowania lokaty terminowej oraz stopy redyskontowej i stopy dyskontowej weksli w Narodowym Banku Polskim.

Wyniki głosowania członków RPP:

Za:	A. Glapiński G.M. Ancyparowicz E. Gatnar Ł.J. Hardt C. Kochalski J.J. Kropiwnicki E.M. Łon R. Sura K. Zubelewicz J. Żyżyński	Przeciw:	nikt nie głosował
------------	---	-----------------	-------------------

■ Data: 6 października 2021 r.

Przedmiot wniosku lub uchwały:

Wniosek o podwyższenie podstawowej stopy rezerwy obowiązkowej z 0,50% do 2,00%.

Decyzja RPP:

Wniosek uzyskał większość głosów.

Wyniki głosowania członków RPP:

Za:	A. Glapiński G.M. Ancyparowicz E. Gatnar Ł.J. Hardt C. Kochalski J.J. Kropiwnicki E.M. Łon R. Sura K. Zubelewicz J. Żyżyński	Przeciw:	nikt nie głosował
------------	---	-----------------	-------------------

■ Data: 6 października 2021 r.

Przedmiot wniosku lub uchwały:

Uchwała nr 10/2021 zmieniająca uchwałę w sprawie stóp rezerwy obowiązkowej banków, spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych i Krajowej Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo-Kredytowej oraz wysokości oprocentowania rezerwy obowiązkowej.

Decyzja RPP:

RPP podwyższyła podstawową stopę rezerwy obowiązkowej z 0,50% do 2,00%.

Wyniki głosowania członków RPP:

Za:	A. Glapiński G.M. Ancyparowicz E. Gatnar Ł.J. Hardt C. Kochalski J.J. Kropiwnicki E.M. Łon R. Sura K. Zubelewicz J. Żyżyński	Przeciw:	nikt nie głosował
------------	---	-----------------	-------------------

■ Data: 3 listopada 2021 r.

Przedmiot wniosku lub uchwały:

Wniosek o podwyższenie stopy referencyjnej NBP o 0,75 pkt proc., tj. do poziomu 1,25% oraz o ustalenie pozostałych stóp procentowych NBP na następującym poziomie:

- stopa lombardowa 1,75%,
- stopa depozytowa 0,75%,
- stopa redyskontowa weksli 1,30%,
- stopa dyskontowa weksli 1,35%.

Decyzja RPP:

Wniosek uzyskał większość głosów.

Wyniki głosowania członków RPP:

Za:	A. Glapiński G.M. Ancyparowicz E. Gatnar Ł.J. Hardt C. Kochalski J.J. Kropiwnicki E.M. Łon R. Sura K. Zubelewicz J. Żyżyński	Przeciw:	nikt nie głosował
------------	---	-----------------	-------------------

■ Data: 3 listopada 2021 r.

Przedmiot wniosku lub uchwały:

Uchwała nr 11/2021 w sprawie stopy referencyjnej, oprocentowania kredytów refinansowych, oprocentowania lokaty terminowej oraz stopy redyskontowej i stopy dyskontowej weksli w Narodowym Banku Polskim.

Wyniki głosowania członków RPP:

Za:	A. Glapiński G.M. Ancyparowicz E. Gatnar Ł.J. Hardt C. Kochalski J.J. Kropiwnicki E.M. Łon R. Sura K. Zubelewicz J. Żyżyński	Przeciw:	nikt nie głosował
------------	---	-----------------	-------------------

■ Data: 3 listopada 2021 r.

Przedmiot wniosku lub uchwały:

Uchwała nr 12/2021 zmieniająca uchwałę w sprawie regulaminu Rady Polityki Pieniężnej.

Wyniki głosowania członków RPP:

Za:	A. Glapiński G.M. Ancyparowicz E. Gatnar Ł.J. Hardt C. Kochalski J.J. Kropiwnicki E.M. Łon R. Sura K. Zubelewicz J. Żyżyński	Przeciw:	nikt nie głosował
------------	---	-----------------	-------------------

■ Data: 8 grudnia 2021 r.

Przedmiot wniosku lub uchwały:

Uchwała nr 13/2021 w sprawie zatwierdzenia planu finansowego Narodowego Banku Polskiego na rok 2022.

Wyniki głosowania członków RPP:

Za:	A. Glapiński G.M. Ancyparowicz E. Gatnar Ł.J. Hardt C. Kochalski J.J. Kropiwnicki E.M. Łon R. Sura K. Zubelewicz J. Żyżyński	Przeciw:	nikt nie głosował
------------	---	-----------------	-------------------

■ Data: 8 grudnia 2021 r.

Przedmiot wniosku lub uchwały:

Wniosek o podwyższenie stopy referencyjnej NBP o 0,50 pkt proc., tj. do poziomu 1,75% oraz o ustalenie pozostałych stóp procentowych NBP na następującym poziomie:

- stopa lombardowa 2,25%,
- stopa depozytowa 1,25%,
- stopa redyskontowa weksli 1,80%,
- stopa dyskontowa weksli 1,85%.

Decyzja RPP:

Wniosek uzyskał większość głosów.

Wyniki głosowania członków RPP:

Za:	A. Glapiński G.M. Ancyparowicz E. Gatnar Ł.J. Hardt C. Kochalski J.J. Kropiwnicki E.M. Łon R. Sura K. Zubelewicz J. Żyżyński	Przeciw:	nikt nie głosował
------------	---	-----------------	-------------------

■ Data: 8 grudnia 2021 r.

Przedmiot wniosku lub uchwały:

Uchwała nr 14/2021 w sprawie stopy referencyjnej, oprocentowania kredytów refinansowych, oprocentowania lokaty terminowej oraz stopy redyskontowej i stopy dyskontowej weksli w Narodowym Banku Polskim.

Wyniki głosowania członków RPP:

Za: A. Glapiński
G.M. Ancyparowicz
E. Gatnar
Ł.J. Hardt
C. Kochalski
J.J. Kropiwnicki
E.M. Łon
R. Sura
K. Zubelewicz
J. Żyżyński

Przeciw: nikt nie głosował

Spis najważniejszych skrótów

BFG	Bankowy Fundusz Gwarancyjny
BIS	Bank for International Settlements (Bank Rozrachunków Międzynarodowych)
GBŚ	Grupa Banku Światowego
EBA	European Banking Authority (Europejski Urząd Nadzoru Bankowego)
EBC	Europejski Bank Centralny
EBOR	Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju
ECOFIN	Economic and Financial Affairs Council (Rada ds. Gospodarczych i Finansowych)
ESBC	Europejski System Banków Centralnych
ERRS	Europejska Rada ds. Ryzyka Systemowego (European Systemic Risk Board)
GUS	Główny Urząd Statystyczny
KDPW SA	Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych SA
KIR SA	Krajowa Izba Rozliczeniowa SA
KNF	Komisja Nadzoru Finansowego
KSF	Komitet Stabilności Finansowej
MF	Ministerstwo Finansów
MFW	Międzynarodowy Fundusz Walutowy
NBP	Narodowy Bank Polski
OECD	Organisation for Economic Co-operation and Development (Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju)
PFR	Polski Fundusz Rozwoju
PKB	produkt krajowy brutto
RPP	Rada Polityki Pieniężnej
RTGS	Real-Time Gross Settlement (rozrachunek płatności międzybankowych na zasadzie brutto w czasie rzeczywistym)
SDR	Special Drawing Rights (specjalne prawa ciągnięcia)
SEPA	Single Euro Payments Area (Jednolity Obszar Płatności w Euro)
SORBNET	System Obsługi Rachunków Banków w Centrali NBP
TARGET	Trans-European Automated Real-Time Gross Settlement Express Transfer System (Paneuropejski Zautomatyzowany Błyskawiczny System Rozrachunku Brutto w Czasie Rzeczywistym)
UE	Unia Europejska
UKNF	Urząd Komisji Nadzoru Finansowego